

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 702
Παρασκευή
24 Δεκεμβρίου 1999
Δρχ. 700

Πάει ο παλιός ο χρόνος...

✓ **Προεδρολογία
και εκλογές:**

*Το μετέωρο βήμα
του Κ. Καραμανλή*

✓ **Μετά το Ελσίνκι**

*Γράφουν οι Θ. Κουλουμπής, Π.
Ιωακειμίδης, Σ. Ντάλης και Θ.
Στοφορόπουλος*

✓ **Ο ιός του 2000**

✓ **Ο Γκρέκο και το
«αρχαίον κάλλος»**

ΕΜΦΥΛΙΟΣ: 50 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ

• ΜΑΡΙΟΝ ΚΑΙ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΑΡΑΦΗΣ
• Ο ΑΠΟΗΧΟΣ ΤΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Εκδόσεις του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης

Διάθεση

Μορφωτικό Ίδρυμα
Εθνικής Τραπέζης
Θουκυδίδου 13,
Πλάκα
Τηλ.: 3221335

Εθνική Τράπεζα
της Ελλάδος
Αιόλου 86, Αθήνα
Τηλ.: 3341846
Fax: 3341999

Βιβλιοπωλείο
"Το Μορφωτικό"
Στοά του Βιβλίου
Πεσμαζόγλου 5
Τηλ.: 3215606

Πρατήριο Εκδόσεων
Ε.Τ.Ε. και Μ.Ι.Ε.Τ.
Πλουτάρχου 5,
Θεσσαλονίκη
Τηλ.: (031) 295105

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Περίοδος Β' • Έτος 26ο • Τεύχος 702
Παρασκευή 24 Δεκεμβρίου 1999 • Δρχ. 700
**ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713-72.32.819 FAX: 72.26.107
ANTI ON-LINE: <http://www.otenet.gr/anti>
e-mail: chrapou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Παπουτσάκης
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Δημήτρης Γκέκας
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Μάχη Γεωργιάδου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΛΙΘΟΤΥΠ Α.Ε. Ιασίου 5, Περιστέρι
Τηλ. 57.22.201

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 6.500 δρχ., Ετήσια 13.000 δρχ.,
Ετήσια Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 50.000 δρχ.

Φοιτητική ετήσια: 10.000 δρχ.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 41 δολ., Ετήσια: 82 δολ.,
ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 48 δολ., ετήσια 96 δολ.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: ΔΡΧ. 700,

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΔΡΧ. 1.400

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. (031) 237.463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Με το τεύχος αυτό αποχαιρετούμε το 1999· έναν χρόνο πριν από το τέλος της χιλιετίας. Παρασυρμένοι όμως κι εμείς από τη γενική μόδα, στο ερχόμενο τεύχος θα χαιρετήσουμε με ένα διαφορετικό μάτι τη χιλιετία που αρχίζει.

Για τις γιορτές των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς στέλνουμε στους φίλους αναγνώστες τις ευχές μας. Ευχόμαστε κι ελπίζουμε η καινούργια χρονιά να μας φέρει ευχάριστες εκπλήξεις.

Με το καλό!

ΣΕΛ. 12 Ο πρόεδρος του Συνασπισμού **Νίκος Κωνσταντόπουλος** σε άρθρο του αναλύει πώς οι εξωθεσμικοί μηχανισμοί επιδιώκουν την ανανέωση του δικομματισμού σε κεντροδεξιά κατεύθυνση. Για τις τελευταίες πολιτικές εξελίξεις γράφουν και οι **Ν. Φίλης, Τάσος Παππάς** και **Απ. Διαμαντής**

ΣΕΛ. 20 Για τη σημασία και τα παρεπόμενα των συμφωνιών στο Ελσίνκι γράφουν οι **Θ. Κουλουμπής, Σ. Ντάλης, Π. Ιωακειμίδης, Θ. Στοφορόπουλος, Δ. Καΐσης** και **Β. Μαρουλάς**.

ΣΕΛ. 36 Ο **Φιλοκτήτης Σαλαμίνιος**, επανέρχεται και καταγράφει τα προβλήματα για τη χώρα μας εν αναμονή του «ιού του 2000».

ΣΕΛ. 40 Μια νεκρολογία της Μάριον Σαράφη. Και η συνέχεια της δημοσίευσης του χρονικού του εμφυλίου πολέμου με αναφορά στον στρατηγό Στέφανο Σαράφη και τον απόηχο των συγκρούσεων του εμφυλίου στη Κύπρο από το 1944 ως το 1949.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Πάει ο παλιός ο χρόνος, σελ. 4

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Αντήνωρ, σελ. 6

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Σχόλια, σελ. 8

E-MAIL

Απόστολος Διαμαντής, σελ. 11

ΑΝΤΙΠΑΛΗ ΕΣΤΙΑ

Γκολκήπερ, σελ. 51

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

Πολιτισμός, σελ. 52

ΒΙΒΛΙΟ

Κριτική, σελ. 63

Η φωτογραφία της Lily Brik στο εξώφυλλο είναι του Rodchenko.

ΠΑΕΙ Ο ΠΑΛΙΟΣ Ο ΧΡΟΝΟΣ...

ΚΑΘΩΣ έκλεινε το ανά χείρας τεύχος –που το σχεδιάσαμε κάπως διαφορετικά– το κλείσιμο της συζήτησης για τον προϋπολογισμό έφερε τα «πάνω-κάτω». Η ιστορία του εικοστού αιώνα δεν θα σηματοδοτηθεί προφανώς με όσα ελέχθησαν από τους σκιαμαχούντες εντός και εκτός Βουλής, κ. Καραμανλή, Σημίτη, Λαλιώτη, Μητσοτάκη και λοιπούς...

ΑΛΛΑ, πώς να το κάνουμε; Ο απόηχος από τη ζωή μιας ημέρας αργεί να σβήσει τόσο γρήγορα, και από την άλλη, όταν σου πέφτουν τέτοια θέματα, πώς να γράψεις περί άλλων τινών ή να κάνεις μελλοντολογικές προβλέψεις, να απαριθμήσεις τι άφησε ο αιώνας που κλείνει (τον επόμενο χρόνο βεβαίως, αλλά ας παραδεχθούμε για λίγο ότι και μεις πέφτουμε θύματα της τελετουργίας του millennium!), τι αναμένεται να συμβεί τα επόμενα... 1.000 χρόνια κ.λπ., κ.λπ.

ΜΕ ΙΛΑΡΗ διάθεση ας αντιμετωπίσουμε λοιπόν τα όσα συνέβησαν στο πολιτικό πεδίο. Το παιζόμενο έργο δεν συγκινεί: «Ανεβάζει» την διάθεσή μας, δίνει απλώς αφορμές για σκώμματα...

ΝΑ ΞΕΧΑΣΟΥΜΕ για λίγο τα δεινά του πλανήτη και του τόπου μας; Οι σελίδες αυτές παίρνουν συχνά χαρακτήρα καταστροφολογικό. Συχνά επανερχόμαστε στα θέματα που οδηγούν σε αδιέξοδα. Αλλά είμαστε εδώ, επιμένουμε και θα συνεχίσουμε να παρατηρούμε και να διαμαρτυρόμαστε. Να αναζητούμε λύσεις, να προτείνουμε.

ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΟ όμως να βλέπεις ξαφνικά να πέφτουν οι χάρτινοι πύργοι που με περίτεχνο τρόπο ύψωσαν μπρος στα μάτια σου και σε εμπόδιζαν να δεις πιο έξω.

ΠΟΙΟΣ σοβαρός άνθρωπος με διάθεση σαρκασμού δεν θα γελάσει όταν θυμηθεί τα δικομματικά πολιτικά παίγνια, την οργή του κ. Καραμανλή για τα διαπλεκόμενα, τα «ευχαριστώ» Σημίτη προς Κλίντον, τις αναφωνήσεις του «Μεγάλου Τραγουδιστή» (Πάγκαλος, αν θυμάστε) στην υπεράσπιση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τον πολεμοχαρή Άκη να ξιφουλκεί στα Βαλκάνια, τους αυστηρούς μπάτσους που πουλάνε ηρωίνη και αγοράζουν γυναίκες...

ΜΑΚΡΥΣ ο κατάλογος. Από δυστυχίες που μας προβάλλουν οι ενημερωτές μας καθημερινά. Δεν είναι, όμως, προφανής η ευτέλεια όλων αυτών;

ΠΑΝΕ ΟΜΩΣ, έφυγαν πίσω στο χρόνο που πέρασε, στις μέρες που πέρασαν. Μια ακόμα χρονιά έφυγε. Παίρνουν τα σύννεφα μακριά μας όλα εκείνα τα άθλια και θλιβερά που τώρα αποκτούν τις πραγματικές τους διαστάσεις.

ΕΧΟΥΜΕ διάθεση ιλαρή σήμερα που αποχαιρετούμε τα άθλια και τα θλιβερά. Κουράγιο. Τον ερχόμενο χρόνο –και τα άλλα χρόνια που έρχονται– άλλα παραμονεύουν. Αλλά τώρα πια μην γελαστείτε...

αντί

ΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ

Σ ΠΟΛΙΤΙΚΟ Δεκαπενθήμερο

Τερτίπια κι εκλογές

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ της Ν.Δ., λοιπόν –αν δεχθούμε την εκδοχή της Καθημερινής –«με μια αιφνιδιαστική κίνηση, έκοψε (την περασμένη Τρίτη) τον Γόρδιο Δεσμό της προεδρικής εκλογής και εδήλωσε ότι θα ψηφίσει τον κ. Στεφανόπουλο»... Συνόδευσέ, μάλιστα, την επιλογή του αυτή «με τη δυναμική προβολή του αιτήματος για διεξαγωγή πρόωρων εκλογών στις 26 Μαρτίου, κάτι που δεν δέχθηκε, όμως, ο πρωθυπουργός Κ. Σημίτης», κ.λπ.

ΕΡΩΤΗΜΑ πρώτον: Αιφνιδίασε την κυβέρνηση η «αιφνιδιαστική κίνηση» του Κ. Καραμανλή; Μάλλον όχι! Οι επιτελείς του Μεγάρου Μαξίμου ήξεραν, από καιρό, το κλίμα ηττοπάθειας που επικρατούσε στη Νέα Δημοκρατία, αλλά και τις εισηγήσεις σειράς στελεχών της, προς τον αρχηγό, με στόχο τη στήριξη της υποψηφιότητας Στεφανοπούλου και την αποτροπή της διεξαγωγής πρόωρων εκλογών.

ΕΡΩΤΗΜΑ δεύτερο: Έχει λόγους να αισθάνεται ευτυχής η κυβέρνηση Σημίτη από την εξέλιξη της Τρίτης, από τον ελιγμό, δηλαδή, του Κ. Καραμανλή; Μάλλον όχι! Αν μη τι άλλο, ο ελιγμός, η υπερψήφιση και από τη Νέα Δημοκρατία της υποψηφιότητας Στεφανοπούλου, χάλασε την αρχική

μανέστρα –όπως την είχε, τουλάχιστον, προετοιμάσει, από καιρό, η Μαξίμου: Φορτώνουμε, αποκλειστικά, στη Νέα Δημοκρατία τη διεξαγωγή των πρόωρων εκλογών και προχωρούμε ακάθεκτοι προς τη νίκη!

[Αυτό φάνηκε καθαρά και από τη δήλωση του κυβερνητικού εκπροσώπου Δημ. Ρέππα, πριν από μια εβδομάδα (την Πέμπτη 16 Δεκεμβρίου), όταν εξωθούσε τη Νέα Δημοκρατία να μη συναινέσει στην... εκλογή του σημερινού προέδρου Κ. Στεφανοπούλου: «Αν το κόμμα της αξιωματικής αντιπολιτεύσεως –δήλωνε ο Δημ. Ρέππας– αλλάξει στάση και ψηφίσει τον κ. Στεφανόπουλο, εμμέσως, αλλά καταφανώς, δίδει ψήφο εμπιστοσύνης στον κ. Σημίτη και στην κυβέρνηση». Και ο νοών, νοείτω!]

ΕΡΩΤΗΜΑ τρίτο: Πότε θα διεξαχθούν οι εκλογές; Μάλλον πριν από τη λήξη της θητείας της σημερινής κυβέρνησης (τον ερχόμενο Σεπτέμβριο) ... Πάντως, το μόνο βέβαιο –μέχρι στιγμής– είναι ότι οι διαδικασίες για την εκλογή του προέδρου της Δημοκρατίας θα γίνουν τον Φεβρουάριο και ότι η αίτηση για ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ θα κατατεθεί αρχές Μαρτίου... Έτσι, ορισμένοι προβλέπουν βουλευτικές

εκλογές τον Μάρτιο (αμέσως μετά την εκλογή του προέδρου της Δημοκρατίας) άλλοι τον Μάιο (προκειμένου η κυβέρνηση να διαπραγματευθεί –με ανανεωμένη λαϊκή εντολή– την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ), ενώ άλλοι βλέπουν εκλογές τον Ιούνιο, ακριβέστερα μετά τις 19 Ιουνίου, ημερομηνία εισόδου της χώρας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση, με βασικό επιχείρημα: «Το ΠΑΣΟΚ πέτυχε την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ, το ΠΑΣΟΚ πρέπει να επανεκλεγεί, για να συνεχίσει την καρποφόρα πορεία του».

«ΣΤΗΝΟΥΜΕ ΘΕΑΤΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΛΝΟΥΜΕ ΟΠΟΥ ΣΤΑΘΟΥΜΕ ΚΙ ΟΠΟΥ ΒΡΕΘΟΥΜΕ»...

ΥΠΑΡΧΕΙ, όμως, και ένα τέταρτο ερώτημα, στο οποίο ο πρωθυπουργός αποφεύγει να δώσει απάντηση: Γιατί η κυβέρνηση δεν δηλώνει ότι θα εξαντλήσει την τετραετή θητεία της, εφόσον εξέλιπε η πρόκληση των «αναίτιων» πρόωρων εκλογών; Μέχρι προχθές η κυβέρνηση το έπαιζε «θεματοφύλακας των θεσμών» και ελεεινολογούσε τον αρχηγό της Ν.Δ. διότι χρησιμοποιούσε τη διαδικασία της εκλογής του προέδρου της Δημοκρατίας για «ευτελείς κομματικούς σκοπούς».

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΔΥΟ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ANTI (1996)

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού (Δημοχάρους 60, Αθήνα) δυο ακόμα τόμοι του ANTI που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη 595 έως και 608 (ο 44ος) και 609 έως και 624 (ο 45ος).

Θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών Στους τόμους του περιοδικού ANTI αποτυπώνεται η σύγχρονη ιστορία μας.

Α' εξάμηνο 1996

Β' εξάμηνο 1996

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ επιτελείς υποστηρίζουν, βέβαια, ότι δεν ζούμε σε κοινωνία αγγέλων και ότι η κυβέρνηση δεν μπορούσε να μην «κεφαλαιοποιήσει» τα κέρδη της από την υποχώρηση του αρχηγού της Νέας Δημοκρατίας, ο οποίος «θέλησε να παίξει με τους θεσμούς και έχασε». Αλλά με τους θεσμούς έπαιξαν τόσο η Νέα Δημοκρατία, όσο και το ΠΑΣΟΚ. «Και τα δύο κόμματα -τόνισε ο πρόεδρος του Συνασπισμού, Νίκος Κωνσταντόπουλος- χειρίστηκαν το θέμα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας με μικροκομματικά κριτήρια... Και τα δύο κόμματα, παίζοντας πολιτικό θέατρο, οδήγησαν τον θεσμό και το πρόσωπο του προέδρου της Δημοκρατίας σε πρωτοφανή φθορά» [Με αφορμή την αναφορά του Ν. Κωνσταντόπουλου στο «πολιτικό θέατρο» που παίχθηκε το βράδυ της περασμένης Τρίτης στη Βουλή («Δεν σας χαρίζουμε έναν επιτυχημένο πρόεδρο που προέρχεται από τα σπλάχνα της παράταξής μας» - ο ένας, «Αυτά είναι τερτίπια, δεν συνδέεται η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας με συναλλαγές» - ο άλλος, κ.λπ.), φιλολογίζοντες πολιτικοί συντάκτες θύμιζαν τους στίχους του Σεφέρη από το γνωστό ποίημά του «Θεατρίνοι».

ΒΑΛΤΑΣΑΡ, ΜΕΛΙΧΙΟΡ ΚΑΙ ΓΑΣΠΑΡ, ΙΣΩΣ ΒΟΗΘΗΣΟΥΝ ΤΗΝ (ΠΑΡΑΠΑΙΟΥΣΑ) ΑΓΟΡΑ

ΠΑΡΑ ΤΗΝ κυβερνητική ευφορία, «επειδή ο πρωθυπουργός Σημίτης είναι τώρα κύριος του πολιτικού παιχνιδιού» (με την έννοια ότι αυτός θα αποφασίσει το τάμινγκ των εκλογών, κ.λπ.), τα πράγματα στο Χρηματιστήριο δεν πάνε κατ' ευχήν. Και οι μεν μετοχές μπορεί να είναι φθηνές, αλλά η καθοδική πορεία συνεχίζεται. Την περασμένη Δευτέρα, λ.χ., η χρηματιστηριακή αγορά έκλεισε με απώλειες 3,63% και διαμορφώθηκε στις 5.034,85 μονάδες, ενώ την Τρίτη, ο γενικός δείκτης, για πρώτη φορά, βρέθηκε κάτω από τις 5.000 μονάδες. Νέα πτώση κατά 1,34%, για να διαμορφωθεί, τελικά, στις 4.967,23 μονάδες).

ΩΣΤΟΣΟ και παρά το ότι οι «τραπεζίτες» δεν φαίνεται ν' ανησυχούν -«η πτώση οφείλεται σε συγκυριακούς λόγους», δηλώνουν- η κυβέρνηση, αντιθέτως, ανησυχεί. Εξ ου και οι απανωτές συσκέψεις ή τηλεφωνήματα μεταξύ πρωθυπουργού, υπουργού Εθνικής Οικονομίας και διοικητών της Τράπεζας της Ελλάδας και της Εθνικής Τράπεζας. Οι αισιόδοξοι του κυβερνητικού οικονομικού επιτελείου πιστεύουν

ότι η άρση της πολιτικής ασάφειας και εμπλοκής (που υπήρχε στο θέμα της εκλογής του προέδρου της Δημοκρατίας) θα ομαλοποιήσει την «παραπαίουσα το τελευταίο διάστημα χρηματιστηριακή αγορά». Ωστόσο, οι μη αισιόδοξοι διερωτώνται κατά πόσο η Σοφοκλέους θα εκτιμήσει το γεγονός ότι «η χώρα οδεύει τώρα απερίσπαστη προς την ΟΝΕ» - ένταξη που συνεπάγεται μείωση των επιτοκίων, νέα ώθηση στην ανάπτυξη, κ.ά.

ΟΣΟ για τους 300.000 «εγκλωβισμένους νεόκοπους επενδυτές» (που σε διάστημα δύο μηνών έχασαν ένα τρισεκατομμύριο δραχμές), οι πλέον θεοσεβείς αποθέτουν τις ελπίδες τους στους... τρεις Μάγους, τα δώρα των οποίων, προς τον νεογέννητο Χριστό, μεταφέρθηκαν -τη επινεύσει του θεοσεβεστάτου πολιτικού διοικητού του Αγίου Όρους Σταύρου Ψυχάρη- από τη Μονή του Αγ. Παύλου (στο Άγιον Όρος) στο Κολωνάκι, στον ναό του Αγ. Διονυσίου, ίνα διακηρυχθεί ότι «το ξύλον της ζωής εν σπηλαίω εξήνθησεν»... [Ο αντίλογος των «νεοκόπων» είναι: Το σπήλαιον μπορεί να βοηθήσει τη Σοφοκλέους].

ΕΤΖΕΒΙΤ: ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΛΕΙΟΝΑ ΤΟΥ ΕΝΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ...

Στο μεταξύ, κι ενώ αναμένεται να επαναρχίσουν στη Γενεύη, με την είσοδο του 2000, οι διαπραγματεύσεις Κληρίδη-Ντενκτάς, ο Μπουλέντ Ετζεβίτ αισθάνθηκε την ανάγκη να δηλώνει ότι οι ελληνοτουρκικές διαφορές μπορούν να λυθούν, μέσω διαλόγου, νωρίτερα και από το 2000, χωρίς να παραστεί ανάγκη προσφυγής στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Ωστόσο και σε ό,τι αφορά τη θέση της ελληνικής πλευράς ότι μοναδική διαφορά, για επίλυση με προσφυγή στη Χάγη, είναι το θέμα της υφαλοκρηπίδας, ο τούρκος πρωθυπουργός ανέφερε ότι «στο Αιγαίο υπάρχουν πλείονα του ενός προβλήματα». Συνεπώς...

Ωστόσο, και μέχρις ότου αποσαφηνισθεί αυτό το «συνεπώς», Αθήνα και Λευκωσία μελετούν τα περαιτέρω («μετά Ελσίνκι») βήματα, «για την ενεργότερη εμπλοκή της Ε.Ε. όχι μόνο στην προώθηση της ενταξιακής πορείας, αλλά και στην επίλυση του Κυπριακού». Ωστόσο, ένα από τα θέματα που απασχολούν, σήμερα, τη Λευκωσία είναι και οι διεργασίες που συντελούνται στα κατεχόμενα. Οι πληροφορίες αναφέρουν ότι η ηγεσία Ντενκτάς πιέζεται από

την εσωτερική της αντιπολίτευση, η ακροδεξιά πτέρυγα της οποίας ζητεί την ενσωμάτωση των κατεχομένων στην Τουρκία (ώστε να πάρουν οι Τουρκοκύπριοι «τον ευρωπαϊκό βηματισμό της μητέρας πατρίδας»), σε αντίθεση με την μετριοπαθή πτέρυγα, η οποία προτείνει συμμετοχή της τουρκοκυπριακής πλευράς στην ενταξιακή διαδικασία που άρχισε η κυπριακή αντιπροσωπεία.

Κατά τα άλλα, η ζωή προχωρεί: Από κινητά λ.χ. πάμε καλά, αφού οι συνδρομητές των τριών εταιρειών της κινητής τηλεφωνίας έφθασαν τα 5 εκατομμύρια και η ΕΥΔΑΠ αποφάσισε να διαθέσει στο επενδυτικό κοινό 30.000.000 ονομαστικές μετοχές (από την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας, αλλά και από την πώληση υφισταμένων μετοχών, κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου). Άντε και καλά Χριστούγεννα!

ANTHYNΩP

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

Το Αντί κυκλοφορεί από τη
Μεταπολίτευση,
συνεχίζοντας μιαν ιστορία
που άρχισε μέσα στη
δικτατορία. Στα τεύχη του
καταγράφεται η πολιτική και
πολιτιστική ζωή της χώρας.
Γραφτείτε συνδρομητές στο
Αντί για να εξασφαλίσετε τη
συνεχή -και αντικειμενική-
ενημέρωσή σας.

Με τη συνδρομή σας
βοηθάτε και το περιοδικό
που εξοικονομεί τεύχη για
τη διανομή του στα
περίπτερα.

Μια σκέψη
για τον
21ο αιώνα

Του Κων. Τσουκαλά

Μια ευχή να ανακτήσουμε το πιο σημαντικό από εκείνα που ελπίζαμε. Δίχως να επιστρέψουμε σε ένα παρελθόν που όπως η σεφέρεια Ελλάδα όπου και να πάμε μας πληγώνει, να ανοιχτούμε προς ένα μέλλοντα μη τετελεσμένο, ένα μέλλοντα που θα κατοικηθεί από τα όνειρα μιας φωτεινής ζωής.

Ευχή για κοινωνίες που η ιστορία μας τις αρνήθηκε, ευχή για μια πολιτική που θα μας οδηγήσει σε πιο ανθρώπινες, πιο αληθινές, πιο επιεικές, πιο αλληλέγγυες και πιο δίκαιες σχέσεις μεταξύ μας, ευχή να μπορέσουμε να ξαναγίνουμε ενεργοί συμμετοχοί της χώρας μας, του κόσμου και του εαυτού μας σε μια οικουμένη που ούτε θα μας απωθεί ούτε και θα μας τρομάζει.

ΑΝΤΙΧΑΡΙΣΜΑ

(Στους κ.κ.

Καραπαναγιώτη και Τσουκαλά)

Ως γνωστόν, ΤΑ ΝΕΑ

έχουν τις

αξιολογότερες ΜΙΚΡΕΣ

ΑΓΓΕΛΙΕΣ και εν μέρει

σ' αυτές οφείλεται η

κυκλοφοριακή επιτυχία

της εφημερίδας και η

εγκυρότητά της.

Τώρα οι ΜΙΚΡΕΣ

ΑΓΓΕΛΙΕΣ ξεχειλίζουν

προς την πρώτη

σελίδα.

ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΑΣ
ΤΟ ΡΕΒΕΓΙΟΝ ΓΙΑ
ΤΟ ΜΙΛΛΕΝΙΟΥΜ...

ΓΑΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΠΑΓΑΛΑΚΙΑ

Μήπως κατάλαβε, επιτέλους, το αγαπητό επενδυτικό κοινό τι «παίζεται» στο Χρηματιστήριο, ή ακόμη ελπίζει ότι οι θεσμικοί επενδυτές είναι τόσο καλοί και άγιοι που θα δεχτούν να μοιραστούν κάποια από τα κέρδη τους για να ανακτήσουν το χρώμα τους οι μικροεπενδυτές και ο δείκτης; Όσο γι' αυτούς που επιμένουν να διαδίδουν ότι οι τιμές θα ανεβούν και πάλι τον Φεβρουάριο πριν από τις εκλογές, ελπίζω να μην το πιστεύουν, αλλιώς ως τζογαδόροι δεν κάνουν ούτε για φρουτάκια.

Είναι γνωστό σε όλους τους «παίκτες» ότι όποιος χάνει δεν σηκώνεται να φύγει από το τραπέζι. Όμηρος της χασούρας του, επιμένει να παίζει ελπίζοντας τουλάχιστον στην ανάκτηση των αποκαλούμενων παγίων. Και στη συγκεκριμένη περίπτωση, την ανάκτηση των παγίων αλλά και το όνειρο των κερδών εγγυάται μόνο η συνέχιση του τζογαδόρικού Χρηματιστηρίου μέσω της συγκεκριμένης πολιτικής, της συγκεκριμένης κυβέρνησης. Και για να γίνω ακόμη πιο συγκεκριμένος, η ανάκαμψη του δείκτη προεκλογικά ίσως κάνει κάποιους μικροεπενδυτές να σκεφτούν πλέον πιο ψύχραιμα, πιο αντικειμενικά και κυρίως χωρίς το άγχος και την ομηρεία της χασούρας που επιβάλλει ψήφο συγκεκριμένης κατεύθυνσης. Πιο συγκεκριμένος, δε γίνεται.

B.M.

ΑΛΕΠΟΥΔΙΕΣ

Γνωστή βέβαια η λύση, αλλά ποιως την ακολουθεί; Κατάργηση της τηλεόρασης ως συσκευής και ως τρόπου ενημέρωσης. Η περίπτωση ουσιαστικής ενημέρωσης και ανακοίνωσης σοβαρών γεγονότων από τηλεοπτικό σταθμό είναι πλέον πιο σπάνιο φαινόμενο κι από το χιόνι στην Σαχάρα. Παρακολουθώντας, πάντως, Μάκηδες και Ζούγκλες, σου δίνεται μια ευκαιρία: Να πλουτίσεις τα επιχειρήματά σου σχετικά με την ποιότητα των ανθρώπων που εμφανίζονται στις οθόνες μας είτε ως καλεσμένοι εκπομπών είτε ως παραγωγοί αυτών των πάνελ λοβοτομημένων. Όσο για το «θράσος», αυτό πλέον έχει ονοματεπώνυμο. Αλέξης Κούγιας. Ο δικηγόρος που στο ένα παράθυρο ωρυόταν υπέρ του δικαιώματος –και χρέους– του Μάκη ν' αποκαλύψει την σήψη της εποχής ανενόχλητος και στο άλλο τον βλέπαμε να μπαίνει στα δικαστήρια μαζί με τον πελάτη του κ. Σπύρο Ρέβη που συνελήφθη και κατηγορείται για μαστροπεία. Ίσως ο κ. Κούγιας καταφέρει να αποδείξει ότι η μαστροπεία ανήκει στα αγορανομικά αδικήματα αφήνοντας ανέπαφη την ηθική και την σήψη.

B.M.

Η ΑΠΕΡΑΝΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ ΤΟΥ ΝΤ' ΑΛΕΜΑ

Για ακόμη μια φορά η ιταλική κεντροαριστερή κυβέρνηση Ντ' Αλέμα βρίσκεται αντιμέτωπη με την κρίση. Η άρση της εμπιστοσύνης των σοσιαλιστών βουλευτών καθώς και η αβέβαιη στάση των ρεπουμπλικάνων βουλευτών και του πρώην προέδρου της Δημοκρατίας Κοσίγκα –που ως τώρα στηρίζουν την κυβέρνηση– βάζει σε περιπέτειες τον Ντ' Αλέμα, το κόμμα των Δημοκρατών της Αριστεράς και τον κεντροαριστερό συνασπισμό συνολικά.

Ο Μπερλουσκόνι και η κεντροδεξιά περιμένουν στη γωνία και απαιτούν προσφυγή στις κάλπες πιστεύοντας ότι θα νική-

σουν εύκολα. Το ουσιαστικό όμως πρόβλημα για τον ιταλό πρωθυπουργό προέρχεται από το ίδιο του το κόμμα και κυρίως από τον δελφίνο του, γ.γ. του κόμματος Βάλτερ Βελτρόνι και τους συνοδοιπόρους του, που από καιρό ζητούν στροφή προς τη σοσιαλδημοκρατία.

Μια κυβερνητική κρίση σαν αυτή των προηγούμενων ημερών δεν είναι πρωτόγνωρη για την ιταλική πολιτική πραγματικότητα. Το βασικό πρόβλημα για την ιταλική κεντροαριστερά και κυρίως για τους Δημοκράτες της Αριστεράς εστιάζεται στη χαμένη τους ταυτότητα: ο κληρονόμος του πάλαι ποτέ Κομ-

μουνιστικού Κόμματος Ιταλίας έχει μετατραπεί σε έναν μηχανισμό στελεχών, τα μέλη του με την πάροδο του χρόνου το εγκαταλείπουν απογοητευμένα από τη διακυβέρνηση των τελευταίων ετών και οι γέφυρες με τους «συγγενείς» της Κομμουνιστικής Επανάδρουσης έχουν κοπεί.

Ο Ντ' Αλέμα νιώθει όλο και πιο μόνος, εγκλωβισμένος από τις διαθέσεις και τις κινήσεις των κεντρών, η συνεργασία με τους οποίους ήταν απαραίτητη για ν' ανέβει στον πρωθυπουργικό θώκο ένας πρώην κομμουνιστής για πρώτη φορά στην ιστορία της μεταπολεμικής Ιταλίας.

A.B.

ΜΙΑ ΜΑΧΗ ΚΕΡΔΗΘΗΚΕ, ΟΧΙ ΟΜΩΣ ΚΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

Κάπως έτσι πρέπει να ερμηνευτεί η απόφαση 3643/99 του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας με την οποία έκανε αποδεκτή την προσφυγή οικολογικών οργανώσεων της Θεσσαλονίκης, που στρεφόταν εναντίον δύο κατάπτυστων αποφάσεων του περιφερειάρχη Κ. Μακεδονίας. Στις 7.11.1997 (με εισήγηση του δασάρχη(!) Θ. Θεοδωρίδη) κηρύχθηκαν αναδασωτέες οι καμένες εκτάσεις του Σείχ Σου, εκτός από δυο συγκε-

κριμένα τμήματα. Το πρώτο που κάλυπτε 562 στρέμματα (απόφαση 2835/97) με την αιτιολόγηση «διάφορες χρήσεις» και το δεύτερο 128 στρέμματα (απόφαση 2891/97) στο οποίο υπάρχουν αυθαίρετα που ξεφύτρωσαν πριν από το 1973, αλλά και την περίοδο 1979-1990. Κι όλα αυτά με την ανοχή και την συγκάλυψη των κυβερνήσεων και των... αρμόδιων υπηρεσιών.

Η απόφαση του Σ.Ε. βάζει φρένο στους οικοδομικούς συ-

νεταιρισμούς, τους οικοπεδοφάγους, τους εργολάβους και τους τοπικούς κομματάρχες, προσδιορίζοντας την δασική έκταση του Σείχ Σου στα 3.000 στρέμματα. Οι αμφισβητούμενες ιδιοκτησίες πρέπει να απαλλοτριωθούν και το δασαρχείο με την νομαρχία να περιφράξουν -επιτέλουν- το δάσος. Όμως επειδή έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε το επίσημο κράτος να κλείνει τα μάτια σε αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου, όταν αυτές δεν του είναι αρεστές, είτε επειδή θίγονται συγκεκριμένα οικονομικά συμφέροντα είτε επειδή δεν θέλει να δυσανεμίσει την πολιτική του πελατεία από την πάλαι ποτέ τάξη των μη-προνομιούχων, οι οποίοι έχουν μετατραπεί σε προνομιούχους (ελέω του πράσινου εκσυγχρονιστικού-σοσιαλισμού), κάναμε λόγο για νικηφόρα μάχη. Η έκβαση του πολέμου με τους πάσης φύσεως διαπλεκόμενους εργολάβους-οικοπεδοφάγους δεν θα τελειώσει τόσο εύκολα.

Νίκος Μολυβιάτης

ΜΑΚΑΒΡΙΕΣ «ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ»

Η θλίψη μου για τον χαμό του βουλευτή Δημήτρη Τσετινέ, τεράστια και ειλικρινής. Κι ο σεβασμός μου στο θάνατο μεγάλος. Για τον Δημήτρη Τσετινέ τα λέει όλα η κουβέντα μιας φίλης του: «Ήταν πολύ καλός άνθρωπος. Δεν έκανε για βουλευτής». Όσο για την δήλωση του κ. Σούρλα, «το βήμα της Βουλής αποδεικνύεται συχνά θανατηφόρο», με μεγάλη επιείκεια θα την χαρακτήριζα ατυχή. Και για την «ευκαιρία» που βρήκε να διεκδικήσει ιδιότητες θυσιαστήριου για τον επαγγελματικό του χώρο κι επειδή σε άλλους χώρους πραγματικά το κάθε βήμα του εργαζόμενου μπορεί να αποδειχτεί θανατηφόρο. Λίγη σοβαρότητα δεν θα έβλαπτε.

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

«Πίσω έχει η αγλάδα την ουρά», «η εκδίκηση είναι φαγητό που τρώγεται κρύο» «έχει ο καιρός γυρίσματα» και «στο τέλος ξυρίζουν τον γαμπρό» λέει ο λαός. «Οφθαλμόν αντί οφθαλμού και οδόντα αντί οδόντος» γράφει -αν και αποτρεπτικά- η Βίβλος. «Μια μικρή εκδίκηση είναι πιο ανθρώπινη από καθόλου εκδίκηση» επέμενε ο Νίτσε. Ενώ και ο Πλούταρχος αναφέρει «Ανάμεσα στα καλά της ζωής σου είναι και η ελπίδα της εκδίκησης». Παροιμίες και αποφθέγματα που μάλλον λειτούργησαν ως σύμβουλοι του κ. Σουφλιά για τις αποφάσεις του. Ο χρόνος μόνο μπορεί να δικαιώσει την επιλογή του. Η πικρία, πάντως, ποτέ δεν ήταν φίλη της σωφροσύνης.

Β.Μ.

ΘΑ ΣΩΘΕΙ Η ΠΑΡΝΗΘΑ;

Κάτοικοι των Θρακομακεδόνων προσέφυγαν στο ΣτΕ ζητώντας την ακύρωση της απόφασης του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ κ. Λαλιώτη με την οποία τροποποιείται το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του δήμου Αχαρνών για να «στριμώξει» μέσα σ' αυτό το Ολυμπιακό Χωριό.

Η κατασκευή μιας νέας πόλης στους πρόποδες της Πάρνηθας και η τσιμεντοποίηση μιας τεράστιας έκτασης δεν είναι σίγουρα η καλύτερη προοπτική για την περιοχή αλλά και συνολικά για την πρωτεύουσα.

Αναμένοντας την απόφαση του ΣτΕ, ελπίζουμε η ήδη δοκιμασμένη από τους σεισμούς και τις πυρκαγιές περιοχή να γλιτώσει από το ολυμπιακό τσιμέντο.

Α.Β.

ΕΜΦΥΛΙΟΣ: 50 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ

Με το διπλό τεύχος 694-695 (17.9.1999) το ANTI ξεκίνησε μια έρευνα για τον Εμφύλιο Πόλεμο, πενήντα χρόνια μετά τη λήξη του. Από το τεύχος εκείνο έως και το σημερινό δημοσιεύθηκαν άγνωστα τεκμήρια, μαρτυρίες, άρθρα για την περίοδο από τη Συμφωνία της Βάρκιζας μέχρι τον Αύγουστο του 1949. Το ANTI θα συνεχίσει και σε επόμενα τεύχη την έρευνα για την κρίσιμη αυτή εποχή που σημάδεψε τη χώρα μας.

Δημοσιεύουμε στη συνέχεια τα περιεχόμενα κείμενα στη σειρά των τευχών από το 694 έως το σημερινό.

Στο διπλό τεύχος 694-695:

Μήτσος Αλεξανδρόπουλος: Κόκκινα συντριβάνια στο χιόνι.

Μανόλης Αναγνωστάκης: Οι άνθρωποι εκβιάστηκαν να γίνουν ανθρωπάκια.

Τασούλα Βερβενιώτη: Από το ημερολόγιο της Μαρίας Μπέικου.

Φίλιππος Ηλιού: Το σχήμα του εμφυλίου πολέμου.

Φίλιππος Ηλιού: Η προετοιμασία του εμφυλίου πολέμου. Πέντε κείμενα.

Βικτωρία Θεοδώρου: Ποιήματα από την εξορία.

Γιώργος Μαργαρίτης: Στις παραμονές του εμφυλίου.

Ιωάννα Παπαθανασίου: Ο ελληνικός εμφύλιος υπό το πρίσμα του

Ψυχρού Πολέμου. Χρονολόγιο.

Ιωάννα Παπαθανασίου: Σελίδες από το ημερολόγιο του Κυριάκου Τσακίρη.

Μάνος Στεφανίδης: Τα λιτά φαγιούμ ενός χρέους (Σχέδια του Α. Μπαχαριάν).

Θανάσης Σφήκας: Η ειρήνη που δεν έγινε ποτέ.

Επίσης δημοσιεύθηκαν τεκμήρια:

- Μην κλάψετε, μη μαυροφορέσετε: Μαρτυρίες από τις φυλακές των Θανάση Γαλύφα, Θανάση Καπερνέκα, Β. Ξυραφά και Κ. Τσιλοχρήστου.

- Τραγωδία στην Ελλάδα: Μια έκθεση από το 1946 τριών βρετανών βουλευτών.

- Επιστολή του Αντιβασιλέα Δαμασκηνού προς τον Μπέβιν.

- Γελοιογραφίες της εποχής.

Στο τεύχος 696:

Σταύρος Κασσιμάτης: Σκέψεις και μνήμες για τον εμφύλιο πόλεμο.

Νίκος Κέντρος: Η μάχη της Φλώρινας.

Νίκος Κοκοβλής: Στιγμές από τον

Εμφύλιο στη Κρήτη.

Βασίλης Νεφελούδης: Ο εμφύλιος πόλεμος 1945-1949: Αναμνήσεις.

Σοφινός Χρυσοστομίδης: Και εθελοντές Αιγυπτιώτες στον ΔΣΕ.

- Κομμένες κεφαλές: Ιστορία μιας φωτογραφίας.

- Διάλογος αναγνωστών.

Στο τεύχος 697:

Νίκος Γουλανδρής: Εμφύλιος Πόλεμος. Ένα δόκανο από όπου κανένας δεν μπορούσε να ξεφύγει.

Δήμητρα Λαμπροπούλου: Οι εκτελέσεις στις φυλακές.

Ηλίας Νικολακόπουλος: Αποχή 1946. Πλειψηφικό ρεύμα ή μειψηφική τάση;

Δημήτρης Χατζής: Κώστας Βιδάλης. Ο αγωνιστής και ο άνθρωπος.

- Διάλογος αναγνωστών.

Στο τεύχος 698:

Αργυρώ Κοκοβλή: Τότε που αγωνιζόμασταν στη Σαμαριά.

Κατίνα Λατίφη: Γυναίκες στον Δημοκρατικό Στρατό.

Τάσος Σακελλαρόπουλος: Επιχείρηση Terminus, η πρώτη προσπά-

θεια συνολικού ελέγχου.

- Διάλογος αναγνωστών.

Στο τεύχος 699:

Νίκος Κοκοβλής: Ανταρσία ή εμφύλιος;

Γιώργος Λεονταρίτης: Η σύλληψη του Μιχ. Κύρκου. Ο δρόμος για τη Μακρόνησο.

Στέφανος Πρώμος: Μια μαρτυρία για τα Χανιά του 1947.

Στο τεύχος 700:

Αλέξανδρος Καζαμίας: Το εφεύρημα της εθνικοφροσύνης.

Γιάννης Σακκάς: Το Κράτος, η Λευκή τρομοκρατία και ο Εμφύλιος.

- Μακρονήσι.

Στο τεύχος 701:

Δημήτρης Χατζής: Μουργκάνα.

Δημήτρης Χαρίτος: Πέτρινα χρόνια, Πέτρινες ταινίες.

- Διάλογος.

Στο σημερινό τεύχος 702:

Ιωάννα Παπαθανασίου: Ο Σαράφης στον εμφύλιο.

Πέτρος Παπαπολυβίου: Όψεις και απομιμήσεις του ελληνικού εμφυλίου στην Κύπρο.

Στο επόμενο τεύχος θα δημοσιεύσουμε τη συγκλονιστική ιστορία του χωριού Πηγάδια στον Ταύγετο.

Την επιμέλεια των σελίδων αυτών έχει η ιστορικός Ιωάννα Παπαθανασίου.

αιώνας των επαναστάσεων και των «επανάστασεων», ο αιώνας του πυρηνικού εφιάλτη και της περιβαλλοντικής καταστροφής, ο αιώνας του θαύματος και του καταναλωτισμού μάς τελείωσε.

- Υπάρχει όμως κάποιος που να αισιοδοξεί εκτός απ' τους εραστές της ελεύθερης αγοράς; Εκτός απ' την οικονομία θα μπορέσουν να παγκοσμιοποιηθούν και οι αντιστάσεις;

- Η δεκαετία του '90 άνοιξε νέες πληγές χωρίς να επουλώσει παλιότερες. Το «σιδηρούν παραπέτασμα» έπεσε, αλλά το «τέλος της ιστορίας» -όπως αρέσκονται να ονομάζουν αυτή την περίοδο οι κάθε λογής πρώην- μόνο την ειρήνη και την ευημερία δεν έφερε. Οι άνεργοι, οι αποκλεισμένοι, οι δίχως στον ήλιο μοίρα αυξάνονται και πληθύνονται. Ακόμα και

- Μας τελείωσε. Ο αιώνας των τελικών λύσεων και των εκατομμυρίων νεκρών στα πεδία των μαχών, ο

στην πρωτεύουσα του μεταβιομηχανικού καπιταλισμού, στην πόλη του Μπιλ Γκέιτς, το Σηάτλ, οι κοινωνικές αντιδράσεις αρθρώθηκαν εσχάτως στους δρόμους, τρομάζοντας τον πρώην οργισμένο νέο και νυν πλανητάρχη Κλίντον. Η προοδευτική Δύση παριστάνει ότι δεν βλέπει τις στρατιές των νεόφτωχων που πλημμυρίζουν τις μητροπόλεις της, ενώ συνεχίζει να στηρίζει την καλοπέρασή της στα φτηνά τριτοκοσμικά εργατικά χέρια.

- Τριάντα πέντε πόλεμοι μένονται ανά την υφήλιο. Οι δεκατέσσερις διεξάγονται στην Αφρική και οι δώδεκα στην Ασία, ενώ η ορθόδοξη Ρωσία συνεχίζει να σπέρνει την καταστροφή και τον θάνατο στην Τσετσενία. Κανένας όμως απ' όλους τους ατρόμητους αντιιμπεριαλιστές δεν δείχνει να ενοχλείται από τις βόμβες που βρέχει στο Γκρόζνυ. Ίσως να είναι τόσο μακριά η Τσετσενία και η ευαισθησία τους δεν τα καταφέρνει να φτάσει ως εκεί.

- Ευτυχισμένος ο καινούργιος αιώνας. Αν και...

Λεωνίδας Βαλασόπουλος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΙΚΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Πολλά συνέβησαν στο μεταξύ. Αρχικώς η Τουρκία εισήλθε στην Ευρώπη. Σε λίγες μέρες εισήλθε και στο Αιγαίο, πετώντας ανέτως με τα «προοδευτικά» F-16 της πάνω από τη Σκύρο. Στην πετυχημένη σε όλα κυβέρνηση επικράτησε η άποψη να μην αναχαιτισθούν.

Γιατί; Δεν θέλω ανόητες ερωτήσεις. Διότι έτσι θα εκνευρίσουμε την Τουρκία, θα ενισχυθούν οι αντιδραστικές δυνάμεις, θα επικρατήσει το μέτωπο της άρνησης στις δύο χώρες και δεν θα μπορέσουμε να λύσουμε τις διαφορές μας ειρηνικά. Πρόλεμο θέλετε, δηλαδή;

Ο ΔΑΝΕΛΗΣ ΣΤΗ ΧΑΓΗ

Δεν είναι καλύτερα να στείλουμε τις βραχονησίδες στη Χάγη, από το να τις έχουμε καταδικές μας; Αυτή είναι η κεντρική ιδέα της εξωτερικής πολιτικής των Σημίτη-Παπανδρέου-Δανέλη. Ποιος είναι ο κ. Δανέλης;

Ένα στέλεχος του ΣΥΝ, ο οποίος την προηγούμενη του Ελσίνκι έγραφε στην *Ελευθεροτυπία* ότι ο κ. Σημίτης πρέπει να πάρει πίσω το Βέτο, χωρίς κανέναν

απολύτως όρο. Τον έβγαλε εξτρεμιστή, δηλαδή, τον πρωθυπουργό μας.

ΘΕΤΩ ΟΡΟΥΣ

MEGA, Αντέννα, Σταρ, ALPHA, ET1, NET εφημερίδες και περιοδικά, όλοι πανηγυρίζουν την ελληνική νίκη στο Ελσίνκι, την ήττα της Ν.Δ. και την επερχόμενη νίκη του ΠΑΣΟΚ.

Μην κουράζεστε, καταλάβουμε. Θα τον ψηφίσουμε τον εκλεκτό σας, υπό έναν όρο όμως:

Να ψεκάσετε μέχρι τα τέλη Ιανουαρίου τις ελιές της γιαγιάς μου στο Πήλιο,

διότι έπεσε δάκος και η γριά έχει μείνει άφραγκη πάλι. Είκοσι χιλιάδες σύνταξη παίρνει, πώς να διαβάσει Σωμερίτη με ηρεμία;

ΜΙΑΣΜΑΤΑ

Να μην σας κουράζω άλλο μ' αυτό το Ελσίνκι. Σκίσαμε σε όλα.

Ιδίως στο Κυπριακό. Όλα σχεδόν τα κόμματα της Κύπρου –και το κυβερνητικό– διαφωνούν βέβαια, ενώ ο ΟΗΕ αναγνώρισε ήδη τον κ. Ντενκτάς.

Δεν πειράζει. Τι να την κάνεις και την Κύπρο; Το θέμα είναι να μην είσαι μηδενιστής του ΔΗΚΚΙ.

ΑΝΑΓΚΗ ΣΤΗΝΑΙ

Η Κατερίνα είναι φιλόλογος. Ξέρει και τα γαλλικά της, διαβάζει, όλα εντάξει. Απλώς είναι 27 ετών, δεν έχει δουλειά και κατά πώς την κόβω δεν πρέπει να έχει και άνδρα. Αυτό, βεβαίως, εμένα δεν με ενοχλεί, πιθανόν όμως να ενοχλεί την ίδια. Γιατί κάνω αυτήν την εκτενή εισαγωγή; Διότι την είδα την Κατερίνα πάνω στο μηχανάκι, νύχτα στη Σόλωνος, μέσα στο κρύο, μόνη της.

Θα μπορούσα να σταματήσω εδώ. Όμως δεν θα το κάνω. Ύστερα πήγα στο σπίτι και τη σκεφτόμουν που κάνει τη διορθώτρια σε μια εφημερίδα, χωρίς λεφτά προς το παρόν, αλλά θα την πληρώσουν σε κάνα δυό μήνες – καινούργια είναι. Όσο και νά 'ναι ένα κατοπηνηντάρι θα το πάρει. Και βλέπει και Αλμοδοβάρ.

Εκεί στο σπίτι το ξανασκέφτηκα. Τα είχε φτιάξει με ένα παιδί που είχε κτήματα, ευκατάστατος δηλαδή, αλλά δεν ήθελε με τίποτα να μείνει σε χωριό. Και έφυγε. Μετά βγήκα και γω σε μια ταβέρνα με δυο φίλους και μιλάγαμε για τις σχέσεις. Αλλά τι να τις κάνεις τις σχέσεις και την καριέρα, άμα δεν έχεις μια αυθεντική ζωή; Αυθεντική, δηλαδή να μη γυρνάς τσιτωμένος στα καφέ, να μπορέσεις να σταθείς με ηρεμία κάπου – ανάγκη στήναι που έλεγαν οι παλιοί.

Χρειάζονται και λεφτά, δε λέω. Αλλά άμα δεν τα έχεις εύκολα, δεν αξίζει να τα κυνηγάς. Και την φοβάμαι την Κατερίνα, πως με τον Αλμοδοβάρ δεν θα τη βρει την άκρη.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ 2000

Ο κ. Ρέππας έκανε την εξής απίθανη δήλωση: Εάν η Ν.Δ. προτείνει τον κ. Στεφανόπουλο είναι σαν να ψηφίζει ΠΑΣΟΚ. Μάλιστα, έτσι στηρίζονται οι θεσμοί.

ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΑ

Με ρωτάει η θεία μου η Ευτέρπη, η οποία είναι επενδύτρια, γιατί πέφτει το Χρηματιστήριο.

Της εξήγησα ότι πέφτει διότι οι ξένοι και οι δικοί μας κεφαλαιούχοι επενδύουν πλέον στην Κωνσταντινούπολη, αποσυρόμενοι από την Σοφοκλέους. Δηλαδή, θεία Ευτέρπη, τι εννοείς;

Να ξαναπέσουμε πάλι σεθνικιστικές απόψεις και να επενδύουμε εδώ, για να πλουτίζεις εσύ; Αυτά να τα αφήσεις. Προέχει η ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε.

ΠΑΝΕ ΤΑ ΛΕΦΤΑ

Αργό το χρηματιστήριο θα πάρει τα πάνω του πάλι. Απλώς θα χάσουν και πάλι οι μικροί. Το πρόβλημα βεβαίως είναι ότι αυτοί ψηφίζουν.

ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ Η ΣΟΒΑΡΟΤΗΣ

Κομμουνιστές και Πριμακώφ συγκέντρωσαν περίπου το 37% στη Ρωσία.

Μέτωπο άρνησης βλέπω και ανησυχώ. Μα δεν διαβάζουν Γιανουλόπουλο, τι στο καλό;

Τα είπε ο άνθρωπος στην *Ελευθεροτυπία*, κοροϊδεύοντας έξυπνα τους δήθεν αριστερούς:

Πρέπει να είσαι σοβαρός, μετρημένος, να κάνεις τη δουλειά σου – αυτό είναι η αριστερά. Όχι ιμπεριαλισμός και αηδίες.

Οι εξωθεσμικοί μηχανισμοί σπρώχνουν προς τα κεντροδεξιά...

του Νίκου Κωνσταντόπουλου

Η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, πριν από ένα χρόνο, περίπου, άνοιξε το θέμα της εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας και έδωσε, στην πρότασή της για την επανεκλογή του σημερινού Προέδρου, χαρακτήρα ψήφου εμπιστοσύνης προς την κυβερνητική πολιτική.

Η πρωθυπουργική αυτή κίνηση, που συνέδεε την εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας με το χρόνο των εθνικών εκλογών και την κυβερνητική θητεία, ήταν ενταγμένη σε συγκεκριμένη μεθόδευση, που προωθούσε εκλογικές και κομματικές σκοπιμότητες. Άνοιγε παράλληλες διαδικασίες «πρόωρης προεδρολογίας και παρατεταμένης εκλογολογίας», που καθιστούσαν την εκλογή και το πρόσωπο του Προέδρου κεντρικό θέμα πολιτικής αντιδικίας. Η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ αποφάσισε να πάει στις εκλογές με προεκλογική σημαία τον Πρόεδρο, για να εγκλωβίσει τη Ν.Δ. και να την πιέσει πολιτικά, ώστε να την οδηγήσει σε αναγκαστική συμφωνία – ή να της καταλογίσει την ευθύνη των πρόωρων εκλογών, σε περίπτωση διαφωνίας.

Το πολιτικό παιχνίδι ήταν σηματοδεδεμένο από την αρχή. Κατασκευασμένα διλήμματα τακτικής, σκηνοθετημένες κινήσεις εντυπώσεων, υποκριτικές ρητορείες για τη λειτουργία των θεσμών και τις επιταγές του Συντάγματος, την ώρα που η κομματικοποίηση της εκλογής Προέδρου και η δραματοποίηση των εκλογών είναι εξορισμού δημοκρατική παρεκτροπή και συνταγματική αταξία. Ενώ ο ίδιος ο κ. Σημίτης άνοιξε το θέμα, σε χρόνο και με τρόπο που επέλεξε το κυβερνητικό επικοινωνιακό επιτελείο, στο οποίο, όπως δημοσιεύεται συμμετέχουν και πρόσωπα με πολυώνυμες συναρτήσεις και προς εξωθεσμικά οικονομικο-πολιτικά κέντρα, η κυβερνητική προπαγάνδα και ενημέρωση έκαναν λόγο για τις βλαπτικές συνέπειες αυτής της έρπουσας εκλογολογίας. Ενώ ο επιδιωκόμενος στόχος της κυβερνητικής τακτικής ήταν οι πρόωρες εκλογές, γινόντουσαν ασκήσεις πολιτικής υποκρισίας, από διάφορα κομματικά και κυβερνητικά στελέχη, για να τονισθεί ο αμετακίνητος, δήθεν, στόχος του κ. Σημίτη για εξάντληση της τετραετίας, «για το καλό του τόπου».

Η στάση της Ν.Δ. διευκόλυνε τους χειρισμούς της κυβέρνησης. Μπήκε στην προεκλογική λογική, χωρίς να αποσαφηνίσει πολιτικά, αλλά και σε επίπεδο χειρισμών, τη θέση της για την εκλογή και το πρόσωπο του Προέδρου. Τα δύο μεγάλα κόμματα, διεκδικώντας το καθένα για λογαριασμό του το ρόλο του πρωταγωνιστή, στήσανε το σκηνικό του προεκλογικού παραδοσιακού θεάτρου. Βγήκαν στους δρόμους και στις πλατείες, στα θέατρα και τα γήπεδα, στις θάλασσες και στα βουνά, σε περιοδείες με ροδοπέταλα, οργανοπαίχτες και κεράσματα, με ιαχές και φοβέρες για νίκες τρομερές, φτιάχνοντας από την πρώτη στιγμή ένα κλίμα άγριας πόλωσης, που διευκολύνει πάντα το ρόλο της διαπλοκής και της πολιτικής διάβρωσης, με την οικονομική κι επικοινωνιακή στήριξη, που προσφέρουν πάντα τα κέντρα της παραεξουσίας. Έτσι για μια φορά ακόμα επεκράτησαν οι αντιαισθητικές φόρμες του παλαιοκομματισμού και τα αγκυλωμένα στερεότυπα του δικομματισμού. Επικίνδυνη για τη Ν.Δ. η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Ανί-

κανη για το ΠΑΣΟΚ η ηγεσία της Ν.Δ. αλλά και καταστροφολογική η υπόλοιπη αντιπολίτευση. Ο δημοκρατικός διάλογος τραυματικά ακρωτηριασμένος στο απλουστευτικό σχήμα «του σωτήρα ή ολετήρα».

Επανάληψη κι έκφραση της καθεστωτικής αντίληψης, που έχει αποκρυσταλλωθεί στα στελέχη του ΠΑΣΟΚ, ότι ο προορισμός της Ελλάδας είναι να την κυβερνάνε αυτοί, αλλά και στα στελέχη της Ν.Δ. ότι είναι καιρός να 'ρθούν στη θέση τους, αφού έτσι κι αλλιώς την ίδια πολιτική πρεσβεύουν, με διαφορετικές παραλλαγές.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια της δικομματικής καθήλωσης, του κυβερνητικού κομματισμού και του εξωθεσμικού εγκλωβισμού, εγείρεται το κρίσιμο ερώτημα: ποια ανάπτυξη προωθείται, ποια κοινωνική πρόοδος συντελείται και ποια πολιτική, επιτέλους, παράγεται; Γιατί η απόσταση, από τα τηλεοπτικά παράθυρα, μέχρι την παραγωγή πολιτικής, είναι μεγάλη. Όπως τεράστια είναι η διαφορά της επικοινωνιακής νεύρωσης και του ανταγωνισμού εντυπώσεων προς την αντιπαράθεση ιδεών και την σύγκριση προγραμμάτων.

Ένα από τα αρνητικά δεδομένα είναι το γεγονός ότι τα επιτελεία του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ. κυριαρχούνται από τη νοοτροπία του συνδικαλιστικού αμφιθεάτρου, από τους ψυχολογισμούς και τις τεχνικές του εμπορικού μάρκετινγκ.

Το θεσμικό και πολιτικό πρόβλημα της Προεδρικής εκλογής, αυτά τα επιτελεία το χειρίστηκαν με μικροκομματικά κριτήρια, ερίζοντας για το ποιος θα οικειοποιηθεί το πρόσωπο του σημερινού Προέδρου ως εκλογικό πλεονέκτημα. Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ της ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ και της ΠΡΟΟΔΟΥ είπε εξ αρχής ότι δεν συμπτράττει σε αυτές τις μεθοδεύσεις. Ανεξαρτήτως της θετικής εκτίμησης για το πρόσωπο και τη θεσμική στάση του κ. Στεφανόπουλου, με πολιτικά κριτήρια ο ΣΥΝ διατύπωσε την πρόταση «γιατί όχι Πρόεδρος από την Αριστερά». Ο Πρόεδρος Δημοκρατίας δεν είναι πολιτικά ουδέτερος και αδρανής θεσμός. Έχει τους ιστορικούς συμβολισμούς του και τις πολιτικές παραμέτρους του. Γιατί όχι λοιπόν Πρόεδρος Δημοκρατίας ο Λεωνίδας Κύρκος, που θα συνοδεύεται από ιστορικούς συμβολισμούς και πολιτικές αναφορές της Αριστεράς. Πενήντα χρόνια μετά τον εμφύλιο, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ θέλει να υπάρξει θεσμικό άβατο για την Αριστερά; Άλλα κόμματα σιώπησαν, όπως το ΚΚΕ. Άλλα περίμεναν να μετρήσουν τα τεκταινόμενα, όπως το ΔΗΚΚΙ. Οι ηγεσίες ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. έκαναν πολιτικό χαρτοπαίγνιο, με τις πρακτικές των κρυφών χαρτιών και της μπλόφας, θέλοντας να προεξοφλήσουν ή να αγοράσουν χρόνο και κλίμα για τις εκλογές.

Η κυβέρνηση ξεκίνησε με μεθόδευση να εγκλωβίσει τη Ν.Δ. με στόχο τις πρόωρες εκλογές. Ο κ. Σημίτης θέλει να αξιοποιήσει προεκλογικά την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ, όσο η ίδια η ένταξη θα εκκρεμεί και θα λειτουργεί η προσδοκία της, παρά μετά την απόφαση της Ε.Ε., που θα αρχίσουν να φαίνονται οι συστάσεις και οι οδηγίες για την επιβαλλόμενη προσαρμογή.

Η Ν.Δ. ξεκίνησε να πιέσει την κυβέρνηση με κεντρικό στόχο τις πρόωρες εκλογές, χωρίς να συνεκτιμήσει ότι αυτό στην ουσία ήθελε και η κυβέρνηση. Σήμερα η Ν.Δ. υιοθετεί κινήσεις απεγκλωβισμού της από τη μέχρι τώρα τακτική, κάνοντας πρόβλημα της κυβέρνησης την εκ νέου μεθόδευση πρόωρων εκλογών, μετά

την εκλογή Προέδρου.

Το ορατό επίπεδο είναι οι τακτικισμοί. Αντιμετάθεση εκβιαστικών διλημμάτων, μεταξύ ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ., για τη νομή της εξουσίας και μόνο, σε βάρος των θεσμών και της ιστορικής συγκυρίας.

Σε ένα άλλο επίπεδο κινούνται οι πολιτικοί σχεδιασμοί, με στόχο την εξέλιξη των κομματικών κι εσωκομματικών καταστάσεων. Οι δηλώσεις ηγετικών στελεχών της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ για Προεδρική εκλογή τον Μάρτιο κι εθνικές εκλογές τον Ιούνιο, οι δηλώσεις, επίσης, ηγετικών στελεχών της Ν.Δ. για την αυτονόητη επανεκλογή του σημερινού Προέδρου, η ενεργοποίηση όλου του εξωθεσμικού πλέγματος εξουσίας, που παισιώνει και στηρίζει το δικομματικό πολιτικό σύστημα, οδήγησαν, μέσα από τακτικές κινήσεις στη σύμπτωση ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. Οι ηγεσίες των δύο κομμάτων γνωρίζουν ότι οι εκκρεμείς διαδικασίες, μέχρι τις επόμενες εκλογές, και το εκλογικό αποτέλεσμα, όποιος κι αν κερδίσει ή χάσει, ανοίγουν και τις διεργασίες στις εσωκομματικές συσχετίσεις τόσο του ΠΑΣΟΚ όσο και της Ν.Δ., σε επίπεδο ηγετικών ομάδων, αλλά και σε επίπεδο κοινοβουλευτικού και κομματικού δυναμικού.

Αυτό είναι ένα πρόσθετο επίπεδο πολιτικού συμβολισμού. Η διαμόρφωση επιθυμητών συμπτώσεων κι ανακατατάξεων που θα στηρίζουν ως πορεία του πολιτικού μας συστήματος την κεντροδεξιά κατεύθυνση, που θα ανανεώσουν το δικομματικό μοντέλο στον άξονα των κεντροδεξιών πολιτικών επιλογών και συνεργασιών. Οι εξωθεσμικοί μηχανισμοί, που υπερτερούν του πολιτικού μας συστήματος και του επιβάλλονται, δηλώνουν με κάθε τρόπο ότι επιθυμούν αυτό το πλαίσιο κι εργάζονται συστηματικά, ώστε οι επικείμενες εκλογές να μην έχουν ανεπιθύμητες ή απρόβλεπτες μετατοπίσεις προς τα Αριστερά.

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ της ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ και της ΠΡΟΟΔΟΥ επι-

σημαίνει την κρίσιμη σημασία των επομένων εκλογών, που θα αναδείξουν την πρώτη Βουλή του 21ου αιώνα. Αυτή η Βουλή θα είναι αναθεωρητική.

Από τους συσχετισμούς της, θα εξαρτηθεί η θεσμική και πολιτική συγκρότηση της χώρας, για τις επόμενες δεκαετίες, όταν θα λαμβάνονται σπουδαίες αποφάσεις για τη χώρα. Σ' αυτή τη Βουλή, η παρουσία της σύγχρονης αριστεράς των κοινωνικών κινημάτων και της οικολογίας πρέπει να είναι ισχυρή κι αξιόπιστη, δημιουργική και ριζοσπαστική, ανανεωτική κι αυτόνομη. Η παντοδυναμία του δικομματισμού, η καθεστωτική νοοτροπία των κυβερνητικών αυτοδυναμιών, η επικυριαρχία των εξωθεσμικών κέντρων και η ηγεμονία των ΜΜΕ δεν θα οδηγήσουν στις ριζοσπαστικές τομές και στις διαρθρωτικές αλλαγές, που επιβάλλονται στην πολιτική, στην κοινωνία, στην οικονομία. Όποτε κι αν γίνουν οι εκλογές, τον Σεπτέμβρη ή νωρίτερα με την πάγια συνταγματική μεθόδευση, που επινοείται για κάθε πρόωγη διάλυση της Βουλής, εκείνο που ενδιαφέρει είναι να αλλάξουν οι συσχετισμοί, να προκύψει η νέα κοινωνική και πολιτική πλειοψηφία που θα παραμερίσει τις πολιτικές που εφαρμόζονται σήμερα και θα μετατοπίσει την πολιτική ζωή προς τα Αριστερά, αντιμετωπίζοντας τις κεντροδεξιές συγκλίσεις, που προωθούνται από τα πάνω. Πρωταρχικής σημασίας διαρθρωτικές αλλαγές, προς αυτήν την κατεύθυνση, είναι η απλή αναλογική και βασικό πολιτικό προαπαιτούμενο η ενίσχυση της σύγχρονης αριστεράς των κοινωνικών κινημάτων και της οικολογίας. Η ευθύνη είναι διπλή. Από τη μια του ΣΥΝ και από την άλλη όλων των δυνάμεων που θέλουν και μπορούν να δυναμώσουν το δύσκολο αυτό εγχείρημα που επιχειρεί ο ΣΥΝ, απαντώντας αποφασιστικά στο ερώτημα για το ρόλο και τη φυσιγνωμία της σύγχρονης αριστεράς στην Ελλάδα και στην Ευρώπη του 21ου αιώνα.

ιστορία

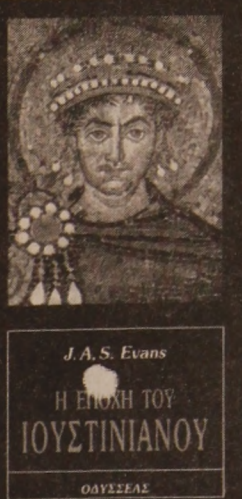
Godfrey Goodwin

ΟΙ
ΓΕΝΙΤΣΑΡΟΙ

J. A. S. Evans

Η ΕΠΟΧΗ
ΤΟΥ
ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ

Philip Mansel

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

Η ΠΕΡΙΠΟΘΗΤΗ ΠΟΛΗ

(1453-1924)

Κωνσταντινούπολη: πόλη των δύο ηπείρων, πρωτεύουσα του Ισλάμ και της Ορθοδοξίας, πόλος έλξης για ανθρώπους και ιδέες από το Παρίσι μέχρι το Ισπαχάν, πόθος και στόχος Ρώσων, Γερμανών, Βουλγάρων και Ελλήνων, Βρετανών, Γάλλων και Ιταλών.

Ο Mansel μελετά 500 χρόνια ιστορίας της Βασιλεύουσας και ζωντανεύει για τον αναγνώστη το μαγικό κλίμα αυτής της πόλης που ήταν θέρετρο απολαύσεων και διαφθοράς, κέντρο εμπορίου, πνευματικής και πολιτιστικής ζωής.

Philip Mansel

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙ
ΝΟΥΠΟΛΗ
Η ΠΕΡΙΠΟΘΗΤΗ ΠΟΛΗ
1453-1924

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

οδυσσέας

ΑΝΔΡΕΑ ΜΩΡΑΪΤΗ 3 - 114 71 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 36.24.326, 36.25.575 - FAX 36.48.030

<http://www.vivliopolis.gr>

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: ΣΤΟΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 5 - ΤΗΛ. 32.12.111

Ο άγνωστος X για τις εκλογές

του Νίκου Φίλη

Η απόφαση του κ. Καραμανλή να υποστηρίξει τον Κ. Στεφανόπουλο για την Προεδρία της Δημοκρατίας δεν ανατρέπει τις πολιτικές εξελίξεις, διαφοροποιεί όμως τα δεδομένα της πολιτικής αντιπαράθεσης. **Η κυβέρνηση διατηρεί την πρωτοβουλία των κινήσεων** (άλλωστε την διαθέτει εκ του Συντάγματος...), **περιορίζεται όμως, προς το παρόν, το εύρος των χειρισμών της**. Δεν μπορεί να προσφύγει σε πρόωρες εκλογές χωρίς να επωμιστεί την κύρια ευθύνη για όσα μέχρι τώρα, κινδυνολογικώς, καταμαρτυρούσε στη Ν.Δ., με κυριότερο ότι οι πρόωρες εκλογές υπονομεύουν την τελική προσπάθεια της χώρας να εισέλθει στην ΟΝΕ.

Ο πρωθυπουργός δεν άνοιξε τα χαρτιά του στη Βουλή, επιμένοντας στερεοτυπικά ότι θα γίνουν «όσα επιτάσσει το Σύνταγμα». Την ίδια ώρα, κορυφαία κυβερνητικά στελέχη, με πρώτη την κ. Παπανδρέου, δήλωναν ότι οι εκλογές θα γίνουν μετά την ολοκλήρωση της θητείας της Βουλής ή νωρίτερα με την επίκληση εθνικού θέματος. Ο κ. Σκανδαλίδης, μάλιστα, προσδιόρισε ως μείζον εθνικό θέμα, εκλογικής χρήσεως, την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ.

Είναι εύλογο η κυβέρνηση να σταθμίσει τα νέα δεδομένα και να λάβει τις αποφάσεις της αναλόγως της πορείας προς την προεδρική εκλογή, που κατά πάσα πιθανότητα θα γίνει στις 10 Φεβρουαρίου ή και νωρίτερα. Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Δ. Ρέππας έθεσε μία νέα παράμετρο: «**Βασική επιδίωξη της κυβέρνησης είναι η σταθερότητα για να επιτύχουμε τους στόχους μας. Και η σταθερότητα αυτή δεν πρόκειται να διασαλευθεί με ευθύνη της κυβέρνη-**

σης» (22.12.99).

Αν ο κ. Καραμανλής επιμένει στο αίτημα για άμεση προσφυγή στις κάλπες, και μάλιστα σε υψηλούς ή και κραυγαλέα αντιπολιτευτικούς τόνους, τότε είναι πιθανό ο κ. Σημίτης να βρει πρόσχημα («διακυβεύεται η σταθερότητα») και να αλλάξει τον πολιτικό σχεδιασμό του, που, σε πρώτη φάση, φαίνεται να ευνοεί εκλογές τον Σεπτέμβριο. Ο σχεδιασμός αυτός στηρίζεται στο γεγονός ότι τον Ιούνιο η Ελλάδα θα έχει μπει στην ΟΝΕ, ώστε ο κ. Σημίτης να επιδιώξει να εμφανιστεί ως συνεχιστής του ευρωπαϊκού έργου του αιμνήστου Καραμανλή.

ΕΝΑΣ «ΑΛΛΟΣ» ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ;

Ο πειρασμός του εκλογικού αιφνιδιασμού και της εύκολης νίκης παραμένει πάντοτε ενεργός. Τα χρονικά περιθώρια προσφυγής στις κάλπες, σύμφωνα με όσα έχει δηλώσει ο κ. Σημίτης, περιορίζονται από το χρονοδιάγραμμα ένταξης της χώρας στην ΟΝΕ, δηλαδή το διάστημα από τα μέσα Μαρτίου έως το τέλος Ιουνίου είναι «νεκρό». **Μετά την επανεκλογή του κ. Στεφανόπουλου θα μετρήσει πολιτικά κι ο δικός του λόγος**. Αν ο κ. Καραμανλής δεν εννοεί, το πιθανότερο, το αίτημα για πρόωρες εκλογές, θα φανεί από τον τρόπο που θα πολιτευτεί εφεξής. Μία ηπιότερη αντιπολίτευση, μια αντιπαράθεση επί της ουσίας κι όχι συνθηματολογική, **η εμπέδωση της κεντροδεξιάς συναίνεσης που σηματοδοτεί η επανεκλογή του κ. Στεφανόπουλου** συνιστούν προϋποθέσεις ενός διαφορετικού πολιτικού κλίματος, εγγυητής του οποίου θα είναι δυνατό να εμφανιστεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Ο κ. Στεφανόπουλος, κατά την πρώτη θητεία του, κινήθηκε στο πλαίσιο που επιτάσσει το Σύνταγμα – σε γενικές γραμμές. Η δεύτερη θητεία, με την ενισχυμένη πολιτικά εκλογή του, του δίνει δυνατότητα για έναν πιο παρεμβατικό ρόλο, εφαρμόζοντας ή ακόμα και διαστέλλοντας την ουσία των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του. Θα παραμείνει αδιάφορος σε πιθανή αιφνίδια εκλογική κίνηση του κ. Σημίτη; Ή θα αντιδράσει, με το πολιτικό βάρος του, κηδόμενος των «εθνικών συμφερόντων», που μέχρι τώρα επεκαλείτο η κυβέρνηση για να βραχυκυκλώσει τον κ. Καραμανλή; Θα εμφανιστεί αποδεχόμενος τον διακοσμητικό ρόλο που του επέβαλε επί τόσα χρόνια η κυβέρνηση (ούτε σύσκεψη πολιτικών αρχηγών κατά τη διάρκεια του πολέμου δεν τον άφησε να συγκαλέσει), ευγνώμων απέναντί της ή θα επιδιώξει να εκφράσει το ευρύτερο πολιτικό φάσμα;

Η δήλωση του κ. Στεφανόπουλου, μετά τη συνάντησή του (την περασμένη Τετάρτη) με

Διαχρονικά κείμενα

ΟΒΙΔΙΟΥ:
Τα αντίδοτα
του έρωτα

Μια σειρά από διαχρονικές όσο και χιουμοριστικές συνταγές για να γινόμαστε καλά όταν τα φαρμακερά βέλη του έρωτα τρυπούν την καρδιά μας.

ΑΛΚΙΦΡΟΝΑ:
Επιστολές από
αρχαίες εταιρίες

Επιστολές από αρχαίες εταιρίες προς τους εραστές τους ή άλλες εταιρίες, που θα μπορούσαν να είχαν γραφτεί και σήμερα.

ΚΙΚΕΡΩΝΑ:
Περί φιλίας

Η φιλία είναι σημαντικότερη από όλες τις σχέσεις στη ζωή μας και χρειάζεται ιδιαίτερη φροντίδα.

ΣΕΝΕΚΑ:
Είναι μικρή η ζωή

Είναι τόσο μικρή η ζωή μας, που δεν έχουμε την πολυτέλεια να τη σπαταλάμε σε δυσάρεστες κι άχρηστες ασχολίες.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ

Σπ. ΤΡΙΚΟΠΗ 38, 106 83 ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 8254053, 8211796, 8816560

τον κ. Καραμανλή, ότι τον «τιμά η ανοχή που επιδεικνύουν απέναντί του τα άλλα κόμματα» και ότι τον συγκινεί «η μεγάλη συμπάθεια των πολιτών», ίσως να προαναγγέλλει έναν «άλλον» Στεφανόπουλο.

«ΨΗΦΟΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ»

Σε πρώτη φάση, λοιπόν, η κυβέρνηση επιχειρεί να χρεώσει στη Ν.Δ. αναξιοπιστία και ηττοπάθεια, κατηγορώντας την ότι πολιτεύθηκε μικροκομματικά στο θέμα του Προέδρου, αλλά «την ανάγκη φιλοτιμίας ποιούμενη» μετεστράφη, προσεχώρησε στην «εξαναγκαστική συναίνεση». Κι όλα αυτά όμως «δεν παύουν εξ αντικειμένου να συμβάλλουν σε μια θετική απόφαση, στη νίκη του εθνικού συμφέροντος και της κοινής λογικής, στη δικαίωση του πρωθυπουργού». Όλα αυτά είναι το εξής ένα: η υπερψήφιση του κ. Στεφανόπουλου, την οποία η κυβέρνηση θεωρεί, κατά δήλωση του κ. Ρέππα, ψήφο εμπιστοσύνης!

Είναι προφανής η υποκριτική ρητορική των δύο μεγάλων κομμάτων. Χρησιμοποιούν την υποψηφιότητα του κ. Στεφανόπουλου ως εκλογική σημαία τους. Με καθυστέρηση φάσης, οι κύριοι Σημίτης και Καραμανλής ταυτίζουν την συγκεκριμένη υποψηφιότητα με τον «σεβασμό στους θεσμούς» και ανακαλύπτουν, ιδιαίτερα η κυβέρνηση, κάποιο «μυστικό» μήνυμα σύμφωνα με το οποίο ο Πρόεδρος ενσαρκώνει την «εθνική ενότη-

τα» και γι' αυτό η εκλογή του πρέπει να είναι διακομματική. Κι όποιος δεν τον ψηφίζει είναι, άραγε, εθνικά αποσυνάγωγος;

Η εκλογή του εκάστοτε προέδρου αντανακλά ένα συσχετισμό δυνάμεων και είναι αντικείμενο πολιτικής διαπάλης, ακόμα κι αν το αποτέλεσμα προκύψει συναινετικό. Διότι η συναίνεση προϋποθέτει την αντιπαράθεση, τουλάχιστον στα δημοκρατικά καθεστώτα. Ας αφήσουν, λοιπόν, την περί έθνους ρητορική τους οι κομματάρχες. Άλλωστε ο κ. Στεφανόπουλος εκφράζοντας τη δικαιολογημένη ικανοποίησή του για τη «συμπάθεια των πολιτών» δεν εξετράπη σε

Η επανεκλογή του κ. Στεφανόπουλου σηματοδοτεί την εμπέδωση της κεντροδεξιάς κατεύθυνσης στις πολιτικές εξελίξεις.

μοναρχικού τύπου αυταρέσκεια (ισχύς μου η αγάπη του λαού), αλλά τόνισε ότι αυτή η συμπάθεια είναι το «μεγάλο απόκτημα του πολιτικού». Διότι αν κάτι χαρακτηρίζει τον κ. Στεφανόπουλο είναι η ιδιότητά του ως πολιτικού, μαχόμενου, έντιμου πείσμονα έως μοναχικής πορείας... Πολιτική, λοιπόν, κι όχι εθνική, κεντροδεξιά κι όχι «οικουμενική», εν τέλει... ανθρώπινη κι όχι επουράνια, γι' αυτό δημοκρατικά ελέγξιμη κι όχι προστατευόμενη από το «άβατον» της συνταγματικής «ανευθυνότητας», είναι η επιλογή του προσώπου του κ. Στεφανόπουλου. Το πώς θα πολιτευθεί στη νέα θητεία του θα κρίνει την ουσία της επανεκλογής του. Πράγματι, μετά την εκλογή του, ο εκάστοτε πρόεδρος οφείλει

να συμβολίζει την εθνική ενότητα, όχι βεβαίως, περιοριζόμενος στον βουβό, τυπικό ρόλο, πρόθυμος να ζητήσει συγγνώμη όταν του διαμνηνθεί ότι ενοχλεί την όποια κυβέρνηση.

Το βιβλίο, που μεταφράζεται για πρώτη φορά, εκδόθηκε το 1878 και αποτελεί αριστουργηματική ανάλυση των πολιτικών, θρησκευτικών και κοινωνικών ιδιομορφιών του τότε ελληνικού κράτους, που αγωνιζόταν για την εθνική του ταυτότητα και ταυτόχρονα παράδερνε στη δίνη των αντιζηλιών των Μεγάλων Ευρωπαϊκών Δυνάμεων. Ο συγγραφέας δίνει όχι μόνο τη δική του ιστορική εκτίμηση και για τα ελληνικά πράγματα, αλλά και εμμέσως για εκείνα του 20ού που επακολούθησε.

Ο Γκομπινώ χρημάτισε πρεσβευτής της Γαλλίας στην Ελλάδα από το 1864 μέχρι το 1868. Η θητεία του συνέπεσε με τα πρώτα χρόνια του νεοσύστατου ελληνικού κράτους, στο οποίο ο απόηχος της επανάστασης του 1821 ήταν ακόμη ζωντανός και πολλοί από τους πρωταγωνιστές της ήσαν εν ζωή. Παρά τις τολμηρές κι αντίθετες από τις «επίσημες» για τους Έλληνες απόψεις του, δεν υπάρχει αμφιβολία πως είναι φιλέλληνας. Με ύφος χαριτωμένο και πολύ συχνά ειρωνικό, μέμφεται την Ευρώπη – στην οποία ανήκει – για την «κακοποίηση» όπως τη χαρακτηρίζει ενός μικρού νεοσύστατου κράτους που πασχίζει να αποκτήσει οντότητα και θέση στον κόσμο. Επικρίνει διπλωματικούς χειρισμούς των Μεγάλων Δυνάμεων που φάσκουν κι αντιφάσκουν προσπαθώντας να συμβιβάσουν ασυμβίβαστα. Και συνεχώς εξαίρει το φρόνημα, το σθένος και την αποφασιστικότητα των Ελλήνων.

Οι ιστορικές εξελίξεις στον ευρύτερο χώρο των Βαλκανίων και της Εγγύς Ανατολής τα τελευταία εκατό χρόνια έχουν δικαιώσει κατά μεγάλο μέρος τις εκτιμήσεις του ιδιότυπου αυτού πολύπλευρου συγγραφέα.

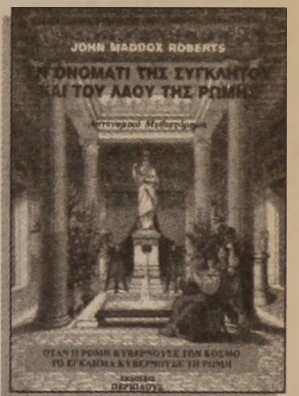
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ

Σπ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 38, 106 83 ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 8254053, 8211796, 8816560

Περίπλους στην Αρχαία Ρώμη Αστυνομικά μυθιστορήματα

John Maddox Roberts
ΕΦΤΑ ΦΟΝΟΙ
ΣΤΟ ΦΟΡΟΥΜ

John Maddox Roberts
ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ
ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ ΚΑΙ
ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

Όταν η Ρώμη κυβερνούσε τον κόσμο, το έγκλημα κυβερνούσε τη Ρώμη.

Ο Δέκιος Καικίλιος Μέτελος ο νεότερος, καθώς ανεβαίνει τα σκαλιά της κρατικής ιεραρχίας, καλείται συχνά να χρησιμοποιήσει το αστυνομικό του δαιμόνιο για να διαλευκάνει μυστηριώδεις δολοφονίες.

Σειρά αυτοτελών μυθιστορημάτων με άφθονο σασπένς, πλούσιο χιούμορ αλλά και εντυπωσιακές και απόλυτα ιστορικά τεκμηριωμένες πληροφορίες για την αρχαία ρωμαϊκή καθημερινότητα, τη διάρθρωση της κρατικής μηχανής, τη λειτουργία της Αστυνομίας και της Δικαιοσύνης και τα απόκρυφα της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής.

Από τον διάσημο αμερικανό συγγραφέα και σεναριογράφο
John Maddox Roberts.

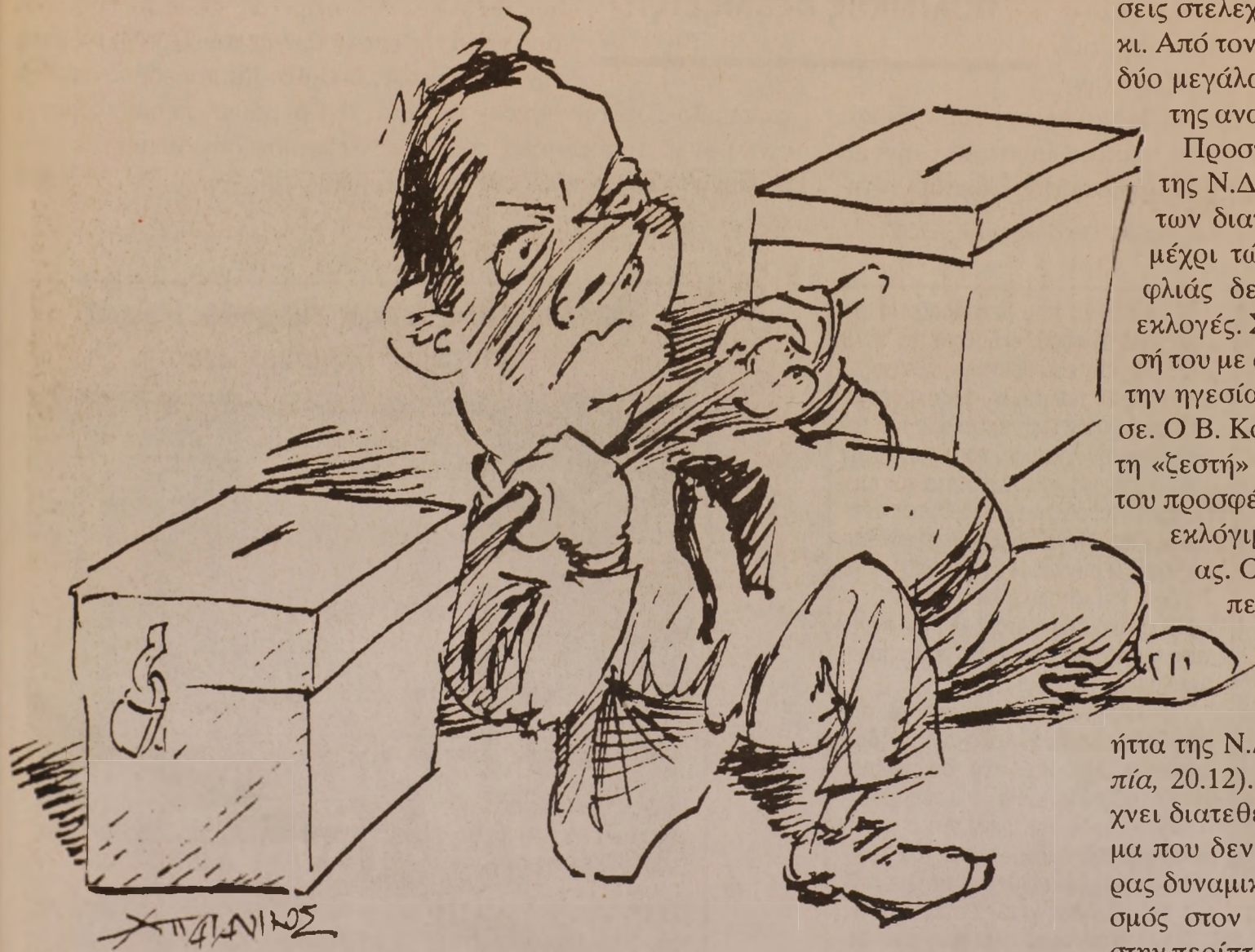
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ

Σπ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 38, 106 83 ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 8254053, 8211796, 8816560

Τα «δύσκολα» του Κ. Καραμανλή

του Τάσου Παππά

Η θεαματική ντρίμπλα του Κ. Καραμανλή στο θέμα της προεδρίας της Δημοκρατίας άλλαξε άρδην το πολιτικό σκηνικό, αλλά δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι η νέα κατάσταση θα ευνοήσει το κόμμα του. Ο αρχηγός της Ν.Δ. δεχόταν πιέσεις από βουλευτές, τον φιλικό του Τύπο, καθώς και από τις οργανώσεις που εισέπρατταν τη δυσαρέσκεια του κόσμου της Ν.Δ.

Εκών-άκων προσχώρησε στην κυρίαρχη άποψη για τον κ. Στεφανόπουλο ζητώντας ταυτοχρόνως από την κυβέρνηση να προκηρύξει εκλογές. Όμως το πλεονέκτημα του αιφνιδιασμού για το χρόνο των εκλογών το έχει πια ο πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης, ο οποίος αντιμετωπίζει το εξής δίλημμα: να πάει τώρα ή σε λίγες εβδομάδες σε εκλογές, αξιοποιώντας την ευνοϊκή για το

κόμμα του συγκυρία αλλά ακυρώνοντας ένα σημαντικό χαρτί του (να δώσει, δηλαδή, το χρόνο στον Κ. Μητσοτάκη να οργανώσει τη διαβρωτική κριτική του), ή να προσπαθήσει να εξαντλήσει την τετραετία, διακινδυνεύοντας όμως τη σταθερότητα της οικονομίας, η οποία δεν αντέχει, όπως λένε κορυφαίοι οικονομικοί υπουργοί, μια παρατεταμένη προεκλογική περίοδο; Η ασαφής θέση του κ. Σημίτη «μετά

την εκλογή προέδρου θα γίνει ό,τι επιτάσσει το Σύνταγμα» προσφέρεται για πολλές ερμηνείες. Στο ΠΑΣΟΚ ισχυρίζονται ότι «και τον Σεπτέμβριο τα πράγματα θα είναι καλά για μας». Ξέρουν, όμως, ότι μέσα σ' αυτό το χρονικό διάστημα ο πρόεδρος της αξιωματικής αντιπολίτευσης θα επιχειρήσει να ανασυντάξει το κόμμα του. Το πιθανότερο κατά την κρίση μας (απόρροια συζητήσεων με πρωτοκλασάτους υπουργούς και υψηλόβαθμα στελέχη του ΠΑΣΟΚ) είναι οι εκλογές να διεξαχθούν την άνοιξη και αφού θα έχει κατατεθεί η αίτηση για την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ. Άλλωστε ο κρατικός και ο κομματικός μηχανισμός έχουν από καιρό προσανατολιστεί για πρόωρες εκλογές. Είναι δύσκολο να αλλάξουν τώρα κατεύθυνση...

Τρία θέματα θα κυριαρχήσουν στην πολιτική ζωή μέχρι τη στιγμή που θα στηθούν οι κάλπες: Το χρηματιστήριο, οι μετακινήσεις στελεχών και η συμφωνία του Ελσίνκι. Από τον τρόπο που θα τα χειριστούν τα δύο μεγάλα κόμματα θα κριθεί η έκβαση της αναμέτρησης.

Προσκλητήριο σάλπισε ο αρχηγός της Ν.Δ. για την επιστροφή στο κόμμα των διαγραμμένων. Τα αποτελέσματα μέχρι τώρα είναι πενιχρά. Ο Γ. Σουφλιάς δεν θα εκτεθεί στις προσεχείς εκλογές. Συνόδευσε μάλιστα την απόφασή του με διόλου κολακευτικά σχόλια για την ηγεσία του κόμματος που τον γέννησε. Ο Β. Κοντογιαννόπουλος οδεύει προς τη «ζεστή» αγκαλιά του ΠΑΣΟΚ, που θα του προσφέρει κατά πάσα πιθανότητα μία εκλόγιμη θέση στη λίστα Επικρατείας. Ο Ν. Κάκαλος θα κάνει ό,τι του πει ο μέντορας του (Σουφλιάς).

Ο Στ. Μάνος δέχεται μόνο συνεργασία κομμάτων και προβλέπει «πλουσιοπάροχη ήττα της Ν.Δ. στις εκλογές» (Ελευθεροτυπία, 20.12). Ο Δ. Αβραμόπουλος δεν δείχνει διατεθειμένος να εκτεθεί μ' ένα κόμμα που δεν φαίνεται να διαθέτει προσώρας δυναμική νίκης. Αν τελικά ο απολογισμός στον τομέα αυτό εξαντληθεί μόνο στην περίπτωση του Σ. Χατζηγάκη, τότε γίνεται σαφές ότι η επιχείρηση παλιννόστησης θα έχει παταγωδώς αποτύχει. Αντιθέτως, το ΠΑΣΟΚ έχει πιθανότητες να κερδίσει σ' αυτό το επίπεδο. Η από τ' αριστερά διεύρυνσή του θα περιλάβει κάποιους γνωστούς «συνήθεις υπόπτους» [Ανδρουλάκης, Τούντας, τους συμμετέχοντες στα μετωπικά σχήματα Δίκτυο, Πολιτεία κ.λπ.] ενώ και η από τα δεξιά ενίσχυσή του μπορεί να μην είναι εντυπωσιακή μετά την

προσωρινή απώλεια Σουφλιά, δεν θα είναι όμως αμελητέα [Κοντογιαννόπουλος, Ματζαπετάκης, Χρηματοπούλος κ.ά.].

Το χρηματιστήριο ίσως αποδειχθεί το δυσκολότερο σημείο για την πολιτική του ΠΑΣΟΚ. Η ευφορία του καλοκαιριού έχει δώσει τη θέση της στο σκεπτικισμό. Το «κόμμα των μετόχων», την υποστήριξη του οποίου επιθυμούσε διακαώς η κυβέρνηση, αντιμετωπίζει προβλήματα συνοχής. Οι χιλιάδες μικροεπενδυτές, που απέσυραν τις καταθέσεις τους από τις τράπεζες και τα ταμειύχια για να τις ρίξουν στη Σοφοκλέους, βλέπουν τα όνειρά τους για γρήγορο και εύκολο κέρδος να διαψεύδονται. Αν η κατάσταση αυτή συνεχιστεί μέχρι τις εκλογές, τότε δεν αποκλείεται οι κάλπες να βγάλουν δυσάρεστα για το ΠΑΣΟΚ αποτελέσματα. Το πιο διαδεδομένο στους οικονομικούς κύκλους σενάριο «θέλει» την κυβέρνηση να παρεμβαίνει την κρίσιμη στιγμή ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για ανάπτυξη του Χρηματιστηρίου λίγες εβδομάδες πριν από τις εκλογές προκειμένου να

ικανοποιηθεί η μεγάλη μάζα των μικροεπενδυτών και να ρίξει το βάρος της υπέρ του ΠΑΣΟΚ. Το κακό μ' αυτά τα σχέδια επί χάρτου είναι ότι συνήθως δεν μπορούν να προϋπολογίσουν τους αστάθμητους παράγοντες (εσωτερικούς και διεθνείς).

Ουδείς μπορεί να εγγυηθεί ότι η συμπεριφορά των επενδυτών θα είναι φυσιολογική και ουδείς είναι σε θέση να βεβαιώσει ότι δεν θα υπάρξει διεθνής κρίση η οποία θα τινάξει στον αέρα όλες τις προσδοκίες των σεναριογράφων.

Στο θέμα του Ελσίνκι, η Ν.Δ. οχυρώνεται πίσω από ένα αμφίβολης αντοχής επιχείρημα. Αναφέρει ότι η χώρα διά της πλαγίας αποδέχθηκε τον εφ' όλης της ύλης διάλογο με την Τουρκία, αποκαλύπτοντας κατ' αυτόν τον τρόπο μια αντίληψη μυωπική που ενοχοποιεί το διάλογο και εγκαλεί εκ προοιμίου όλους όσους έχουν αντίθετη γνώμη. Τους κατηγορεί περίπου για ενδοτικούς. Όμως σοβαροί πολιτικοί και διπλωματικοί παράγοντες που δεν έχουν καμία σχέση με το

ΠΑΣΟΚ διασκεδάζουν αυτές τις εντυπώσεις, καταφέροντας πλήγμα στη στρατηγική της Ν.Δ. Δύο παραδείγματα νομίζουμε είναι αρκετά: Ο πρώην πρωθυπουργός Γ. Ράλλης, στη συνέντευξη που παραχώρησε στην *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, λέει για το επίμαχο ζήτημα: «Ο διάλογος με την Τουρκία ως προς την υφαλοκρηπίδα κι άλλα θέματα (π.χ., 10 μίλια στον αέρα) έγινε επί σειρά ετών όταν ήταν πρωθυπουργός ο Κ. Καραμανλής. Βεβαίως ποτέ δεν αποδεχθήκαμε τις απαιτήσεις της Τουρκίας, όμως τις συζητούσαμε και προβάλλαμε πάντοτε τις δικές μας θέσεις». Ο υπεράνω υποψίας πρέσβης επί τιμή Β. Θεοδωρόπουλος σε άρθρο του στην *Καθημερινή* επισημαίνει: «Ο διάλογος εφ' όλης της ύλης ξεκίνησε το 1978 και κράτησε ως το 1981. Χωρίς μεν θετικό αποτέλεσμα, αλλά ταυτόχρονα χωρίς να κλονίσει τις ελληνικές θέσεις... Όποιος έχει το δικίο με το μέρος του δεν φοβάται να το συζητήσει με εκείνον που του το αμφισβητεί».

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Δύναμη στη γνώση

Ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία έχει συσσωρευθεί μεγάλη ποσότητα εκρηκτικής ενέργειας.

Ο κίνδυνος ενός θερμού επεισοδίου ή μιάς γενικευμένης σύρραξης караδοκεί. Το στρατιωτικό κατεστημένο της Άγκυρας διαρκώς προβάλλει τις αναθεωρητικές αξιώσεις του. Οι Η.Π.Α. και η Ευρωπαϊκή Ένωση πιέζουν για εκλογίκευση των σχέσεων.

Οι εργολάβοι της εθνοφοροσύνης και οι πατριώτες των μπαλκονιών εισηγούνται «καθυστέρηση και εξοπλισμούς» και εγκαλούν τους οπαδούς του διαλόγου για ενδοτισμό. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο αναρωτιέται κανείς αν υπάρχει δυνατότητα νηφάλιας προσέγγισης, ανάλυσης και στάθμισης των παραγόντων που συγκροτούν την ελληνοτουρκική διένεξη.

Ακαδημίας 88, 106 78 Αθήνα. Τηλ.: 3302415, 3820612 - fax: 3836658

• Βιβλιοπωλεία: • Γ. Γενναδίου 6, 106 78 Αθήνα. Τηλ.: 3817826, 3806661 - fax: 3836658

• Στοά Ορφέως, Στοά Βιβλίου Πέσμαζόγλου 5, 105 59 Αθήνα. Τηλ.: 3211246

• Υποκατάστημα Θεσσαλονίκης: Κ. Μελενίκου 30, 546 35. Τηλ.: 245222

Η Δημοκρατία των δύο χιλιάδων πολιτών

του Στέλιου Π. Καφαντάρη

Η στατιστική έρευνα και η πρόγνωση θα έχουν μάλλον καταγραφεί ανάμεσα στα επιστημονικά επιτεύγματα του 20ού αιώνα, όπως άλλωστε και η ατομική ενέργεια. Η εφαρμογή, ωστόσο, της νέας τεχνολογίας έχει και τις καταστροφικές πλευρές της. Οι δημοσκοπήσεις, λ.χ., έχουν κυρίαρχο λόγο στην πολιτική ζωή και στα κοινωνικά πρότυπα, ιδίως τα καταναλωτικά. Ένα σκοτεινό σημείο που διαγράφεται στο μέλλον, όποτε και αν επέρχεται η χιλιετία, το 2000 ή το 2001, είναι η εξέλιξη της κοινωνίας. Ατυχώς, η Ιστορία θα γράφεται όλο και περισσότερο με δημοσκοπήσεις και λιγότερο με τους συμβατικούς όρους που μας την έχουν παρουσιάσει ως τώρα.¹

Ηδη φάνηκαν τα πρώτα ανησυχητικά δείγματα από τις ΗΠΑ, την Μέκκα των στατιστικών μετρήσεων – λίγα μεν, αλλά στατιστικώς εξαιρετικά σημαντικά. Με γκάλοπ ο Κλίντον αποφάσισε και κατεύθυνε τον πόλεμο στο Κόσοβο. Λίγους μήνες νωρίτερα, μετά από γκάλοπ, αποφάσισε να χτυπήσει το στρατόπεδο στο Αφγανιστάν και το εργοστάσιο στο Σουδάν. Αλλά και το Κονγκρέσο με ανάλογη τεχνική πήρε την τελικά χλιαρή αθωωτική στάση στα γελοιοποιητικά αδικήματα του στατιστικώς προβεβλημένου Προέδρου.

Στα καθ' ημάς, η τρέχουσα πολιτική ανάλυση βρίθκει παραπομπών στις δημοσκοπήσεις. Το αλαλούμ με την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας είναι το σωρευτικό αποτέλεσμα δύο-τριών δημοσκοπήσεων των τελευταίων μηνών. Η προ-δέσμευση του ΠΑΣΟΚ υπέρ Στεφανό-

πουλου μαζί και με την στατιστικώς βεβαιωμένη επιθυμία του εκλογικού σώματος εναντίον των προώρων εκλογών αύξανε την πίεση στην Ν.Δ. – που προηγείτο στα γκάλοπ.² Το τελευταίο γκάλοπ της MRB με την βεβαιωμένη δημοτικότητα Στεφανόπουλου και το προβάδισμα στο ΠΑΣΟΚ ανέτρεψε το σκηνικό και όλα τα στρατηγήματα.

Όσα πολιτικά ζητήματα αναμένουν τα γκάλοπ για να αναλυθούν και να βρεθεί η βέλτιστη τακτική, οδηγούνται μοιραίως σε λύσεις τεχνητές, σαθρές κατασκευές που προσπαθούν να στηρίξουν τα αδικαιολόγητα. Είναι σαφές ότι τέτοια αντιμετώπιση βάλλει κατ' ευθείαν εναντίον των θεσμών που με δυσκολία πάνε να εγκατασταθούν στην πολιτική ζωή.³

Ακόμα πιο ανησυχητικό από τον χειρισμό των γκάλοπ για κομματική τακτική είναι η χρησιμοποίησή τους για την άσκηση της εξωτερικής πολιτικής. Γράφτηκε στα Νέα στις 14.12.99,⁴ με πρωτοσέλιδο τίτλο «Το γκάλοπ που έλυσε τα χέρια του Σημίτη», ότι ούτε λίγο ούτε πολύ ο Σημίτης προχώρησε στη συμφωνία του Ελσίνκι όταν διάβασε ότι κατά 57,5% έχουμε πλέον –μετασεισμικά– καλύτερη ιδέα για τους Τούρκους.⁵

Από μίαν άποψη, αυτήν της άσκησης εξωτερικής πολιτικής κατά τυχαίο τρόπο, θα έπρεπε να πούμε «πάλι καλά!» Διότι αν δεν υπήρχε και αυτό το γκάλοπ ίσως από τον φόβο των συνεπειών στο εσωτερικό, θα είχαμε κανένα αδέξιο βέτο ή αναβολή για ευθετότερο χρόνο με την καταχρηστική επίκληση της αλληλεγγύης των εταίρων.

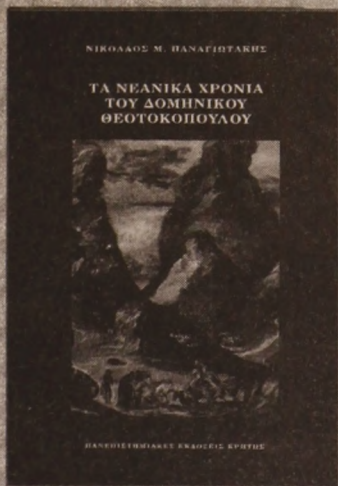
Ωστόσο ας εμμείνουμε στη συμβατική άποψη: Ο Πολιτικός πρέπει να ηγείται, να προωθεί τις ιδέες του, να προτείνει λύσεις και να αναλαμβάνει τις σχετικές ευθύνες. Άλλωστε έτσι προσδιορίζεται ως εκλεκτός του λαού. Δεν μπορεί να παγιδεύεται ουραγός πίσω από τις μονολεκτικές απαντήσεις 2.000 συμπολιτών μας στις μισομασημένες ερωτήσεις τεχνοκρατών.⁶

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ας πούμε χονδροειδώς ότι η Ιστορία γράφεται με ιδέες και αγώνες, προσωπικούς ή συλλογικούς, ανάλογα με την φιλοσοφική θέση του παρατηρητή.
2. Μάλιστα ελέγετο ότι μυστικά γκάλοπ έφερναν την Ν.Δ. τόσο μπροστά, που επέλεξε να μην τα δημοσιοποιήσει για λόγους τακτικής. Υποθέτει κανείς ότι ήθελαν να αποφύγουν συσπείρωση του ΠΑΣΟΚ, ενν. εντονότερη παραχολογία. Ίσως τώρα θα πρέπει να αναθεωρήσουν και αυτήν την επιλογή.
3. Ας σημειωθεί παρεμπιπτόντως ότι και οι νομοθέτες δεν βοήθησαν τους νέους θεσμούς, λ.χ. το περίφημο «εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας» έχει κακοπάθει τόσες φορές, εκθέτοντας κυβερνήσεις και Προέδρους της Δημοκρατίας. Ίσως θα ήταν καλύτερα να αντικειμενοποιηθεί σε συγκεκριμένο ποσοστό βουλευτών, π.χ. στα 2/3. Έτσι καλύπτονται τα ενδεχόμενα αυθαιρεσίας αποτελεσματικότερα και προστατεύεται το Σύνταγμα.
4. Δεν υπάρχουν στοιχεία για να αμφισβητηθεί η εγκυρότητα της υπόθεσης, άλλωστε τα Νέα είναι συνήθως καλά πληροφορημένα για τα κυβερνητικά ζητήματα. Το μόνο αινιγματικό σημείο είναι ο χρόνος που επέλεξαν να παρουσιάσουν το θέμα.
5. Και σε άλλη ερώτηση, κατά 68% μας εκφράζουν οι λέξεις «φιλία, συμπάθεια».
6. Ο αντίποδας του νέου αυτού τύπου άσκησης εξωτερικής πολιτικής είναι βεβαίως ο Βενιζέλος με την παροιμιώδη τόλμη του στην διαμόρφωση των στόχων της εξωτερικής πολιτικής και το σύστημα και την ισχύ κατά την εφαρμογή της ακόμα και αντιμέτωπος με το λαϊκό αίσθημα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ
 Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας
 Μάνης 5, 106 81 Αθήνα, Τηλ.: (01) 38 18 372, Fax: 33 01 583

Ν. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ
Τα νεανικά χρόνια
του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου

Το **αίνιγμα** της Νέας Δημοκρατίας

του Απόστολου Διαμαντή

Η Νέα Δημοκρατία βρέθηκε τους τελευταίους μήνες σε εξαιρετικά δύσκολη θέση. Το ΠΑΣΟΚ προσπάθησε να ακυρώσει τις όποιες πολιτικές πρωτοβουλίες του κ. Καραμανλή –ειδικώς στο ζήτημα του υποψηφίου προέδρου– και να εμφανιστεί το ίδιο ως έχον το γενικό πρόσταγμα, ενώ οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης είχαν ξεγράψει σχεδόν την πιθανότητα ήττας του κ. Σημίτη.

Η συγκυρία για τον κ. Καραμανλή ήταν εξαιρετικά αρνητική. Διότι η αδυναμία της πολιτικής του «ώριμου φρούτου» να εξασφαλίσει την εκλογική νίκη –η εμπνεύσεως Λούλη τακτική αυτή– δεν είχε δείξει στις δημοτικές και τις ευρωπαϊκές εκλογές την αδυναμία της, τη δείχνει όμως τώρα εν όψει των βουλευτικών εκλογών. Το Αντί είχε από πέρυσι επισημάνει πως η πολιτική αυτή δημιουργεί μια θανάσιμη παγίδα: δίνει την πρωτοβουλία στον αντίπαλο. Και αυτό στην πολιτική μπορεί να είναι ένα σφάλμα μοιραίο.

Ωστόσο, ποτέ οι εκλογές δεν κρίνονται μόνο από σφάλματα τακτικής. Τα αποτελέσματά τους είναι μια συνισταμένη πολιτικών και κοινωνικών παραμέτρων. Η πολιτική του κ. Σημίτη έχει δημιουργήσει μια ευρεία κοινωνική δυσaréσκεια, η οποία αποτυπώνεται στη σταθεροποίηση της δυναμικής των αριστερών κομμάτων. Όλες οι δημοσκοπήσεις δείχνουν πως το ΚΚΕ, ο ΣΥΝ και το ΔΗΚΚΙ θα λάβουν αθροιστικά περίπου το ποσοστό των ευρωεκλογών, με πολύ μικρές ίσως απώλειες. Και τούτο διότι η κυβερνητική πολιτική έχει αποκόψει μάλλον οριστικά τους δεσμούς του ΠΑΣΟΚ με τα στρώματα εκείνα που πάντα του έδιναν το κριτήριο της «προοδευτικότητας» – ένα κριτήριο που προεκλογικά πίεζε πάντα την αριστερά και εξασφάλιζε τη νίκη του ΠΑΣΟΚ.

Η ανάκαμψη του ΠΑΣΟΚ λοιπόν δεν οφείλεται σε κάποια απότομη μεταστροφή του εκλογικού σώματος. Είναι προϊόν μιας ευνοϊκής πολιτικής συγκυρίας, η οποία

έχει οριακά μεταστρέψει την «κεντρώα» εκλογική μάζα προς τις κυβερνητικές επιλογές, ενώ την ίδια στιγμή από το χώρο της Ν.Δ. δεν έβγαινε ουσιαστικά καμία πολιτική «είδηση».

Το πρόβλημα επομένως που εμφάνιζε η Νέα Δημοκρατία ήταν πρόβλημα κεντρικών πολιτικών κινήσεων. Ο κ. Καραμανλής επεδίωξε να ξεπεράσει την πολυκεντρική εξουσία στο εσωτερικό του κόμματος, με κινήσεις που θα τον καθιστούσαν απόλυτο κυρίαρχο του εσωκομματικού παιχνιδιού – και εν πολλοίς το πέτυχε αρχικώς, αν κρίνουμε από τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών. Όμως η διεκδίκηση της κυβερνητικής εξουσίας απαιτεί –με δεδομένη την ξεκάθαρη οριοθέτηση στα αριστερά του πολιτικού χάρτη– πολιτικές κινήσεις «αθροιστικού» τύπου, που θα δίνουν την αίσθηση μιας ηγεμονίας στον δυναμικό κεντροδεξιό χώρο, ο οποίος μάλιστα εκφράζεται σήμερα από τα όλο και πιο πολυπληθή ανερχόμενα κοινωνικά στρώματα της μεσαίας αστικής τάξης.

Είναι προφανές πως ο κ. Καραμανλής θα επεδίωκε ακριβώς αυτό: να ανακόψει το κεντροδεξιό ρεύμα προς τον κ. Σημίτη, κλείνοντας έτσι κατά το δυνατόν την συνεχιζόμενη σχετική «ροή» προς το ΠΑΣΟΚ. Η επιχείρηση αυτή άρχισε ήδη με τις δηλώσεις για «πανστρατιά», οι οποίες βρήκαν μεν ένα ηχηρό «όχι» στον κ. Σουφλιά, αλλά προφανώς θα κρίνονταν σε μεγάλο βαθμό από την επιλογή του υποψηφίου για την προεδρία.

Στο σημείο αυτό θα κρινόταν και το προεκλογικό κλίμα, καθώς ήταν η μόνη εναπομένουσα δυνατότητα του κ. Καραμανλή να κάνει αυτή την «αθροιστική» κίνηση. Μια κίνηση η οποία θα δημιουργούσε δυνατές κεντροδεξιών συμμαχιών, θα συσπείρωνε την μουνδιασμένη εκλογική βάση, θα έβγαζε μια σημαντική πολιτική «είδηση» –από το χώρο πια της Ν.Δ.– και εν τέλει θα διαμόρφωνε την εικόνα μιας τουλάχιστον αμφίροπης εκλογικής μάχης.

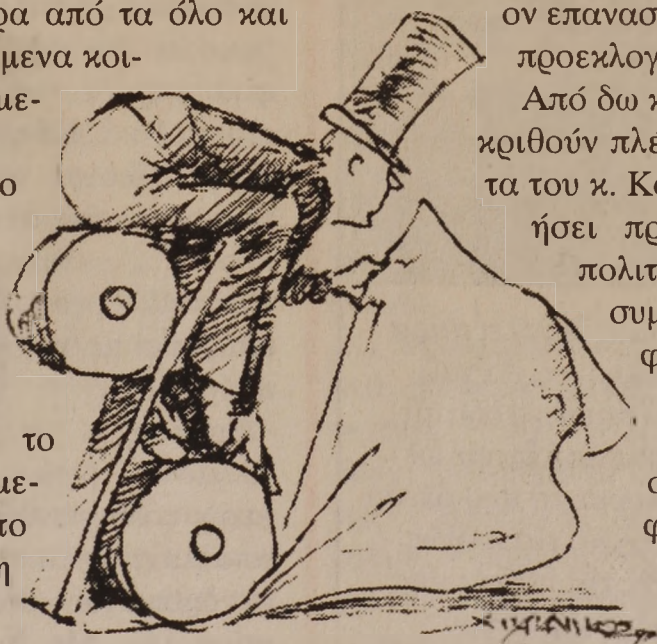
Είναι μάλλον σαφές πως ο κ. Καραμανλής πιεζόταν από παντού να επιλέξει τη λύση Στεφανόπουλου – έστω μετά τις εκλογές. Αυτό προβαλλόταν από το χώρο των ΜΜΕ ως η μόνη υπεύθυνη στάση. Ο πρόεδρος της Ν.Δ. είχε να επιλέξει ανάμεσα σε δύο λύσεις: είτε να κινηθεί «επιθετικά», προβάλλοντας έναν δικό του υποψήφιο –τον κ. Μητσοτάκη ενδεχομένως– και να πάει σε μετωπική εκλογική σύγκρουση, είτε να «αμυνθεί» επιλέγοντας την εκλογή του κ. Στεφανόπουλου, μεταφέροντας το δίλημμα των εκλογών στον κ. Σημίτη.

Επέλεξε το δεύτερο. Είναι μια επιλογή υψηλού ρίσκου, καθώς δίνει την πολιτική πρωτοβουλία στο ΠΑΣΟΚ, ενώ ταυτοχρόνως δημιουργεί μιαν αίσθηση υποχώρησης και σχετικής εσωστρέφειας. Από την άλλη βεβαίως, η κίνηση αυτή ικανοποιεί τις διαθέσεις της κοινής γνώμης και πιθανόν να δίνει και μια ανάσα χρόνου για κάποιον επανασχεδιασμό των τελικών προεκλογικών κινήσεων.

Από δω και πέρα τα πάντα θα κριθούν πλέον από τη δυνατότητα του κ. Καραμανλή να υλοποιήσει προεκλογικώς κάποια πολιτική κεντροδεξιών συμμαχιών. Εάν καταφέρει να ηγηθεί μιας προσπάθειας που θα δίνει ασφάλεια στον κεντροδεξιό ψηφοφόρο, εάν μπορέσει να αποφύγει την περιχαράκωση στον παραδοσιακό

δεξιό χώρο, συμμαχώντας με κάποιους από όσους βρίσκονται αυτή τη στιγμή εκτός Ν.Δ., τότε πιθανόν να κερδίσει και τις εκλογές. Διότι δεν πρέπει να ξεχνούμε πως πίσω από τα πρωτοσέλιδα και τα δελτία ειδήσεων υπάρχει μια μεγάλη λαϊκή δυσaréσκεια προς τον κ. Σημίτη, η οποία όμως πρέπει να βρει και πολιτική διέξοδο.

Ο κ. Καραμανλής θα πρέπει να αποφύγει τον πειρασμό της εσωκομματικής ησυχίας και να κινηθεί γρήγορα και αποτελεσματικά σε επίπεδο κορυφής, εάν θέλει να αποφύγει την προοπτική μιας «έντιμης» ήττας. Διότι ο διαθέσιμος χρόνος πιθανόν να είναι απειροελάχιστος...

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
από τις εκδόσεις
ΔΑΙΔΑΛΟΣ
Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

François Chamoux
Ο Ελληνικός πολιτισμός

Μετάφραση Αίγ. Παπαθωμοπούλου

Ο σύγχρονος κόσμος οφείλει πάρα πολλά στους Έλληνες. Αυτοί προσδιόρισαν για πρώτη φορά τις κατηγορίες σκέψης που έχουμε ως σήμερα. Τους οφείλουμε τα κυριότερα πνευματικά μας έργα καθώς επίσης και τις αρχές της ηθικής μας. Άλλα και η διδασκαλία του χριστιανισμού, που εμπνέει ακόμα όλο το δυτικό πολιτισμό, έφθασε ως εμάς αφού πέρασε από την ελληνική σκέψη, που έπεξεργάστηκε και συστηματοποίησε τις αρχές του χριστιανισμού.

ΔΑΙΔΑΛΟΣ
Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΑΡΣΑΚΗ 6
Τηλ. 3233 271, FAX 3247 791

Κερδίζουν όλοι

του Θεόδωρου Κουλουμπή

Η συμφωνία στην οποία κατέληξαν οι δεκαπέντε χώρες-μέλη της Ε.Ε. για την υποψηφιότητα της Τουρκίας σε γενικές γραμμές μπορεί να χαρακτηριστεί πολύ θετική, καθώς προβλέπει συγκεκριμένα κριτήρια και προϋποθέσεις για τη μελλοντική ενταξιακή πορεία της γείτονος. Παρ' όλα αυτά, θα ήταν πρόωρο να κάνουμε λόγο για έναρξη μιας νέας εποχής.

Λογικότερο θα ήταν να διαγνώσουμε ότι η «βήμα προς βήμα» στρατηγική εξομάλυνσης των ελληνοτουρκικών σχέσεων θα επιταχυνθεί μετά το Ελσίνκι. Πιστεύω, ακόμη, ότι δεν έχει καμία χρησιμότητα να ομιλούμε για «ελληνική νίκη» και «τουρκική ήττα». Είναι καιρός να συνειδητοποιήσουμε ότι ορισμένες εξελίξεις επιφέρουν αμοιβαίως οφέλη για όλους τους ενδιαφερόμενους, όπως διδάσκει η εμπειρία από τη διευθέτηση και άλλων μεγάλων περιφερειακών διαφορών, με κορυφαίο παράδειγμα το Μεσανατολικό. Εάν, πάντως, θέλουμε να καταγράψουμε τα κέρδη του Ελσίνκι, θα μπορούσαμε να πούμε ότι:

Πρώτον, η Ελλάδα βγήκε κερδισμένη, καθώς απαλλάχτηκε από το σύνδρομο του «ενός εναντίον 14». Με τη συναίνεσή της στην τουρκική υποψηφιότητα εξομάλυνει τις σχέσεις της με όλους τους εταίρους της στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο ΝΑΤΟ. Εμπλέκει επίσης την Τουρκία σε μια μακροχρόνια διαδικασία εκδημοκρατισμού, όπως προδιαγράφεται από τον «οδικό χάρτη» για την εξέλιξη των σχέσεών της με την Ε.Ε. Εξασφαλίζει την απεμπλοκή της Κύπρου από την εκβιαστική προϋπόθεση της επίλυσης του προβλήματος για την ένταξη. Τέλος, κερδίζει η Ελλάδα διό-

τι θεσμοθετεί διαδικασίες ειρηνικής επίλυσης των ελληνοτουρκικών προβλημάτων, με υποχρεωτική κατάληξη το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Δεύτερον, κερδίζει και η Τουρκία, διότι απαντάει θετικά στο υπαρκτικό της ερώτημα «πού ανήκω;» με την ευρωπαϊκή της επιλογή. Η μακροχρόνια ενταξιακή της πορεία θα την οδηγήσει στην εδραίωση της δημοκρατίας και στην υπαγωγή των Ενόπλων Δυνάμεών της σε εκλεγμένες ηγεσίες, στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στη μείωση των εντάσεων με γειτονικές χώρες.

Τρίτον, κερδίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς διαγράφεται η άμβλυνση των εντάσεων μεταξύ μιας χώρας-μέλους της Ε.Ε. και της Τουρκίας.

Η εξομάλυνση συνεπάγεται σημαντικά και αμοιβαία οικονομικά οφέλη

στη μεγάλη τουρκική αγορά για όλες τις κοινοτικές χώρες – μη εξαιρουμένης της Ελλάδας.

Τέταρτον, κερδίζουν οι ΗΠΑ και ΝΑΤΟ, διότι μια καταστροφική σύγκρουση μεταξύ δύο σημαντικών εταίρων της Ατλαντικής Συμμαχίας προλαμβάνεται και σταδιακά εξαφανίζεται. Και φυσικά διότι, μαζί με τις ειρηνευτικές διαδικασίες μεταξύ του Ισραήλ και των γειτόνων του, καθώς και τη σταδιακή ανασυγκρότηση των Βαλκανίων, το κέντρο βάρους των σχέσεων στα Βαλκάνια και στην ανατολική Μεσόγειο θα μετακινηθεί από τη γεωπολιτική στη γεωοικονομία.

Ο Θεόδωρος Κουλουμπής είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Το Ελσίνκι άνοιξε νέους δρόμους για άσκηση πολιτικής

του Σωτήρη Ντάλη

Η αναγνώριση της Τουρκίας ως «υποψήφιας χώρας» ήταν ένα κρίσιμο ζήτημα για την Ελλάδα και ταυτόχρονα ένα ιδιαίτερα περίπλοκο πρόβλημα για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το θέμα αυτό βρισκόταν στην ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου της Ε.Ε. από το 1997, όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου περιέγραψε την έννοια της «υποψηφιότητας» της Τουρκίας. Με το «πράσινο φως» στην Τουρκία εκπληρώνεται και η δέσμευση που είχαν αναλάβει οι Βρυξέλλες απέναντι στην Άγκυρα με τη Συμφωνία Σύνδεσης του 1963.

Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι να αποδώσει στην Τουρκία το χαρακτηρισμό της υποψήφιας προς ένταξη χώρας, με παράλληλη κάλυψη των πάγιων ελληνικών θέσων για το Αιγαίο και το Κυπριακό είναι ιστορικής σημασίας τόσο για τη γειτονική μας χώρα όσο και για την ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων.

Όλες οι χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης θα βγουν κερδισμένες από αυτή την εξέλιξη.

Οι αποφάσεις της Ε.Ε. στο Ελσίνκι σίγουρα δεν θα λύσουν αύριο τα προβλήματα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, ανοίγουν όμως δρόμους για άσκηση πολιτικής, καθώς όλοι πλέον ευελπιστούμε ότι ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός της Τουρκίας θα διαμορφώσει ένα πλαίσιο συνύπαρξης

των δύο χωρών, βάσει των αρχών του ΟΗΕ και της Ε.Ε.

Με τις αποφάσεις του Ελσίνκι, η Ε.Ε. και η Τουρκία θα μπορούν να προχωρήσουν στη σύναψη προενταξιακής εταιρικής σχέσης με την οποία η Άγκυρα θα μπορεί να ωφεληθεί πολλά, αλλά θα πρέπει να σεβαστεί και τις υποχρεώσεις που επιβάλλουν τα πολιτικά και οικονομικά κριτήρια που η Ε.Ε. θέτει στις υποψήφιες χώρες.

Στη βάση λοιπόν των αποφάσεων του Ελσίνκι, η Τουρκία εισέρχεται πλέον στην «ενταξιακή διαδικασία» όπως αυτή περιγράφεται στις αποφάσεις των «Δεκαπέντε».

Είναι αυτονόητο βέβαια ότι όποια υποψήφια χώρα δεν πληροί τους όρους που έχει θέσει η Ε.Ε. θα πρέπει να ξεχάσει την ευρωπαϊκή προοπτική.

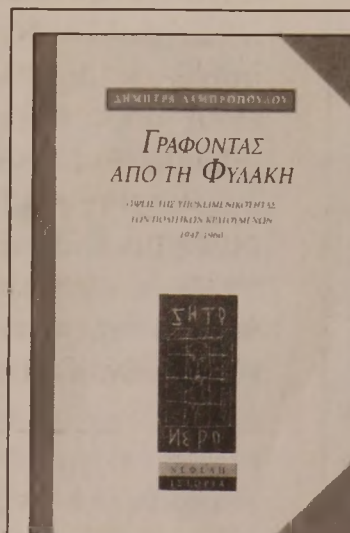
Κι εδώ το πρόβλημα για την Τουρκία θα είναι πολύ σοβαρό, γιατί όπως είναι γνωστό δεν πληροί προς το παρόν ούτε τις αρχές της Συνθήκης της Ε.Ε. (δημοκρατικοί θεσμοί, κράτος δικαίου, σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων) ούτε τα περίφημα «κριτήρια της Κοπεγχάγης» (ικανότητα εφαρμογής του κοινοτικού κεκτημένου, οικονομία της αγοράς κ.λπ.).

Η Τουρκία, όπως υπογραμμίζεται και στα κείμενα του Ελσίνκι, «θα ωφεληθεί από μια προενταξιακή στρατηγική για να υλοποιήσει και να στηρίξει τις μεταρρυθμίσεις της. Αυτές θα περιλαμβάνουν ολοκληρωμένο πολιτικό διάλογο, με έμφαση στην πρόοδο προς την εκπλήρωση των πολιτικών κριτηρίων για την ένταξη, με ειδική αναφορά στο θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» αλλά και σε θέματα όπως είναι η αναγνώριση της υποχρεωτικής Δικαιοδοσίας του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης.

Ο εξευρωπαϊσμός της Τουρκίας είναι ένα στοίχημα με αβέβαιη εξέλιξη για τη γειτονική μας χώρα. Θα αποτελέσει όμως καθοριστικό παράγοντα τόσο για την εξομάλυνση των ελληνοτουρκικών σχέσεων όσο και για την εξασφάλιση της σταθερότητας στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Κώστας Σωτηρίου
Ο ΠΑΝΑΜΑΣ
(Διηγήματα)
ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Δήμητρα Λαμπροπούλου
**ΓΡΑΦΟΝΤΑΣ
ΑΠΟ ΤΗ ΦΥΛΑΚΗ**
Όψεις της υποκειμενικότητας
των πολιτικών κρατουμένων
1947-1960
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Η σημασία των αποφάσεων του Ελσίνκι για την Τουρκία

του Π.Κ. Ιωακειμίδη

Από κάθε άποψη, οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι αποτελούν ιστορική εξέλιξη για την Ελλάδα, την Τουρκία, την ευρύτερη περιοχή της Ν.Α. Ευρώπης και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.).

Με τις αποφάσεις του Ελσίνκι δεν επιλύονται ούτε τα προβλήματα στις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας ούτε η Τουρκία γίνεται αυτόματα μια ευρωπαϊκή χώρα. Αυτό που αλλάζει δραματικά είναι το πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώνονται οι σχέσεις στην περιοχή και η προοπτική που δημιουργείται. Με τις αποφάσεις του Ελσίνκι η Τουρκία αναγνωρίζεται ως «υποψήφια» για ένταξη χώρα στην Ε.Ε., αλλά ταυτόχρονα, τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και η Άγκυρα δέχονται ένα πακέτο ρυθμίσεων που συνιστούν ιστορική εξέλιξη στην τριγωνική σχέση Ε.Ε.-Ελλάδας-Τουρκίας.

Ειδικότερα, η Ελλάδα με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου επιτυγχάνει τρεις συγκεκριμένους στόχους:

Πρώτον, αποδεσμεύει την ένταξη της Κύπρου από την προηγούμενη επίλυση του πολιτικού προβλήματος. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ειδικότερα τονίζει ότι:

«...μια πολιτική επίλυση των διαφορών θα διευκόλυνε την προσχώρηση της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν μέχρι την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων προσχώρησης δεν έχει επιτευχθεί λύση, η απόφαση του Συμβουλίου όσον αφορά την

προσχώρηση θα ληφθεί χωρίς το ανωτέρω να αποτελεί προϋπόθεση. Εν προκειμένω, το Συμβούλιο θα λάβει υπόψη όλες τις σχετικές παραμέτρους».

Η απόφαση αυτή έχει υψηλή πολιτική βαρύτητα, καθώς απαλλάσσει την Ελλάδα από την ευθύνη να ασκήσει βέτο στη συνολική πορεία της διεύρυνσης προκειμένου να εξασφαλίσει την ένταξη της Κύπρου στην Ένωση. Αποτελεί επίσης δικαίωση της θέσης ότι τελικά η Ένωση δεν μπορούσε να «τιμωρήσει» την Κύπρο λόγω της αδιαλλαξίας της Τουρκίας και της άρνησής της να συμβάλει στην επίλυση του κυπριακού προβλήματος.

Δεύτερον, η Ελλάδα επιτυγχάνει δέσμη ρυθμίσεων για ειρηνική επίλυση οποιωνδήποτε διαφορών (εδαφικών, κ.λπ.) μέσω (και) της παραπομπής τους στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Τα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αναφέρουν σχετικά:

«Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει την αρχή της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και παροτρύνει τα υποψήφια κράτη να καταβάλουν κάθε προσπάθεια για την επίλυση κάθε εκκρεμούς συνοριακής διαφοράς και άλλων συναφών θεμάτων. Άλλως, θα πρέπει να φέρουν τη διαφορά ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος. Το αργότερο στα τέλη του 2004, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα επανεξετάσει την κατάσταση ως προς κάθε εκκρεμή διαφορά, ιδίως όσον αφορά τις επιπτώσεις στην ενταξιακή διαδικασία προκειμένου να προαγάγει την επίλυσή τους μέσω του Διεθνούς Δικαστηρίου».

Τρίτον, η Τουρκία «υποβάλλεται» σε μια νέα πειθαρχία και σε μια διαδικασία εξευρωπαϊσμού που περιλαμβάνει πολιτικά και οικονομικά στοιχεία. Η διαδικασία αυτή θα εκφρασθεί μέσω της θέσπισης της Εταιρικής Σχέσης (Accession Partnership) και της αναλυτικής εξέτασης

της νομοθεσίας της, προκειμένου να πιστωθεί η συμβατότητά της με το «κοινοτικό κεκτημένο».

Η εταιρική σχέση αποτελεί ουσιαστικά πρόγραμμα πολιτικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων για την Τουρκία. Στον πολιτικό τομέα, η Τουρκία είναι υποχρεωμένη να εισαγάγει τις μεταρρυθμίσεις εκείνες προκειμένου να καταστεί βαθμιαία δημοκρατία ευρωπαϊκού τύπου με σεβασμό των ατομικών δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, την ανάπτυξη του κράτους δικαίου και πακέτο άλλων αρχών που συνδέονται με το σεβασμό του διεθνούς δικαίου, συνθηκών κ.λπ. και που περιέχονται στη Συνθήκη του Άμστερνταμ και άλλα κείμενα της Ε.Ε. (κριτήρια Κοπεγχάγης).

Στον οικονομικό τομέα, οι μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να είναι ακόμη περισσότερες ριζοσπαστικές. Η οικονομία της Τουρκίας θα πρέπει ουσιαστικά να αναπτυχθεί σε μια ανοιχτή, ελεύθερη οικονομία της αγοράς όπως είναι οι οικονομίες των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, η τουρκική οικονομία θα πρέπει να αποδεχθεί και να ενσωματώσει το «κεκτημένο», δηλαδή τους κανόνες της Ένωσης για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, τους κανόνες ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων, τη φορολογική εναρμόνιση, τις συγχωνεύσεις επιχειρήσεων, τις εξωτερικές εμπορικές σχέσεις, τις κρατικές προμήθειες και δημόσιες συμβάσεις, τις μεταφορές και το περιβάλλον, την προστασία των καταναλωτών, τη γεωργία, την έρευνα και τεχνολογία.

Η γενικότερη σημασία των μεταρρυθμίσεων αυτών αλλά και η ειδικότερη για την Ελλάδα θα πρέπει να είναι προφανής:

Πρώτον, η τουρκική οικονομία «ανοίγει» στις ευρωπαϊκές οικονομίες και κατά συνέπεια και στην ελληνική οικονομία. Οι κανόνες του ανταγωνισμού θα ισχύσουν βαθμιαία και για την τουρκική οικονομία. Η τουρκική οικονομία γίνεται ανοιχτή οι-

κονομία με στόχο την ενσωμάτωσή της στην ευρύτερη ευρωπαϊκή οικονομία.

Δεύτερον, και αυτό είναι πολύ πιο σημαντικό, δημιουργείται ένα σταθερό οικονομικό περιβάλλον για την τουρκική οικονομία που θα ορίζεται από τους κανόνες, το «κεκτημένο» και το κανονιστικό καθεστώς που διέπει την οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το γεγονός αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάπτυξη της επενδυτικής δραστηριότητας και γενικότερα των οικονομικών δραστηριοτήτων. Η αβεβαιότητα και αστάθεια που χαρακτήριζε το περιβάλλον της τουρκικής οικονομίας αποτελούσε σύμφωνα με εκτιμήσεις διεθνών οργανισμών ισχυρό ανασταλτικό παράγοντα για την εισροή ξένων επενδύσεων στην Τουρκία και την ανάπτυξη γενικά της επενδυτικής δραστηριότητας στη χώρα.

Τρίτον, η τουρκική οικονομία θα απολαύσει βαθμιαία τις χρηματοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που, αν και συγκριτικά περιορισμένες, μπορούν να δημιουργήσουν την αναπτυξιακή δυναμική για τη χώρα. Από τη χορήγηση των ενισχύσεων αυτών μπορεί να επωφεληθεί σημαντικά η Ελλάδα. Και τούτο γιατί οι χρηματοδοτήσεις θα επικεντρωθούν βαθμιαία στη διασυνοριακή και διαπεριφερειακή συνεργασία, τη συνεργασία δηλαδή μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Έτσι δημιουργείται ένα εντελώς άλλο πλαίσιο συνεργασίας στην περιοχή, ιδιαίτερα ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία.

Η Τουρκία μπήκε επομένως με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι στη διαδικασία του οικονομικού και πολιτικού εξευρωπαϊσμού, τη διαδικασία που οδηγεί και στην περιφερειακή συνεργασία. Η Ελλάδα είναι η βασική χώρα που σταθερά επιδίωκε τον εξευρωπαϊσμό της Τουρκίας, γιατί εκτιμά ότι θα έχει σημαντικά πολιτικά και οικονομικά οφέλη από μια «Ευρωπαϊκή Τουρκία», με τη μείωση της έντασης, την επίτευξη σταθερότητας και τη δρομολόγηση της διαδικασίας για την οριστική ίσως επίλυση των προβλημάτων στην περιοχή. Το εάν η Τουρκία θα μπορέσει τελικά να εξευρωπαϊσθεί, αυτό θα είναι το μεγάλο ερώτημα που θα πρέπει να απαντηθεί μέσα στα επόμενα χρόνια.

Για την Ελλάδα, οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι έχουν την πρόσθετη σημασία ότι «απελευθερώνουν» τη διαδικασία ένταξης της χώρας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) και το ενιαίο νόμισμα (ευρώ) από οποιεσ-

Γκέρχαρντ Σρέντερ και Μπουλέντ Ετσεβίτ στο Ελσίνκι. Η παρέμβαση του πρώτου προς τον δεύτερο ήταν καθοριστική προκειμένου να υπάρξει συμφωνία στο Ελσίνκι.

δήποτε «διασυνδέσεις». Εάν το θέμα της υποψηφιότητας της Τουρκίας παρέμενε ανοιχτό με ελληνική ευθύνη, τότε δεν αποκλείεται να είχαμε μέσα στους επόμενους μήνες τη διασύνδεσή του με το ζήτημα της ελληνικής υποψηφιότητας για ένταξη στο ευρώ με όλες τις ανεπιθύμητες παρενέργειες, πιθανές πιέσεις και ίσως εκβιασμούς. Τώρα η Ελλάδα μπορεί να προσδοκά με βεβαιότητα την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου 2000 για την είσοδό της στο ενιαίο νόμισμα (εφόσον βέβαια εκπληρώσει και το τελευταίο ανεκπλήρωτο κριτήριο, δηλαδή αυτό του πληθωρισμού).

Υπάρχει, όμως, μία ακόμη πρόσθετη διάσταση για την Ελλάδα από τις αποφάσεις του Ελσίνκι: μετά από πολλά χρόνια η Ελλάδα δεν θα είναι υποχρεωμένη σε κάθε σχεδόν Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να ασχολείται με την Τουρκία, ενώ όλες οι λοιπές χώρες της Ε.Ε. έστρεφαν την προσοχή τους σε άλλα ζωτικά θέματα της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Επιτέλους η Ελλάδα γίνεται «κανονική» και ισότιμη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα δεν μπορούσε να κατακτήσει την ουσιαστική ισοτιμία στην Ένωση για όσο χρονικό διάστημα ήταν εγκλωβισμένη ή υποχρεωμένη να αφιερώνει τις προσπάθειες και ενέργειές της σε ένα και μόνο θέμα: τις σχέσεις Ε.Ε.-Τουρκίας. Με τις αποφάσεις του Ελσίνκι κλείνει συνεπώς ένα μεγάλο και οδυνηρό ίσως κεφάλαιο για την Ελλάδα και ανοίγει ένα νέο, περισσότερο ελπιδοφόρο, τόσο για τη χώρα όσο και για τις

σχέσεις της με την Ε.Ε. και την περιοχή. Η χώρα έχει τώρα δημιουργήσει όλες τις προϋποθέσεις για να περάσει με θετικές προοπτικές στη νέα χιλιετία...

Οι αποφάσεις, όμως, του Ελσίνκι για τον εξευρωπαϊσμό της Τουρκίας έχουν σημασία και ενδιαφέρουν την ευρύτερη περιοχή. Οι αποφάσεις φέρνουν την περιοχή συνολικά πλησιέστερα προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Έτσι, μετά το άνοιγμα της ενταξιακής διαδικασίας με την Τουρκία θα πρέπει να αντιμετωπισθούν με διαφορετική οπτική και θεώρηση οι σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη Ρωσία, Ουκρανία και τις χώρες του Καυκάσου. Οι χώρες αυτές δικαιολογημένα θα επιδιώξουν τώρα μια αναβαθμισμένη εταιρική σχέση με την Ένωση και ίσως πλήρη ένταξη προκειμένου να επιτευχθεί μια περισσότερη συμμετρική ισορροπία στην περιοχή. Ακόμη, με τις αποφάσεις του Ελσίνκι θα ενταθεί η πολιτική και ακαδημαϊκή συζήτηση για τα «όρια της Ευρώπης» και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δεν θα πρέπει βέβαια να διαφεύγει ότι οι αποφάσεις για την Τουρκία εντάσσονται μέσα σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο αποφάσεων για τη διεύρυνση της Ε.Ε. με την προσθήκη άλλων έξι χωρών στη διαπραγματευτική διαδικασία (Βουλγαρία, Ρουμανία, Σλοβακία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα) και την απόφαση για την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής άμυνας σε αυτόνομη βάση, έξω από το ΝΑΤΟ, δηλαδή. Όλες αυτές οι αποφάσεις ενδιαφέρουν άμεσα την ευρύτερη περιοχή.

Ο Ιμπεριαλισμός πηγαίνει στο Ελσίνκι

του Θέμου Στοφορόπουλου

Η βασική ιδέα που διατρέχει τα συμπεράσματα του Ελσίνκι είναι η αύξηση της ισχύος ολόκληρης της Δύσης. Κάτω από ένα διαφανές πέπλο ηθικολογίας, εκεί κατατείνουν:

- Η προγραμματισθείσα διεύρυνση της (υπό αμερικανική κηδεμονία) Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εννέα από τις δεκατρείς υποψήφιες χώρες ανήκαν στο Σύμφωνο της Βαρσοβίας, τρεις στο (αποδυναμωμένο πλέον) Κίνημα των Αδεσμεύτων.
- Οι υποκριτικά διατυπωμένες αναφορές στην Τσετσενία, την Ουκρανία, τις «σερβικές δημοκρατικές δυνάμεις», το Μαυροβούνιο και το Κοσσυφοπέδιο, που φωτίζουν, ξανά, την εχθρότητα της Ε.Ε. έναντι των άμπολων Ρώσων και Σέρβων που αντιτίθενται στην εξάπλωση της Δύσης.
- Οι εκφράσεις υποστήριξης προς τις συνομιλίες που διεξάγονται υπό την αιγίδα της Ουάσιγκτον, ώστε να συμπεριληφθεί πλήρως η Μέση Ανατολή στην *pan americana-occidentalis*.

Η ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑ

Σε πιο εκτεταμένη επικυριαρχία και ισχυρότερη προώθηση των συμφερόντων ολόκληρης της Δύσης αποβλέπει από μια πλευρά και η αναγνώριση της Τουρκίας ως χώρας υποψήφιας προς ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι Δυτικοί ιμπεριαλιστές διαπιστώνουν, μεταξύ τους, ότι έχουν την ίδια επιθυμία

πολιτικο-οικονομικής εκμετάλλευσης των περιοχών Καυκάσου-Κεντρικής Ασίας, Βαλκανίων, Μέσης Ανατολής. Γνωρίζουν, επίσης, ότι τα ίδια θέλει η Τουρκία, ότι έχει τους ίδιους με αυτούς αντιπάλους και φίλους, ότι μπορεί –συνεπώς– να τους είναι χρήσιμη, ιδίως αν προσδεθεί ακόμα στενότερα στη Δύση.

Από μια άλλη άποψη, η αποδοχή της τουρκικής υποψηφιότητας οφείλεται στην επιδίωξη των Ηνωμένων Πολιτειών να διατηρήσουν και να ενισχύσουν την ηγεμονική τους θέση μέσα στο δυτικό μπλοκ. Είναι και γι' αυτό τον λόγο που οι Αμερικανοί πίεσαν την κυβέρνησή μας (όπως είδαμε κατά τη διάρκεια της εδώ επίσκεψης Κλίντον) και πέτυχαν ό,τι ήθελαν για την Τουρκία.

Αυτή είχε ειδικό καθεστώς στη Δυτικο-ευρωπαϊκή Ένωση, με τα πλήρη μέλη της οποίας είχε σχεδόν εξομοιωθεί. Όμως η ΔΕΕ διαλύεται, και στο Ελσίνκι αποφασίστηκε ένα υποτυπώδες πρόπλασμα ευρωπαϊκού στρατιωτικού μηχανισμού. Στο οποίο η Άγκυρα επιδιώκει να μετάσχει όσο γίνεται περισσότερο, για να μην υποβιβασθεί η όλη θέση της στα δυτικά πλαίσια. Η υποψηφιότητα που βοηθήσαμε να εγκριθεί θα διευκολύνει μια τέτοια συμμετοχή. Την οποία θέλει η Ουάσιγκτον, ώστε, λόγω των ειδικών αμερικανοτουρκικών δεσμών, ν' αποτελέσει η Άγκυρα, μαζί με το Λονδίνο, δούρειο ίππο των Ηνωμένων Πολιτειών μέσα στις ευρωπαϊκές ένοπλες δυνάμεις του μέλλοντος.

Ανάλογος ρόλος φαίνεται να προβλέπεται για τους γείτονές μας στην πολιτική και τον πολιτισμό.

Είναι πάντως ενδιαφέρον πως η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την Τουρκία λήφθηκε ταυτόχρονα με την εκμέρους του αναγόρευση –με δική μας συγκατάθεση– της «πολιτιστικής πολυμορφίας» ως μιας των «αξιών» οι οποίες «ενώνουν τους ευρωπαίους πολίτες», όπως τονίζεται στο Διάγγελμα για τη Νέα Χιλιετία, που οι «Δεκαπέντε» εξέδωσαν στο Ελσίνκι. Έτσι εκφράσθηκε η (οριστική;) αποστασιοποίηση της Ε.Ε. από κάθε προσπάθεια καθορισμού ενός ενιαίου πολιτισμού της ηπείρου μας (με την όποια αφετηρία: π.χ., την κλασική Ελλάδα ή τον Καρλομάγνο). Πολιτισμού διαφορετικού από αυτόν που επικρατεί (διότι υπάρχουν και ανώτεροι πνευματικοί θύλακοι) στην Αμερική. Από την έρημο, δηλαδή, του χρήματος και της τεχνολογίας, όπου οι εθνικές (ethnic) κουλτούρες είναι απλό φολκλόρ.

Μοιάζουν, λοιπόν, να διαψεύδονται οι προσδοκίες παλαιότερων αστών διανοουμένων μας (Κ. Τσάτσος, Π. Κανελλόπουλος), τις οποίες είχε ενστερνισθεί ο Καραμανλής: δεν μπορούμε σήμερα να ισχυριζόμαστε πως η Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία έχουμε ενταχθεί, στηρίζεται, «όπως και εμείς», στις πολιτισμικές βάσεις Αθήνα-Ρώμη-Ιερουσαλήμ και ότι λόγω αυτού αισθάνεται για τους Έλληνες αλληλεγγύη, η οποία θα την κάνει να τους προστατεύσει από τους Τούρκους.

Ο ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ «ΕΞΕΥΡΩΠΑΪΣΜΟΣ»

Τις ελπίδες αυτές επιχειρεί να αντικαταστήσει η διαβεβαίωση, που μας δίνουν αυτές τις μέρες, ότι, μετά το Ελσίνκι, θα μπορούμε να προσβλέπουμε στον «εξευρωπαϊσμό» της γείτονος.

Σε τι, όμως, θα συνίσταται μια τέτοια, έστω και σταδιακή, μεταβολή;

- Μήπως σε επανακαθορισμό προτεραιοτήτων της Τουρκίας υπέρ της λογιστικής

Ο Θέμος Στοφορόπουλος είναι πρέσβης ε.τ.

της σύγκλισης με τις κοινοτικές χώρες και εις βάρος του εξοπλισμού της; Αλλά είναι φανερό πως θα προσπαθήσει και τούτο ποιείν κακείνο μη αφιέναι, πράγμα όχι αδύνατο, τόσο μάλλον που θα την βοηθήσει και η πολεμική της βιομηχανία. Άλλωστε, τέτοιο παράδειγμα, οικονομικής ορθοδοξίας και στρατιωτικής υπεροπλίας, δεν δίνουν οι αμερικανοί ηγέτες της Δύσης;

- Θα βελτιωθούν, άραγε, οι συνθήκες στο εσωτερικό της γειτονικής χώρας ως προς την δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την προστασία των μειονοτήτων (τα λεγόμενα κριτήρια της Κοπεγχάγης); Αλλά οι εταίροι μας έδειξαν πάντοτε αδιαφορία για την εφαρμογή στην Τουρκία των αρχών αυτών, και μόνον με λόγια τις υποστήριξαν. Δεν υπάρχει καμιά ένδειξη πως θα μεταβάλουν διάθεση, ούτε πως θα αλλάξει, στην Άγκυρα, ο συσχετισμός των δυνάμεων υπέρ αυτών που επιθυμούν πραγματικές μεταρρυθμίσεις.

- Αλλά και αν ακόμα υπάρξει εκδημοκρατισμός, θα προκαλέσει αυτός μεταβολή διεθνούς συμπεριφοράς; Ασφαλώς όχι. Αστικές δημοκρατίες δεν είναι τόσες να-

τοϊκές χώρες που παραβιάζουν το Διεθνές Δίκαιο, όπως με την επίθεση κατά της Γιουγκοσλαβίας;

ΒΕΤΟ ΚΑΙ «ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑΤΑ»

Εξάλλου δεν πρέπει να αναμένεται πως οι εταίροι μας θα στηριχθούν στα «ανταλλάγματα» του Ελσίνκι για να μας υποστηρίξουν στην Κύπρο και στο Αιγαίο. Διότι και εκεί τα συμφέροντά τους συμπίπτουν με εκείνα των Τούρκων. Και οι μεν και οι δε επιθυμούν όσο το δυνατόν λιγότερα δικαιώματα και μικρότερη παρουσία του Ελληνισμού στο Αρχιπέλαγος και στην Μεσόγειο, ώστε να μπορούν να επεκτείνονται εις βάρος μας.

Και αν όμως ασκούσαμε βέτο, πάλι δεν θα καθιστούσαμε ευμενέστερους για εμάς τους κοινοτικούς σε αυτά τα ζητήματα, ούτε θα καταφέρναμε να βελτιωθεί η συμπεριφορά της Τουρκίας, όπως δεν το κατορθώσαμε, μέχρι τώρα, επί δεκαεννέα ολόκληρα χρόνια που είμαστε στην ΕΟΚ-Ε.Ε.

Τα ανωτέρω δεν σημαίνουν πως η άρση του βέτο στερείται πολιτικής σημασίας. Με την απόφασή της αυτή, η ελληνική κυ-

βέρνηση υπογράμμισε, εμμέσως αλλά σαφέστατα, πως επέλεξε να δέχεται αδιαμαρτύρητα:

- την χρήση τουρκικής ένοπλης βίας στην Κύπρο,

- την προσπάθεια της Τουρκίας να δεχθεί, από το Δίκαιο της Θαλάσσης, μόνον τους κανόνες εκείνους που την συμφέρουν.

Να μην περιμένουμε δε ότι θα μας βοηθήσει, στο Κυπριακό, ο δυτικοκρατούμενος ΟΗΕ ή, στο Αιγαίο, το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, για την τυχόν ανάμειξη του οποίου στα ελληνοτουρκικά ο ακαδημαϊκός κ. Εμμανουήλ Ρούκουνας, πρύτανης των διεθνολόγων μας, έχει εκφράσει ζωηρές ανησυχίες.

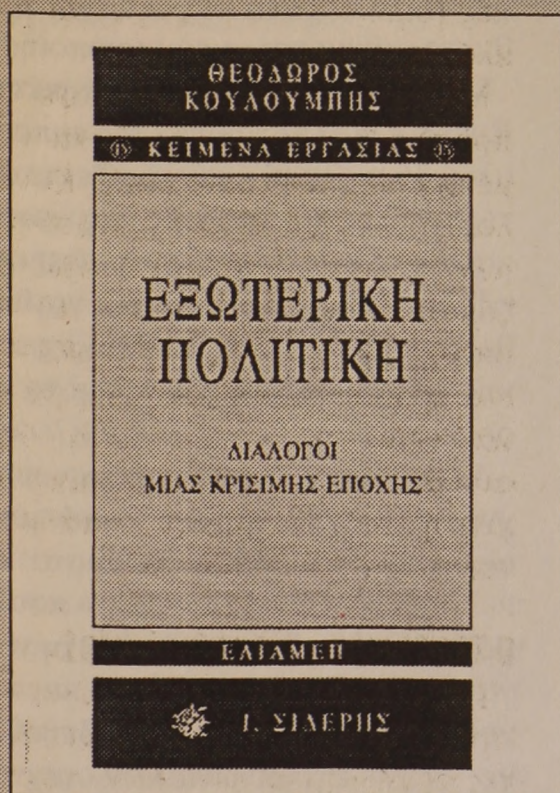
Ας σημειωθεί, τέλος, πως η κατάσταση θα ήταν η ίδια έστω και αν η διατύπωση των συμπερασμάτων του Ελσίνκι ήταν αυτή που ισχυρίζεται η κυβέρνηση. Διότι στη διεθνή ζωή κανένα κείμενο δεν υπερισχύει της βούλησης των δυνατών.

Οι σημερινές συνθήκες έχουν, για τον Ελληνισμό, αναλογίες με εποχές αμεσότερης ξενοκρατίας.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Τρεις σημαντικές εκδόσεις για τις διεθνείς εξελίξεις και την ελληνική εξωτερική πολιτική

Εκδόσεις Ι. Σιδέρης

Σόλωνος 114, Τηλ. 3229638, Fax: 3245052

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

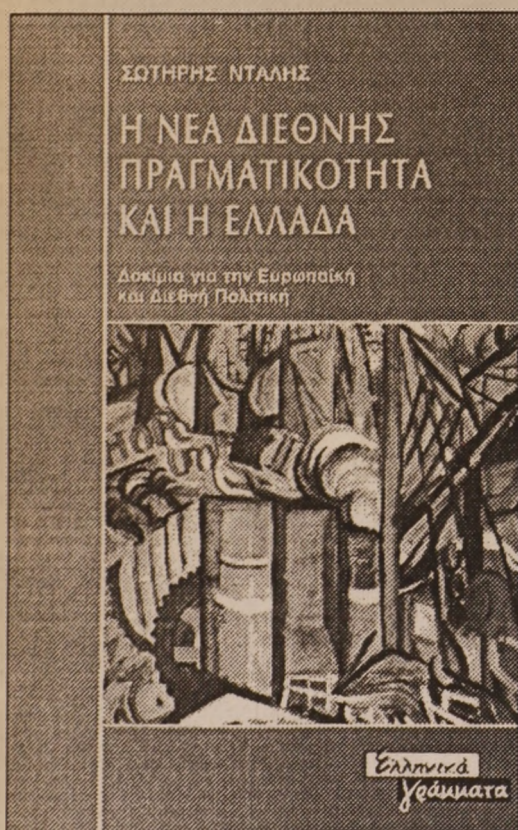
από τις εκδόσεις
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

το βιβλίο του

ΣΩΤΗΡΗΣ ΝΤΑΛΗΣ

Η ΝΕΑ ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

Δοκίμια για την Ευρωπαϊκή
και Διεθνή Πολιτική

Μια χρήσιμη έκδοση
για το διεθνές πολιτικό σύστημα
και τις πρόσφατες γεωπολιτικές
και γεωοικονομικές
ανακατατάξεις

Εκδόσεις
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Γ. Γενναδίου 6 - 106 78 ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 33.02.415

Το Ελσίνκι, η Τουρκία κι ο εκσυγχρονισμός

του Δημήτρη Καΐση

Για να εκτιμήσουμε κάπως πιο σωστά αυτό που συνέβη στο Ελσίνκι, θα πρέπει να υιοθετήσουμε ένα μάλλον ευρύτερο ορίζοντα από τον στενά ελλαδοκεντρικό –πράγμα που πολύ περισσότερο πρέπει να ισχύει για τους εκσυγχρονιστές που δεν συμπαθούν τα λεγόμενα πατριωτικά αισθήματα τείνοντας προς ευρύτερα ρεύματα και συσσωματώσεις υπερεθνικού τύπου.

Αφήνοντας κατά μέρος τις λεπτότητες και αμφισημίες της διπλωματικής γλώσσας –περί την οποία πολλές πένες και φωνές ακρίτως εθριαμβολόγησαν– το κυρίαρχο και αναμφίλογο γεγονός είναι ότι: η Τουρκία έκανε ένα σημαντικό βήμα πλησίον της Ευρώπης. Αλλά ποιας Ευρώπης ακριβώς;

Γιατί το ζήτημα που εγείρεται δεν είναι τόσο (ή δεν είναι πια) ο δημοκρατικός ή όχι χαρακτήρας του καθεστώτος της Τουρκίας, ούτε αυτές ή εκείνες οι επεκτατικές βλέψεις της, αλλά η ίδια η ιστορική/πολιτιστική ταυτότητα της Ευρώπης.

Αυτό το ερώτημα υπονοεί κιόλας ότι καθίσταται προβληματική και πολτώδης η ιδέα για την ένωση της Ευρώπης: το έθεσε με οξυδέρκεια παρ' ημίν –γιατί στην Ευρώπη ετέθη από διάφορες φωνές αυτού ή του άλλου πολιτικού φάσματος– ο καθηγητής Παν. Καζάκος: θα είναι λοιπόν μια Ευρώπη «όπου μια ηγετική, οικονομοποιημένη, οικονομική γραφειοκρατική και πνευματική ελίτ θα δρα πάνω σε μάζες που δεν έχουν τίποτα να υπερασπίσουν, ούτε ιστορικές ταυτότητες, ούτε μνήμες, ούτε γλώσσα» («Ευρωπαϊκό δίλημμα έναντι της Τουρκίας», *Αντί* 10.2.1999). Ας το πούμε λίγο πιο καθαρά: αν η ευρωπαϊκή ταυτότητα ΕΙΝΑΙ ο ελληνορωμαϊκός κόσμος και ο χριστιανισμός, η Αναγέννηση, ο Διαφωτισμός και οι ιδέες της Γαλλικής επανάστασης ή ακόμη το ρεύμα του αντι-καπιταλιστικού ρομαντισμού από τη μια και του φιλελεύθερου ωφελιμισμού από την άλλη –τότε τι σχέση έχει μ' όλ' αυτά η Τουρκία, κεμαλική ή ισλαμική;

Με τον Σαΐξπηρ ή με τον Ρουσσώ λόγου χάριν;

Και γιατί να μην μπουν σε ενταξιακή τρο-

χιά το Μαρόκο ή η Τυνησία – εδώ έχουν έτοιμη τη σωστή και κυνική απάντηση: δεν παρουσιάζουν τα ίδια γεωστρατηγικά πλεονεκτήματα. Και μπορούν επίσης, εάν το επιθυμούν, να επικαλεσθούν, σοσιαλδημοκράτες, κεντροαριστεροί, «τριτοδρομιστές» και εν γένει εκσυγχρονιστές, το πνεύμα του καπιταλισμού που γεννήθηκε κι ανατράφηκε στην Ευρώπη: αυτό δηλ. το πνεύμα που θέτει την «οικονομία πάνω από την κοινωνία» και που μπορούμε τώρα να το δούμε με την πιο πλήρη τεχνικοποιημένη και ανάλγητη μορφή του. Αυτό το πνεύμα που διακηρύσσει τώρα με προπέτεια πως είναι το μόνο δυνατό και εξ αυτού του λόγου οφείλουμε να του παραδοθούμε ή να προσαρμοστούμε σ' αυτό: γι' αυτό δεν έχουμε παρά να μπούμε με ορθάνοιχτα τυφλωμένα μάτια σ' ένα τεράστιο πλανητικό σούπερ μάρκετ εμπορευμάτων, ανθρώπινων σωμάτων και ψηφιακών εικόνων – όπου μπορεί να βλέπουμε τον εαυτό μας και σχεδόν να μην τον αναγνωρίζουμε.

Αυτό το σούπερ μάρκετ έχει κιόλας βαθιά το στίγμα της αμερικανοποίησης.

Μέσα σ' αυτό το σούπερ μάρκετ μπορεί η Ευρώπη να 'χει τα δικά της εμπορεύματα, αλλά δύσκολα θ' αναγνωρίζει το πρόσωπό της μ' όλες τις ταραχές, τις συγκρούσεις και τις ανυψώσεις, της ιδιαίτερης ιστορικής διαδρομής της: από τους γοτθικούς καθεδρικούς μέχρι τις απόπειρες πνευματικής «ανασύστασης του κόσμου» των σουρεαλιστών της.

Α, βέβαια, τα επιτεύγματα του καλλιτεχνικού της πνεύματος: αυτά μπορεί να αφεθούν στα αβαθή βλέμματα τουριστικών κυμάτων αντί αντιτίμου – που δεν μπορούν ωστόσο να σκοτώσουν τη νοσταλγία για πράγματα που χάθηκαν και πάντα σιγοκαίνε πίσω από τις θριαμβεύουσες οθόνες των επικοινωνιακών τεχνολογιών. Και, αυτή η λέξη «επικοινωνιακή» είναι πια η μαγική λέξη για την πολιτική δείχνοντας πόσο αυτή έχει τεχνικοποιηθεί. δηλ. πόσο έχει παραδώσει την ακεραιότητα και το σφρίγος της – ή ίσως διαφορετικά: πόσο έχει αμερικανοποιηθεί.

Η Ευρωπαϊά Τουρκία και η χαζοχαρούμενη Ελλαδίτσα

του Βασίλη Μαρουλά

Την ίδια στιγμή που οι ελληνικές τηλεοπτικές οθόνες καθήλωναν το κοινό προβάλλοντας τις ερωτικές περιπτώξεις γνωστού αοιδού, πολλά χιλιόμετρα μακριά, σε μια παγωμένη πόλη μιας παγωμένης χώρας οι εκπρόσωποι των Ελλήνων επιδίδονταν σε άλλου είδους επαφές, λιγότερο βέβαια γαργαλιστικές αλλά αναμφίβολα μεγαλύτερης σημασίας. Δυστυχώς, σχεδόν κανέναν δεν ενδιέφεραν. Ούτε καν τα μηχανάκια της AGB.

Και από τον τίτλο και από τον πρόλογο, νιώθω την ανάγκη να ξεκαθαρίσω ότι η συμφωνία στο Ελσίνκι αφορά σ' ένα ξεπούλημα. Και το κυριότερο, την ολοκληρωτική ένταξη της Ελλάδος στο παγκόσμιο πολιτικό παιχνίδι αυτής της Νέας Τάξης που επιβάλλει ή βομβαρδίζει.

Αυτή την φορά καθόλου δεν με νοιάζει αν θα με πουν εθνικιστή. Αυτή την φορά, σκότωσα τις όποιες τύψεις που είχα για την απόσταση που κρατούσα από την σύγχρονη πραγματικότητα. Αρνούμαι να με κουράσω με αναλύσεις. Δεν θέλω να μπω στη διαδικασία της πορείας και της διαδρομής προκαθορισμένων αποφάσεων και κινήσεων.

Θαυμάζω τους οργανωτές αυτών των καταστάσεων και τους θαυμάζω περισσότερο για τον συγχρονισμό κινήσεων που πετυχαίνουν.

Μου φτάνουν οι εναγκαλισμοί του Σολά-

να με τον Ετζεβίτ. Η παράκληση της Ε.Ε. προς την Τουρκία. Οι ελληνικοί όροι. Οι επιτυχημένες διαπραγματεύσεις. Ο εξουτελισμός του αυτονόητου, της λογικής και των δεδομένων. Η μετατροπή και η παρουσίασή τους ως μέγιστη ελληνική διπλωματική επιτυχία.

Μου αρκεί ο καβγάς μεταξύ Ετζεβίτ και Ντενκτάς για το ποιος από τους δύο είναι περισσότερο κατακτητής της Κύπρου.

Με τρελαίνει που ο Κορκολής και το Ελσίνκι συζητιούνται με την ίδια ευκολία. Που οι επιπτώσεις των δύο θεμάτων μπαίνουν ίσα κι όμοια στο τραπέζι γύρω από το οποίο η ελληνική κοινωνία μακάρια απολαμβάνει το βλακώδες σύνδρομο της οικονομικής ανωτερότητας που την συνοδεύει από τότε που έμαθε τι θα πει «μπλου τσιπς».

Αυτή η κοινωνία που κάνει ό,τι της πουν και παπαγαλίζει άφοβα τιμές χρηματιστηρίου, διπλωματικούς ελιγμούς και ποδο-

σφαιρικά σκάνδαλα. Αυτή η κοινωνία που έχει σαλέψει τόσο πολύ, ώστε αντί να απαιτεί από το κράτος καλύτερη παιδεία για το μέλλον της, πιέζει τα παιδιά της να επιστρέψουν στα μπουντρούμια της σκέψης. Να αναπνέουν την μούχλα της δημοσιοϋπαλληλικής βερσιόν του κυβερνητικά συνδικαλισμένου εκπαιδευτικού λειτουργήματος. Να προσαρμοστούν από τώρα στις μειωμένες κινήσεις που επιβάλλει το αυστηρό καθηκοντολόγιο του εκσυγχρονισμένου ευρωπαίου πολίτη.

Είναι αναμενόμενο, λοιπόν, τα μέλη αυτής της κοινωνίας να πιστεύουν ότι η Ευρώπη θα πιέσει τους Τούρκους να επιστρέψουν την Κύπρο την ώρα που η ίδια αρνείται να επιστρέψει κλεμμένα μάρμαρα.

Είναι αναμενόμενο η ελληνική κοινωνία να πιστεύει ότι πλέον θα παίζει ήσυχη στην Σοφοκλέους και θα ζήσει ειρηνικά με τους γείτονες επειδή θα το επιβάλει η Ευρώπη, την ώρα που η Τουρκία διένυσε όλη την ευρωπαϊκή της πορεία χωρίς να εκπληρώσει κανέναν όρο και δίχως ν' αλλάξει τίποτε στη φασιστική λειτουργία της.

Αυτή η ελληνική κοινωνία, παραδομένη στα λογιστικά παραισθησιογόνα της ανάπτυξής της με την στήριξη του Ευρωπαϊκού Ταμείου –όπως υπερηφανεύεται η κυβέρνηση στα πετυχημένα όπως αποδεικνύεται διαφημιστικά της μηνύματα–, είναι λογικό να συμμετέχει σε γκάλοπ και να ενδιαφέρεται για τον Κορκολή.

Αρνείται να αντιληφθεί την δική της αποπλάνηση κι απολαμβάνει άλλες. Μέμφεται και λιντσάρει για να περνάει την ώρα της. Αντιδρά υστερικά όπως κάθε ευνουχισμένος. Και καταργεί βίαια την όποια σχέση της με την αξιοπρέπεια της ιστορίας της.

Την λυπάμαι, την απατώ με όνειρα και την χαρίζω σε όσους την δημιούργησαν και την απολαμβάνουν. Τα χαζοχαρούμενα πάρτυ ποτέ δεν ήταν το φόρτε μου.

Το σαθρό έδαφος της οικονομίας

του Κ. Τσαλόγλου

Εκτός από την ίδια την εσωτερική τους αντίφαση, οι επιδιώξεις της σημερινής κυβέρνησης, οι υπεύθυνες για την κατάστρωση του προϋπολογισμού του τελευταίου έτους της χιλιετίας, αμφισβητούνται κατά κύριο λόγο από το σαθρό δημοσιονομικό έδαφος στο οποίο καλούνται να στηριχθούν. Και είναι σαθρό αυτό το έδαφος, όχι εξαιτίας κάποιας κακής συγκυρίας, αλλά γιατί αποτελεί το απόσταγμα κρίσιμων λαθών της λήγουσας εικοσαετίας, τα οποία ενέπνευσε μια εξαιρετικά αδιαφανής σκοπιμότης.

Με τον προϋπολογισμό του 2000 το επιτελείο του κ. Κ. Σημίτη προσπαθεί να προωθήσει ταυτόχρονα τις ψηφοσυλλεκτικές κομματικές υποχρεώσεις του, την ένταξη της ελληνικής οικονομίας στην πολυπόθητη ζώνη του ευρώ, και την βελτίωση, στον μικρότερο έστω βαθμό, των συνθηκών ζωής του δυστυχώς μειούμενου ελληνικού πληθυσμού. Εξαιρετικά δύσκολα καθήκοντα. Στην περίοδο, μάλιστα, του αδυσώπητου διεθνούς εμπορικού ανταγωνισμού, οι δυσκολίες γίνονται ανυπέρβλητες για μια χώρα με εξασθενημένες τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές αμυντικές της ικανότητες.

Εκτιμώντας ορθά η κυβέρνηση, ότι, η αναμενόμενη ενσωμάτωση της δραχμής στο ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα πριν από τις βουλευτικές εκλογές του προσεχούς Σεπτεμβρίου, είναι πιθανό να ευνοήσει την εκλογική νίκη της Ν. Δημοκρατίας, αφού το ΠΑΣΟΚ θα έχει «ολοκληρώσει» έτσι τις «κυβερνητικές προσφορές» του, επισπεύδει την εκλογική αναμέτρηση, εναποθέτοντας σε επιλεγμένες δημοσιονομικές δαπάνες και ρυθμίσεις την φροντίδα προσέλκυσης ψηφοφόρων. Η διόγκωση, όμως, των δημοσιονομικών δαπανών χωρίς μεγαλύτερη, αναλογικά, αύξηση των εσόδων απειλεί ευθέως το ενταξιακό κριτήριο του δημοσιονομικού ελλείμματος και του πληθωρισμού, ενώ αν συνδυαστεί η δημοσιονομική ψηφοθηρία με μείωση των ποσών από κονδύλια άλλων υποχρεώσεων του κράτους, η δυσφορία θιγόμενων κατηγοριών ψηφοφόρων θα υπερκαλύψει τις ψήφους των ευεργετούμενων. Η αδυναμία εκτέλεσης μικρών έργων που αφορούν στη ζωή εκατοντάδων χιλιάδων πολιτών καθημερινά, και τα οποία χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από εθνικά κεφάλαια, είναι ισχυρός λόγος αποδοκιμασίας των υποψηφίων του ΠΑΣΟΚ. Η προσδοκομένη, τέλος, από την φορολόγηση των χρηματιστηριακών συναλλαγών εισροή στα Ταμεία του κράτους μερικών εκατοντάδων δισεκατομμυρίων δραχμών, δεν δείχνει να επαληθεύεται.

ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ

Αξίζει, όμως, ενός εγγύτερου σχολιασμού η εξέλιξη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, αφού όσα εκεί συμβαίνουν συνδέθηκαν

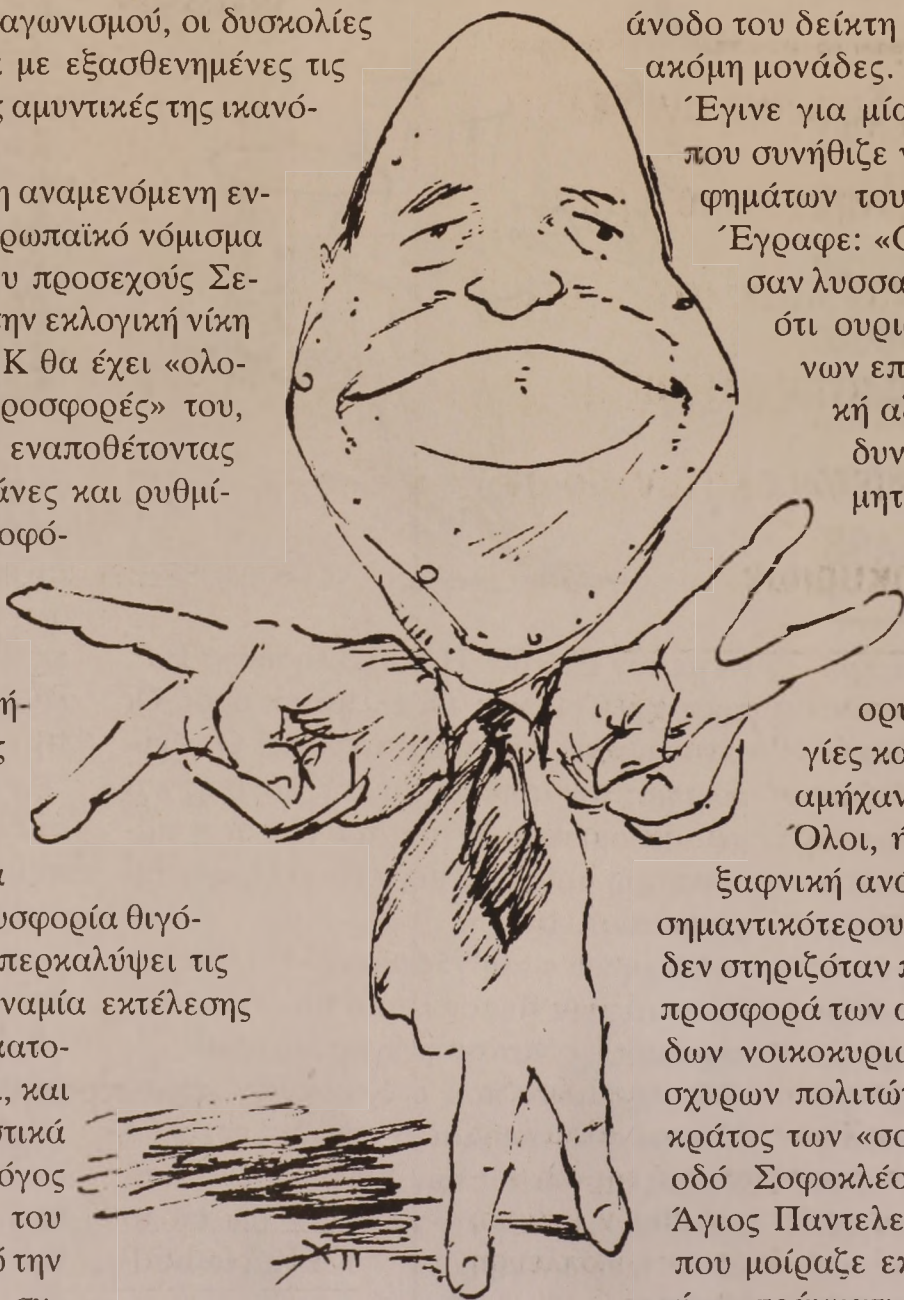
εισπρακτικά με τα προβλήματα της δημοσιονομικής διαχείρισης.

Εκφωνήθηκαν, κατά καιρούς, του κόσμου οι ανοησίες προκειμένου να επιχειρηματολογηθεί ως απόδειξη της εθνικο-οικονομικής μας ισχύος η αφύσικη άνοδος των τιμών των μετοχών. Και δεν edίστασαν οι παντός διαμετρήματος «εμπειρογνώμονες» να ενθαρρύνουν την προσέλευση όσο γινόταν περισσότερων αποταμιευτών, με διαβεβαιώσεις για άνοδο του δείκτη ως τις επτά ή και τις δέκα χιλιάδες ακόμη μονάδες.

Έγινε για μία ακόμα φορά επίκαιρο το «μότο» που συνήθιζε να παραθέτει στην αρχή χρονογραφημάτων του ο θαυμάσιος Κώστας Βάρναλης.

Έγραφε: «Οι καμπάνες πληρωμένες χτύπαγαν σαν λυσσασμένες!»! Έως ότου αποκαλύφθηκε ότι ουριοδρομούσαν μετοχές χρεοκοπημένων επιχειρήσεων, ή ότι η χρηματιστηριακή αξία των περισσότερων ήταν επικίνδυνα μεγαλύτερη του ενεργητικού των μητρικών εταιρειών, του κύκλου εργασιών τους, των κερδών τους, των επιχειρησιακών προοπτικών τους, των περιθωρίων μερισματικής απόδοσης. Και ο ενθουσιαστικός ορυμαγδός συνεχίστηκε με θρηνηλογίες και παρηγορητικούς λόγους από τους αμήχανους πλέον «εμπειρογνώμονες».

Όλοι, ή σχεδόν όλοι, αντιλήφθηκαν ότι η ξαφνική ανάδειξη του Χρηματιστηρίου ως του σημαντικότερου παράγοντα της εθνικής οικονομίας δεν στηριζόταν πουθενά αλλού παρά στην αλόγιστη προσφορά των αποταμιεύσεων εκατοντάδων χιλιάδων νοικοκυριών. Των απληροφόρητων και ανίσχυρων πολιτών τους οποίους άφηγε το επίσημο κράτος των «σοσιαλιστών» να πιστεύουν ότι στην οδό Σοφοκλέους λειτουργούσε και εκεί ένας Άγιος Παντελεήμων -των «αξιών», όμως, αυτός- που μοίραζε εκατομμύρια! Αν το Χρηματιστήριο ήταν πράγματι οργανικά συνδεδεμένο με την εθνική οικονομία, ούτε η ραγδαία άνοδος των τιμών των μετοχών θα είχε συμβεί ούτε η απότομη κατολίσθησή τους. Οι ειδικευμένοι κερδοσκόποι, γηγενείς και αλλοδαποί, ενθυλάκωσαν το μεγαλύτερο μέρος των αποταμιεύσεων που χάθηκαν, ενώ εξανεμίστηκαν οι προσδοκίες παχυλών εσόδων του προϋπολογισμού από μεγάλο όγκο καθημερινών συναλλαγών.

Η ΚΑΤΑΣΠΑΤΑΛΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Με δεδομένη, λοιπόν, την αδυναμία των δημόσιων οικονομικών να ικανοποιήσουν τις πολλαπλές κομματικο-οικονομικές επιδιώξεις της κυβέρνησης, η οποιαδήποτε συζήτηση για το ύψος των διαφόρων κονδυλίων του προϋπολογισμού είναι χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο. Όλα τα κονδύλια είναι κατά πολύ χαμηλότερα του μεγέθους των αναγκών που οφείλουν να θεραπεύσουν. Πώς θα μπορούσε να συμβαίνει διαφορετικά; Όταν το εβδομήντα τοις εκατό των τακτικών εσόδων του προϋπολογισμού κατευθύνονται στην πληρωμή χρεωλυσίων και τόκων του δημόσιου χρέους, ποια θετική συμβολή στην εθνικοοικονομική εξέλιξη μπορεί να έχει το γλίσχρο υπόλοιπο αυτών των εσόδων;

Όταν οι ποικιλόμορφες εισροές από τα Κοινοτικά Ταμεία τροφοδοτούν μιαν ασυμβίβαστη με το ύψος του πραγματικού εθνικού προϊόντος καταναλωτική δαπάνη των ιδιωτών και τα θησαυροφυλάκια μερικών προνομιούχων του «προοδευτικού» μας καθεστώτος, ποια παραγωγική πρόοδος μπορεί να επιτευχθεί;

Όταν η ανυπαρξία συγκριτικών πλεονεκτημάτων στο ελληνικό οικονομικό και κοινωνικό έδαφος αποθαρρύνει την πραγματοποίηση άμεσων επενδύσεων, σε ποιους παραγωγικούς τομείς θα γίνει διεθνώς ανταγωνιστική η χώρα; Όταν το κράτος, με τον έντονα καταναλωτικό χαρακτήρα των κεφαλαίων που διαχειρίζε-

**Όλοι αντιλήφθηκαν ότι η ξαφνική ανάδειξη
του Χρηματιστηρίου ως σημαντικότερου
παράγοντα της εθνικής οικονομίας στηριζόταν
αποκλειστικά και μόνο στην αλόγιστη
προσφορά των αποταμιεύσεων εκατοντάδων
χιλιάδων νοικοκυριών.**

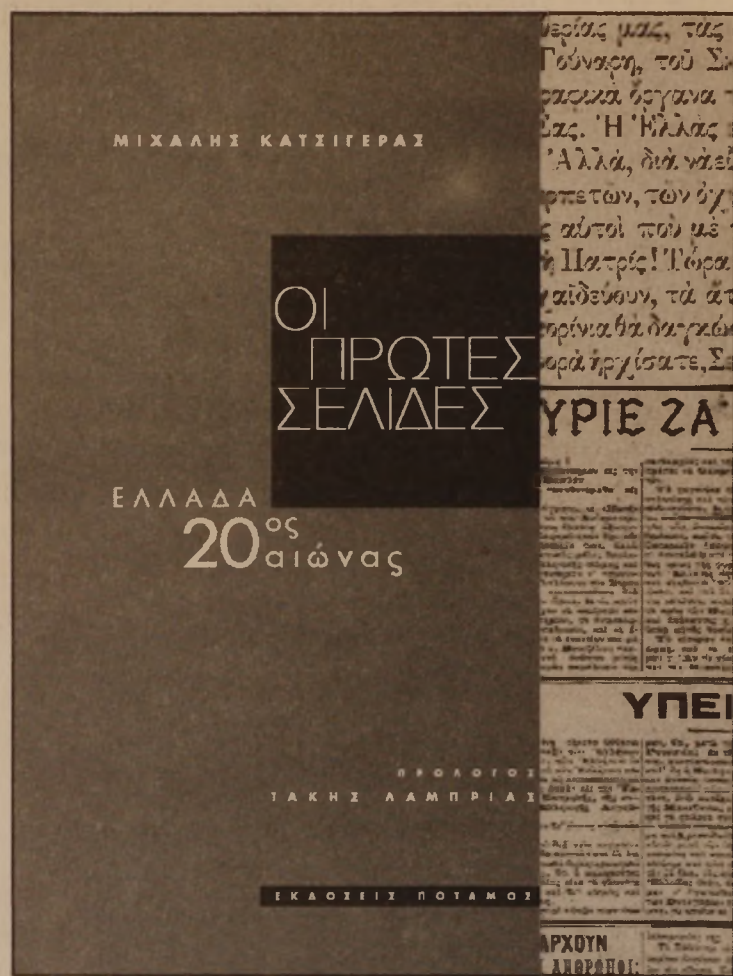
ται, παραπαίει –αφού η εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους είναι και αυτή καταναλωτική δαπάνη– με τι μέσα θα αντισταθμίσει την απουσία ιδιωτικών παραγωγικών επενδύσεων προσφέροντας ευκαιρίες γόνιμων δραστηριοτήτων σε μεικτές κρατικο-ιδιωτικές επιχειρήσεις; Όταν η χωλαίνουσα εκπαίδευση και η πάσχουσα νοσοκομειακή περίθαλψη στέλνουν εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες στο εξωτερικό για σπουδές και θεραπεία, πώς να γίνουν αυτοί οι δύο τομείς προσφοράς υπηρεσιών ελκτικοί για μεγάλο αριθμό κατοίκων των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών, ώστε να αυξηθούν από τέτοιας μορφής υπηρεσίες τα συναλλαγματικά έσοδα, αντί να τα περιμένουμε από τα καζίνο; Όταν αυτά, και άλλα ίσης αρνητικότητας δεδομένα, συγκροτούν τον μηχανισμό της εθνικοοικονομικής επίδοσης, από ποιες πηγές θα αντληθούν επαρκή έσοδα ώστε να συμβάλλει προωθητικά το κράτος στην ολόπλευρη εθνική ανέλιξη, αντί να την εμποδίζει, όπως συμβαίνει τώρα;

Αναπηδά το ερώτημα: Δεν είναι, λοιπόν, αντιστρέψιμη η άσχημη αυτή πραγματικότητα; Η πραγματικότητα, την οποία «καμουφλάρει» η είσπραξη κάθε χρόνο δισεκατομμυρίων δολαρίων από τα Κοινοτικά Ταμεία; –Περισσότερα από πενήντα δισεκατομμύρια δολάρια έχουν εισρεύσει τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια!– Δυστυχώς, όχι. Θετική απάντηση ίσως δοθεί από την επόμενη ή την

Μιχάλης Κατσίγερας

ΕΛΛΑΔΑ 20ος ΑΙΩΝΑΣ: ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Πρόλογος: Τάκης Λαμπρίας

Η ελληνική ιστορία
από το 1900 έως σήμερα
όπως την κατέγραψαν
σε 357 πρώτες σελίδες,
136 διαφορετικές,
νόμιμες και παράνομες,
ελληνικές εφημερίδες
που έχουν εκδοθεί
στην Ελλάδα, την Κύπρο,
την άλλη Ευρώπη, τις ΗΠΑ,
την πρώην Σοβιετική Ένωση,
την Τουρκία και την Αφρική.

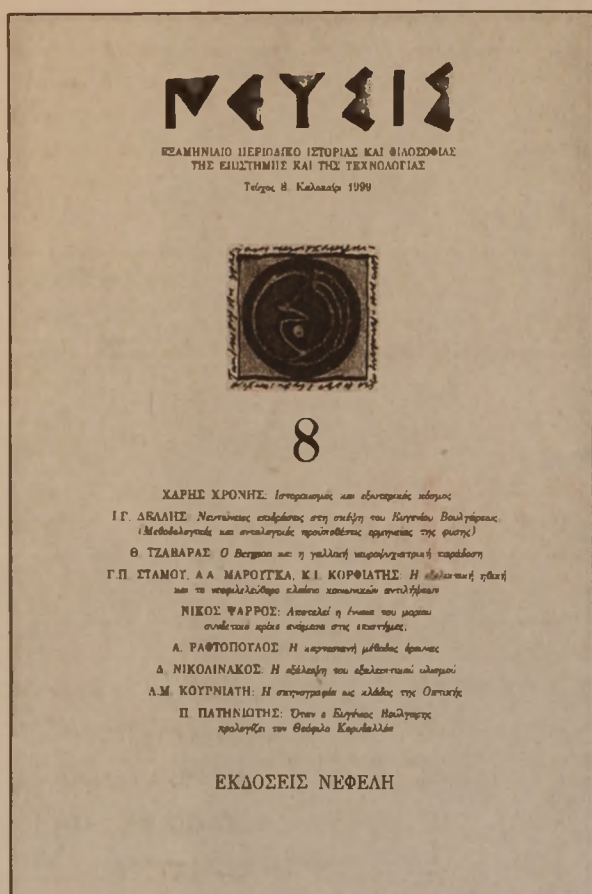
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΤΑΜΟΣ

Πανόδετος τόμος, σελίδες 344,
διάσταση 29,5 x 39 εκ., τιμή 19.500 δρχ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΤΑΜΟΣ • ΤΗΛ. 7231271

ΝΕΥΣΙΣ

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Κυκλοφορεί το 8ο τεύχος με κείμενα των:
*Χάρη Χρόνη, Ι.Γ. Δελλή, Θ. Τζαβάρα,
Γ.Π. Στάμου, Α.Α. Μαρούγκα, Κ.Ι. Κορφιιάτη,
Νίκου Ψαρρού, Α. Ραφτόπουλου,
Δ. Νικολινάκου, Α.Μ. Κουρνιατή, Π. Πατηνιώτη.*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 • ΑΘΗΝΑ 10680 • ΤΗΛ. 3607.744
• FAX 3623.093 • E-mail: nefeli-p@otenet.gr

Πέτρος Μαρτινίδης
**ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ
ΠΥΡΚΑΪΑΣ**
(Αστυνομικό μυθιστόρημα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

μεθεπόμενη γενεά εκείνης των κ.κ. Σημίτη και Παπαντωνίου. Από την αθροιστική προέκταση των σημερινών αληθειών, ευοίωνες προοπτικές δεν δικαιολογούνται.

Η «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ»

Τα ευφυολογήματα περί «δημιουργικής λογιστικής» των υπεύθυνων της «αποσυνθετικής συλλογιστικής», με τα οποία επιχειρείται να στηριχθεί η πρόβλεψή τους για επιτάχυνση της ανόδου του εθνικού προϊόντος ευθύς μετά την ένταξη στην ΟΝΕ, είναι ό,τι μπορούν να επικαλεστούν υπερασπιζόμενοι εαυτούς. Η μετά την ΟΝΕ εποχή, πειθαρχούσα στις άτεγκτες δημοσιονομικές και νομισματικές προδιαγραφές του «συμφώνου σταθερότητας» απαγορεύει κάθε χειρισμό που θα βοηθούσε την αξιοποίηση των ιστορικών επιστημονικών και τεχνολογικών προόδων με σκοπό την ανάπτυξη και εδώ ενός ισχυρού κέντρου προσφοράς διεθνώς ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών.

Καταγράφονται καθημερινές εξαγορές του συνόλου ή της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου ελληνικών εμπορικών, τραπεζικών και παραγωγικών επιχειρήσεων από τα ισχυρότερα ολιγοπώλια του εξωτερικού. Ιδιαίτερη ανησυχία δικαιολογείται από την εξαγορά και εδώ εγκατάσταση των μεγάλων αλυσίδων σούπερ-μάρκετ. Αυτή η εγκατάσταση, σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα θα συνοδευτεί από παραμερισμό των εγχώριων προϊόντων για να πωλούνται όσα, φθηνότερα, θα εισάγονται. Θα συρρικνωθεί, έτσι, και όση εθνική παραγωγική επίδοση απομένει, όχι μόνο γιατί δεν γίνονται νέες παραγωγικές επενδύσεις, αλλά και γιατί ο εγκατεστημένος εμπορικός ανταγωνισμός θα απαγορεύσει τη λειτουργία και όσων επιχειρήσεων ήδη λειτουργούν.

Η απειλή προσλαμβάνει δραματικές διαστάσεις για την ελληνική γεωργία. Όπου το καλλιεργήσιμο έδαφος το επιτρέπει, θα εξαγοραστούν και θα ενοποιηθούν τεράστιες εκτάσεις, ώστε ο αναδασμός της γης που ποτέ δεν προωθήθηκε από το ελληνικό κράτος θα πραγματοποιηθεί από το ξένο κερδοσκοπικό εμπορικό κεφάλαιο για να γίνει ανταγωνιστική η παραγωγή. Το Κοινοτικό «κεκτημένο» δεν επιτρέπει αντιρρήσεις σε αυτή τη διεύθυνση του αλλοδαπού κεφαλαίου. Οι αρχές που επιδιώκονται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και εκείνες από το κυοφορούμενο διεθνές σύμφωνο για προστασία των επενδύσεων, οι αρχές της λεγόμενης παγκοσμιοποίησης του εμπορίου, κυριαρχούν και στις ενδο-Κοινοτικές σχέσεις.

Με το «πλεονέκτημα», σε ό,τι αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, ότι πρέπει να γίνονται σεβαστές, έστω και με αμφιλεγόμενη πρακτική, οι ιδρυτικές διακηρύξεις της Ένωσης για «Ενδυνάμωση των οικονομιών των κρατών-μελών ώστε να διασφαλιστεί η σύγκλισή τους...». Η τρέχουσα εμπειρία διδάσκει ότι η «σύγκλιση» των οικονομιών αποκαθίσταται με την απορρόφηση των ασθενέστερων εθνικών μονάδων από τις ισχυρότερες των εταίρων, ώστε, και με τη συρρίκνωση της σημασίας του παράγοντα ανθρώπινη εργασία, να επιτευχθεί η ισχύς του Κοινοτικού νομίσματος και η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που θα εξακολουθήσουν να λειτουργούν! Όσο σε αυτό το δρόμο, και με επιταχυνόμενους ρυθμούς, θα κινείται το εθνικό μας όχημα, από ποιες «εθνικές» πηγές θα αντλεί τα αυξημένα έσοδά του το κράτος, και με ποια κίνητρα θα αναβαθμιστεί η ελληνική κοινωνία;

Όπως «διατάσσει» το ελληνικό Σύνταγμα με την ακροτελεύτια διάταξή του, ότι: «Η τήρηση του Συντάγματος επαφίεται στον πατριωτισμό των Ελλήνων...», έτσι και το εθνικά αποτελεσματικό δημοσιονομικό μας «αύριο» επαφίεται στον πατριωτισμό και την επαγρύπνηση των πολιτών.

Επιμέλεια: Σωτήρης Ντάλης

Η Ευρώπη του 2000

Η πρόσφατη Σύνοδος του Ελσίνκι θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως «σύνοδος της διεύρυνσης», καθώς σ' αυτήν προσδιορίστηκε τόσο η διαδικασία για την ένταξη άλλων έξι υποψήφιων χωρών όσο και η αναμόρφωση των θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να μπορέσει να λειτουργήσει μελλοντικά η Ε.Ε. με 27 ή 28 μέλη.

Από τον Φεβρουάριο του 2000 η Ε.Ε. θα προχωρήσει σε ενταξιακές διαπραγματεύσεις με τις έξι χώρες που κρίστηκαν υποψήφιες στο Ελσίνκι, δηλαδή τη Σλοβακία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία και τη Μάλτα.

Αυτές οι έξι χώρες προστίθενται στις ήδη υποψήφιες Κύπρο, Ουγγαρία, Πολωνία, Τσεχία, Σλοβενία και Εσθονία, με τις οποίες οι διαπραγματεύσεις έχουν αρχίσει από το 1998.

Μπροστά στον κίνδυνο να προκληθεί γενική «παράλυση» των ευρωπαϊκών θεσμών με την είσοδο τόσων νέων μελών, η Ε.Ε. αποφάσισε να ξεκινήσει τον Φεβρουάριο του 2000 μια νέα Διακυβερνητική Διάσκεψη για την αναμόρφωση των Συνθηκών.

Ψηλά στην ατζέντα της Ε.Ε. για το 2000 βρίσκεται και το ζήτημα της διοικητικής μεταρρύθμισης. Ο μετρημένος Ρομάνο Πρόντι υποσχέθηκε να καθαρίσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή από τη διαφθορά και τη σπατάλη, μετά την παραίτηση τον περασμένο Μάρτιο της προηγούμενης Επιτροπής του Ζακ Σαντέρ. Η διοικητική μεταρρύθμιση είναι απαραίτητη για να αντιμετωπιστεί επιτυχώς το ζή-

**Η διοικητική
μεταρρύθμιση
της Ε.Ε. είναι
απαραίτητη
για να
αντιμετωπιστεί
επιτυχώς το
ζήτημα των
νέων μελών,
κυρίως από την
Κεντρική και Αν.
Ευρώπη.**

τημα των νέων μελών, που θα είναι κυρίως κράτη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Το 2000 η Ευρωπαϊκή Ένωση θα επιχειρήσει να κινηθεί αποφασιστικά στο επίπεδο της αμυντικής πολιτικής, στηριζόμενη στο σκεπτικό, ότι η διπλωματία της θα είχε μεγαλύτερη βαρύτητα αν υποστηριζόταν από τη δυνατότητά της να αναπτύξει δικές της στρατιωτικές δυνάμεις. Προηγουμένως, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας είχε αποφασίσει την ενίσχυση της κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για την ασφάλεια και την άμυνα προωθώντας τις εργασίες για τις στρατιωτικές και τις μη στρατιωτικές πτυχές της διαχείρισης κρίσεων.

Όπως αναφέρεται και στις εκθέσεις της Προεδρίας προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι «τα κράτη μέλη αποφάσισαν να αναπτύξουν αποτελεσματικότερο στρατιωτικό δυναμικό και να δημιουργήσουν νέες πολιτικές και στρατιωτικές δομές». Στόχος είναι ν' αποκτήσει η Ε.Ε. αυτόνομη ικανότητα για να λαμβάνει αποφάσεις και, όταν δεν παρεμβαίνει το ΝΑΤΟ ως σύνολο, να δρομολογεί και στη συνέχεια να διεξάγει στρατιωτικές επιχειρήσεις υπό την ηγεσία της προκειμένου ν' ανταποκρίνεται σε διεθνείς κρίσεις.

Η Σύνοδος Κορυφής του Ελσίνκι, έδωσε το εναρκτήριο λάκτισμα για τη νέα Διακυβερνητική Διάσκεψη που θα οδηγήσει στη σύνταξη νέας Συνθήκης της Ε.Ε. τον Δεκέμβριο του 2000. Οι ατέλειες (κυρίως τεχνικής φύσης) που άφησε η Συνθήκη του Άμστερνταμ θα αποτελέσουν τον κύριο κορμό της ατζέντας των συνομιλιών της νέας Διακυβερνητικής.

Ψήφος στο κατεστημένο

του Θανάση Αυγερινού
thavgerinos@glasnet.ru

Η χαρά του προέδρου Γέλτσιν ήταν ασυγκράτητη όταν υποδεχόταν για να ευχαριστήσει και να συγχαρεί τον πρόεδρο της Κεντρικής Εκλογικής Επιτροπής Αλεξάντρ Βισνιακώφ. Λόγια ανείπωτης ευγνωμοσύνης συνόδευσαν τη θερμή χειραψία, κι ο κ. Βισνιακώφ δεν έχει κανένα λόγο να ανησυχεί για τα γηρατειά του. Ο προηγούμενος εντεταλμένος «εκλογομάγειρας» της Ρωσίας ταξιδεύει ανά τον κόσμο ως πρέσβης επί τιμή, κι ο κ. Βισνιακώφ θα πρέπει να περιμένει πολύ περισσότερα, εάν η επιχείρηση λήξει τον Ιούνιο και με την εκλογή του «σωστού» για το Κρεμλίνο ανθρώπου στο αξίωμα του προέδρου της χώρας.

Μικρή σημασία έχει εάν ο επικεφαλής της Εκλογικής Επιτροπής εξέφρασε σε συνέντευξή του στην *Ιζβέστια* κάποιες χαμηλόφωνες αμφιβολίες για το πόσο ελεύθερη και τίμια θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η εκλογική αναμέτρηση της περασμένης Κυριακής. Ο πρόεδρος Γέλτσιν, όπως και η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού δεν διαβάζουν πια εφημερίδες, βλέπουν τηλεόραση, γι' αυτό και κάνουν τις σωστές επιλογές. Τι σημασία έχει εάν και η επικεφαλής των διεθνών παρατηρητών Χέλε Ντάιν ψιθύρισε ανάμεσα στα σχόλια για βήματα προόδου της ρωσικής δημοκρατίας και για ικανοποιητικό επίπεδο των εκλογικών διαδικασιών ότι «ίσως η Ρωσία δεν είναι έτοιμη για δημοκρατικές εκλογές»; Η κ. Ντάιν, που διύλισε τον κώνωπα, αλλά κατάπιε την κάμηλο, δεν θα είναι υποχρεωμένη στο εξής να βλέπει τα δύο κρατικά κανάλια της Ρωσίας (το ένα για την ακρίβεια μετοχικό, με σημαντικό πακέτο μετοχών στα χέρια του περιβόητου μεγαλοεπιχειρηματία Μπαρίς Μπερεζόφσκι) να ξεπερνούν κάθε γνωστό παγκοσμίως όριο κιτρινισμού για να πετύχουν την ιδανική «επεξεργασία» των ψηφοφόρων έως τις προεδρικές εκλογές της 4ης Ιουνίου.

«Η Ρωσία είναι μια χώρα ασιατική, έχει την τάση να ψηφίζει ό,τι της πει η ηγεσία της». Και η άποψη αυτή πολλών σχολιαστών επιβεβαιώνεται από την τεράστια διαφορά των αποτελεσμάτων ανάλογα με το ποιον υποστηρίζει ο τοπικός κυβερνήτης, ανάλογα με την απόσταση από την πρωτεύουσα κ.λπ. Σε ορισμένες μάλιστα περιοχές, όπως π.χ. στην Άπω Ανατολή και κάποιες Δημοκρατίες της Σιβηρίας και του Καυκάσου οι αριθμοί άγγιξαν σοβιετικά ρεκόρ: 70, 80 κι 90% υπέρ του κόμματος και των υποψηφίων, που εγκρίνει ο τοπικός εκλεγμένος άρχοντας. Σε κάθε περίπτωση και ανεξάρτητα από το μέγεθος της νόθευσης του αποτελέσματος, για την ύπαρξη

της οποίας δεν αμφιβάλλει σχεδόν κανείς σ' αυτή τη χώρα, το Κρεμλίνο και η ομάδα εξουσίας που το κυβερνά έχουν κάθε λόγο να αισθάνονται ικανοποιημένοι. Τα αποτελέσματα, είναι η αλήθεια ότι «εξισορροπήθηκαν» όσο η καταμέτρηση πλησίαζε προς την ευρωπαϊκή Ρωσία και τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, Μόσχα και

Οι Ρώσοι ψήφισαν να συνεχιστεί ο πόλεμος στην Τσετσενία!

Αγία Πετρούπολη, όπου ο πληθυσμός έχει μεγαλύτερες ευκαιρίες ενημέρωσης και παραδοσιακά πιο «ευρωπαϊκή» πολιτική συμπεριφορά. Αν και τελειώνει η εβδομάδα μετά τις εκλογές, η καταμέτρηση συνεχίζεται με εντυπωσιακή καθυστέρηση πλησιάζοντας βασανιστικά αργά τα τελικά αποτελέσματα. Με καταμετρημένο επισήμως πάνω από το 90% των ψηφοδελτίων, οι κομμουνιστές του Γκενάντι Ζιουγκάνωφ παραμένουν στην πρώτη θέση με 24,55%, ακολουθούμενοι με ελάχιστη διαφορά από την έκπληξη των εκλογών, το φιλοκυβερνητικό συνονθύλευμα

«Ενότητα», καλούμενο και «Αρκούδα», με 23,88%. Σε αρκετή απόσταση πιο πίσω η «Πατρίδα - Όλη η Ρωσία», ο μάλλον χαμένος συνασπισμός του πρώην πρωθυπουργού Γεβγκένι Πριμακώφ και του πανηγυρικά επανεκλεγέντος (με 70%) δημάρχου της Μόσχας Γιούρι Λουσκόφ με 11,98%, η μάλλον κερδισμένη «Ένωση Δεξιών Δυνάμεων» υπό τον πρώην πρωθυπουργό Σεργκέι Κιριγέγκο και την υψηλή καθοδήγηση του αρχιτέκτονα των ρωσικών ιδιωτικοποιήσεων Ανατόλι Τσουμπάις με 8,63%, οι υπερεθνικιστές «Φιλελεύθεροι - Δημοκράτες» του Βλαντίμιρ Ζιρινόφσκι με 6,18% και το σίγουρα χαμένο φιλελεύθερο «Γιάμπλακο» (δηλαδή μήλο) του οικονομολόγου Γκριγκόρι Γιαβλίνσκι με 5,94%.

Σύμφωνα με δημοσιογραφικές εκτιμήσεις για τον καταμερισμό των εδρών, ο υπολογισμός των οποίων είναι πιο πολύπλοκη διαδικασία λόγω του ότι οι μισοί βουλευτές (225) εκλέγονται από μονοεδρικές περιφέρειες, ο σχεδόν απόλυτος διχασμός του εκλογικού

σώματος θα επιβεβαιωθεί και στη σύνθεση της νέας Βουλής. Περίπου από 160 έδρες θα διαθέτουν οι κομμουνιστές και η «κυβερνητική συμμαχία» («Ενότητα» και «Ένωση Δεξιών Δυνάμεων»), 70 ο συνασπισμός των Πριμακώφ και Λουσκώφ, σε ρόλο ρυθμιστή και άλλες 60 περίπου έδρες θα μοιραστούν οι εθνικιστές του Ζιρινόφσκι, το «Γιάμπλακο» του Γιαβλίνσκι και όσοι ανεξάρτητοι δεν έχουν ακόμη διασαφηνίσει σε ποιες κοινοβουλευτικές ομάδες θα προσχωρήσουν.

Από τον πρόχειρο αυτόν υπολογισμό, που ίσως υποστεί πολλές μετατροπές έως την πρώτη συνεδρίαση του Ιανουαρίου στην Κρατική Δούμα κι ακόμη περισσότερες έως την πρώτη ενδεικτική ψηφοφορία για την ανάδειξη προέδρου της, είναι φανερό ότι η αντιπολίτευση διατηρεί τον έλεγχο της Βουλής έστω και με τη συμφωνία δύο μόνων κομμάτων της, των κομμουνιστών και της «Πατρίδας», που λόγω της ανελέητης δυσφήμησής τους από την κυβερνητική προπαγάνδα ήρθαν ακόμη πιο κοντά. Η αλήθεια είναι ότι το ισχυρό ράπισμα που δέχθηκαν οι φιλοδοξίες των Πριμακώφ - Λουσκώφ για τη διεκδίκηση της ρωσικής Προεδρίας και το εξαιρετικά χαμηλό ποσοστό σε σχέση με το αρχικό «ρεύμα» του συνασπισμού προκαλεί πολλές διχαστικές συζητήσεις στο εσωτερικό της παράταξης, με πρώτη εκδήλωσή τους την πρόταση διάσπασής της σε δύο συνεργαζόμενες κοινοβουλευτικές ομάδες. Την άποψη αυτή προωθούν επίμονα οι ισχυροί κυβερνήτες των «εθνικών» Δημοκρατιών Σαϊμίγεφ του Ταταρσταν και Άουσεφ της Ινγκουσέτίας και αντιμάχονται οι Πριμακώφ-Λουσκώφ, επιμένοντας ότι κανένας τακτικός υπολογισμός δεν μπορεί να είναι πιο ωφέλιμος από τη διατήρηση μιας ισχυρής και ενιαίας κοινοβουλευτικής ομάδας.

Στις πρώτες αυτές διασπαστικές τάσεις δεν είναι αμέτοχο το Κρεμλίνο, που εκτιμά ότι αφού ούτε με αυτά τα αποτελέσματα δεν είναι δυνατή η δημιουργία συμπαγούς κυβερνητικής πλειοψηφίας στη Βουλή, πρέπει με κάθε τρόπο να εμποδιστεί η παρασκηνακή ή όχι συνεργασία κομμουνιστών και «Πατρίδας». Και προπαντός να αποτραπεί η εκλογή μιας αντιπολιτευόμενης φιγούρας στη θέση του προέδρου της Βουλής. Οι κομμουνιστές διεκδικούν τη θέση ως πρώτη σε μέγεθος ομάδα και θα μπορούσαν να υποχωρήσουν στη «συμβιβαστική» επιλογή του Γεβγκένι Πριμακώφ. Η συντηρητική πτέρυγα φαίνεται, όμως, πως θα υποδείξει δικό της υποψήφιο και πιθανότατα τον καθ' όλα νομοταγή στο Κρεμλίνο, πρώην πρωθυπουργό Σεργκέι Στεπάσιν, υπαρχηγό του «Γιάμπλακο».

Η μάχη για την προεδρία της Δούμας, αλλά και για τις οριστικές συμμαχίες στο εσωτερικό του μοναδικού «οχυρού», που κινδυνεύει πλέον να χάσει η αντιπολίτευση, θα είναι μια απ' τις πρώτες συγκρούσεις της νέας χρονιάς. Ο πρωθυπουργός Πούτιν, συναντώντας τους πολιτικούς αρχηγούς, εγκαινίασε την τακτική «επίθεσης φιλίας» και δεν παρέλειψε μάλιστα να δώσει το στίγμα του, ζητώντας από τους βουλευτές να επικυρώσουν την αμερικανορωσική συμφωνία αφοπλισμού ΣΤΑΡΤ-2, την έγκριση της οποίας κωλυσιεργούσαν τόσο το στρατιωτικό λόμπυ, όσο και η αντιπολίτευση στην προηγούμενη Δούμα. Ίσως και να τον επηρέασε ο αμερικανός αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών Στρώουμπ Τάλμποτ, που ξέρει να βρίσκεται την κατάλληλη στιγμή στο κατάλληλο μέρος και επισκέπτεται και πάλι τη Μόσχα. Για να γνωριστεί προφανώς με τη νέα κρατική ιδεολογία της Ρωσίας, σύμφωνα με την επίσημη κυβερνητική εφημερίδα *Ρασίσκαγια Γκαζέτα*, τον «πεφωτισμένο πατριωτισμό», εκφραστής του οποίου είναι ο αναμφισβήτητος νικητής των εκλογών πρωθυπουργός και πολέμαρχος στην Τσετσε-

νία Βλαντίμιρ Πούτιν, που βλέπει ανοικτούς όλους τους ορίζοντες για την ομαλή διαδοχή του προέδρου Γέλτσιν.

Για να εξασφαλιστεί η «συνέχεια της εξουσίας», όπως το είχε από πέρυσι θέσει ο γνωστός και μη εξαιρετέος Μπερεζόφσκι, ο οποίος εξέφρασε ήδη την κατανόησή του γιατί προεκλογικά δεν του αναγνωρίστηκαν τα δικαιώματα για την ιδέα της δημιουργίας της «Ενότητας» από τους αρχηγούς της: τον υπουργό Εκτάκτων Αναγκών Σεργκέι Σαϊγκού και τον πρωταθλητή πάλης Αλεξάντρ Καρέλιν. Μετεκλογικά δεν έχει λόγο να κρύψει την πατρότητα της νέας «ιδεολογίας» και του πολιτικού σχεδιασμού και να διεκδικήσει προφανώς την ανταμοιβή του.

Εμφανώς ανήσυχος από αυτήν την ιδιόμορφη και ανατριχιαστική συγχώνευση των συμφερόντων ολιγαρχικών κύκλων, στρατιωτικού κατεστημένου και μαφιόζικων τακτικών, στο πρόσωπο της αναδυόμενης ρωσικής εξουσίας, ο Αλεξάντρ Σολζενίτσιν παρενέβη δηλώνοντας ότι δεν περιμένει σπουδαία πράγματα από τη νέα Δούμα κι ούτε διακρίνει κάποιο ιδανικό κόμμα ή κίνημα, όπως εξάλλου και το 40% περίπου των ρώσων ψηφοφόρων που προτίμησαν να απόσχουν. Ωστόσο εξήγησε ότι «η φανατική και βρώμικη καμπάνια εναντίον της "Πατρίδας" από την εξουσία και τους χρηματιστικούς γίγαντες που βρίσκονται πίσω της αποκάλυψαν τον πραγματικό άξονα της αντιπαράθεσης». Όποιο σενάριο κι αν υποστηρίζει κανείς, ο άξονας αυτής της αντιπαράθεσης, αργά ή γρήγορα, θα κάνει καθοριστική την παρουσία του στη νέα ρωσική Βουλή και στις ραγδαίες εξελίξεις μέχρι την αναμενόμενη καλοκαιρινή αντικατάσταση του Μπαρίς Γέλτσιν.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΕΝΤΟΣ»

Ορέστης Ηλιανός

ΜΟΛΙΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Η ΕΚΡΗΞΗ

Σε όλα τα βιβλιοπωλεία

Ένας δημοσιογράφος εισχωρεί στους κόλπους μιας παραθρησκευτικής οργάνωσης και αποκαλύπτει την ταυτότητα των χρηματοδοτών της, ενός μυστηριώδους δικτύου διαπλεκόμενων συμφερόντων. Το ρεπορτάζ-σοκ προσκρούει σ' έναν τοίχο άρνησης από μέρους των Μέσων Ενημέρωσης. Κάθε προσπάθεια τού δημοσιογράφου να σπάσει το φράγμα της σιωπής, αποβαίνει άκαρπη. Ο κλοιός γύρω του στενεύει καθημερινά. Ώσπου μια απρόσμενη συνάντηση τού δίνει το κλειδί του μυστηρίου. Ένα πολιτικό θρίλερ, στους σκοτεινούς δαιδάλους των διεθνών κέντρων εξουσίας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΕΝΤΟΣ»

Τηλ.: 76.48.900, Fax: 76.48.901,

Internet: www.defacto.gr • e-mail: entos@defacto.gr

Αλλάζει η Τουρκία;

του Ευάγγελου Αρεταίου

«Δεν είμαστε η ίδια Τουρκία που ήμασταν πριν από το Λουξεμβούργο», δήλωσε ο τούρκος υπουργός Εξωτερικών κ. Ισμαήλ Τζεμ μιλώντας σε ακαδημαϊκή συνάντηση μία εβδομάδα πριν από την Συνάντηση Κορυφής του Ελσίνκι και την αποδοχή της υποψηφιότητας της Τουρκίας στην ΕΕ και συνέχισε υποστηρίζοντας ότι «από μια Τουρκία του 1997 που βρισκόταν πίσω στα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, τώρα έχουμε μια Τουρκία που άρχισε, δεν λέω που τελείωσε, να επιλύει τα προβλήματά της σε αυτούς τους τομείς».

Πολλοί στην Ελλάδα ίσως πίστεψαν ότι όλες αυτές οι δηλώσεις της τουρκικής πολιτικής ηγεσίας δεν είναι παρά διπλωματικά τεχνάσματα της Άγκυρας, με σκοπό να δημιουργήσουν την εικόνα μιας καλοπροαίρετης και δημοκρατικής Τουρκίας, εικόνα που θα διευκόλυνε τις σχέσεις της με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Τουρκία, ωστόσο, με τον δικό της ρυθμό, πράγματι αλλάζει. Και οι αλλαγές αυτές μέσα στο συγκεκριμένο τουρκικό ιστορικό, πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο είναι σημαντικές. Στην υπόθεση του κ. Αμπντουλλάχ Οτζαλάν, για παράδειγμα, και την πρόσφατη επικύρωση της θανατικής του ποινής παρατηρήσαμε στην Τουρκία και κυρίως στο πολιτικό επίπεδο μια σημαντική αλλαγή στάσης. Το ότι η πολιτική ηγεσία της Τουρκίας αποφάσισε να αναμείνει την απόφαση του Δικαστηρίου των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του Στρασβούργου πριν εκτελέσει τον επί χρόνια υπ' αριθμόν ένα εχθρό της χώρας δείχνει την ειλικρινή πρόθεση της Τουρκίας για αλλαγή. Και δεν είναι τυχαίο ότι ακόμα και το εθνικιστικό κόμμα (MHP) που συμμετέχει στον κυβερνητικό συνασπισμό και που είχε ενισχύσει την θέση του στις τελευταίες εκλογές με το «εισιτήριο» της εκτέλεσης του κ. Αμπντουλλάχ Οτζαλάν, δεν αντιδρά τόσο δυναμικά όπως θα ήταν αναμενόμενο στην αναβολή της εκτέλεσης. Το γεγονός ότι η αλλαγή αυτή αναμφισβήτητα είχε να κάνει με την ευρωπαϊκή προοπτική της Τουρκίας

και τη Συνάντηση Κορυφής στο Ελσίνκι δεν μειώνει τη σημασία της. Αντιθέτως, ενισχύει την άποψη ότι με φάρο την Ε.Ε. η Τουρκία δύναται να πραγματοποιήσει σημαντικές μεταρρυθμίσεις προς την κατεύθυνση των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και της δημοκρατίας. Ενδεικτικό είναι επίσης το γεγονός ότι το τελευταίο τεύχος του δεκαπενθήμρου περιοδικού *Sanat* (Τέχνη) του δημοσιογραφικού ομίλου ΜΙΛΛΙΕΤ αφιερώνει δεκαπέντε σελίδες στον κουρδικό πολιτισμό. «Πρόκειται για μια μικρή επανάσταση, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι το κλίμα αλλάζει», δήλωσε σχετικά ο κ. Χασάν Καγιά, διευθυντής του Κουρδικού Ινστιτούτου της Κωνσταντινούπολης. «Ανά πάσα στιγμή ο εισαγγελέας μπορεί να απαγορεύσει τη λειτουργία μας», συνέχισε ο κ. Καγιά, δείχνοντας το πόσο εύθραυστη είναι η κατάσταση και τόνισε ότι «μόνο η προσχώρηση της Τουρκίας στην Ευρώπη δύναται να επιταχύνει τον εκδημοκρατισμό». Μια εβδομάδα αργότερα και μετά τη Συνάντηση Κορυφής στο Ελσίνκι, ο κ. Τζεμ είπε ότι η τουρκική κυβέρνηση θα εξετάσει την άρση απαγόρευσης εκπομπών στην κουρδική γλώσσα.

«Κάθε πολίτης στην Τουρκία, σε κάθε τηλεοπτική εκπομπή στην Τουρκία, θα πρέπει να μιλά τη μητρική του γλώσσα», επεσήμανε ο κ. Τζεμ.

Και δεν είναι μόνο η πασίγνωστη πια υπόθεση Οτζαλάν και το Κουρδικό που μας επιτρέπουν να υποστηρίξουμε το γνήσιο του κλίματος αλλαγών στην Τουρκία. Είναι οι πρόσφατες επισκέψεις στο Φανάρι πολλών αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, μεταξύ των οποίων ο κ. Μπιλ Κλίντον, ο κ. Ρομάνο Πρόντι και βεβαίως ο κ. Γλαύκος Κληρίδης, που δείχνουν μεν τη σημασία που δίδεται πλέον στο Οικουμενικό Πατριαρχείο και την αναμφισβήτητη χαρισματική ηγεσία του Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου, αλλά επιδεικνύουν επίσης μια σημαντική αλλαγή στάσης της τουρκικής πολιτείας προς το μέχρι πρόσφατα υπό καταδίωξη Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Είναι επίσης πληθώρα θεσμικών και πολιτικών μεταρρυθμίσεων που παρελαύνουν κάθε μέρα στην τουρκική επικαιρότητα, άλλοτε στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων άλλοτε στις μικρές εσωτερικές στήλες. Η πρόσφατη απομάκρυνση των εκπροσώπων της στρατιωτικής δικαιοσύνης από τα

πολιτικά δικαστήρια, το σχέδιο νόμου της Τουρκικής Εθνοσυνέλευσης που διευκολύνει τις δικαστικές έρευνες κατά δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών που διαπράττουν ποινικά αδικήματα στα πλαίσια της υπηρεσίας τους καθώς η αλλαγή του νόμου περί πολιτικών κομμάτων με τέτοιο τρόπο ώστε η απαγόρευσή τους να καθίσταται πλέον πολύ δύσκολη εντάσσονται στο γενικό κλίμα μεταρρυθμίσεων στην Τουρκία.

«Επεξεργαζόμαστε μετατροπές του αστικού κώδικα και της ποινικής δικονομίας καθώς επίσης ζητούμε σχέδιο νόμου σχετικό με τις διάφορες γλώσσες στην Τουρκία», είπε ο τούρκος υπουργός Δικαιοσύνης κ. Χικμέτ Σαμί Τουρκ. Αλλά και το πρόγραμμα σημαντικών οικονομικών μεταρρυθμίσεων με στόχο τη μείωση του πληθωρισμού και την εξυγίανση της οικονομίας είναι ενδεικτικό της ισχυρής βούλησης της τουρκικής πολιτείας για αλλαγές.

Ακόμα και οι Τουρκικές Ένοπλες Δυνάμεις, με τη δημοσίευση ενημερωτικού φυλλαδίου προς το στρατιωτικό προσωπικό αμέσως μετά τη Διάσκεψη Κορυφής του ΟΑΣΕ στην Κωνσταντινούπολη, στο οποίο επαναλαμβάνεται ότι οι ΤΕΔ είναι οι εγγυήτριες της δημοκρατίας στη χώρα, «ψάχνουν (παραδόξως) σιγά-σιγά τη θέση τους σε μια νέα τάξη πραγμάτων στην Τουρκία», υποστηρίζουν έγκυροι πολιτικοί αναλυτές. Άλλωστε «η τουρκική στρατιωτική ηγεσία είναι ικανοποιημένη απ' την αποδοχή της υποψηφιότητας της Τουρκία στην Ε.Ε.», ανέφερε συνήθως καλά πληροφορημένος αρθρογράφος τουρκικού Τύπου.

Η αναγνώριση της Τουρκίας ως υποψήφιας χώρας για ένταξη στην «μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια» επιβεβαίωσε τη δυτικοκεντρική πορεία που η Τουρκία προσπαθεί να ακολουθήσει από την ίδρυση της τουρκικής δημοκρατίας μέχρι σήμερα. Σίγουρα η πορεία αυτή δεν ήταν πάντοτε ορθόδοξη και σωστή και παραμένει μεγάλη, δύσβατη με πολλές πτυ-

χές της σκοτεινές και αμφιλεγόμενες. Η επισημοποίηση, όμως, της ευρωπαϊκής προοπτικής της Τουρκίας έδωσε νέο, πιο συγκεκριμένο έναυσμα για αλλαγές που σύσσωμη η τουρκική κοινωνία επεδίωκε εδώ και καιρό. Οι ήπιες αντιδράσεις και κριτικές στην αποδοχή της υποψηφιότητας της Τουρκίας στην Ε.Ε. τόσο του (εθνικιστικού) κόμματος Εθνικής Δράσης (MHP) του κ. Μπαχσελί όσο και του

(ισλαμικού) κόμματος της Αρετής (FP) του κ. Κουτάν, που αντιπροσωπεύουν ενδεχομένως τις πιο ακραίες απόψεις της τουρκικής κοινωνίας, μαρτυρούν την σχεδόν καθολική επιθυμία για δημοκρατικές αλλαγές, καθαρά πια ευρωπαϊκού προσανατολισμού, σε όλους τους τομείς της κοινωνίας αλλά κυρίως στην ευρύτερη φιλοσοφία λειτουργίας του τουρκικού κρατικού μηχανισμού.

- ✓ Για τους υπεύθυνους Έλληνες πολίτες
- ✓ Για τους ανήσυχους και διορατικούς νέους

ΓΙΑ ΚΑΘΕ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Η πρώτη και μόνη ως σήμερα στην Ευρώπη, ολοκληρωμένη

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

11 ΤΟΜΟΙ
+
1 ΤΟΜΟΣ
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΔΗΜ. ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 3 • 106 79 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ.: 36.41.120, 36.41.249 • FAX: 52.41.890

Ο Ιός, η Γραφειοκρατία και το Διαδίκτυο

του Φιλοκτήτη Γ. Σαλαμίνιου
filsa@netone.gr

Πλησιάζει η ώρα της νέας χιλιετίας και μαζί η αβεβαιότητα για τις συνέπειες του «ιού 2000», ή γνωστότερου με τον κωδικό Y2K (Year 2000). Στο προηγούμενο τεύχος του Αντί περιγράψαμε τις πιθανές γεωπολιτικές του επιπλοκές.

Ένας, απροσδόκητα μεγάλος, αριθμός αναγνωστών ανταποκρίθηκε με σχόλια, κυρίως μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Κοινή συνισταμένη των περισσότερων ήταν το ερώτημα: «Τι θα γίνει στη χώρα μας;». Όμως, απάντηση στο ερώτημα αυτό δεν μπορεί να υπάρξει με βεβαιότητα.

Σε αντίθεση με την αδύνατη πρόβλεψη των σεισμών, εδώ γνωρίζουμε με ακρίβεια το χρόνο και τον τόπο. Μας λείπει η εκτίμηση του μεγέθους, δηλαδή των συνεπειών. Πολλοί έγκυροι αναλυτές προσπαθούν να προσεγγίσουν το θέμα με «σεναριακό» τρόπο, προβλέποντας συνήθως ένα καλό, ένα ενδιάμεσο και το χειρότερο σενάριο και δίνοντας εκατοστιαίες πιθανότητες εμφάνισής τους στο καθένα. Άλλοι πάλι επικεντρώνουν σε βασικούς τομείς, όπως είναι η ενέργεια, οι επικοινωνίες και η οικονομία, θεωρώντας ότι εφ' όσον λειτουργήσουν απρόσκοπτα, τότε «η ραχοκοκαλιά του Y2K έχει σπάσει».¹

Τέτοιες, όμως, αναλύσεις έχουν αξία σε περισσότερο οργανωμένες χώρες, όπου υπάρχει πλήρης και σε βάθος πληροφόρηση για την κατάσταση

ετοιμότητας όλων των εμπλεκόμενων τομέων και υπηρεσιών.

Δυστυχώς, κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει στην Ελλάδα. Εδώ η επίσημη πληροφόρηση βρίσκεται σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Παράδειγμα, το κυβερνητικό site της χώρας μας στο Διαδίκτυο για το Y2K στη διεύθυνση www.year2000.gr

Περισσότερο σαν ανακοίνωση κυβερνητικού εκπροσώπου παρά σαν πληροφοριακός κόμβος, το εθνικό μας site διαπνέεται από μία απέραντη και αναιτιολόγητη αισιοδοξία. Όλα είναι καλά, στον καλύτερο των κόσμων. Στον κυβερνο-

χώρο, όμως, δεν είμαστε μόνοι μας.

Ένας ανεξάρτητος οργανισμός, το International Y2K Cooperation Center,² ο οποίος βρίσκεται υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών και χρηματοδοτείται από την Παγκόσμια Τράπεζα, κρίνει, αξιολογεί και διαβαθμίζει την πληροφοριακή επάρκεια των εθνικών sites.

Η Ελλάδα κατατάσσεται στην τρίτη (και τελευταία) βαθμίδα, παρέα με χώρες όπως η Αλβανία(!), η Αιθιοπία(!) και η Ζουαζιλάνδη(!) και κάτω από χώρες όπως η Κένυα και η Ουγκάντα(!).

Ας προσπαθήσουμε, όμως, να προσεγγίσουμε το θέμα μ' έναν διαφορετικό τρόπο. Στη χώρα μας, ακόμα και οργανισμοί ή υπηρεσίες που ενεργοποιούν κάθε τεχνικό μέσο και ανθρώπινη εφεδρεία και δαπανούν δεκάδες δισεκατομμύρια για τη διόρθωση των συστημάτων τους δεν αισθάνονται σήμερα ασφαλείς, αποφεύγοντας να πειραματισθούν τις κρίσιμες ημερομηνίες. Έτσι, το χρηματιστήριο θα είναι κλειστό την Παρασκευή 31 Δεκεμβρίου. Το ίδιο και οι Τράπεζες σε μία από τις «εμπορικότερες» ημέρες της χρονιάς, χωρίς να είναι βέβαιο πότε θα ανοίξουν και πάλι.

Η «Ολυμπιακή» είναι αμφίβλο αν θα πετάξει αμέσως πριν και μετά την ανατολή της χιλιετίας, ενώ είναι αδιευκρίνιστο αν θα κινηθούν τα τρένα του ΟΣΕ και ο ηλεκτρικός σιδηρόδρομος. Καμία πληροφορία για τα δρομολόγια της ακτοπλοΐας πλην του ότι το λιμάνι του Πειραιά δεν θα δεχθεί πλοία των οποίων τα συστήματα δεν θα είναι συμβατά με το Y2K.

Ο Φιλοκτήτης Γ. Σαλαμίνιος είναι Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Ιατρικής Πληροφορικής

Τα υπόλοιπα μεγάλα λιμάνια της χώρας; Τα αεροδρόμια, διεθνή και τοπικά; Τα εργοστάσια παραγωγής επικίνδυνων χημικών ουσιών; Η παραγωγή και διανομή απαραίτητων πρώτων υλών, τροφίμων, φαρμάκων; Τα κέντρα άμεσης δράσης, ΕΚΑΒ, άμεσης επέμβασης κ.λπ.;

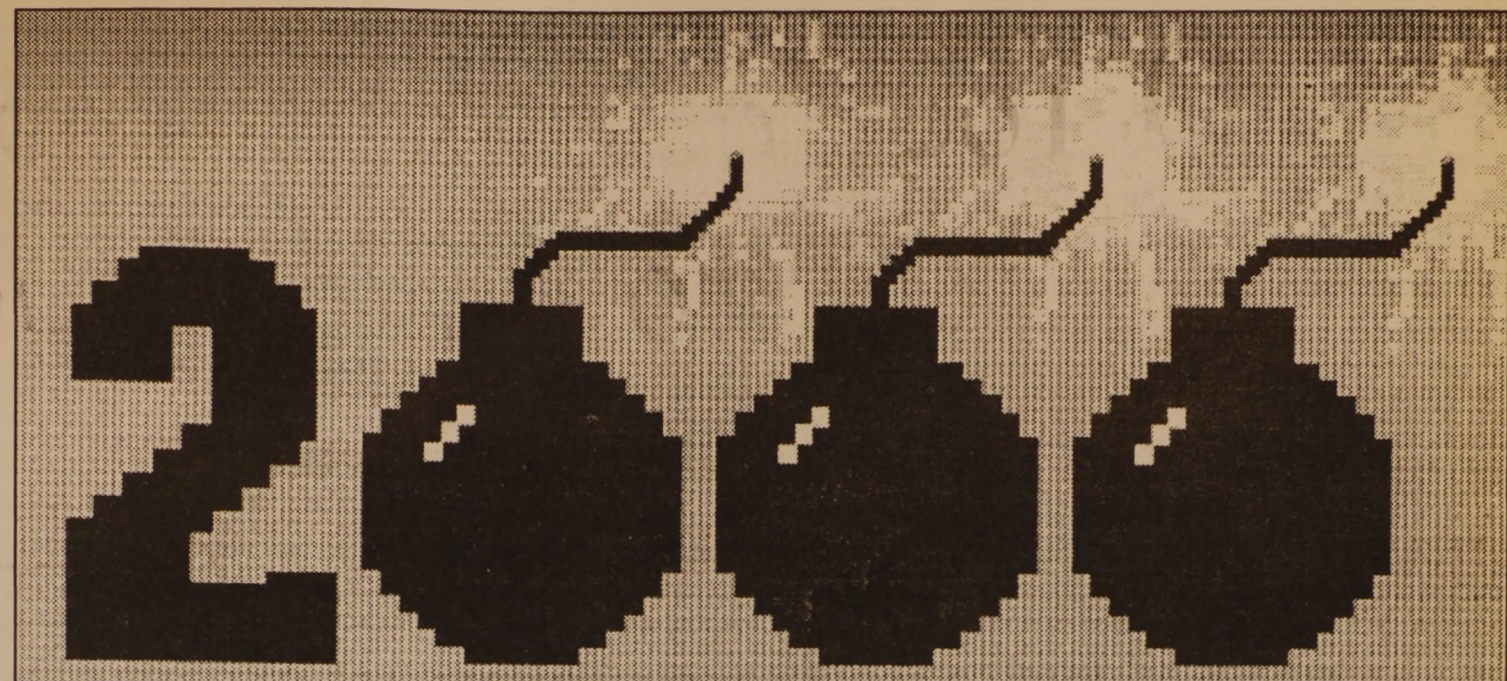
Σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες υπάρχει λεπτομερειακή και αναλυτική περιγραφή της ετοιμότητας κάθε κρίσιμης υπηρεσίας και υποδομής κρατικής ή ιδιωτικής, της κάθε περιοχής, της κάθε πόλης.

Εδώ επικρατεί πληροφοριακό σκοτάδι. Η ευθυνόφοβη εθνική γραφειοκρατία στις πιο ένδοξες στιγμές της ιστορικής της πορείας!

Πολλές φορές η προσπάθεια αποφυγής απρόοπτων, πιθανώς να δημιουργεί πολύπλοκες καταστάσεις. Έτσι, η απόφαση να πληρωθούν οι μισθοί και συντάξεις μόνον του Δημοσίου για τον Ιανουάριο μέσα στο Δεκέμβριο, θα χωρίσει τους πολίτες σε δύο κατηγορίες. Τους πληρωμένους του Δημοσίου και τους απλήρωτους του ιδιωτικού τομέα. Γιατί αν το Δημόσιο με τα σύγχρονα και πανάκριβα συστήματά του δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες μισθοδοσίας των υπαλλήλων του, πώς θα αντεπεξέλθουν τα μηχανογραφημένα λογιστήρια, πολλές φορές παρωχημένης τεχνολογίας, των περισσότερων μικρομεσαίων επιχειρήσεων;

Και αν το Δημόσιο και οι Οργανισμοί του δεν αισθάνονται ασφαλείς για τη μισθοδοσία, πώς θα εκπληρώσουν τις προς τρίτους υποχρεώσεις τους; Και στη συνέχεια όλες οι επιχειρήσεις ή οι ιδιώτες, οι οποίοι πιθανότατα δεν θα πληρωθούν από το Δημόσιο τις πρώτες ημέρες του Ιανουαρίου, πώς θα πληρώσουν τους υπαλλήλους τους και τους προμηθευτές τους;

Κι αν ο απλήρωτος υπάλληλος σπεύσει στις τράπεζες ν'

αποσύρει κάτι από τις μικρές του καταθέσεις για να καλύψει τις άμεσες ανάγκες του, κι αν αυτό γίνει ταυτοχρόνως από εκατομμύρια ανθρώπους, πώς θα αντιδράσει το τραπεζικό σύστημα, το οποίο θα προσπαθεί να ανακάμψει από τις συνέπειες του Y2K; Κι αν οι τράπεζες μείνουν κλειστές τις πρώτες ημέρες του Ιανουαρίου και αν οι ΑΜΤ για πολλούς λόγους δεν λειτουργήσουν, τότε ποιες θα είναι οι συνέπειες;

Η αισιοδοξία της επίσημης πληροφόρησης καλύπτει εξάλλου πολλά και σημαντικά επί μέρους ζητήματα, όπως π.χ. η γεωγραφική ιδιομορφία της χώρας μας. Έτσι, μιλώντας η ΔΕΗ για 100% συμβατότητα στην παραγωγή, προφανώς εννοεί το διασυνδεδεμένο δίκτυο της ηπειρωτικής Ελλάδας.

Ποια, όμως, θα είναι η συμπεριφορά των πολλές φορές απαρχαιωμένων σταθμών ηλεκτροπαραγωγής που βρίσκονται διάσπαρτοι στα νησιά; Εκείνων ακριβώς των σταθμών όπου η τουριστική καλοκαιριακή υπερφόρτωση τους οδηγεί σε καθολικά black-out. Αν μάλιστα συνδυασθούν τα black-out με τη διακοπή των θαλάσσιων συγκοινωνιών –από δυσλειτουργίες στα οχηματαγωγά– τότε οι κάτοικοι πολλών νησιών μπορεί να βιώσουν και πάλι εποχές Παπαδιαμάντη.

Τα ίδια –και ίσως χειρότερα– ισχύουν για τα τοπικά δίκτυα

υδροδότησης και αποχέτευσης, που συνήθως ανήκουν σε Δημοτικές Εταιρείες, πολύ λίγο προετοιμασμένες και πληροφορημένες για το πρόβλημα.

Τουλάχιστον η σοφή ελληνική παράδοση εξακολουθεί να διατηρεί και να χρησιμοποιεί τις σπιτικές στέρνες.

Πάντοτε μέσα στο κλίμα του επικίνδυνου εφησυχασμού, η επίσημη πληροφόρηση αποφεύγει συστηματικά τις συστάσεις για τα απαραίτητα προληπτικά μέτρα, που θα πρέπει να πάρουν οι πολίτες για να αντιμετωπίσουν τις τυχόν δυσλειτουργίες από το Y2K. Αλλού όμως άλλα συμβαίνουν.

Έτσι, ήδη από τις 14 Σεπτεμβρίου ο ίδιος ο ιάπωνας πρωθυπουργός Keizo Obuchi συνιστά στους συμπατριώτες του να αποθηκεύσουν τροφές και νερό για αρκετές ημέρες. Το ίδιο και η αρμόδια επιτροπή της Αμερικανικής Γερουσίας, το ίδιο και ο Αμερικανικός Ερυθρός Σταυρός³, το ίδιο και τα μεγάλα διεθνή δίκτυα ενημέρωσης.

Ένα άλλο θέμα που σκόπιμα(;) αποσιωπάται είναι η χρονική εξέλιξη του Y2K. Οι περισσότεροι πιστεύουν ότι το πρόβλημα θα εμφανισθεί ένα δευτερόλεπτο μετά τα μεσάνυχτα και θα λήξει την επόμενη ημέρα.

Στην πραγματικότητα πρόκειται για μία αλληλουχία εν πολλοίς αγνώστων διαπλεκόμενων

γεγονότων που θα επεκταθούν σε απροσδιόριστο ακόμα χρονικό ορίζοντα. Ο John Koskinen, θεωρούμενος στις ΗΠΑ σαν ο «τσάρος του Y2K», σε πρόσφατη συνέντευξή του στο CNN με μετριοπάθεια τόνιζε ότι χρειάζονται τουλάχιστον 10-15 ημέρες για να γίνουν οι πρώτες εκτιμήσεις.

Τέτοιες αλυσιδωτές αντιδράσεις εκτιμάται ότι πιθανώς θα προκαλέσει η ενδεχόμενη άνοδος της ήδη υψηλής τιμής του αργού πετρελαίου.

Στις ΗΠΑ ανακοινώθηκε η κυβερνητική πρόθεση για το ενδεχόμενο πώλησης των στρατηγικών αποθεμάτων πετρελαίου προκειμένου να σταθεροποιηθεί η τιμή του «μαύρου χρυσού».⁴

Στη μακάρια Ελλάδα τέτοια σημαντικά γεγονότα αγνοούνται συστηματικά από τα εγχώρια παπαγαλάκια που ονειρεύονται χρηματιστηριακά ράλλυ τις πρώτες ημέρες του Ιανουαρίου (!).

Τέλος, υπάρχουν ζητήματα τα οποία ενώ αφορούν σε περιορισμένες ομάδες πληθυσμού, είναι εν τούτοις ζωτικής κυριολεκτικά σημασίας. Ένα τέτοιο ζήτημα είναι η επάρκεια των απαραίτητων φαρμάκων. Εκατοντάδες χιλιάδες ασθενείς στη χώρα μας εξαρτώνται από φάρμακα, όπως η ινσουλίνη, η συνθετική θυροξίνη, τα αντιβιοτικά, τα αντιυπερτασικά κ.λπ.

Η εκτεταμένη υιοθέτηση πληροφοριακών συστημάτων που εξασφαλίζουν «ακριβώς στην ώρα» (just in time) μεταφορά και αξιοποίηση πρώτων υλών, ενδιαμέσων παραγώγων και τελικών προϊόντων, έχει μετατρέψει την παγκόσμια παραγωγή φαρμάκων σε διαδικασία απολύτως εξαρτημένη από ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

Οποιαδήποτε ενδιάμεση διακοπή μπορεί να ανατρέψει ολόκληρη τη γραμμή παραγωγής και διανομής. Το γεγονός ότι η παραγωγή φαρμάκων έχει και ορισμένες ιδιομορφίες

νητό τηλέφωνο. Πρακτικά, δηλαδή, παντού. Το περιεχόμενο της κάθε ιστοσελίδας μπορεί να ανανεώνεται συνεχώς, παρέχοντας την πληροφορία σε πραγματικό σχεδόν χρόνο. Και το σημαντικότερο: αρχικά σχεδιασμένο έτσι ώστε να επιβιώνει κάτω από συνθήκες πυρηνικού πολέμου, το Διαδίκτυο μπορεί να παρακάμψει τοπικά «μπλοκαρίσματα» ανακατευθύνοντας τα πακέτα των διαβιβαζόμενων δεδομένων. Κάτι που είναι πιθανόν να συμβεί τις κρίσιμες ώρες πριν και μετά τα τελευταία μεσάνυχτα της χιλιε-

διεθνών ΜΜΕ. Πού βρίσκεται λοιπόν η αλήθεια; Λίγη υπομονή. Σε λίγες ημέρες θα ξέρουμε.

Μια άλλη πηγή πληροφοριών για τη χώρα μας είναι τα υπουργεία Εξωτερικών των ΗΠΑ (<http://travel.state.gov>), της Μ. Βρετανίας (www.fco.gov.uk/travel), του Καναδά (www.dfa.it-ma.eci.gc.ca/Y2K/travel) και της Αυστραλίας (www.dfat.gov.au/y2k).

Η διατύπωση και στις τέσσερις περιπτώσεις είναι προσεκτική και τα συμπεράσματα εκφράζονται με μάλλον διπλωμα-

Θα υπενθυμίσουμε για μία ακόμα φορά το site του International Y2K Cooperation Center στη διεύθυνση www.iy2kcc.org. Ο οργανισμός αυτός απαλλαγμένος από τις διπλωματικές και άλλες δεσμεύσεις των ομολόγων του, πρόκειται –ιδιαίτερα τις τελευταίες ημέρες του '99– να αποτελέσει το διεθνές παρατηρητήριο για το Y2K.

Τελικά, λοιπόν, συμπέρασμα; Τελικό συμπέρασμα δεν υπάρχει. Μόνο συνδυασμός πληροφόρησης και διαίσθησης. Όπως επαναλαμβάνουν μέχρι εξαντλήσεως οι χρηματιστές, κάθε μετοχή έχει το δικό της "story". Έτσι και κάθε χώρα έχει το δικό της "story" στη σοβαρότητά της, στην αξιοπιστία της κρατικής υποδομής, την ετοιμότητα, την προετοιμασία και την πρόβλεψη στην αντιμετώπιση έκτακτων γεγονότων.

Οι υπέρμαχοι του θετικού "story" της χώρας μας θα εξασφαλίσουν από τώρα την πρωτοχρονιάτικη σαμπάνια τους. Οι άλλοι θα αποθηκεύσουν μερικά εμφιαλωμένα νερά.

Όλα τελικώς ανάγονται στην επιλογή του ποτού.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Η άποψη αυτή ανήκει στον καναδό προγραμματιστή Peter de Jager που πριν από 6 χρόνια με προφητικό τρόπο πρώτος προειδοποίησε για τις συνέπειες του Y2K. Το site του βρίσκεται στη διεύθυνση www.year2000.com
2. Η διεύθυνση του site είναι www.iyekcc.org
3. www.redcross.org/Y2K/html
Εδώ ο ενδιαφερόμενος μπορεί να βρει τις απαραίτητες οδηγίες δοσμένες με σοβαρό και συγκρατημένο τρόπο. Έτσι δεν τροφοδοτείται ούτε ο ανεξέλεγκτος πανικός ούτε βεβαίως καλλιεργείται ο εξίσου επικίνδυνος εφησυχασμός
4. Reuters 9.12.1999
5. www.intl-monitoring.com
6. Associated Press 30.11.1999

Το σχέδιο «Millennium» της ΕΛ.ΑΣ.

Και εκκένωση της πλατείας Συντάγματος σε περίπτωση που θα χτυπήσει ο «ιός του 2000»

Μεταμοναχικά μεταφορά βρεφών από τις θερμότητες μιας ευταρξίας, παράβαση στους αθηναίους δρόμους σε περίπτωση μπλακ άουτ, αλλά και σχέδιο άμεσης εκκένωσης από κιλιάδες Αθηναίους της πλατείας Συντάγματος, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, περιλαμβάνει η ειδική επεξεργασία «Millennium» της ΕΛ.ΑΣ.

Προβλέπεται μεταφορά βρεφών από θερμικοιτίδες, και παρέμβαση στους δρόμους σε περίπτωση μπλακ άουτ

σμού για τον ερχομό της νέας χιλιετίας, την πλατεία Συντάγματος. Σε περίπτωση που απευκταίοι μπλακ άουτ ή δημιουργία προβλήματος από τον «ιό του 2000» η Αστυνομία εκτιμά ότι ίσως δημιουργηθεί πανδαμόνιο από την προσπάθεια του κόσμου ν' αποχωρήσει, σε συνδυασμό με την ενεργοποίηση των συναγερμών, καταστάσεις που ίσως προκαλέσουν πανικό στους συγκεντρωμένους. Έτσι, σύμφωνα με τον ειδικό σχεδιασμό της ΕΛ.ΑΣ., θα παρέμβει – σ' αυτή την περίπτωση – μεγάλος αριθμός αστυνομικών που θα διευκολύνει την ομαλή αποχώρηση των Αθηναίων, ενώ τρο-

Αστεία, αστεία ο φόβος φυλάει τα έρημα! Έτσι λοιπόν και η ΕΛ.ΑΣ. το ξανασκέφτηκε το πράγμα και αποφάσισε να λάβει τα μέτρα της τα οποία περιλαμβάνουν μέχρι και εκκένωση της πλατείας Συντάγματος!

Ε, λοιπόν προβλέπεται πολύ γέλιο –ή και κλάμα– τις ημέρες από 30.12.1999 μέχρι και 2.1.2000...

Πάντως το «έγκυρον ΒΗΜΑ» της 18.12.1999 –από όπου και το ρεπορτάζ– τα προέβλεψε όλα...

Φυλαχθείτε!

(π.χ., το 80% της ινσουλίνης παγκοσμίως παράγεται στη Δανία), κάνει το συνολικό πρόβλημα ακόμα πιο σύνθετο.

Τα προβληματικά ιατρικά μηχανήματα και τα φάρμακα αποτελούν την πιο ευαίσθητη περιοχή του Y2K. Γιατί εδώ τα άσχημα αποτελέσματα θα μετρηθούν με άδικα χαμένες ανθρώπινες ζωές.

Και πάλι, όμως, θα αναρωτηθεί ο υπομονετικός αναγνώστης αυτού του σημειώματος «πώς θα μπορέσω να παρακολουθήσω ένα φαινόμενο που διαρκώς εξελίσσεται όχι μόνον στη χώρα μας, αλλά κυριολεκτικά σε πλανητικό επίπεδο;» Η απάντηση στο παραπάνω ερώτημα είναι μία και μοναδική: Μόνο μέσα από το προνομιακό εργαλείο μετάδοσης της πληροφορίας που λέγεται Διαδίκτυο. Κι αυτό για προφανείς λόγους. Είναι προσβάσιμο όπου λειτουργεί σταθερό ή κι-

τίας. Και κάτι τελευταίο: Στο Διαδίκτυο πολιτικές μεγαλοστομίες εγχώριας κατανάλωσης βρίσκουν σχεδόν αυτόματα τον αντίλογό τους.

Έτσι, η επίσημη –και ατεκμηρίωτη– κυβερνητική άποψη θεωρεί ότι από πλευράς προετοιμασίας για το Y2K η Ελλάδα βρίσκεται αμέσως μετά τις ΗΠΑ και τη Μ. Βρετανία (τέτοια μεγαλεία!).

Ένας άλλος, όμως, ανεξάρτητος οργανισμός, το International Monitoring⁵, άλλα πιστεύει. Στην τελευταία έκθεση του βρετανικού αυτού think tank η χώρα μας κατατάσσεται, σε σχέση με την ετοιμότητα για το Y2K, σε χαμηλή θέση μαζί με χώρες όπως η Κολομβία, η FYROM, η Γιουγκοσλαβία, το Μαρόκο, η Υεμένη, η Κένυα, η Τανζανία, η Ρουάντα, η Βουλγαρία κ.λπ.⁶

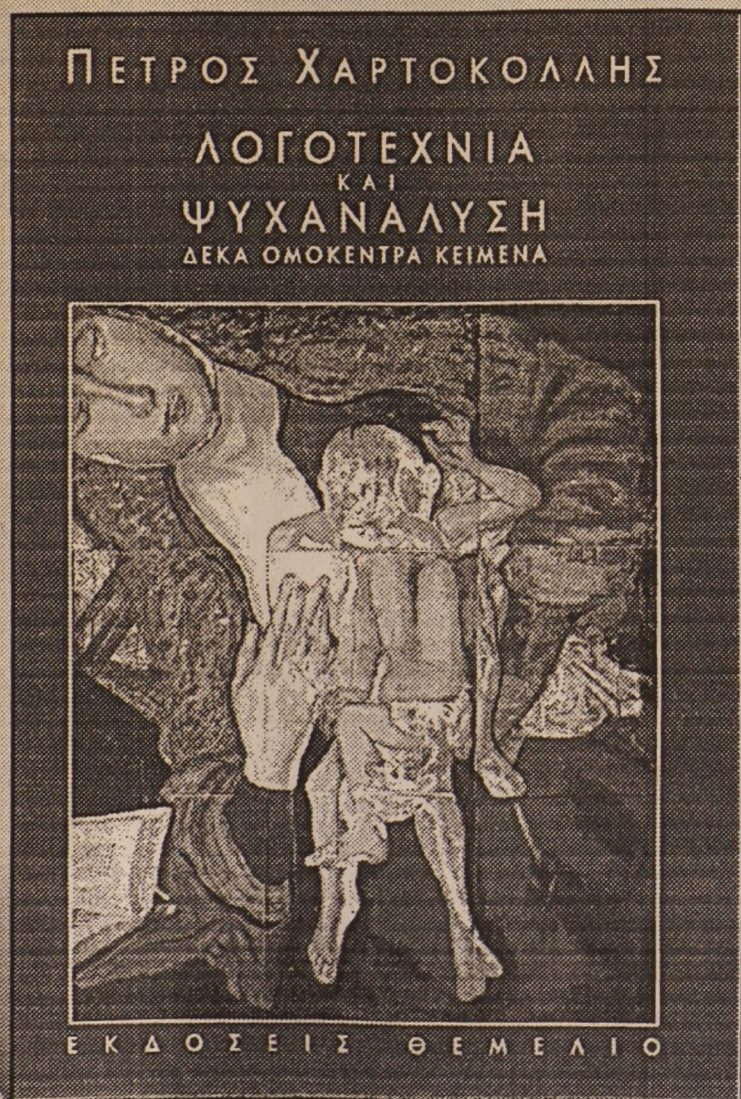
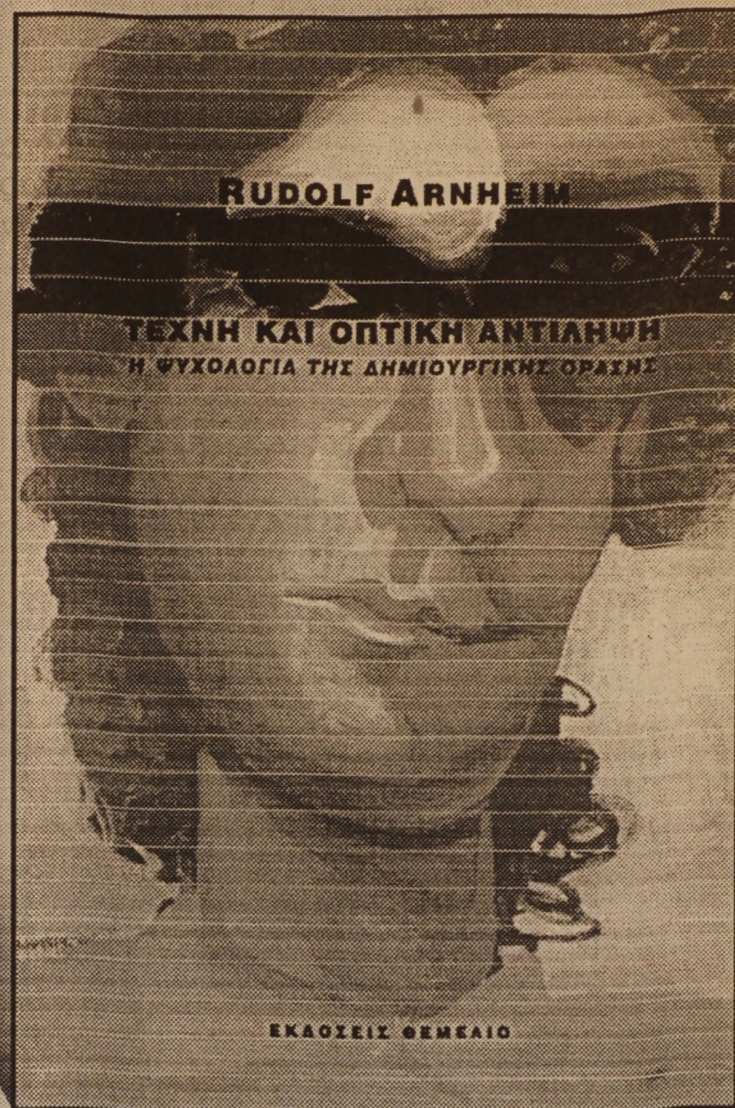
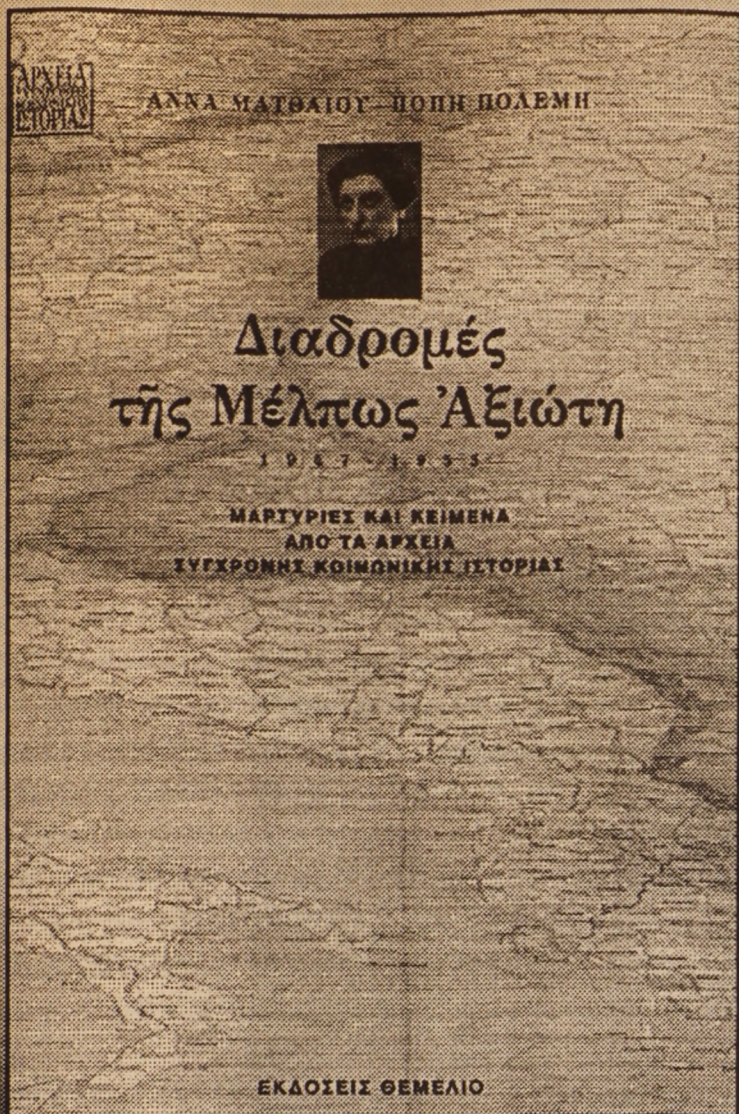
Και η είδηση αυτή κάνει ήδη το γύρο του κόσμου μέσω των

τικό τρόπο. Τα στοιχεία για τη χώρα μας βασίζονται σε ελληνικές πηγές χωρίς, για την ώρα, να επαληθεύονται ή να διασταυρώνονται. Υπάρχουν όμως και επί μέρους σημαντικές επισημάνσεις, όπως π.χ. στο site του Καναδά, όπου εκφράζεται «η περίσκεψη (concern) της τράπεζας ANZ για την ετοιμότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, ιδιαίτερα των μικρών ελληνικών τραπεζών», ενώ στο site της Αυστραλίας εκφράζεται η «πιθανότητα κινδύνου περιορισμένων διακοπών υδροδότησης και διαχείρισης αποβλήτων, ηλεκτροδότησης και τοπικών συγκοινωνιακών τομέων».

Όσο πλησιάζουμε στην 31η Δεκεμβρίου, είναι πιθανό το περιεχόμενο των παραπάνω sites να γίνει λιγότερο διπλωματικό και περισσότερο κατατοπιστικό, εξειδικευμένο και διασταυρωμένο.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΜΕΛΙΟ

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΜΕΛΙΟ/ ΛΕΣΧΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ, ΣΟΛΩΝΟΣ 84, ΤΗΛ. 3608180

ΜΑΡΙΟΝ ΣΑΡΑΦΗ

8 Δεκεμβρίου 1913-10 Δεκεμβρίου 1999

Η Μάριον Σαράφη, αρχαιολόγος, μεγάλη φίλη της Ελλάδας και χήρα του στρατιωτικού διοικητή του ΕΛΑΣ στρατηγού Στέφανου Σαράφη, πέθανε στο σπίτι της στην πόλη Woking της Αγγλίας σε ηλικία 86 ετών.

δέσιμό τους διακόπηκε από το ξέσπασμα του Δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου. Το 1939, η Μάριον Σαράφη προσέφερε τις υπηρεσίες της στην βρετανική πρεσβεία στην Αθήνα.

Η προσφορά της απορρίφθηκε, κατά τη γνώμη της, λόγω της φιλίας της με τον Σαράφη. Έτσι επέστρεψε στο σπίτι της στην Αγγλία όπου φρόντισε τον ετοιμοθάνατο πατέρα της.

Στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, δούλεψε ακούραστα προς όφελος της υποδουλωμένης Ελλάδας και αμέσως μετά τη λήξη του και την αρχή των περιπετειών των εμφυλίου πολέμου έγινε ιδρυτικό μέλος της οργάνωσης League for Democracy in Greece. Η οργάνωση αυτή αγωνιζόταν για την απελευθέρωση των ανταρτών Εθνικής Αντίστασης που είχαν φυλακιστεί ή ήταν εξόριστοι και έγκλειστοι σε στρατόπεδα, όπως επίσης και για την εδραίωση των πολιτικών, αστικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα.

Από το 1946 ξεκίνησε μια πυκνή αλληλογραφία ανάμεσα στη Μάριον και τον εξόριστο Στέφανο Σαράφη, η οποία αναθέρμανε τα αμοιβαία αισθήματα φιλίας και μεγάλωσε σταδιακά την αγάπη που ένιωθαν ο ένας για τον άλλον, παρά το ότι η αλληλογραφία τους περνούσε από τον έλεγχο και την επέμβαση της λογοκρισίας των στρατοπέδων εξορίας. Βοηθούμενη από την πυκνή αλληλογραφία τους και από τις συμβουλές του ίδιου του Στέφανου Σαράφη, επιμελήθηκε την αγγλική έκδοση του *Greek resistance Army, the story of ELAS*, του βιβλίου που έγραψε ο στρατηγός Σαράφης για τον ΕΛΑΣ. Το βιβλίο κυκλοφόρησε στην Αγγλία το 1951.

Ο τρόπος που εκδηλώθηκαν τα τρυφερά αισθήματα που είχαν ο Στέφανος Σαράφης και η Μάριον είναι πραγματικά μυθιστορηματικός: Ο Κώστας Γαβριηλίδης και ο Μενέλαος Λουντέμης, συνεξόριστοι και συγκατόικοι του Σαράφη στον Άη Στράτη, βλέποντας ότι ο φίλος τους δεν αποφάσιζε να εκδηλώσει τα αισθήματά του προς τη

Ηταν το μοναχοπαίδι του Willis και της Annie Pascoe, ενός ζευγαριού με αγγλοαυστριακή καταγωγή. Ο πατέρας της, χρηματιστής στο επάγγελμα, αγόρασε το Bracken Hill, ένα μεγάλο σπίτι στο κέντρο του Woking με τεράστιο κήπο, στο οποίο η Μάριον γεννήθηκε και πέθανε. Αυτό το σπίτι ήταν το πολυαγαπημένο καταφύγιο στην γεμάτη ζωή της.

Ήταν μία από τις πρώτες γυναίκες που έγιναν δεκτές στο μέχρι τότε ανδροκρατούμενο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης για κλασικές σπουδές. Μετά το πτυχίο της, παρακολούθησε μαθήματα αρχαιολογίας στο πανεπιστήμιο του Cambridge και στη συνέχεια ήρθε στην Αθήνα το φθινόπωρο του 1936, όπου και έγινε μέλος της Αγγλικής Αρχαιολογικής Σχολής.

Από το 1937 ως το 1939 δούλεψε σε ανασκαφές στο Λασιθί της Κρήτης. Δύο αγάλματα γυναικείων θεοτήτων που εκτίθενται σήμερα στο αρχαιολογικό μουσείο Ηρακλείου ανακαλύφθηκαν από τη Μάριον Σαράφη.

Πηγαίνοντας για αρχαιολογικές έρευνες στη Μήλο, γνωρίστηκε με τον Στέφανο Σαράφη, ο οποίος βρισκόταν στο νησί εξόριστος λόγω της συμμετοχής του στο βενιζελικό πραξικόπημα του 1935. Συνδέθηκαν φιλικά, κάτω από την εποπτεία του τοπικού αστυνομικού οργάνου που παρακολουθούσε κάθε κίνηση του Σαράφη. Το

Η Μάριον και ο Στέφανος Σαράφης.

Μάριον, της έγραψαν προτρέποντάς την να αναλάβει εκείνη πρωτοβουλία. Εκείνη το έπραξε και έτσι, πάντα διά αλληλογραφίας, αποφάσισαν να παντρευτούν. Ο γάμος έγινε το 1952 και έπειτα από λίγο διάστημα το ζευγάρι εγκαταστάθηκε στον Άλιμο, ενώ ο στρατηγός είχε ήδη εκλεγεί βουλευτής με το κόμμα της ΕΔΑ.

Η Μάριον και ο Στέφανος Σαράφης έζησαν μαζί πέντε εξαιρετικά ευτυχισμένα χρόνια που τέλειωσαν το 1957. Την Παρασκευή 31 Μαΐου εκείνης της χρονιάς και ενώ διέσχιζαν την παραλιακή λεωφόρο πηγαίνοντας για μεσημεριανό μπάνιο, ένα αυτοκίνητο που οδηγούσε ο ιταλικής καταγωγής υπαξιωματικός της αμερικανικής Αεροπορίας Mario Musilli, και έτρεχε με ιλιγγιώδη ταχύτητα, χτύπησε και τους δύο. Η Μάριον έχασε αμέσως τις αισθήσεις της ενώ ο Στέφανος, χτυπημένος βαριά, μεταφέρθηκε σε κοντινό νοσοκομείο όπου και ξεψύχησε.

Η γνωριμία του ζευγαριού, η φιλία και η εξέλιξη της, ο γάμος και η ευτυχισμένη κοινή ζωή περιγράφονται στο βιβλίο που εξέδωσε το 1990 στα ελληνικά η Μάριον Σαράφη με τίτλο *Ο στρατηγός Σαράφης όπως τον γνώρισα* (εκδόσεις Καστανιώτη). Σ' αυτό το βιβλίο εξηγεί η ίδια τους λόγους για τους οποίους ήταν πεπεισμένη πως δεν επρόκειτο για ατύχημα αλλά για πολιτική δολοφονία.

Μετά τον θάνατο του στρατηγού, η Μάριον επέστρεψε στην πατρίδα της και το πατρικό της σπίτι. Το ενδιαφέρον της όμως για τα ελληνικά πολιτικά πράγματα όχι μόνο εξακολούθησε αλλά και εντάθηκε. Γρήγορα ξανάπιασε δουλειά στην οργάνωση League for Democracy in Greece. Μετά το χουντικό πραξικόπημα, ανέλαβε δράση και στις οργανώσεις Διεθνής Αμνηστία, Index against Censorship, καθώς και στην Ελληνική Αντιδικτατορική Επιτροπή που έδρευε στο Λονδίνο.

Μετά την πτώση της χούντας επισκέφτηκε αρκετές φορές την Ελλάδα επιμελούμενη τις εκδόσεις των βιβλίων του Στέφανου Σαράφη όπως και άλλων βιβλίων για την Αντίσταση (*Από την Αντίσταση στον Εμφύλιο πόλεμο*, 1982, Νέα Σύνορα). Στην Αγγλία επιμελήθηκε την έκδοση δύο τόμων που περιλάμβαναν συλλογή δοκιμίων από νέους πανεπιστημιακούς για την νεότερη ελληνική ιστορία (*Background to Contemporary Greece*, Merlin Press).

Η Μάριον Σαράφη διατηρούσε στενή επαφή με τους έλληνες φοιτητές της Αγγλίας και τους νέους πανεπιστημιακούς, ενώ πάντα είχε περίσσειμα καλής

διάθεσης και βοήθειας προς αυτούς. Δώρισε τα αρχεία της League στο τμήμα Νεοελληνικής ιστορίας του King's College του Λονδίνου και εργάστηκε εθελοντικά στην βρετανική επιτροπή για την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα.

Ήταν ένας άνθρωπος με βαθιά καλλιέργεια και γνώσεις μιλούσε και διάβαζε από το πρωτότυπο γαλλικά, γερμανικά, ελληνικά και λατινικά). Υποστήριζε τις αρχές της με μια αξιοπρέπεια ασυνήθιστη και αξιοθαύμαστη. Η επιλογή της να ζει μόνη της

χωρίς βοήθεια στο πολυαγαπημένο της πατρικό σπίτι, ακόμα και όταν έφτασε σε βαθύ γήρας, ήταν συγκινητική. Το χτύπημα της 31ης Μαΐου 1957 άφησε ανάπηρο το κάτω μέρος του δεξί της ποδιού, όμως ποτέ δεν διαμαρτυρήθηκε ούτε ζήτησε ιατρική βοήθεια μέχρι τα 84 χρόνια της. Αυτοί που συνδέθηκαν μαζί της γνωρίζουν ότι πίσω από ένα προσώπείο «βρετανικού φλέγματος», η Μάριον ήταν άνθρωπος με χιούμορ, κατανόηση και μεγάλα αισθήματα.

Λ.Σ.

ΓΚΕΟΡΓΚ ΣΟΪΕΡ

Σύντροφος ΜΟΥΣΟΛΙΝΙ

ΡΙΖΕΣ ΚΑΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ
ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΦΑΣΙΣΜΟΥ

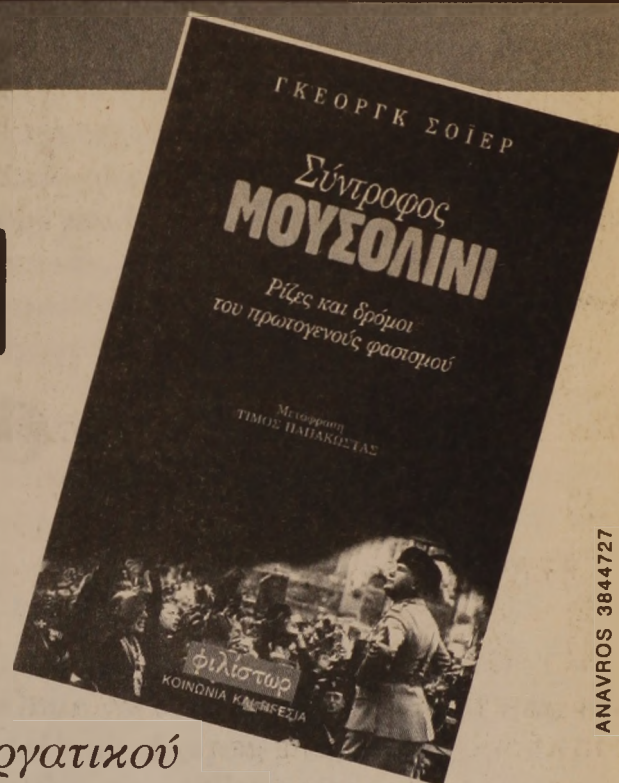
Η παράξενη ιστορία του Μπενίτο Μουσολίνι, που από ριζοσπάστης σοσιαλιστής, θα μεταβληθεί σε νεκροθάφτη του εργατικού κινήματος και των δημοκρατικών ελευθεριών.

Ένας αχαλίνωτος σοσιαλδημαγωγός που με τη θορυβώδη αριστερίστικη δράση του θα αναρριχηθεί στην ηγεσία του Ιταλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος, για να γίνει τελικά ο «Ντούτσε», ο αρχηγός των προβοκατόρων φασιστών.

Ένα βιβλίο αυστηρής επιστημονικής τεκμηρίωσης και απαράμιλλης αφηγηματικής τέχνης, που υποστηρίχτηκε από το Διεθνές Ινστιτούτο Κοινωνικής Ιστορίας του Άμστερνταμ και το Ίδρυμα για την Ιστορία του Εργατικού Κινήματος.

ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

φιλίστωρ

ΑΝΑΒΡΟΣ 3844727

Ετοιμάζαμε για τη σειρά του εμφυλίου πολέμου στο ANTI μια σελίδα αφιερωμένη στο στρατηγό Στέφανο Σαράφη. Μια παρουσίαση της προσωπικής του διαδρομής στα χρόνια της εμφύλιας αναμέτρησης όπως προκύπτει από το προσωπικό του αρχείο που φυλάσσεται στα ΑΣΚΙ και από άλλα συναφή αρχειακά τεκμήρια. Το βασικό μέλημα ήταν να διαφανεί κυρίως μέσα από τις πρωτογενείς πηγές η πορεία του στρατηγού στα δύσκολα χρόνια: πού βρέθηκε, πώς αντιμετώπισε την εμφύλια αναμέτρηση. Η είδηση του θανάτου της Μάριον Σαράφη στην Αγγλία τις παραμονές της έκδοσης του ANTI προσδίδει, με τη συγκίνηση που προκάλεσε, διαφορετικό περιοχόμενο σ' αυτές τις σελίδες. Δεν απαντάμε στην επικαιρότητα που φέρνει η συγκυρία. Ωστόσο, η σύμπτωση, ένα ακόμη παιχνίδι της ζωής, μπορεί να θεωρηθεί σαν μια ευκαιρία για την αποτίμηση και αναγνώριση της προσφοράς κάποιων ανθρώπων...

Ο Σαράφης στον εμφύλιο

της Ιωάννας Παπαθανασίου

«Ο στρατηγός Στέφανος Σαράφης πέρασε στην Ιστορία του Έθνους». Με αυτά τα λόγια η Διοικούσα Επιτροπή της ΕΔΑ ανήγγειλε «με βαθυτάτη οδύνη στον ελληνικό λαό» την απώλεια «του τιμημένου αρχηγού του ΕΛΑΣ, του συνεπή και γενναίου αγωνιστή του λαού...».

Στις 31 Μαΐου 1957, στις 13.40 το μεσημέρι, ένα αυτοκίνητο της Αμερικανικής Αποστολής που οδηγούσε ο αμερικανός υποσημηνίας Μάριο Μουζάλι παρέσυρε το ζεύγος Σαράφη το οποίο διέσχιζε, εκείνη την ώρα, κάθετα την παραλιακή λεωφόρο στο ύψος του Αλίμου. Ο στρατηγός τραυματίστηκε θανάσιμα. Υπέκυψε μια ώρα αργότερα στο νοσοκομείο «Κυανούς Σταυρός»

όπου μεταφέρθη. Η σύζυγός του, Μάριον, τραυματίστηκε σοβαρά. Θα πληροφορείτο τον θάνατό του, στις 8 Ιουνίου, μια εβδομάδα σχεδόν μετά το τραγικό τέλος.

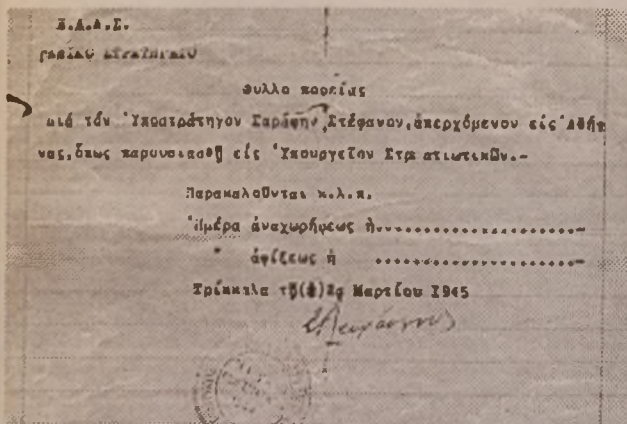
Την 1 Ιουνίου 1957, η εφημερίδα *Αυγή* παρουσίαζε το αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα του στρατηγού που αναδημοσιεύουμε αυτούσιο. Δύσκολα χρόνια, έντονοι καιροί... Σ' ένα τόσο πλούσιο βιογραφικό, ο εμφύλιος πόλεμος κλεινόταν σε μια γραμμή. Σέριφος: 1946, Μακρόνησος: 1948. Όντως, ο στρατιωτικός αρχηγός του ΕΛΑΣ των χρόνων της αντίστασης, στον εμφύλιο πόλεμο δεν εντάχτηκε στις γραμμές του Δημοκρατικού Στρατού. Ήταν κι αυτό ένα σημάδι της διαφορετικότητας του

ΔΣΕ από τον ΕΛΑΣ. Από την πολυτραγουδισμένη ηγετική τριανδρία του Γενικού Στρατηγείου του ΕΛΑΣ ούτε ο πρωτοκαπετάνιος Άρης Βελουχιώτης ούτε ο πολιτικός του επίτροπος Βασίλης Σαμαρινιώτης, κατά κόσμον Ανδρέας Τζήμας ούτε ο στρατιωτικός του διοικητής στρατηγός Στ. Σαράφης στρατεύθηκαν και πολέμησαν με τον ΔΣΕ.

Στον εμφύλιο, ο Άρης δεν υπάρχει πια. Μετά τη διαφωνία και τη σύγκρουσή του με τον κομματικό μηχανισμό του ΚΚΕ, την επομένη της δημόσιας καταγγελίας του από το κόμμα διά στόματος Ζαχαριάδη, τον Ιούνιο του 1945, σκοτώθηκε στην Μεσούντα.

Ο Ανδρέας Τζήμας ήταν ο μόνος που έφτασε στο βουνό μετά την απόδρασή του από την εξορία το 1947. Με έντονα τα σημάδια ενός νευρικού κλονισμού που τον ταλαιπωρεί και περιθωριοποιημένος από την κομματική ηγεσία, δεν παρέμεινε στο Γράμμο παρά λίγες μόνο μέρες μέχρι να ολοκληρωθούν οι τυπικές διαδικασίες της απομάκρυνσής του στη Γιουγκοσλαβία και, στη συνέχεια, του εγκλεισμού του σε νευρολογική κλινική της Ουγγαρίας.

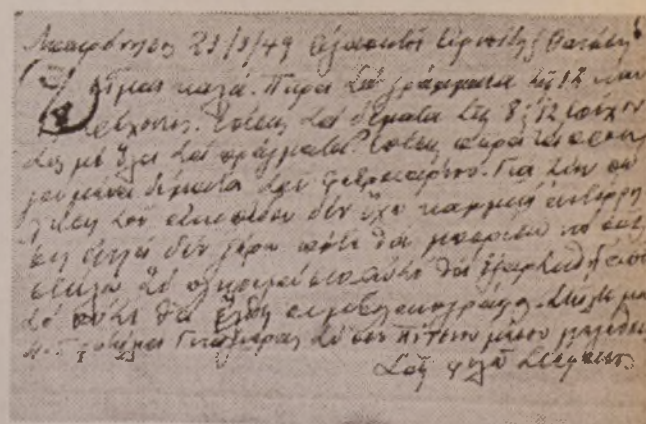
Για τον Στέφανο Σαράφη η πορεία ευθυγραμμίστηκε με τη λογική της «νομιμότητας». Μετά την συμφωνία της Βάρκιζας, ο στρατηγός συνυπέγραψε με τον Άρη Βελουχιώτη, στις 16 Φεβρουαρίου του 1945, την ημερήσια διαταγή για τη διάλυση του ΕΛΑΣ. Στη συνέχεια από τα Τρίκαλα, όπου βρισκόταν με την ηγεσία του ΕΑΜικού κινήματος, ο Σαράφης υπέγραψε το πρωτόκολλο του οπλισμού και των ασυρμάτων του ΕΛΑΣ που παραδόθηκαν στον ταξίαρχο Άικενχεντ. Η τελευταία πράξη που φέρει την υπογραφή του και την σφραγίδα του ΕΛΑΣ υπογράφηκε στις 2 Μαρτίου του 1945. Ο στρατιωτικός διοικητής υπέγραφε σε μια δακτυλόγραφη σελίδα το προσωπικό του «Φύλλο Πορείας» εκ

Το Φύλλο Πορείας του Σαράφη από τα Τρίκαλα προς την Αθήνα, 2.3.1945.

Επιστολικό δελτάριο του Στέφανου Σαράφη από τη Μακρόνησο προς τα αδέρφια του Ευριπίδη και Θανάση, 23.3.1949. Από το Αρχείο Στ. Σαράφη, ΑΣΚΙ.

μέρους του Γενικού Αρχηγείου του ΕΛΑΣ «όπως παρουσιάσθη εις Υπουργείον Στρατιωτικών». Στις 5 Μαρτίου, ο παλιός του σύντροφος Λεωνίδας Σπαής, με την ιδιότητα του υφυπουργού Στρατιωτικών, εξέδιδε και κοινοποιούσε «Διαταγή του Υπουργείου» προς τον υποστράτηγο. Ο Σαράφης ετίθετο «εις την διάθεσιν του Ιου Τμήματος της Διευθύνσεως Προσωπικού του Υπουργείου».

Στη διάθεση του υπουργείου Στρατιωτικών, ο Σαράφης δεν ασχολήθηκε ενεργά με την πολιτική στην μεταβαρκιζιανή περίοδο. Δεν παρευρέθη δε παρά σε ελάχιστες πολιτικές συγκεντρώσεις, κυρίως αντιστασιακών, και «μόνον κατόπιν αδείας της υπηρεσίας του». Στο μεσοδιάστημα αυτό άλλωστε, εργαζόμενος εντατικά για τη συγγραφή του βιβλίου του, συγκεντρώνει μαρτυρίες, επιβεβαιώνει πληροφορίες και γεγονότα, γράφει και συζητά κυρίως με τον Θ. Μακρίδη. «Ο ΕΛΑΣ» του δημοσιεύτηκε από «Τα Νέα Βιβλία» το φθινόπωρο του 1946. Την ίδια περίπου εποχή ο συγγραφέας έπαιρνε το δρόμο της εξορίας. Ακολουθώντας την κομματική πολιτική επιταγή, που επέμενε να κρατά στις πόλεις τα στελέχη της ακόμη και μετά τη δημιουργία του ΔΣΕ και ενώ οι συλλήψεις μαίνονται, ο Σαράφης παρέμεινε στην Αθήνα όπου συνελήφθη.

Η νέα προσωπική περιπέτεια θα άρχιζε, έτσι, το φθινόπωρο του 1946. Ικαρία - Σέριφος - Μακρόνησος - Άη Στράτης: ένα «κλασικό» αλλά επώδυνο δρομολόγιο που ακολούθησαν χιλιάδες επώνυμα και ανώνυμα στελέχη και μέλη της αριστεράς. Ύστερα από μια σύντομη αναγκαστική διαβίωση στην Ικαρία από τις 18 Σεπτεμβρίου 1946, μεταφέρθηκε στην Σέριφο στις 26 Νοεμβρίου. «Λίαν επικίνδυνος εις την δημοσίαν τάξιν και ασφάλειαν» και «εξακολουθών την αντεθνικήν του δράσιν» σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής Ασφαλείας Αττικοβοιωτίας της 12 Νοεμβρίου, που αναδημοσιεύουμε, ο Σαράφης παρέμεινε δύο σχεδόν χρόνια στη Σέριφο πριν μεταφερθεί στα τέλη του 1948 στην «περιοχή εκτοπισμένων» στο Ι διαμέρισμα της Μακρονήσου.

Το τέλος του εμφυλίου τον έβρισκε εξόριστο στο Μακρονήσι και η εκλογή του ως βουλευτή της ΕΔΑ στις εκλογές της 9ης Σεπτεμβρίου 1951 τον έφερε με το καράβι των εκλεγμένων εξορίστων βουλευτών από τον Άη Στράτη στην μετεμφυλιακή πραγματικότητα.

Στέφανος Σαράφης (1890-1957)

ΜΙΑ ΖΩΗ Σ

ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Αναδημοσίευση από την εφημερίδα *Αυγή* της 1.6.1957

Γεννήθηκε στα Τρίκαλα της Θεσσαλίας στις 26 Οκτωβρίου 1890. Ο παππούς του ήταν σαράφης κι απ' αυτόν το όνομα έμεινε στην οικογένεια. Ο πατέρας του ήταν έμπορος, αλλά δεν πέτυχε στις δουλειές του κι έτσι η οικογένεια γνώρισε δύσκολα χρόνια. «Ήρθαν και μέρες», γράφει ο στρατηγός στο βιβλίο του *Αναμνήσεις*, «που κοιμηθήκαμε νηστικοί. Κάπου-κάπου βοηθούσαν οι συγγενείς μα όχι και μεγάλα πράγματα».

Τέλειωσε το Γυμνάσιο στα Τρίκαλα το 1907. Την εποχή εκείνη από την Θεσσαλία περνούσαν αντάρτες και όπλα στην Μακεδονία. Ο μικρός Στέφανος, κοντά στα μαθήματά του και την ιδιαίτερη επίδοσή του στον αθλητισμό, βοηθούσε επίσης στη μεταφορά όπλων για την Μακεδονία. Μόλις τελείωσε το Γυμνάσιο, ενεγράφη στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Επειδή όμως τα οικονομικά του σπιτιού του δεν του επέτρεπαν να μείνη στην πρωτεύουσα, ξαναγύρισε στα Τρίκαλα, όπου έπιασε δουλειά σε ένα συμβολαιογραφείο. Ταυτοχρόνως μελετούσε νομικά και έκανε πρακτική εξάσκηση στο δικηγορικό γραφείο του αδελφού της μητέρας του. Η φοβερή καταπίεσις των αγροτών της Θεσσαλίας από τους τσιφλικάδες, η αγροτική εξέγερσις του Κιλελέρ, οι αγώνες του κρητικού λαού για την ένωσή του με την Ελλάδα και το κίνημα του Γουδί για την απαλλαγή της χώρας από τη φαυλοκρατία, είχαν προξενήσει συγκλονιστική εντύπωση στον νεαρό φοιτητή της Νομικής.

ΣΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ

Μόλις εψηφίσθη ο νόμος που επέτρεπε την κατάταξιν εθελοντών στο στρατό, ο Στέφανος Σαράφης εγκατέλειψε τα νομικά και κατετάγη με τον βαθμό του λοχία και παρά την αντίδραση των δικών του, απεφάσισε να γίνη στρατιωτικός. Υπηρέτησε στην αρχή στον 1ο λόχο του 5ου πεζικού συντάγματος Τρικάλων με λοχαγό τον Α. Οθωναίο.

Πήρε μέρος στους Βαλκανικούς πολέμους και συμμετείχε στην μάχη των Γιαννι-

τσών, του Σαρανταπόρου, στην απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης κ.λ.π. Χάρης στην παλικάριά και στις ικανότητές του, προήχθη σε ανθυπασιστή και σε μια δύσκολη μάχη του ανετέθη η διοίκησις του λόχου. Στο μεταξύ είχε πάρει οριστικά την απόφαση να μείνη στον στρατό. «Το έθνος, η πραγματικότης -γράφει- οι ανάγκες του τόπου απεφάσισαν για μας». Τον Νοέμβριο του 1913 μπήκε στην σχολή υπαξιωματικών, από την οποία βγήκε ύστερα από μερικούς μήνες με τον βαθμό του ανθυπολοχαγού.

ΣΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

Μετά την εγκαθίδρυσιν της προσωρινής κυβερνήσεως Βενιζέλου, ο Σαράφης με άλλους αξιωματικούς προσχώρησαν στην Εθνική Άμυνα και έφυγαν από τα Τρίκαλα για τη Θεσσαλονίκη. Στο δρόμο συνελήφθησαν από δυνάμεις της κυβερνήσεως των Αθηνών και μεταφέρθησαν στις φυλακές αξιωματικών, που ήταν στα Παραπήγματα κοντά στους στρατώνες του 1ου συντάγματος πεζικού. Μετά την αποφυλάκισίν του, όμως, ο Σαράφης κατόρθωσε να φύγη και να φθάση στην Κοζάνη που ελέγχονταν από την κυβέρνησιν Βενιζέλου. Έλαβε μέρος στον Παγκόσμιο πόλεμο στο μακεδονικό μέτωπο όπου διακρίθηκε. Προήχθη σε λοχαγό.

Τον Ιανουάριο του 1918 διορίστηκε διευθυντής του 1ου τμήματος Προσωπικού στο υπουργείο Στρατιωτικών. Πήρε μέρος στην αρχή της μικρασιατικής εκστρατείας με τον βαθμό του ταγματάρχη. Το 1921 η κυβέρνησις των βασιλοφρόνων τον εξετόπισε με άλλους βενιζελικούς αξιωματικούς στην Καλαμάτα και αργότερα στο Γύθειο.

ΣΤΟΝ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ

Το 1924 ο Σαράφης εστάλη στην Γαλλία για μετεκπαίδευσιν. Όταν γύρισε στις Αθήνας, πήρε μέρος στις κινήσεις για την ανατροπή της δικτατορίας του Παγκάλου. Στο μεταξύ είχε προαχθή σε αντισυνταγματάρχη και τοποθετήθηκε υποδιοικητής και διευθυντής σπουδών της Σχολής Ευελπίδων. Το 1930

έγινε συνταγματάρχης. Το 1931 διορίστηκε στρατιωτικός ακόλουθος στην ελληνική πρεσβεία Παρισίων. Στην Γαλλία δεν εσταμάτησε να συμπληρώνει την μόρφωσίν του τόσο την στρατιωτική όσο και τη γενικότερη. Παρακολουθούσε διαλέξεις για πολιτικά και οικονομικά ζητήματα που γίνονταν στην «Σχολή Ειρήνης» από διαλεχτούς ομιλητές όπως ο Ερριώ κ.λπ. και μελετούσε πολύ.

Το 1933 η κυβέρνηση του Λαϊκού κόμματος τον ανεκάλεσε από το Παρίσι, γιατί ήταν δημοκρατικός και γιατί είχε συναντηθεί επανειλημμένα με τους Βενιζέλο και Πλαστήρα. Πριν φύγη από το Παρίσι η γαλλική κυβέρνηση του έδωσε το παράσημο της Λεγεώνας της Τιμής.

Γυρνώντας στην Ελλάδα πέρασε από την Ρώμη και συναντήθηκε με τον Πλαστήρα, με τον οποίο συζήτησε για την ανατροπή της κυβερνήσεως του Λαϊκού κόμματος. Στην Αθήνα έλαβε ενεργό μέρος στην οργάνωση των δημοκρατικών αξιωματικών, οι οποίοι ήθελαν να αποτρέψουν την επαναφορά της βασιλείας και την εγκαθίδρυση δικτατορίας Μεταξά-Κονδύλη.

Ο Σαράφης ήταν από τους πρωτεργάτες του κινήματος του 1935. Κατεδικάσθη σε ισόβια δεσμά και υπέστη, μαζί με άλλους ανώτερους αξιωματικούς (Τσιγάντε, Στεφανάκο, Τριανταφυλλίδη κ.λπ.) την δοκιμασία της στρατιωτικής καθαιρέσεως, που συνοδεύτηκε με τις ασχημίες των εγκαθήμενων των βασιλοφρόνων οργανώσεων. Στη διάρκεια της δίκης, στο στρατοδικείο, έκα-

νε ιδιαίτερη εντύπωση η ψυχραιμία και το θάρρος του. Έμεινε κρατούμενος στις φυλακές Αιγίνης ως το 1936, που εδόθη αμνηστία. Το 1937, ενώ εκινείτο για την συγκρότησιν αντιδικτατορικού μετώπου, η μεταξική δικτατορία τον συνέλαβε και τον έστειλε εξορία στην Μήλο, όπου έμεινε ως τα τέλη του 1940. Εκεί έγινε αμέσως αγαπητός από τους κατοίκους, οι οποίοι τον ξεχώρισαν για την εντιμότητα, την μεγάλη του ευθύτητα και την εξαιρετική του απλότητα. Εκεί εγνώρισε την Αγγλίδα αρχαιολόγο Μάριον Πάσκο η οποία ύστερα από πολλά χρόνια θα γίνη γυναίκα του.

ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Η δικτατορία αρνήθηκε να επιτρέψει στον Σαράφη να προσφέρει τις υπηρεσίες του στον Ελληνο-ιταλικό πόλεμο. Αμέσως μετά την κατάληψιν της χώρας μας, ο Σαράφης άρχισε να κινείται για την ενοποίηση των διαφόρων απελευθερωτικών οργανώσεων. Τον Σεπτέμβριο του 1941 συνελήφθη από τους Ιταλούς και ενεκλείσθη στις φυλακές Αβέρωφ, από τις οποίες απελύθη μετά ένα περίπου μήνα. Τον Φεβρουάριο του 1942 συνελήφθη για δεύτερη φορά από τους Ιταλούς κατακτητές και αφέθη ελεύθερος τον Απρίλιο του ιδίου έτους.

Τον Ιανουάριο του 1943 ανέβηκε στο βουνό και συνεργάστηκε αρχικά με το αντάρτικο τμήμα του ταγματάρχου Γ. Κωστόπουλου. Τον Μάιο του 1943 προσεχώρησε στο ΕΑΜ και ανεκηρύχθη στρατιωτικός αρχηγός

του ΕΛΑΣ. Ο Σαράφης συνέβαλε αποφασιστικά στην ανάπτυξη του κινήματος Εθνικής Αντιστάσεως και στην επεξεργασία των σχεδίων των σημαντικότερων επιχειρήσεων εναντίον των κατακτητών.

Τον Φεβρουάριο του 1944 έλαβε μέρος στην διάσκεψιν της Πλάκας, η οποία έθεσε τέρμα στις συγκρούσεις μεταξύ ΕΛΑΣ και ΕΔΕΣ. Τον Μάιο του 1944 μετέβη στον Λίβανο ως μέλος της αντιπροσωπείας της ΠΕΕΑ. Τον Σεπτέμβριο του 1944 έλαβε μέρος στην διάσκεψιν της Γκαζέρτα και υπέγραψε ως στρατιωτικός αρχηγός του ΕΛΑΣ την γνωστή συμφωνία.

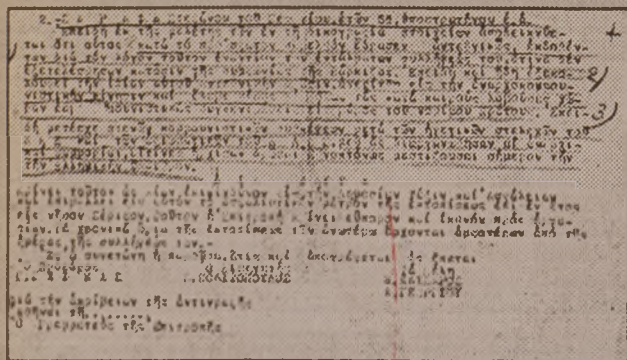
Όταν επανήλθε στις Αθήνας μετά την απελευθέρωσιν, αποθεώθηκε από τον λαόν της πρωτευούσης, καθώς και από όλες τις πόλεις και τα χωριά που πέρασε.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Τον Ιούλιο του 1946 εξορίσθη στην Σέριφο. Το 1948 μετεφέρθη στην Μακρόνησο, όπου έζησε τις τραγικές ημέρες των βασανιστηρίων των πολιτικών εξορίστων. Το 1951 εξελέγη βουλευτής ενώ ευρίσκετο εξορία. Απελύθη, έλαβε μέρος στις πρώτες συνεδριάσεις της Βουλής, αλλά, όπως είναι γνωστό, μετά δύο μήνες η εκλογή των εξορίστων βουλευτών της ΕΔΑ ακυρώθηκε. Εξελέγη επίσης μέλος της Διοικούσης Επιτροπής της ΕΔΑ και μετά την Πανελλαδική Συνδιάσκεψιν γενικός γραμματέας του Γενικού Συμβουλίου. Στις εκλογές της 16ης Φεβρουαρίου [1956] εξελέγη βουλευτής της ΕΔΑ Λαρίσης-Μαγνησίας.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΚΤΟΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΣΤ. ΣΑΡΑΦΗ ΣΤΗ ΣΕΡΙΦΟ

2. ΣΑΡΑΦΗ Στεφάνου τού Γεωργίου, έτών 56, ύποστρατήγου έ.ά.

Η απόφαση της Επιτροπής Ασφαλείας Αττικοβοιωτίας.

ως του, άτινα δέν έξετελεσθήσαν κατόπιν τής συμφωνίας τής Βάρκιζας. Έπειδή καί ήδη έξακολουθεί την ίδιαν αύτου άντεθνικήν δρώσιν, άνεμίχθη είς την άναρχοκομμουνιστικήν κίνησιν καί έλαβε μέρος είς όλας τάς κατά καιρούς λαβούσας χώραν έαμοκομμουνιστικάς συγκεντρώσεις είς βάρος τού νομίμου Κρά-

Έπειδή έκ τής μελέτης τών έν τή διχογραφία στοιχείων άποδεικνύεται ότι ούτος κατά τό πρόσφατον παρελθόν έδρασεν άντεθνικώς, έκδοθέντων διά τόν λόγον τούτον έναντίον του ένταλμάτων συλλήψε-

τους. Έπειδή μετέσχε στενών κομμουνιστικών συσκέψεων μετά τών ήγετικών στελεχών τού ΚΚΕ καί άξιωματικών τού ΕΛΑΣ, μεθ' ός διωργανώθησαν αί άναρχικάί συμμορίαί, αίτινες ήρχισαν δρώσαι Έθνοκτόνως μαστίζουσαι σήμερον την Έλληνικήν ύπαιθρον.

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

Κρίνει τούτον ως λίαν επικινδύνον είς την Δημοσίαν Τάξιν, καί Άσφάλειαν καί επιβάλλει είς αύτόν τό ασφαλιστικόν μέτρον τής έκτοπίσεως επί έν έτος είς νήσον Σέριφον. Τούτον ή Έπιτροπή κρίνει εύπορον καί ικανόν πρός έργασίαν. Τά χρονικά όρια τής έκτοπίσεως τών άνωτέρω άρχονται άμφοτέρων από τής ήμέρας τής συλλήψεώς των.

Έφ' ώ συνετάγη ή παρούσα, ήτις καί ύπογράφεται ως έπειτα

Ο Πρόεδρος
Ο Εισηγητής
Τά Μέλη

Γ. ΣΧΙΝΑΣ
Σ. ΠΟΛΙΤΟΠΟΥΛΟΣ
Η. ΚΑΤΣΑΡΟΣ
Α. ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Διά την ακρίβειαν τής άντιγραφής
Αθήναι τή 12-11-1946,
Ο Γραμματεύς τής Έπιτροπής

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ 1999

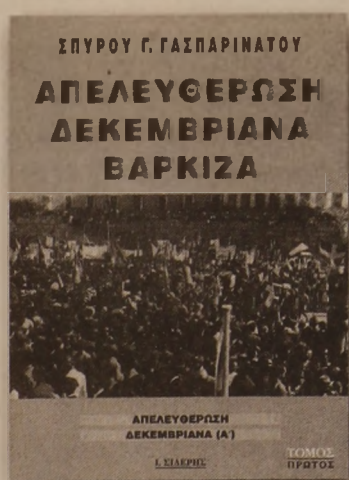
ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ **5** ΤΟΜΟΙ - **2.520** ΣΕΛΙΔΕΣ

Η πιο πλήρης και αντικειμενική ανάλυση της πλέον κρίσιμης και πολυσυζητημένης περιόδου της νεοελληνικής ιστορίας

ΣΠΥΡΟΥ Γ. ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ
Η ΚΑΤΟΧΗ
3 ΤΟΜΟΙ

**ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ
ΔΕΚΕΜΒΡΙΑΝΑ - ΒΑΡΚΙΖΑ**
2 ΤΟΜΟΙ

ΠΡΟΛΟΓΙΖΟΥΝ:

Κ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
Κ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ
ΓΡ. ΦΑΡΑΚΟΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ
ΣΟΛΩΝΟΣ 116 ΑΘΗΝΑ 106 81, ΤΗΛ.: 3833434 - 5140627

ΟΙ 3 ΤΟΜΟΙ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΙΜΩΝΤΑΙ 21.840
ΟΙ 2 ΤΟΜΟΙ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΤΙΜΩΝΤΑΙ 10.400

1897 - 1999
102
ΧΡΟΝΙΑ

Ώψεις και απομιμήσεις του ελληνικού εμφυλίου στην Κύπρο

του Πέτρου Παπαπολυβίου

Ο ελληνικός εμφύλιος σημάδεψε και τη νεότερη ιστορία της Κύπρου, καθώς επηρέασε τόσο τις εξελίξεις στο εσωτερικό μέτωπο όσο και την πορεία του ενωτικού ζητήματος. Εξάλλου, το «Ενωτικό Δημοψήφισμα» των Κυπρίων, που σηματοδοτεί την είσοδο στην τελευταία φάση του κυπριακού ζητήματος πριν από τον ένοπλο αγώνα της ΕΟΚΑ, οργανώθηκε πέντε μόλις μήνες μετά τη λήξη των στρατιωτικών επιχειρήσεων στη Δυτική Μακεδονία. Στο άρθρο που ακολουθεί επιχειρείται μια σύντομη παρουσίαση του αντίκτυπου του ελληνικού εμφυλίου στην Κύπρο: Αν και πρόκειται, σε πολλές πτυχές, για μια εισαγόμενη κακόγουστη αντιγραφή του μητροπολιτικού μοντέλου, οι κυπριακές ιδιομορφίες ήταν αρκετές και ενδιαφέρουσες.

Από την απεργία των μεταλλωρύχων του 1948. Παιδιά απεργών (Ελλήνων και Τούρκων) διαμαρτύρονται για την απόφαση της Κυπριακής Μεταλλευτικής Εταιρείας (ΚΜΕ) να σταματήσει να χορηγεί γάλα στις οικογένειες των απεργών. (Από το βιβλίο του Παντελή Βαρνάβα, Ένας μεταλλωρύχος θυμάται, Λευκωσία 1989).

Εξώφυλλο σπάνιου τεύχους του περιοδικού της ΑΟΝ (νεολαίας του ΑΚΕΛ), Πρωτοπόροι της νέας γενιάς, Ιούλιος 1946. Το σκίτσο (Γ. Μαυρογένη) παραπέμπει στις «θαλάσσιες εκδρομές» της οργάνωσης.

Σε αντίθεση με τα γεγονότα της μητροπολιτικής Ελλάδας, στην Κύπρο η πολιτική κατάσταση άρχισε να οξύνεται επικίνδυνα και να φθάνει στα επίπεδα του διχασμού μόλις τον Ιούνιο του 1947, στην περίοδο των αρχιεπισκοπικών εκλογών. Μέχρι τότε η παρουσία και η διαλλακτική στάση του Τοποτηρητή του Αρχιεπισκοπικού θρόνου Μητροπολίτη Πάφου Λεοντίου αποτελούσε εγγύηση για τη διατήρηση ανεπίσημης εκχειρίδας στο εσωτερικό μέτωπο και υπερκομματικής συνεργασίας στο εθνικό ζήτημα. Κορυφαία στιγμή αυτής της περιόδου υπήρξε η αποστολή της κυπριακής «Πρεσβείας» στην Αθήνα και στο Λονδίνο (Νοέμβριος 1946 - Μάρτιος 1947) με μέλη, εκτός από τον Λεόντιο, εκπροσώπους «της Δεξιάς και Αριστεράς παρατάξεως». Η κυπριακή αντιπροσωπεία, πάντως, δεν κατάφερε να κερδίσει τίποτε περισσότερο από τις βρετανικές υποσχέσεις για παραχώρηση συνταγματικών ελευθεριών, ενώ στην Αθήνα τονίστηκε και πάλι στους Κυπρίους η ανάγκη αποφυγής ανακίνησης του Κυπριακού για να μη διαταρασσόταν η «πατροπαράδοτος ελληνοβρετανική φιλία».

Οι αρχιεπισκοπικές εκλογές έφεραν την πόλωση και την οξύτητα: Τον Ιούνιο του 1947 ο Λεόντιος εκλέχθηκε Αρχιεπίσκο-

πος Κύπρου χάρη στην υποστήριξη και τις ψήφους μεγάλων λαϊκών στρωμάτων αλλά και του κυπριακού κομμουνιστικού κόμματος ΑΚΕΛ (Ανορθωτικό Κόμμα Εργαζόμενου Λαού), που είχε ιδρυθεί τον Απρίλιο του 1941 και είχε ήδη σημειώσει σημαντικές νίκες στις Δημοτικές εκλογές του 1943 και του 1946. Ο νέος προκαθήμενος της κυπριακής εκκλησίας – η κορυφαία αντιστασιακή προσωπικότητα του νησιού στη σκοτεινή περίοδο της «Παλμεροκρατίας» – αντιμετώπισε την παγερή εχθρότητα των εκκλησιαστικών και πολιτικών παραγόντων της κυπριακής Δεξιάς, που είχαν υποστηρίξει τον ανθυποψήφιό του, Αρχιεπίσκοπο Σιναίου Πορφύριο. Λίγες ημέρες μετά την εκλογή του, ο Λεόντιος απομονώθηκε εντελώς και έμεινε πολιτικά εκτεθειμένος όταν το ΑΚΕΛ και οι οργανώσεις της Αριστεράς ανακοίνωσαν ότι θα έπαιρναν μέρος στη «Συμβουλευτική Συνέλευση» (στην κυπριακή ιστορία έμεινε γνωστή ως «Διασκεπτική Συνέλευση»), που είχε συγκαλέσει ο Κυβερνήτης Λόρδος Winster. Σκοπός της Συνέλευσης ήταν η συζήτηση για τη μορφή του Συντάγματος που θα παρεχόταν από τη Μεγάλη Βρετανία και θα εξασφάλιζε τη συμμετοχή των Κυπρίων στη διαχείριση των εσωτερικών υποθέσεων της νήσου. Η ηγεσία του ΑΚΕΛ, τελείως αναπάντεχα, αποδέχθηκε τη βρετανική πρόσκληση δικαιολογώντας τη συμμετοχή του κόμματος στη «Διασκεπτική» και την υποστήριξη της Αυτοκυβέρνησης ως ένα βήμα για την οικονομική ανόρθωση του τόπου και *διά την σταθεράν άνοδόν μας προς την εθνικήν απολύτρωση*. Αντίθετα, ο Λεόντιος και τα υπόλοιπα κυπριακά κόμματα επέμειναν στην αποχή από τις συζητήσεις για νέο Σύνταγμα, εμμένοντας στο σύνθημα «Ένωσις και μόνον Ένωσις». Η συμμετοχή του ΑΚΕΛ στη «Διασκεπτική» νομιμοποιούσε τα βρετανικά σχέδια και έδωσε μια ιδανική ευκαιρία στους πολιτικούς αντιπάλους του για μιαν εκστρατεία εναντίον του κόμματος ως «ανθενωτικού», «προδοτικού» και «συνεργαζόμενου με τους Άγγλους» σε μια εποχή έξαρσης του αντικομμουνισμού στην Ελλάδα και στον υπόλοιπο Δυτικό κόσμο. Τελικά, η συμμετοχή του ΑΚΕΛ στις συζητήσεις για την παροχή Συντάγματος δεν είχε καν θετικό αποτέλεσμα καθώς, τον Μάιο του 1948, οι εκπρόσωποι του κόμματος και των «Λαϊκών Οργανώσεων» αποχώρησαν από τη «Συμβουλευτική Συνέλευση» καταγγέλλοντας τις βρετανικές συνταγματικές προτάσεις ως «αντί-

1944. Πρωτομαγιάτικη παρέλαση της ΠΕΟ στο κέντρο της Λευκωσίας. Από το βιβλίο της ΠΕΟ, 1940-1944, Αγώνες για τον τιμάρηδρο, Λευκωσία 1984).

θετες με τα λαϊκά συμφέροντα», αφού όλες οι εξουσίες παρέμεναν στα χέρια του βρετανού κυβερνήτη. Η υπαναχώρηση του ΑΚΕΛ στις θέσεις του για τη «Διασκεπτική» και η νέα αλλαγή πλεύσης, εκτός από το σημαντικό πολιτικό κόστος που σήμαινε για το κυπριακό κομμουνιστικό κόμμα, ήταν ο καταλύτης για την εκδήλωση σοβαρών εσωκομματικών διαφωνιών που οδήγησαν σε εκκαθαριστική αναδόμηση της ηγεσίας του. Το ναυάγιο της «Διασκεπτικής» ήταν και το άδοξο τέλος της μόνης βρετανικής μεταπολεμικής «παραχώρησης» προς τους Κυπρίους, παρά τα όνειρα που είχαν πλάσει οι τελευταίοι μετά τις διακηρύξεις των νικητών του Β' Παγκοσμίου Πολέμου υπέρ του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης των λαών.

Ο απροσδόκητος θάνατος (για πολλούς, μυστηριώδης) του Αρχιεπισκόπου Λεοντίου στις 26 Ιουλίου 1947, λίγες μόλις εβδομάδες μετά την εκλογή του, έθεσε οριστικό τέρμα στις πιθανότητες και προσπάθειες συνεργασίας μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων της Κύπρου. Νέος Αρχιεπίσκοπος εκλέχθηκε, την παραμονή των Χριστουγέννων του 1947, ο μεγάλος ηττημένος των προηγούμενων εκλογών – αν και δεν είχε υποβάλει τότε υποψηφιότητα – Μακάριος Β', ο από Κυρηνείας, παλιός εθελοντής

των Βαλκανικών πολέμων του 1912-1913 και εξόριστος της βρετανικής κυβέρνησης από την εποχή των «Οκτωβριανών» του 1931 μέχρι το 1946. Με την εκλογή του Μακαρίου Β' και νέων Επισκόπων, τον Απρίλιο του 1948, στις Μητροπόλεις Πάφου, Κιτίου και Κυρηνείας, η κυπριακή Ιερά Σύνοδος αναγνωρίστηκε ξανά, για πρώτη φορά μετά το 1931, ως ο κορυφαίος πολιτικός θεσμός για τους υπόδουλους Έλληνες του νησιού και στο νέο «Εθνικό Συμβούλιο» που ορίστηκε από την Εθναρχία αντιπροσωπεύονταν μόνο τα «εθνικά κόμματα και σωματεία». Ο ενωτικός αγώνας άρχισε να παίρνει πια και έντονο αντικομμουνιστικό χρώμα με τις ευλογίες του νέου Αρχιεπισκόπου, φανατικού βασιλόφρονος στα χρόνια του Εθνικού Διχασμού, και ανθρώπου που είχε βιώσει στην Αθήνα, ζώντας σε εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες στα χρόνια της εξορίας του, το κλίμα της αντικομμουνιστικής υστερίας των χρόνων της μεταξικής δικτατορίας, της γερμανικής κατοχής και των πρώτων μεταπελευθερωτικών μηνών: *Είμαι μεν κεκηρυγμένος υπέρ της Ενώσεως της Κύπρου μετά της Ελλάδος, δήλωσε ο Μακάριος στις 18.12.1947, αλλά ο αγών κατά του κομμουνισμού είναι επί του παρόντος περισσότερο επείγων. Η Βρεταννία είναι ένα από τα*

Ο Μητροπολίτης Πάφου Λέοντιος και τα άλλα μέλη της κυπριακής πρεσβείας του 1946-1947 (Δ. Δημητρίου, Ι. Κληρίδης, Ζ. Ρωσσίδης).

κυριότερα προπύργια κατά του κομμουνισμού στην Ανατολική Μεσόγειο. Ουδέποτε θα επιτεθώμεν κατά της Βρετανίας διά να επιτύχωμεν την Ένωσιν. (εφημ. Ελευθερία Λευκωσίας, 19.12.1947).

Εκτός από την ενεργή συμμετοχή μερικών δεκάδων Κυπρίων στα δύο στρατόπεδα του ελληνικού εμφυλίου και την αποστολή οικονομικής ενίσχυσης από αντίστοιχους παγκύπριους εράνους, το ιδεολογικό οπλοστάσιο της κυπριακής Δεξιάς και Αριστεράς εμπλουτίστηκε σημαντικά από την τραυματική μητροπολιτική εμπειρία. Ο ίδιος ο Μητροπολίτης Κιτίου, μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος ο Γ', επισκέφθηκε και έδωσε κουράγιο σε κατοίκους ακριτικών χωριών της Καστοριάς και της Φλώρινας, τον Σεπτέμβριο του 1949, αλλά και «ενουθέτησε» τους κρατούμενους της Μακρονήσου, ενώ τα προγράμματα των εκπαιδευτικών εκδρομών για τους τελειοφοίτους των κυπριακών Γυμνασίων στην Ελλάδα περιλάμβαναν, μετά τη συμβολική ανάβαση-προσκύνημα στον Παρθενώνα και «ξενάγηση» στη Μακρόνησο για «εθνικό φρονηματισμό». Από την άλλη πλευρά, το ΑΚΕΛ διοργάνωσε μια μεγάλη διαφωτιστική εκστρατεία υπέρ της απελευθέρωσης των πολιτικών κρατουμένων και της κατάργησης του στρατοπέδου-κολαστηρίου της Μακρονήσου. Για αρκετά χρόνια στα κομματικά τυπογραφεία του ΑΚΕΛ τυπώνονταν φυλλάδια ή εκδόσεις του ΚΚΕ, ομιλίες του Ν. Ζαχαριάδη και άλλων κορυφαίων ελληνικών κομμουνιστών, με συνέπεια να συντηρείται αμείωτη η εχθρότητα απέναντι στις ελληνικές κυβερνήσεις.

Η ένταση του πολιτικού κλίματος μεταφέρθηκε και στον συνδικαλιστικό χώρο, και το 1948 υπήρξε χρονιά κορύφωσης των εργατικών κινητοποιήσεων, με την τετράμηνη απεργία των δύο χιλιάδων μεταλλωρύχων της «Κυπριακής Μεταλλευτικής Εταιρείας» (ΚΜΕ) στα ορυχεία του Μαυροβουνιού και του Ξερού (Ιανουάριος-Απρίλιος) και την απεργία των Οικοδόμων στην πρωτεύουσα και τα άλλα αστικά κέντρα (Αύγουστος

1948). Οι απεργοί ανήκαν στην ΠΕΟ (Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία), την εργατική Ομοσπονδία των συνδικαλιστικών οργανώσεων της Αριστεράς, ενώ τα εργατικά συνδικάτα της δεξιάς ΣΕΚ (Συνομοσπονδία Εργατών Κύπρου) ακολούθησαν απεργοσπαστική πολιτική με την ενεργή συμπαράσταση των φιλικών τους κομμάτων και της Εκκλησίας. Οι πολυήμεροι απεργιακοί αγώνες συνοδεύθηκαν από πρωτοφανή φαινόμενα για τα κυπριακά πολιτικά ήθη, όπως ξυλοδαρμούς απεργών ή απεργοσπαστών, δυναμιτιστικές επιθέσεις, δράση ανεξέλεγκτων ομάδων τραμπούκων κ.ο.κ.

Οι πληγές που αποκαλύφθηκαν στο σώμα της κυπριακής κοινωνίας ήταν πολύ δύσκολο να επουλωθούν. Αντίθετα, ο φανατισμός που επικράτησε και στις δύο πλευρές, οδήγησε στον λεγόμενο «οικονομικό πόλεμο». Κύριο όπλο της ιδιότυπης αυτής εξοντωτικής αντιπαράθεσης ήταν η απαγόρευση της υποστήριξης και των οικονομικών συναλλαγών με επαγγελματίες που ανήκαν στην αντίπαλη πολιτική παράταξη. Η πατρότητα της ιδέας χρεώνεται, πιθανότατα, στον ηγέτη του «Κυπριακού Εθνικού Κόμματος» (ΚΕΚ) Θεμιστοκλή Δέρβη, που δημοσίευσε δύο σχετικά άρθρα στην εφημερίδα Έθνος (φ. 21.3.1948 και 4.4.1948), το εκφραστικό δημοσιογραφικό όργανο του κόμματός του, καλώντας τους οπαδούς του σε ολοκληρωτικό αγώνα εξόντωσης εναντίον των κομμουνιστών:

Ας κηρύξωμεν την ιεράν συναλληλίαν μεταξύ των ομοφρόνων μας, τας κυρώσεις και κυρίως τον οικονομικόν πόλεμον κατά των αντιπάλων μας. (...) Ας κηρύξωμεν, με

πραγματικόν φανατισμόν και με πίστιν ακλόνητον, το δόγμα της αλληλοϋποστηρίξεως και της αλληλεγγύης καθ' όλας τας εκφάνσεις του βίου μας. Ας μην αφήσωμεν το ψωμί που πρέπει να δίνεται μόνο στους δικούς μας, να το παίρνουν οι εχθροί της πατρίδος και της θρησκείας μας, διά να μας πολεμήσουν αργότερα όταν χορτάσουν εις βάρος μας.

Την πρόκληση του Θεμ. Δέρβη αποδέχθηκε με αρκετή καθυστέρηση ο Γενικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ Φιφής Ιωάννου. Τον Σεπτέμβριο του 1948, ο διάδοχος του Πλουτή Σέρβα στην ηγεσία του κυπριακού κομμουνιστικού κόμματος, σε ημέρες κορύφωσης του απεργιακού αγώνα των Οικοδόμων και των άγριων συγκρούσεων απεργών-απεργοσπαστών, με το άρθρο του «Οικονομικός πόλεμος» (Δημοκράτης 3.9.1948) κάλεσε σε ενεργητική αντεπίθεση τα μέλη της «Λαϊκής Παράταξης»:

Την απόλυση ενός δικού μας υπαλλήλου από τα δεξιά κάμετέ την αμέσως απόλυση ενός δικού τους υπαλλήλου από τα αριστερά. Δίχως ίχνος συναισθηματισμού. Δίχως ίχνος οίκτου. (...) Ψωνίζετε μόνο από δικό μας μπακάλη, μπαίνετε μόνο σε δικό μας κουρείο, σε δικό μας κατάστημα, αφού το εξετάσετε καλά προηγουμένως. Μόνο σε δικό μας κέντρο, σε δικό μας καφενείο, σε σινεμά μόνο που υποστηρίζει το δικό μας κίνημα. Μπούκοτάζ σε όλους τους ανοικτούς εχθρούς του λαού. (...) Εμείς εκπροσωπούμε τις καταναλωτικές λαϊκές μάζες. Συνεπώς έχουμε τη δύναμη. Εμείς μπορούμε να τους στριμώξουμε.

Άμεση ανταπόκριση στο πιο πάνω άρθρο ήταν η δημοσίευση σε περίοπτη θέση στην εφημερίδα του ΑΚΕΛ Δημοκράτης, την επόμενη κιόλας ημέρα (4.9.1948), της παρακάτω δήλωσης:

Εγώ ο υποφαινόμενος Θωμάς Νικολαΐδης, ταβερνιάρης και παντοπώλης, κατόπιν του μεγάλου μπούκοτάζ που μου εκήρυξαν αποτόμως τα μέλη της λαϊκής παράταξης, επειδή με εθεώρησαν ως «εθνικόφρονα», δηλώ ότι δεν ανήκω εις την παράταξιν των «εθνικοφρόνων» αλλά εις την λαϊκήν παράταξιν.

Η δήλωση αυτή είναι ένα μόνο δείγμα από τις εκατοντάδες παρόμοιες «δηλώσεις μετανοίας» και πολιτικές αποκηρύξεις «μετά βδελυγμίας» εργαζομένων ή επαγγελματιών που κοσμούν τις κυπριακές εφημερίδες της εποχής, αντιγράφοντας κωμικοτραγικά το μητροπολιτικό μοντέλο και αποδεικνύοντας το μέγεθος της αναίτιας και πρωτοφανούς, για τον νησιώτικο

μικρόκοσμο, αντιπαράθεσης. Το ΑΚΕΛ, μάλιστα, δημιούργησε το «Κεντρικό Οικονομικό Συμβούλιο του Λαϊκού Κινήματος» που ζήτησε από τους κύπριους κομμουνιστές (ως *ζήτημα τιμής και καθήκοντος*) την υποστήριξη προϊόντων συγκεκριμένων εταιρειών ή βιομηχανιών. Ο κύπριος καταναλωτής άρχισε να επιλέγει το γάλα, τον καφέ, τα τσιγάρα, τα οινόπνευμα, ποτά και άλλα βασικά είδη διατροφής ανάλογα με την κομματική του τοποθέτηση. Παράλληλα δημιουργήθηκαν στις πόλεις αλλά και στα περισσότερα κυπριακά χωριά τα παντοπωλεία, καφενεία, κέντρα διασκέδασης και κινηματογράφοι των «δεξιών» ή «αριστερών» κατοίκων, ακόμη και «αμιγείς», κομματικά, ποδοσφαιρικοί και αθλητικοί σύλλογοι και κατ'επέκταση και ξεχωριστές αθλητικές ομοσπονδίες, πρωταθλήματα και «Παγκύπριοι Αγώνες». Στη Λευκωσία ένα τηλεγράφημα του ΑΠΟΕΛ (Αθλητικός Ποδοσφαιρικός Όμιλος Ελλήνων Λευκωσίας), του μεγαλύτερου ποδοσφαιρικού συλλόγου της πρωτεύουσας, που καταδίκασε την *εθνικτόνον ανταρσίαν* προκάλεσε την αποχώρηση των αριστερών ποδοσφαιριστών που ίδρυσαν τον Ιούνιο του 1948 την «Ομόνοια» Λευκωσίας, ενώ ανάλογα φαινόμενα παρατηρήθηκαν σε όλες, σχεδόν, τις πόλεις. Η κυπριακή εμπειρία του ψυχρού πολέμου μπορεί να μην ήταν πολυαίμακτη, όπως στην κυρίως Ελλάδα, ωστόσο είχε τις ιδιαιτερότητές της και ήταν και αυτή τραυματική και οδυνηρή.

Τα αδιέξοδα της πολιτικής του ΑΚΕΛ υπέρ της Αυτοκυβέρνησης και οι πληροφορίες ότι η «Δημοκρατική κυβέρνηση» ζητούσε να ενταθεί ο ενωτικός αγώνας προκάλεσαν ανησυχία στην ηγεσία του κυπριακού κομμουνιστικού κόμματος και τον Δεκέμβριο του 1948 ο Γ.Γ. του ΑΚΕΛ Φιφής Ιωάννου και ο Γ.Γ. της ΠΕΟ Ανδρέας Ζιαρτίδης έφτασαν μετά από ένα περιπετειώδες και κουραστικό ταξίδι στη Δυτική Μακεδονία για να συζητήσουν το κυπριακό πρόβλημα με τον ηγέτη του ΚΚΕ Νίκο Ζαχαριάδη, που βρισκόταν στην ακμή της παντοδυναμίας του και ήταν υπεράνω κάθε αμφισβήτησης. Ο ισχυρός άνδρας του ΚΚΕ τόνισε ότι δεν ήταν δυνατό οι έλληνες κομμουνιστές να πολεμούν εναντίον των Αγγλοαμερικανών και οι κύπριοι σύντροφοί τους να συνεργάζονται με τη βρετανική κυβέρνηση για παραχώρηση συντάγματος Αυτοκυβέρνησης. Ο Ζαχαριάδης υπέδειξε την ανάγκη αλλαγής της πολιτικής του ΑΚΕΛ και τη μαχητική διεκδί-

κηση της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα, εκφράζοντας τη βεβαιότητά του για τη νίκη του ΔΣΕ, που θα σήμαινε και τη λύση του Κυπριακού.

Οι δύο ηγέτες της κυπριακής Αριστεράς άκουσαν εμβρόντητοι τις υποδείξεις του Ν. Ζαχαριάδη και επιστρέφοντας στην Κύπρο δεν είχαν άλλη επιλογή από το να ακολουθήσουν τις οδηγίες του. Ο Φ. Ιωάννου ανέλαβε να κοινοποιήσει την αλλαγή πλεύσης, δηλώνοντας ότι για τη «Δημοκρατική κυβέρνηση», το ΔΣΕ και το ΚΚΕ, η *κυπριακή ενωτική υπόθεση βρίσκεται πάντα στην πρώτη γραμμή του ενδιαφέροντός τους (...)* σαν η πιο βασική και η πιο καθαρή εθνική διεκδίκηση του Ελληνισμού. Από τότε το ΑΚΕΛ ενέτεινε την ενωτική συνθηματολογία (κυρίαρχο σύνθημα το «Λεύτερη Κύπρος ενωμένη με μια λεύτερη Ελλάδα»), ενώ παράλληλα δρομολογήθηκαν οι εξελίξεις για την αναρρίχηση στην κομματική ηγεσία του Εξεκία Παπαϊωάννου, αφού στις 8 Μαρτίου 1949 η Κεντρική Επιτροπή του κόμματος, ακολουθώντας το παράδειγμα των εκκαθαρίσεων στο ΚΚΕ, διαπίστωσε ομόφωνα πως *στην πλειοψηφία της η Κ.Ε. αποτελείται από στοιχεία με μικροαστικές επιδράσεις και τάσεις, που δεν μπορούν να ανήκουν στην κομματική ηγεσία.*

Την ίδια περίπου εποχή (30-31 Ιανουαρίου 1949) η 5η Ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ καθαίρεσε τον Μάρκο Βαφειάδη από το Πολιτικό Γραφείο του κόμματος ανακοινώνοντας, παράλληλα, τη γνωστή απόφαση για «την εθνική αποκατάσταση του μακεδονικού λαού». Φαίνεται ότι οι μεγάλες αντιδράσεις για την πιο πάνω απόφαση του ΚΚΕ θορύβησαν την ηγεσία του και την οδήγησαν, σε μια προσπάθεια αντιπερισπασμού, σε αντεπίθεση για το «έγκλημα εναντίον της Κύπρου». Είναι χαρακτηριστικό το ακόλουθο πολιτικό σχόλιο του επίσημου ραδιοσταθμού του ΚΚΕ που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα *Δημοκράτης* της 12.3.1949 και επιχειρεί να ανασκευάσει τις κατηγορίες εναντίον των ελλήνων κομμουνιστών για «προδοσία» στο Μακεδονικό, καταγγέλλοντας, αντίστοιχα, την ελληνική κυβέρνηση για ανάλογη «εθνική μειοδοσία» στο Κυπριακό:

Ο σχολιαστής του ραδιοφώνου του Βουκουρεστίου εστηλίτευσε το άνομο καθεστώς της σκλάβας Ελλάδας, που κάτω από το πιο συγκοφαντικό προπέτασμα καπνού για το Μακεδονικό, ξετοίπωτα εγκατέλειψε στην τύχη της την ελληνικότατη Κύπρο.

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ, ΕΜΠΡΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ

Η Προσωρινή Κεντρική Καθοδήγηση του ΑΚΕΛ καλεί το λαό στις επόλξεις γύρω από το ΚΚΕ και τη ΛΕΥΤΕΡΙΑ.

ΜΕΛΗ ΚΑΙ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΟΥ ΑΚΕΛ, ΣΥΣΠΕΙΡΘΕΙΤΕ ΓΙΑ ΤΟ ΔΥΝΑΜΟΝ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΠΛΗΡΗΣ!

Ανακοίνωση της Πρ. Κεντρ. Καθοδήγησης

«Στις 15 του Γενάρη, στις 26 και 27 του Φεβρουάριου και στις 3 του Μαρτίου 1949, συνήλθε σε συνεδρία η Ολομέλεια της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ, με τα ακόλουθα θέματα:—

Α. Η πολιτική γραμμή η οποία ακολουθείται από το Κόμμα μας. Β. Κριτική και αυτοκριτική της Κεντρικής Επιτροπής και των ανώτερων κομματικών στελεχών.

2. Η Κεντρική Επιτροπή διαπίστωσε σοβαρά λάθη στην πολιτική γραμμή και την τακτική του Κόμματος μας. Τα λάθη αυτά οφείλονται το ένα μέρος της Κ.Ε. και των κομματικών στελεχών.

3. Από την κριτική και αυτοκριτική διαπιστώθηκε ομόφωνα πως στην πλειοψηφία της η Κ.Ε. αποτελείται από στοιχεία με μικροαστικές επιδράσεις και τάσεις, που δεν μπορούν να ανήκουν στην κομματική ηγεσία.

4. Δεν αποτελούνται από πάντες διαπιστώσεις, η Κ.Ε. αποφασίζει με τη διαφωνία μόνο ένας να παραιτηθεί. Προτού παραιτηθεί η Κ.Ε. αποφασίζει όπως μέχρι του προσεχούς ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ του Κόμματος, που θα συνέλθει περί τα τέλη Ιουλίου, 1949, αναβληθεί την ηγεσία του Κόμματος σε επίπεδο προσωρινή Κεντρική Καθοδήγηση από τους:

Ε. Παπαϊωάννου, Α. Ζαχαριάδη, Α. Φάνην, Σάββα: Ίωάννου, Στάλιαν: Ίωάννου, Γ. Χριστοφορίδου και Νικόλα: Γεωργίου.

5. Το κομματικό συνέδριο θα κατασταθεί σε έκτακτο Γενικό Συνέλευση, που συνελευστεί στην Αθήνα (ή οπουδήποτε) τα μέσα του καλοκαιριού, για να αποφασιστεί η μετέπειτα γραμμή του Κόμματος. Ο λαός θα κατασταθεί με λεπτομερή ανακοίνωση που εκδίδεται μέσα στις λίγες επόμενες μέρες.

6. Η προσωρινή Κεντρική Καθοδήγηση του ΑΚΕΛ καλεί να μείνουν και τα στελέχη του Κόμματος να συσπειρωθούν γύρω της για την ίδρυση της Κεντρικής Επιτροπής του Κόμματος σε βάθος του να καταστεί η οργανωμένη μαχητική ηγεσία στον αγώνα για τη λευτεριά του λαού μας.

Καλεί τα μέλη και τα στελέχη του Κόμματος σε συνεχή εγρήγορση για το εφικτό του Κόμματος και την εθελοντική του ένωση. Καλεί το λαό να πολεμήσει τα κομματικά μέλη και στελέχη οι οποίοι ανήλθαν για την εθνική αποκατάσταση του τόπου μας, την Ένωση με την Ελλάδα, για την ευτυχία του λαού.

Ποτέ το λαό μας, ο οποίος για την τελική νίκη, αλληλεγγύει στις αγωνίες, ποτέ στις θυσίες, ποτέ στην αλήθεια, ποτέ στην ελπίδα, ποτέ στην επανάσταση, ποτέ στην ειρήνη και για τη λευτεριά του λαού μας.

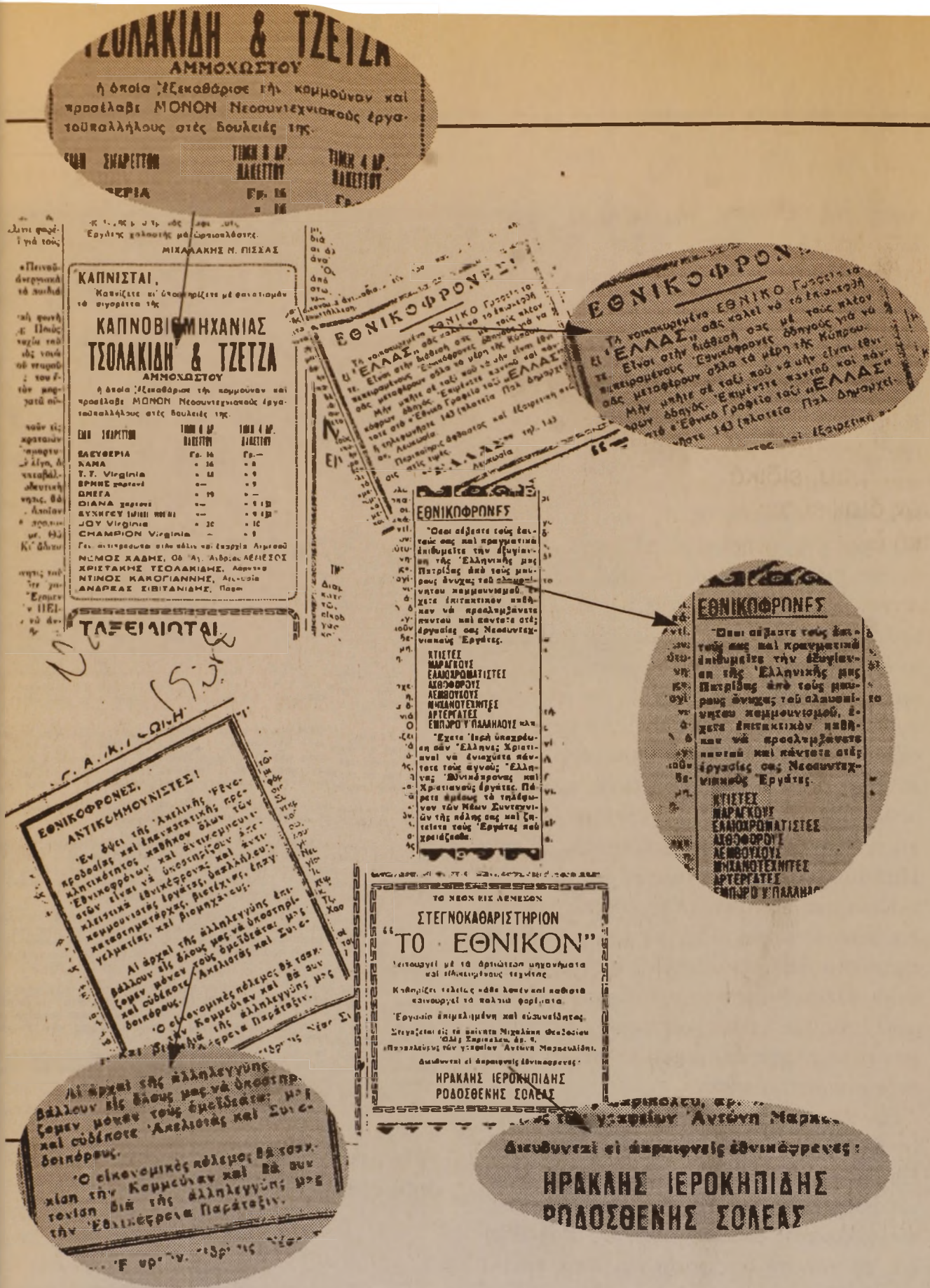
Λευκωσία, 8 Μαρτίου, 1949.

Η ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΚΕΛ.

Η ανακοίνωση του ΑΚΕΛ στην εφημερίδα *Δημοκράτης* για τις εκκαθαρίσεις στην Κ.Ε. του κόμματος (8.3.1949).

Ο Τσαλδαροσοφουλίσμος—πρόσθεσε ο εκφωνητής—αντί να κοπιάζει για να δείξει ενδιαφέρον γύρω από την υπόθεση του μακεδονικού λαού, θα 'κανε καλύτερα αν ενδιαφερόταν για το έγκλημά του αναφορικά με την Κύπρο, όπου οι άγγλοι φίλοι του καταδυναστεύουν τον κυπριακό λαό, που σήμερα αγωνίζεται να ενωθεί αμέσως με την Ελλάδα. Οι μοναρχοφασίστες, αντί να φωνάζουν για το Μακεδονικό ζήτημα διαστρεβλώνοντας τα γεγονότα, θά 'ταν πιο συνεπείς αν πρόσεχαν πως παράδωσαν την ελληνική μεγαλόνησο Κύπρο στους άγγλους πάτρωνές τους, που κρατούν δούλο και καταπιέζουν βάνανυσα τον ελληνικό της λαό. Όσο και να ορδύονται οι μοναρχοφασίστες, δεν θα μπορέσουν ποτέ να σκεπάσουν το έγκλημα που διέπραξαν ενάντια στους Κυπρίους!

Οι Δημοτικές εκλογές του Μαΐου 1949 ήταν το τέλος της πρώτης περιόδου του κυπριακού διχασμού και επιφύλαξαν μια

Βουλγάρους και τη Βόρειο Ήπειρο στους Αλβανούς, ή και ακόμη ότι εσκαβίζονται τα Ελληνόπουλα που στάληκαν στις Ανατολικές Δημοκρατίες, οι αντάρτες βγάζουν τα μάτια των παπάδων κ.τ.λ., ομολογούσε το στέλεχος του ΑΚΕΛ. Ανάλογες διαπιστώσεις έκανε, από τη δική του σκοπιά, και ο Μητροπολίτης Κιτίου Μακάριος, δηλώνοντας στη διάρκεια επίσκεψής του στην Αθήνα ότι ο κομμουνισμός στην Κύπρο είχε χάσει αρκετό έδαφος στη διετία 1948-1949, γιατί το ΚΚΕ, επιδιώκει, ως γνωστόν, την απόσπασιν από τον ελληνικόν κορμόν της Μακεδονίας μας και της Θράκης μας.

Οι Δημοτικές εκλογές του 1949 επιβεβαίωσαν την πρωτοκαθεδρία της Εθναρχίας στην κυπριακή πολιτική σκηνή, και η ήττα του «Δημοκρατικού Στρατού» στον ελληνικό εμφύλιο, το καλοκαίρι της ίδιας χρονιάς, ξεκαθάρισε την κατάσταση στην Ελλάδα, με συνέπεια την αλλαγή των δεδομένων στο κυπριακό ενωτικό ζήτημα. Το ΑΚΕΛ ξεκίνησε τη σταυροφορία για τη διεθνοποίηση του Κυπριακού και την υποβολή του προς συζήτηση στη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, αλλά την πρωτοβουλία του κυπριακού κομμουνιστικού κόμματος για διεξαγωγή παγκύπριου Δημοψηφίσματος για το πολιτικό μέλλον του νησιού έσπευσε να εγκολπωθεί η Εθναρχία που το πραγματοποίησε τελικά υπό την αιγίδα της, στις 15 Ιανουαρίου 1950. Οι Έλληνες της Κύπρου ψήφισαν καθολικά υπέρ της Ένωσης του νησιού τους με την Ελλάδα και η επιμονή της βρετανικής κυβέρνησης να παραγνωρίζει ή να υποβαθμίζει την παλλαϊκή αξίωση θα οδηγούσε με μαθηματική ακρίβεια στην εξέγερση. Η γραμμή του Νίκου Ζαχαριάδη για την άμεση και μαχητική διεκδίκηση της Ένωσης της Κύπρου δικαιωνόταν, αν και στην ηγεσία του κυπριακού ενωτικού κινήματος βρίσκονταν φανατικοί αντικομμουνιστές, στην Αθήνα είχαν επικρατήσει τελικά αυτοί που, σύμφωνα με το ΚΚΕ, «είχαν ξεπουλήσει την Κύπρο στους Άγγλους», και η Ελλάδα εξερχόταν από την τραυματική δεκαετία του 1940 εξαρτημένη με πολλούς τρόπους από τη Μεγάλη Βρετανία, η οποία θεωρούσε τη μεγαλύτερη απειλή ως απαραίτητο εργαλείο στον στρατηγικό της σχεδιασμό. Οι οιωνοί, περριεργα, θεωρούνταν αίσιοι...

Ο Πέτρος Παπαπολυβίου
είναι διδάκτωρ Ιστορίας του ΑΠΘ.

Εκπληκτικές αγγελίες στην εφημερίδα της ΣΕΚ *Εργατική Φωνή* του δευτέρου εξαμήνου του 1949. Προϊόντα που απευθύνονται μόνο σε «ακραίφνεις εθνικόφρονες»... Από το βιβλίο του Γρηγόρη Γρηγοριάδη, *Ιστορία της ΣΕΚ*, Λευκωσία 1994).

μεγάλη εκλογική ήττα για το ΑΚΕΛ, που έχασε το Δήμο της Λευκωσίας και άλλους 8 από τους 13 Δήμους. Στην κρίσιμη μάχη της κυπριακής πρωτεύουσας, όπου το ΑΚΕΛ δεν υποστήριξε τον «συνοδοιπόρο» Δήμαρχο Ιωάννη Κληρίδη, που είχε διαφωνήσει με την εγκατάλειψη της γραμμής της Αυτοκυβέρνησης, αλλά το συνδικαλιστή ηγέτη Ανδρέα Ζιαρτίδη, επικράτησε ο ηγέτης του ΚΕΚ Θεμιστοκλής Δέρβης. [Η εκλογική αντιπαράθεση της Λευκωσίας (22.5.1949) συνοδεύτηκε από πρωτοφανείς συμπλοκές μεταξύ ακελικών και «εθνικοφρόνων», με δύο νεκρούς και δεκάδες τραυματίες). Είναι δύσκολο βέβαια να καταμετρηθεί ο ρόλος

των πολιτικών εξελίξεων στην Ελλάδα στη διαμόρφωση του εκλογικού αποτελέσματος στην Κύπρο τον Μάιο του 1949. Πάντως, τον Αύγουστο του 1949, σε ένα άρθρο του (εφημ. *Νέος Δημοκράτης*, 26.8.1949) ο πρώην ηγέτης του ΑΚΕΛ Πλουτής Σέρβας αναγνώριζε ότι το κόμμα του είχε υστερήσει στη διαφώτιση σχετικά με την κατάσταση στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα, η επέχταση της σωβινιστικής προπαγάνδας γύρω στο ελληνικό, να φέρνει συνεχώς τον τόπο και πιο κοντά στον φασισμό. Και πραγματικά δεν είναι λίγοι σήμερα στην Κύπρο εκείνοι οι απλοί εργαζόμενοι, που πιστεύουν ότι το ΚΚΕ πάει να ξεπουλήσει τη Μακεδονία στους

ΜΙΑ ΒΑΛΙΤΣΑ ΔΟΛΑΡΙΑ

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΔΥΟ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ λέγαμε πως δεν υπάρχει η (πολιτική) βούληση να γίνει κάθαρση στον χώρο του επαγγελματικού ποδοσφαίρου, ειδικά στην διαιτησία. Σαν να ήθελε να μας διαψεύσει, η Εισαγγελία Πειραιά άσκησε ποινική δίωξη με βάση καταγγελίες που έκανε ο πρόεδρος της Ένωσης Ποδοσφαιρικών Σωματείων Μακεδονίας, Διονύσης Ψωμιάδης, και ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Χρήστος Σμυρλής, για στημένα παιχνίδια και για δωροδοκίες στις τελευταίες εκλογές της ΕΠΟ.

ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ, ο εισαγγελέας Γρηγόρης Πεπονής άσκησε τις ακόλουθες διώξεις:

- 1) Ποινική δίωξη για δωροληψία κατά προσώπων που θα προκύψουν από την κύρια ανάκριση.
- 2) Ποινική δίωξη για δωροδοκία κατ' εξακολούθηση κατά του Θωμά Μητρόπουλου.
- 3) Ποινική δίωξη για απόπειρα δωροδοκίας κατ' εξακολούθηση κατά του Θωμά Μητρόπουλου.
- 4) Ποινική δίωξη για συνέργια στην απόπειρα δωροδοκίας κατ' εξακολούθηση κατά του γενικού γραμματέα της ΕΠΟ Βασίλη Γκαγκάτση.
- 5) Ποινική δίωξη για ηθική αυτουργία στις πράξεις 2,3 στην ΠΑΕ Ολυμπιακός νομίμως εκπροσωπούμενης.
- 6) Ποινική δίωξη για δωροληψία κατ' εξακολούθηση για αλλοίωση αποτελεσμάτων αγώνων ποδοσφαίρου και δωροδοκία αντίστοιχα για την ίδια πράξη.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΥΤΗ ξεκίνησε από έρευνα που έκανε ο δημοσιογράφος της ΕΤ3 Κυριάκος Θωμαΐδης, στο πλαίσιο της εκπομπής του «Η Δίκη», που προβάλλεται το βράδυ της Δευτέρας. Στην εκπομπή αυτή μίλησε ο κ. Ψωμιάδης για μία βαλίτσα με ένα εκατομμύριο δολάρια που «κυκλοφορούσε» στις τελευταίες εκλογές της ΕΠΟ που έγιναν στην Αλεξανδρούπολη. Ως δράστης αυτής της κίνησης, να δωροδοκηθούν οι σύνεδροι, φέρεται ο Θωμάς Μητρόπουλος, ο οποίος θεωρείται ευρέως ως ο «άρχων» των ποδοσφαιρικών παρασκηνίων. Επισημώς, ο Θ. Μητρόπουλος δεν κατέχει κάποιο ποδοσφαιρικό αξίωμα, αν και παλαιότερα είχε διατελέσει μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΠΑΕ Ολυμπιακός. Ο αδερφός του Θωμά Μητρόπουλου, ο Βίκτωρ Μητρόπουλος, είναι πρόεδρος της ΕΠΑΕ, της Ένωσης Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών.

...κι όσο θα παίζεται το παιχνίδι του παρασκηνίου, εμείς θα συνεχίζουμε να απολαμβάνουμε τις γνωστές εικόνες στα ελληνικά γήπεδα...

ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΠΝΟΣ χωρίς φωτιά; Οι φήμες για τον παρασκηνιακό ρόλο των αδερφών Μητρόπουλων στο ποδόσφαιρο κρατάνε χρόνια τώρα. Όταν ο Ολυμπιακός κατέκτησε το πρωτάθλημα το 1997, ο τότε ιδιοκτήτης της ΠΑΕ ΑΕΚ, Μιχάλης Τροχανάς, είχε δηλώσει στις εφημερίδες ότι ο Θωμάς Μητρόπουλος ήταν ο πρωταγωνιστής της επιτυχίας του Ολυμπιακού. Αργότερα, ο υφυπουργός Αθλητισμού Α. Φούρας είχε επιδιώξει την απομάκρυνση των δύο αδερφών από τον χώρο του ποδοσφαίρου. Ο Θωμάς Μητρόπουλος παραιτήθηκε από το Δ.Σ. του Ολυμπιακού, όμως τα δύο αδέρφια όχι μόνο δεν απομακρύνθηκαν από τον χώρο, αλλά ο Βίκτωρας εξελέγη πρόεδρος της ΕΠΑΕ φέτος με απόλυτη πλειοψηφία, και με τις ευχές και τις ελπίδες όλων να οργανώσει ένα πρωτάθλημα που να το εμπιστεύονται όλοι περισσότερο.

ΑΣ ΕΛΠΙΣΟΥΜΕ πως η εισαγγελική έρευνα θα είναι εξονυχιστική και αντικειμενική, και πως θα αποδείξει πέρα από κάθε αμφιβολία εάν οι συγκεκριμένες καταγγελίες, αλλά και οι γενικότερες υποψίες, είναι βάσιμες ή όχι. Υπήρξαν δωροδοκίες; Εάν ναι, να τιμωρηθούν οι ένοχοι όσο πιο αυστηρά γίνεται. Εάν όχι, να καθαρίσουν οι ύποπτοι το όνομά τους. Για να γίνει όμως αυτό, πρέπει να πειστεί το φίλαθλο κοινό ότι η έρευνα είναι αντικειμενική και σε βάθος. Τυχόν «κουκούλωμα» της προσπάθειας του κ. Πεπονή θα είναι άλλο ένα καρφί στο φέρετρο της αξιοπιστίας του ελληνικού ποδοσφαίρου.

επισημαίνουμε

ΟΜΟΡΦΗ ΠΟΛΗ;

Ακούω το τραγούδι και μελαγχολώ. Η ΚΟ.ΛΑ.ΣΗ, το νέο κόμμα που ευαγγελίστηκε ο Απ. Διαμαντής, είναι ήδη εδώ. Εδρεύει στο «περικολλές» άστυ. Σωροί από σκουπίδια, ανύπαρκτα πεζοδρόμια, κατειλημμένα από μηχανόβιους, δίκυκλα που μαρσάρουν εκκωφαντικά την αγωνία της ύπαρξής τους, σκιαγμένοι πεζοί που ανοίγουν δρόμους πάνω από τα πηγμένα Ι.Χ., τις πηγμένες λεωφόρους, τα στεκάμενα ποτάμια της λαμαρίνας που κάνουν την πόλη ν' ασφυκτιά έως πνιγμού. Επιπλέον, απεργίες, διαδηλώσεις, ετσιθελικός αποκλεισμός του κέντρου. Χάος. Κι αλήθεια κανείς δεν βλέπει, κανείς δεν αντιλαμβάνεται το ψυχολογικό, οικονομικό, ηθικό, κοινωνικό, αισθητικό μέγεθος του προβλήματος; Κανείς δεν καταλαβαίνει πως αυτή η τερατούπολη πεθαίνει; Η κυκλοφορία στο κέντρο της Αθήνας αλλά και στα περιφερειακά, δορυφορικά παράκεντρα της, το Αιγάλεω, το Περιστέρι, το Ψυχικό, το Παγκράτι, τη Γλυφάδα κ.ά., είναι πλέον απρόβλεπτη, βεβαρυμένη στον απόλυτο βαθμό, εξοντωτική για όσους είναι υποχρεωμένοι να κατευθύνονται καθημερινά από το ένα σημείο στο άλλο για τις δουλειές τους. Νομίζω ότι το κυκλοφοριακό χάος, που επιτείνουν η διάλυση των αστικών συγκοινωνιών, η απίστευτη αύξηση των νέων Ι.Χ. λόγω των προεκλογικών «προσφορών», η πασιφανής ανικανότητα του υπουργείου Συγκοινωνιών να χαράξει μια σύγχρονη κυκλοφοριακή πολιτική, η απουσία αστυνόμευσης των λεωφορειοδρόμων, των πεζοδρόμων, του δακτυλίου κ.λπ., τείνει να καταστεί σε μέγιστο βραχνά του τόπου εν όψει του 2000. Και το θλιβερότερο είναι πως το «αναπτυξιακό» αυτό μοντέλο της μικροαστικής «ευμάρειας» έχει διακτινωθεί και σ' όλα σχεδόν τα επαρχιακά κέντρα: απ' την Πάτρα ως την Καβάλα και από την Κέρκυρα ως το Ηράκλειο. Κι ακόμη μακρύτερα: από την Λάρισα ως την Κοζάνη και από το Αγρίνιο ως την Δράμα. Και βέβαια δεν θίγουμε το –έτερο– δακρύβρεχτο δράμα της Θεσσαλονίκης. Εκεί οι εκσυγχρονιστές έχουν θαυματουργήσει!

Η κατάσταση λοιπόν έχει διαφύγει από κάθε έλεγχο. Εκατοντάδες χιλιάδες πολίτες καθημερινά δεν ταλαιπωρούνται απλώς, αλλά εξευτελίζονται μέσα στον Λεβιάθαν της κυκλοφορίας με μόνο τους παράπτωμα ότι θέλουν να πάνε στην εργασία τους. Εκατομμύρια εργατοώρες χάνονται στο βωμό της πιο παράλογης σπατάλης, ενώ το κράτος καθεύδει αδιαφορώντας για την τεράστια απώλεια ενέργειας –τώρα μάλιστα που τα καύσιμα πήραν τον ανήφορο– και περιμένει τη λύση από ένα μετρό που, παρά τις υποσχέσεις, δεν φαίνεται να έρχεται. Ένα μετρό που διαρκώς αναβάλλεται, που γκρεμίζει αντί να διορθώνει. Μπορεί ν' ακούγεται υπερβολή, αλλά πιστεύω πως τον γόρδιο δεσμό του κυκλοφοριακού δύναται να λύσει μόνο μια αριστερή πολιτική. Μια πολιτική που δεν θα χαϊδεύει την υστερία των μικροϊδιοκτητών, που δεν θ' ανέχεται την αυθαιρεσία, των δημοσίων μέσων μεταφοράς –των ΤΑΧΙ συμπεριλαμβανομένων– που δεν θα υποκύπτει σε συμφέροντα συντεχνιών ή μεγαλοεργολάβων της «ανάπτυξης». Που, αντίθετα, θα έχει ως στόχο τον πολίτη, την ψυχική του υγεία και που δεν θα διστάσει ν' απαλλάξει το κέντρο από τα Ι.Χ. σκεπτόμενη σύγχρονα, αναπτυξιακά, οικολογικά.

Ήρθαν ήδη οι γιορτές και η καταναλωτική νεύρωση κορυφώνεται.

Η Αθήνα είναι πια αδιάβατη, απροσπέλαστη ακόμη και για τα διεισδυτικά και επίμονα δίκυκλα που παρανομούν ενσυνειδήτως, τρομοκρατώντας τους πεζούς. Δεν είναι όμως άδικο και συγχρόνως αναξιοπρεπές και αδιέξοδο ν' αναμένουμε μοιρολατρικά την νέα χιλιετία εγκλωβισμένοι στις λαμαρίνες της Ι.Χ. φυλακής μας;

Μάνος Στεφανίδης

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• **Παρακολουθήστε:** Δύο ενδιαφέρουσες διαλέξεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της σειράς «Η περίοδος 1880-1900 στην αφηγηματική πεζογραφία μας». Για τον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη θα μιλήσει η Ελένη Πολίτου-Μαρμαρινού στις 29 Δεκεμβρίου (7 μ.μ.) και για τις σχέσεις του Παπαδιαμάντη με τον Μωραϊτίδη ο Κώστας Στεργιόπουλος στις 5 Ιανουαρίου (7 μ.μ.) - Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, Μ. Αυρηλίου 5, Πλάκα (τηλ. 3219196).

• **Επισκεφθείτε:** Την γκαλερί FOKA (Forum of Keep Art) στη Θεσσαλονίκη (Ν. Φωκά 17, τηλ. 240.362) όπου εκθέτει τη νέα ζωγραφική δουλειά του ο Βαγγέλης Πλοιαρίδης: αλληγορικές εικόνες βυθού, ένας κόσμος ρευστός και «εύκολα» αναγνώσιμος.

• **Διαβάστε:** Το «Κρητικό Ημερολόγιο» 2000 – ένα ενδιαφέρον έργο που συμβάλλει στη γνώση της ιστορίας και του πολιτισμού της Κρήτης. Ο Γιώργος και η Ηρώ Σγουράκη (εκδ. Στρατή Φιλιππίδη, 1999), γνωστοί για την αφοσίωσή τους στην ανάδειξη των πολιτιστικών αξιών και ιδιαιτεροτήτων της νήσου, κινητοποίησαν πενήντα πνευματικούς ανθρώπους από όλους τους χώρους της επιστημονικής, καλλιτεχνικής και πολιτιστικής ζωής της, οι οποίοι καταθέτουν πρωτότυπα κείμενά τους.

• **Δείτε:** Έργα του Jeff Koons από τη συλλογή Δάκη Ιωάννου 1979-1999 (Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Ιδρύματος ΔΕΣΤΕ, Ομήρου 8, Ν. Ψυχικό, τηλ. 6729460): χρήμα, σεξ, πορνογραφία αλλά και ομορφιά μέσα στο πλαίσιο του όψιμου καπιταλισμού είναι μερικά μόνο από τα θέματα που πραγματεύεται εικαστικά ο Jeff Koons, ο οποίος αισθητικοποιεί το μπανάλ και χυδαίο της μαζικής κουλτούρας.

• **Δείτε:** στην γκαλερί Έκφραση (Μεταξά και Φοίβης 11 στη Γλυφάδα) τα γλυπτά του νέου ταλαντούχου καλλιτέχνη Δημήτρη Βάθη. Ο Δ.Β. σπούδασε ζωγραφική στη Σ.Κ.Τ Θεσσαλονίκης και γλυπτική στην Α.Σ.Κ.Τ. στην Αθήνα. Είναι η πρώτη ατομική του έκθεση.

Πέτρος Μάλαμας στην αίθουσα τέχνης «Αγκάθι» ΦΡΕΣΚΕΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΙΔΕΕΣ

ΦΕΤΙΝΟΣ αριστούχος απόφοιτος της ΑΣΚΤ ο Πέτρος Μάλαμας (γεν. 1972) με καθηγητές τον Χρ. Μπότσογλου και τον Γ. Βαλαβανίδη, πραγματοποιεί την πρώτη ατομική του έκθεση στην αίθουσα «Αγκάθι».

Ο νέος καλλιτέχνης, αποφεύγοντας τις κουραστικές (και κουρασμένες) χρήσεις της conceptual ή τις διφορούμενες εκδοχές του ντιζάιν, εκδηλώνει την προτίμησή του στα μικρών διαστάσεων κάδρα, πιστός της «αναρτημένης» τέχνης. Με μεικτή χρήση υλικών (νερό, κραγιόνια κ.λπ.) παρουσιάζει ένα ευφρόσυνο ευρηματικό, αφηγηματικό υλικό γεμάτο φρέσκες μικρο-ζωγραφικές ιδέες στις οποίες πλεονάζουν το χιούμορ και η ονειρικά ποιητική αντιμετώπιση θεμάτων της καθημερινότητας όπως και στις «Χίλιες και μία νύχτες». Η ποικιλία των θεμάτων συχνά συμπληρώνεται από εύστοχους τίτλους, οι οποίοι λειτουργούν στον θεατή «ανατρεπτικά» (με μια υπερρεαλιστική αντίληψη της ανατροπής) ή και καλειδοσκοπικά, καθώς η «ζωγραφιά», ελεύθερη, επιδίδεται σ' ένα παιχνίδι σύνθεσης από χειρονομίες μνήμης και επιλογών (ή πιο σωστά, ευγνώμονες επιδράσεις) που εξικνούνται από ηθελημένο ναίφ μέχρι τη γεμάτη δύναμη χρήση της γραμμής (κυρίως της μαύρης), η οποία παρουσιάζεται μινιμαλιστικά μεν αλλά ως εντυπωσιακός σχολιαστής για να ολοκληρωθεί μια καθ' οδόν εξελισσόμενη ζωγραφική ιδέα.

Αυτή η ικανότητα των μικρο-ανιχνεύσεων που μορφοποιεί, αλλοιώνοντας (ή αναλύοντας) στις μικρο-κλίμακες ενός χρωματισμένου σημείου, η μιας σύντομης χρωμα-

τικής καμπύλης σε σχέση αντίστιξης με το ζωγραφικό περιβάλλον της, θα φανεί καθαρά στη σειρά με τα επίπεδα κεφάλια μικρών παιδιών. Μικρές χρωματικές συνομιλίες, χρωματικές «αναίδειες» που «απειθαρχούν» στην ακαδημαϊκή λογική, χωρίς εντούτοις να χάνουν τη φυσιογνωμική ταυτότητά τους. Ένας ευέλικτος, αναλυτικός εξπρεσιονισμός πολύ μακρινής καταγωγής, μακρινός απόγονος εκείνου του στριφνού, απαισιόδοξου εξπρεσιονισμού, π.χ. του Μπουζιάνη. Εδώ γίνεται φανερό ότι μέχρι τον χαρούμενο «πλούτο» του Μάλαμα, πολλά φορτία ψυχοπλακωτικού βάρους ρίχτηκαν καθ' οδόν στη θάλασσα των περασμένων.

Σπανίζει στις μέρες μας η αυτοματική ζωγραφική, η οποία εντούτοις διατηρεί τον ανθρώπο κεντρικό παραστατικό της χαρακτήρα. Μας πείθει με τη φαντασία και τον ξεκούραστο διάλογο που στήνει με το θεατή.

Με τις «σκανταλιές» και τα παραμύθια που φορτώνει τα ονειρικά της ταξιδέματα. Η παιδική λυρική της μυθολογίας του Μάλαμα για να αποδοθεί έτσι χρειάζεται να υπάρχει το ισόποσο απόθεμα ψυχικής υγείας στο κοσμοσύστημα του καλλιτέχνη. Ίσως αυτό να είναι και το πιο σημαντικό γνώρισμα του ταλέντου του.

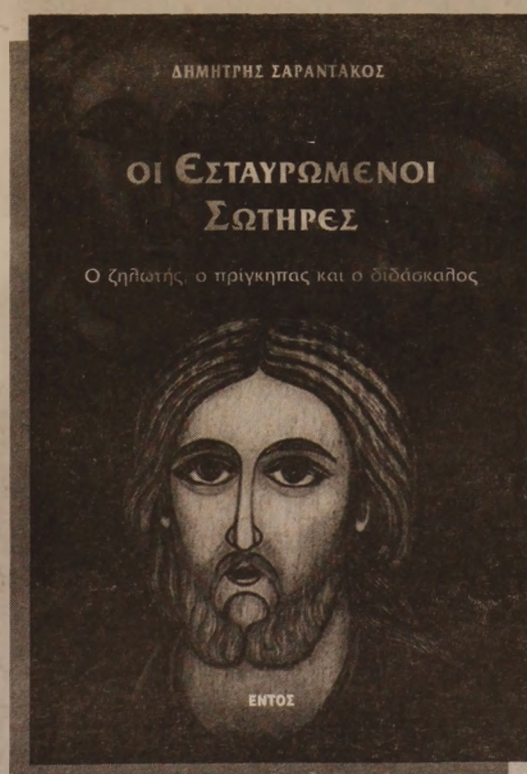
Δημήτρης Χαρίτος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΕΝΤΟΣ»

ΜΟΛΙΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Δημήτρης Σαραντάκος

ΟΙ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΙ ΣΩΤΗΡΕΣ
Ο ΖΗΛΩΤΗΣ, Ο ΠΡΙΓΚΗΠΑΣ ΚΑΙ Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Το βιβλίο αυτό δεν υπόσχεται την παραμυθία ή τη λύτρωση, αλλά σας προσκαλεί σε μια αέρινη και κοπαστική περιπλάνηση στα μονοπάτια της Ιστορίας και του μύθου, ακροβατώντας μεταξύ «πίστης» και «κρίσης» με μόνη πυξίδα την πεποίθηση ότι δεν υπάρχει η «απόλυτη αλήθεια».

Σε όλα τα βιβλιοπωλεία

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΕΝΤΟΣ»

Τηλ.: 76.48.900, Fax: 76.48.901,

Internet: www.defacto.gr • e-mail: entos@defacto.gr

ΑΝ ΒΡΕΘΕΙΤΕ στο Ρέθυμνο, μην παραλείψετε να επισκεφθείτε τις δύο εικαστικές εκδηλώσεις που πραγματοποιεί το «Κέντρο Σύγχρονης Εικαστικής Δημιουργίας Ρεθύμνης». Η πρώτη (με τη συμμετοχή έντεκα γνωστών ελλήνων και ξένων δημιουργών) με τον τίτλο «Objecthood 00 - Νέες αντιλήψεις για το αντικείμενο» πραγματοποιείται στην Αίθουσα Πυροβολικού-Φορτέτζα και θα διαρκέσει μέχρι

τις 11 Ιανουαρίου. Η δεύτερη πραγματοποιείται στον Καλλιτεχνικό Σταθμό της Α.Σ.Κ.Τ. στο λόφο Ευλήγια, όπου παρουσιάζονται έργα της Katharina Struber, στο πλαίσιο του προγράμματος ανταλλαγής καλλιτεχνών Reja. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 15 Ιανουαρίου. Και οι δύο εκδηλώσεις το αξίζουν.

«ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ '99»

ΓΙΑ ΕΒΔΟΜΗ ΣΥΝΕΧΗ χρονιά κυκλοφόρησε ο ετήσιος οδηγός που εκδίδει η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΚΡΙΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ (ΠΕΚΚ) με τον τίτλο: «Κινηματογράφος '99». Η έκδοση, η οποία παραμένει η μοναδική, ως βιβλίο αναφοράς, στον ελληνικό χώρο, σκοπό έχει τη διάσωση της κινηματογραφικής επικαιρότητας και των συμβάντων της στην αμέσως προηγούμενη περίοδο, κυρίως της ελληνικής.

Περιέχει την καταλογράφηση (τίτλος, συντελεστές, περίληψη και σύντομος κριτικός σχολιασμός) όλων των ελληνικών και ξένων ταινιών με όποιο τρόπο και αν έχουν προβληθεί (βίντεο, αίθουσα, τηλεόραση, φε-

στιβάλ). Ακόμα, περιέχει όλα τα σήριαλ, τις τηλεταινίες και τις σαπουνόπερες. Παρουσίαση όλων των φεστιβαλικών διοργανώσεων, εθνικών και τοπικών, που πραγματοποιούνται στην Ελλάδα. Επίσης, παρουσίαση των CD ή δίσκων με τα soundtracks ταινιών καθώς και όλες τις εκδόσεις βιβλίων με κινηματογραφικό περιεχόμενο. Και, τέλος, τους σημαντικούς ανθρώπους του παγκόσμιου κινηματογράφου που «φύγανε», αλλά και λεπτομερές χρονικό όλων όσων συνέβησαν στην κινηματογραφική μας ζωή. Τα κείμενα τα υπογράφουν γνωστοί κριτικοί, μέλη της ΠΕΚΚ, ενώ την επιμέλεια της έκδοσης την είχε ο Δημήτρης Κολιοδήμος.

Δ.Χ.

Β Ο Μ Β Ι Δ Ι Α

πολιτιστικής

Α Φ Α Σ Ι Α Σ

- Η αισθητική του ελληνικού Millennium: Κορκολιάρες, Κορκολόπαιδα και Κορκολιάρηδες.
- Τώρα που θα παραιτηθεί ο Αρσένης, μήπως πρέπει ν' αναλάβει το υπουργείο Παιδείας ο κ. Κορκολής;
- Μια που έχει την επαφή με τους νέους. Μια ιδέα λέω.
- Απ' την άλλη πλευρά, ο άλλος φιλόνομος, ο κ. Χριστόδουλος, εξέδωσε τ' άρθρα του στο έγκυρον ΒΗΜΑ στη σειρά «Ιδέες, Χρόνοι, Δημιουργοί» των εκδόσεων «Καστανιώτη».
- Του χρόνου να περιμένουμε τ' άρθρα του κ. Θέμου;
- Ό,τι και να πεις, το πνεύμα δεν κρύβεται.
- Μέσα στο χάος των ΜΜΕ, η εξαίρεση και η απόλαυση: Κυριακή 19.12 και το Γ' Πρόγραμμα αναμεταδίδει απευθείας χριστουγεννιάτικες συναυλίες απ' όλον τον κόσμο: από την Γροιλανδία ως την Βενεζουέλα και από την Φινλανδία ως την Μάλτα.
- Η γοητεία τού να ταξιδεύεις με τους ήχους.
- Και να σκεφθεί κανείς ότι κάποιοι κάνουν περικοπές στα κονδύλια αυτής της

- ραδιοφωνικής όασης.
- Εκσυγχρονισμός.
- Η στήλη αυτή είχε υποστηρίξει την υποψηφιότητα του φωτογράφου Μανόλη Μπαμπούση στην ΑΣΚΤ και είναι φυσικό να χαίρεται για την εξέλιξή του.
- Η έκθεσή του «Μπούστα» στην «Ιλεάνα Τούντα» αποτελεί βαρύνουσα πρόταση στο χώρο της εικαστικής φωτογραφίας.
- Εννοιολογική διάθεση και κοινωνικός προβληματισμός ταυτοχρόνως.
- Όποιος δεν είδε στη Βουλή τον κ. Βενιζέλο να χλευάζει τον κ. Μητσοτάκη λόγω Βιντεολόττο, δεν ξέρει τι σημαίνει υψηλό πολιτικό ήθος και κομψότητα πνεύματος.
- Έτσι είναι: όταν θέλουν να βρίσουν οι εκσυγχρονιστές βγάζουν στα κανάλια τους κ.κ. Γιαννόπουλο και Βενιζέλο. Τον δόκτορα Τζέκυλ και τον κ. Χάνντ.
- Οι παλιοντενεκέδες οι ξεγάνωτοι.
- Υποψήφιοι στον καινούργιο τομέα της τεχνολογίας και των νέων μέσων που προκήρυξε η ΑΣΚΤ είναι μεταξύ των άλλων δημιουργοί με πανευρωπαϊκή

παρουσία, όπως λ.χ. η Αργυρώ Παούρη και ο Δημήτρης Κόζαρης.

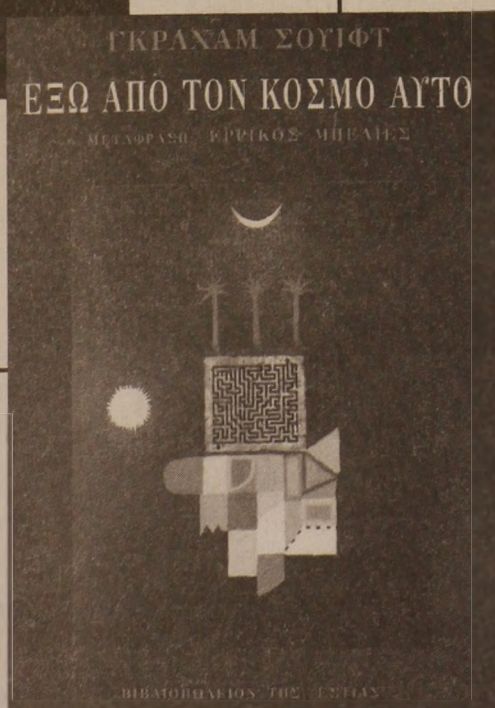
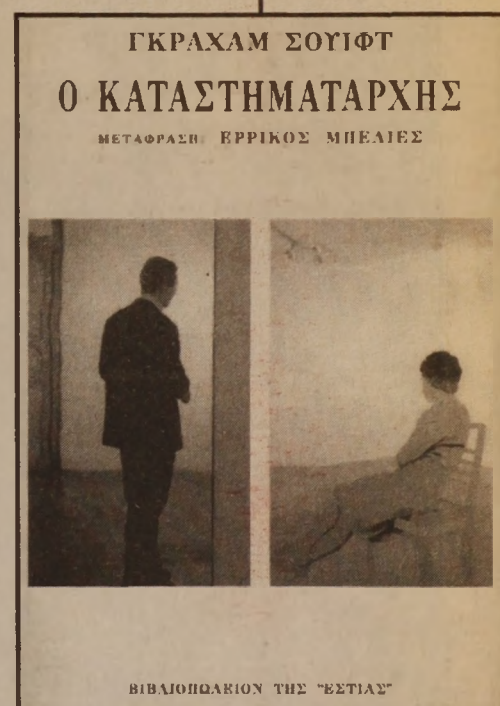
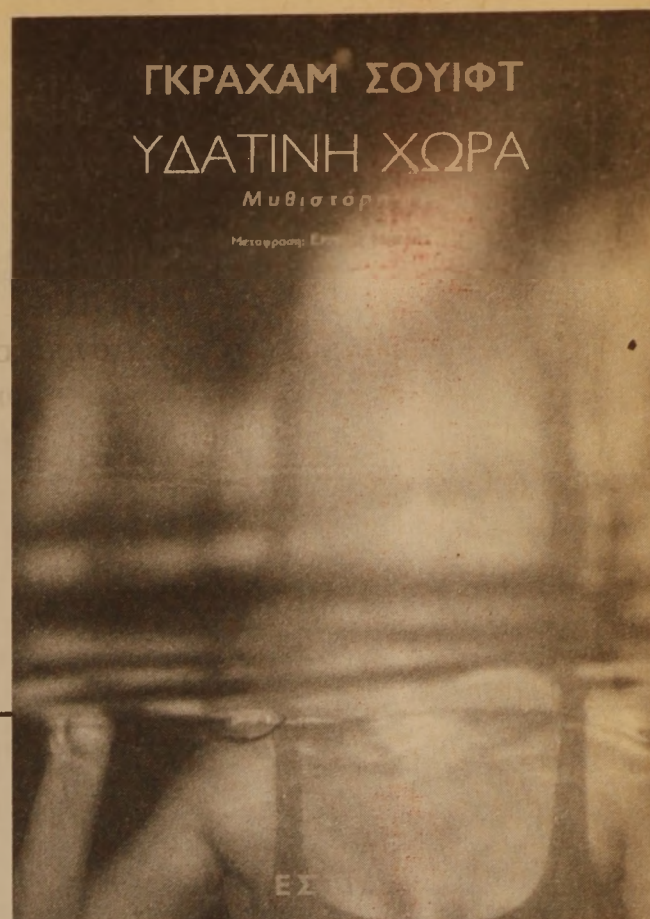
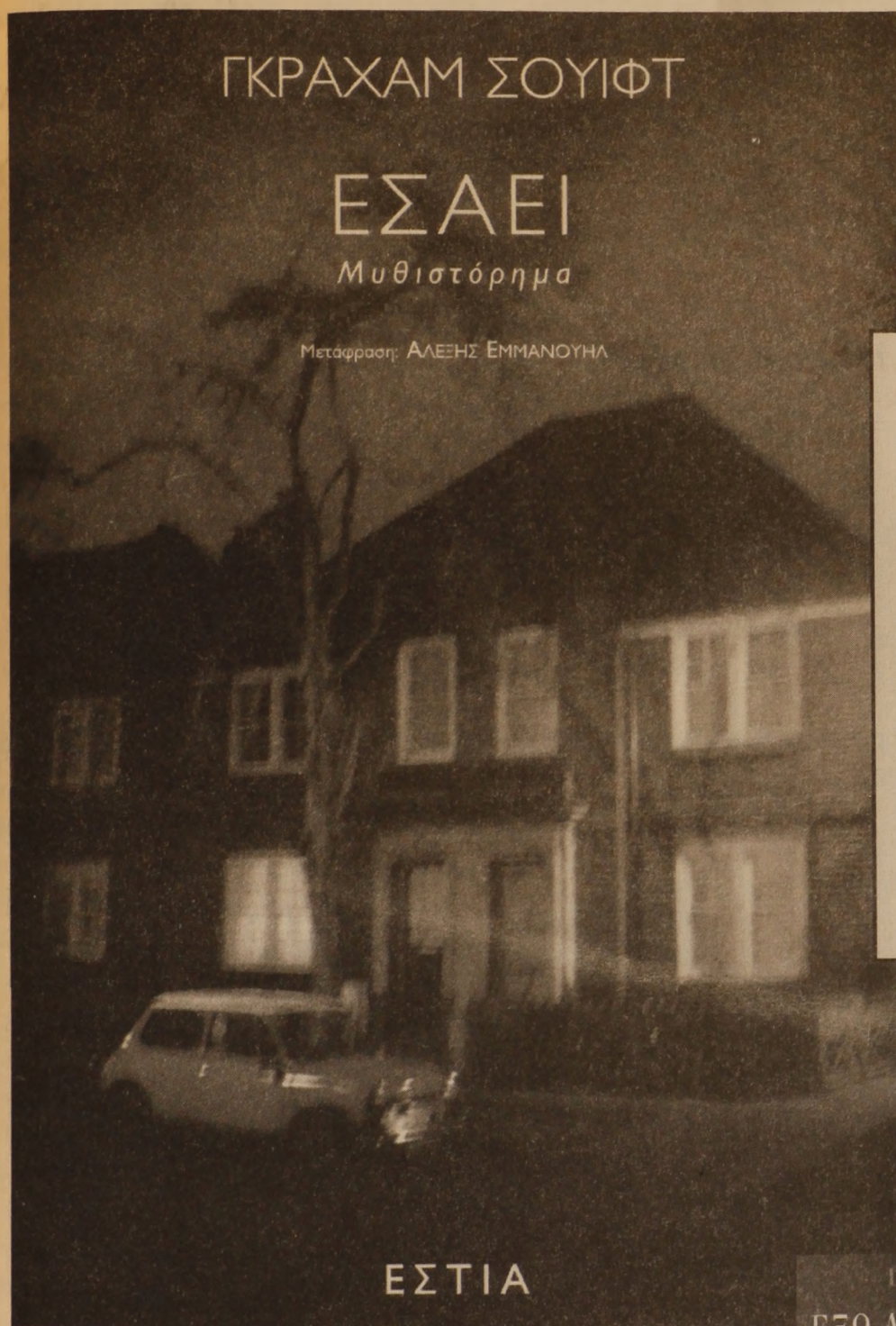
- Ο τελευταίος, ως μετακληθείς συνεργάτης της Σχολής για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές, επιτέλεσε σημαντικό έργο.
- Βέβαια, στην τελική φάση θα ληφθεί υπ' όψιν το ποιος ξέρει τον πρύτανη και τον καλεί σε ημερίδες, ποιος έχει δεσμούς με το κυβερνών κόμμα και ποιος χρηματοδοτείται από ευρωπαϊκά προγράμματα.
- Οι υπόλοιποι ας βάλουνε τα προσόντα τους στο ψυγείο
- ή στο φούρνο.
- Το θαύμα των Χριστουγέννων: τον κ. Σημίτη επαινούν και συγχαίρουν για την πολιτική του οι κ.κ. Κλίντον, Μπλαιρ, Σολάνα, Μητσοτάκης, Ντεμιρέλ, Σιράκ, Μάνος, Ετσεβίτ, Ψυχάρης, Πάγκαλος, Ολμπράιτ.
- Η εβδομάδα των παθών αργεί ακόμη.
- Ο κ. Πάγκαλος επίσης συνεχάρη τον κ. Παπανδρέου και τους αμερικανόφωνους συμβούλους του για τα επιτεύγματα του Ελσίνκι.
- Η ευφυΐα και η προβλεπτικότητα του ανδρός με άφησαν ενεό. Και η συνέπειά του επίσης.
- Συνελόντι ειπείν στο ΠΑΣΟΚ όλοι χαίρονται. Εκτός ίσως του κ. Αρσένη.
- Που μοιάζει ν' αυτοκτονεί αργά-αργά: αρσενικό και

παλιά δαντέλα.

- Χαρά οι ταξιτζήδες! Καταργήθηκαν οι λεωφορειοδρόμοι.
- Πού το ξέρω; Μα το βλέπω.
- Κι άλλα ευχάριστα νέα για τους έγκλειστους της πρωτεύουσας:
- 250.000 νέα αυτοκίνητα εισήλθαν στην κυκλοφορία το 1999. Κάτι το χρηματιστήριο, κάτι οι προεκλογικές παροχές, κάτι η ευμάρεια που τρέχει απ' τα μπατζάνια μας, οι δρόμοι του λεκανοπεδίου έχουν καταστεί αδιάβατοι.
- Ποιος είπε ότι ο δρόμος προς την Κόλαση είναι στρωμένος με ροδοπέταλα;
- Ξέρετε τι δεν θα βρει η Πρωτοχρονιά του 2000;
- Το Μετρό να λειτουργεί και την Πινακοθήκη να δείχνει τις μόνιμες συλλογές της.
- Κατά τ' άλλα, οι νεοανακαινισθείσες αίθουσές της, που στοίχισαν περί το 1,5 δισ., φιλοξενούν το Bazaar των Χριστουγέννων. Χαρά ο κ. Τζώνος!
- Ο υπουργός Πολιτισμού κ. Χρήστος τι λέει επ' αυτού;
- Πώς αφήνει το Ίδρυμα (του) να υπολειπονται;
- Και μάλιστα στις μέρες της ονομαστικής εορτής του!
- Εμείς πάντως ευχόμεθα εκ βάθους καρδιάς προς όλους Καλά Χριστούγεννα και καλή Ανάσταση του Εσταυρωμένου Πολιτισμού μας!

Μανωλάκης ο Βομβιστής

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΓΚΡΑΧΑΜ ΣΟΥΙΦΤ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ 84-ΑΘΗΝΑ 10553
ΤΗΛ. 3213907, FAX: 3214610
e-mail: hestiagr@hol.gr

Ολόκληρη η Αναγέννηση ξιπάζεται από την γοητεία και τις δυνατότητες της μίμησης, έτσι ώστε η ζωγραφική να καθίσταται καθ' ολοκληρίαν ο αντιγραφέας «πράξεως σπουδαίας και τελείας» και να επιχειρηματολογεί πεισματικά επί του προφανούς. Αντίθετα ο –συκοφαντημένος– Μεσαίωνας παδαίνεται να καταστήσει ορατό το αόρατο, σε βαθμό ώστε να δικαιώνεται εν πολλοίς ο Ζήσιμος Λορεντζάτος όταν λέει πως «τελευταία μεγάλη εποχή της Ευρώπης στάθηκε ο λεγόμενος μεσαίωνας με τις ουρανοδεμέλιωτες γοτδικές εκκλησιές του».

Ο Γκρέκο και το «αρχαίον κάλλος»

του Μάνου Στεφανίδη

Ο Άγιος Ανδρέας και ο Άγιος Φραγκίσκος, περ. 1590-1595. (Πράδο): Οι μορφές του Γκρέκο πατάνε στη γη, αλλά τα κεφάλια τους μπλέκονται στα σύννεφα τ' ουρανού. Εδώ απορρίπτεται βέβαια ο τύπος της βυζαντινής εικονοποιίας, αλλά διατηρείται η ουσία. Το σώμα να είναι κέλυφος ψυχής.

Εις το καθ' ομοίωσιν συνεπανάγαγε
το αρχαίον κάλλος αναμορφώσασθαι
Από το Ελληνικό Requiem

Ο Γκρέκο πάλι αγαπούσε να βιάζει τα ισχύοντα αισθητικά σχήματα και σαφώς ν' ανατρέπει την καλλιεπή μίμηση της βενετσιάνικης σχολής υπέρ της «ομοιότητας» προς ένα κάλλος αρχαίο που δεν εξαντλείται στην επιφάνεια των πραγμάτων και δεν έλκεται από την σωματική ομορφιά. Είναι προφανές πως όσο ωριμάζει τόσο και αποκολλάται από τις κυρίαρχες τεχνικές της αναπαράστασης ή τις λογικές της συμμετρίας ή των φυσιοκρατικών αναλογιών. Οι συνθέσεις του πυρπολούνται από ένα εσωτερικό άκτιστον φως, το οποίο άλλοτε ιριδίζει μεγαλόπρεπα και άλλοτε εκρήγνυται πυρετικά συμπαράσυροντας λογικά σχήματα και αισθητικές κατασκευές. Ο Γκρέκο γεννήθηκε για να διασαλεύει ασφάλειες και να διασύρει βεβαιότητες. Νεότατος απογαλακτίζεται από την κομψευόμενη ιταλοκρητική μανιέρα του Μιχαήλ Δαμασκηνού κρατώντας μέσα του το μυστήριο της Θεοφάνειας όπως το καλλιεργούσε η ανατολική παράδοση. Στη συνέχεια απεκδύεται τον αισθητισμό της Βενετίας ή της Ρώμης υπέρ μιας ζωγραφικής παράφορα παροξυσμικής που λάμπει ένδον και απλώνεται επεκτατικά χωρίς προσχεδιασμούς. Τα επιμηκυμένα σώματα του Greco δεν έχουν υλική σάρκα αλλά πνευματικόν όγκο και αναρριπίζονται ανήσυχα σαν φλόγες φωτιάς πατώντας με τα άκρα τους τη γη και ανασκαλεύοντας με τα χέρια τους τον ουρανό. Ιδοὺ η τυπική του σύνθεση: ψιλόλιγνα κορμιά ασκητικά, σελιδωμένα σε στενόμακρους οραματικούς χώρους που ενώνουν γη και ουρανό. Είναι σαν να διαβάξει Greco ο Γ. Σαραντάρης όταν γράφει: «Ο ουρανός είναι ένας τόπος που κατοικείται από εμάς ... πιανόμαστε επάνω του όπως τα παιδιά στα δέντρα.» Πρόκειται κατ' ουσίαν για ψυχές απελευθερωμένες από την ειρική της σάρκας που, βυθισμένες σε έκσταση, αναπολούν τις ιδέες όπως το ήθελαν οι Νεοπλατωνικοί και ο Πλωτίνος. Ο Greco, κατ' ουσίαν, ασκεί με την τέχνη του βαθύτατη κριτική στον ισχύοντα ρασιοναλισμό και ως λόγιος σκεπτόμενος περνά στην ζωγραφική του μια σειρά ρηξικέλευθων απόψεων καθιστώντας την «φιλοσοφία σιγώσα». Υπάρχουν θέματα στα οποία επανέρχεται πεισματικά και μέσω των

οποίων αντιδρά στην διαφθορά της εκκλησίας ή στην τυφλότητα των αιρέσεων: «Ο Χριστός εκδιώκων τους εμπόρους από τον Ναό», «Η Ίασις του Τυφλού», «Η Μετανοια του Πέτρου» κ.λπ. Όσο κι αν αποδώσουμε τα θέματα αυτά στις παραγγελίες της Αντιμεταρρύθμισης, ο διαβασμένος και κοσμοπολίτης Greco δεν μπορεί παρά να έχει προσωπικές απόψεις. Η θεολογική του παιδεία στηρίζεται στους πατέρες των πρώτων χριστιανικών αιώνων αλλά και στους μεγάλους Μυστικούς Δύσης και Ανατολής. Αντί μάλιστα ν' αναλίσκαστε σε θέματα που έχουν να κάνουν με τον κατοπινό του μύθο –λ.χ. η λανθασμένη ταύτισή του με το Φόδελε–, θα ήταν πιο χρήσιμο να ερευνήσουμε τη σχέση του με τα νηπτικά κείμενα και την φιλοκαλία. Ο David Davies, νομίζω, στον τομέα αυτόν πρωτοπορεί. Απ' την άλλη πλευρά οι μυθικές προσωπικότητες δικαιούνται την, έστω αυθαίρετη, μυθολογία τους.

Επίσης ο Greco φωτίζει τις εικόνες του μ' ένα φως που δεν εκπορεύεται από φυσική πηγή. Εδώ η βυζαντινή του παιδεία αποδεικνύεται πολύτιμη και ο ψευδο-Διονύσιος με την «Ουράνιον Ιεραρχία» του αλη-

Κ. Παρδένης,
Αγία Σοφία 1918 π.
Ο Παρδένης
έχει βαδύτατα
επηρεασθεί από
τον σπιριτουαλισμό
και την σχηματοποίηση
του Γκρέκο. Συχνά
οι συνδέσεις του
απογειώνονται με συναυλίες
αγγέλων και ουράνια
πλάσματα
(όπως για παράδειγμα
συμβαίνει στην «Αποδέωσιν
του Αθανασίου Διάκου».

θινός καθοδηγητής: Τον υπέρφωτον ευχόμεθα γνώφον. Ο Greco καταλήγει σε κάποιες φωτιστικές συμβάσεις οι οποίες παραπέμπουν «προς τον αρχίφωτον πατέρα», και «στο φως το αληθινόν το φωτίζοντα πάντα άνθρωπον ερχόμενον εις τον κόσμον». Είναι φυσικό η μονοεστιακή προοπτική της Αναγέννησης ή οι πρισματικοί φωτισμοί και οι πυραμιδοειδείς φωτο-

σκιάσεις του Μανιερισμού να μην του επαρκούν για τις θεολογούσες περί ουρανίου φωτός, συνθέσεις του.

Έτσι οι λύσεις του, απόλυτα προσωπικές, κατ' ουσίαν βιάζουν το φωτιστικό σύστημα της δυτικοευρωπαϊκής παράδοσης. Ο Greco αξιοποιεί την βυζαντινή μεταφυσική όχι τύποις αλλά ουσία· χωρίς πάντως να ξεχνά διόλου την προσωπική του συμβολή

Κυκλοφορούν από τις εκδόσεις ΣΟΚΟΛΗ

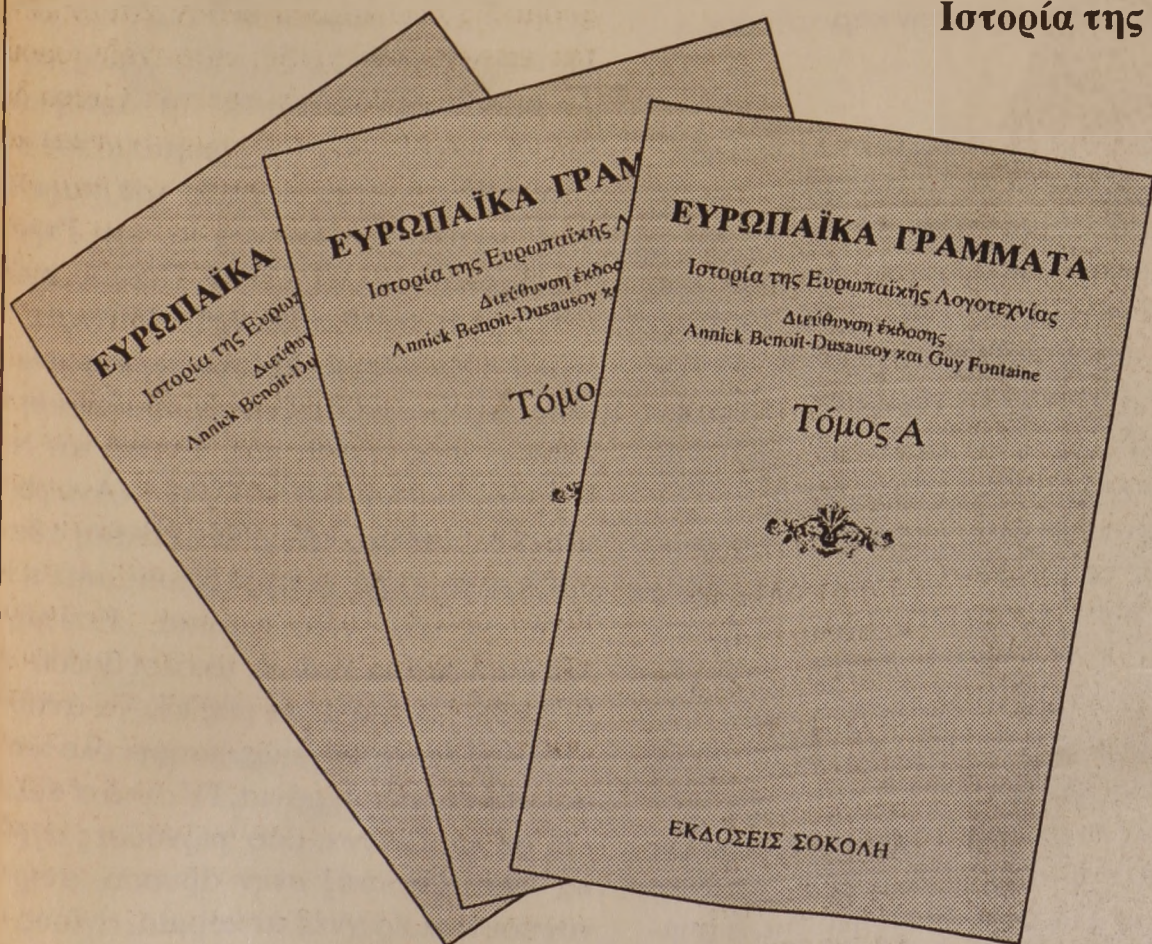
Ιστορία της Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας Τόμοι Α, Β & Γ

Αναζητώντας την ευρωπαϊκή ταυτότητα, η τρίτομη έκδοση *Ευρωπαϊκά Γράμματα. Ιστορία της Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας* δεν υποτιμά τις εθνικές ιδιαιτερότητες.

Η ευρωπαϊκή πολυμορφία αναδεικνύεται μέσα στη διαχρονία: από τις απαρχές της, που ανιχνεύονται στην ελληνορωμαϊκή παράδοση, στις βιβλικές ρίζες της, τους μεσαιωνικούς χρόνους και την αναγέννηση, ως τους νεότερους χρόνους, τον κλασικισμό, τον ρομαντισμό και τα ριζοσπαστικά κινήματα του εικοστού αιώνα.

Ένα έργο σύνθετο καθώς μετά την παρουσίαση των λογοτεχνικών γεγονότων της Ευρώπης σε ορισμένη εποχή ακολουθεί μια διαχρονική επισκόπηση αφιερωμένη σε ένα ιδιαίτερο είδος ή σ' ένα ειδικό θέμα.

**ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ
ΣΤΑΘΕΡΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ Σπ. Τρικούπη 3-5, 106 83, Αθήνα, τηλ.: 38.05.520, 38.22.732

Γκρέκο και Χόρχε Εμμανουέλ, *Η Συναυλία των Αγγέλων* (1610-1622).

Πρόκειται για το άνω τμήμα ενός «Ευαγγελισμού» που προοριζόταν μαζί με την *Πέμπτη Σφραγίδα* για το παρεκκλήσιο του Νοσοκομείου Tavera. Κατά κοινή τύχη μάλιστα και τα δύο έργα κόπηκαν κατά τον 19ο αι. Η «Συναυλία» αποκτήθηκε το 1931 για την Εθνική Πινακοθήκη από τον Ζ. Παπαντωνίου και μέχρι σήμερα έχει μελετηθεί μερικώς. Τα πορτοκαλοκόκκινα ιμάτια του πρώτου Άγγελου αριστερά είναι χρωματικά όμοια με τον χιτώνα στα πόδια του Ιωάννη του Ευαγγελιστή στην *Πέμπτη Σφραγίδα*. Το τερατικό όμως κεφάλι αποκαλύπτει ότι δεν φτιάχτηκε απ' τον Γκρέκο. Ο Γκρέκο συνηθίζει τις παραμορφώσεις και ενδίδει στο τρομακτικό, ποτέ όμως δεν καταφεύγει στην καρικατούρα ή το τερατώδες.

στην εξέλιξη της τέχνης της εποχής του. Το διάπυρο όραμά του φλέγεται και από συνείδηση Ιστορίας!

Αλήθεια, τι απεικόνιζε το ελλείπον κομμάτι από την «Πέμπτη Σφραγίδα της Αποκαλύψεως»; Τι να κοιτάζει ο γονατισμένος Ιωάννης, προς τα πού απευθύνεται η εκστατική του χειρονομία; Μήπως πάλι προς μια ουράνια αγγελική συναυλία ή απλώς μια Θεοφάνεια μέσα από έκρηξη φωτός; Μάλλον «μια αρχή του φωτίζεσθαι» είναι η αιτία που καταιώνίζει με ηλεκτρίζουσες ακτίνες τις γυμνές μορφές κάτω. Θα πρέπει όμως ν' αποτελεί ένα αρκετά άυταρκες κομμάτι της όλης σύνθεσης για να παρουσιάζει ενδιαφέρον ο τεμαχισμός του. Εξάλλου το ίδιο πράγμα συνέβη και στην αδελφή σύνθεση της Εθνικής Πινακοθήκης από το Νοσοκομείο Tavera του Τολέδο, τον «Ευαγγελισμό» με την άνωθεν «Συναυλία των Αγγέλων». Πρόκειται για ένα έργο του οποίου η γοητεία έγκειται στα αινίγματα που κρύβει.

Ο –σκόπιμα– εξωπραγματικός χαρακτή-

ρας των φωτισμών, πάλι, στον Greco φαίνεται και από ένα άλλο στοιχείο. Υπάρχουν πίνακες όπως είναι «Ο Ιωσήφ και ο μικρός Χριστός» ή «Ο Άγιος Ανδρέας και ο Άγιος Φραγκίσκος» όπου κάτω χαμηλά, εκεί που παρουσιάζεται φασματικό το Τολέδο, υπάρχει νύχτα, ενώ απάνω στον ουρανό σελαγίζει πρωινό φως. Αυτή η συνύπαρξη των αντιθέτων καθίσταται κοινός τόπος στη σκέψη ενός ζωγράφου που θεωρεί το φως γεγονός κατ' εξοχήν μεταφυσικό. Υπό την έννοια αυτή ο Greco προαναγγέλλει τον γνωστό πίνακα του R. Magritte (δουλεμένο σε περισσότερες από δύο παραλλαγές) με τίτλο «L' Empire des Lumieres». Σ' αυτήν την αυτοκρατορία των φώτων το σπίτι στο πρώτο επίπεδο ζει σε νύχτα, ενώ απάνω κυριαρχεί το φως μιας μέρας. Για τον Greco, βέβαια, ο συμβολικός χαρακτήρας είναι προφανής: Στη γη υπάρχει ο ζόφος της φθοράς και της αμαρτίας, ενώ στον ουρανό το φως καταυγάζει την αιωνιότητα. «Και το φως εν τη σκοτία φαίνει και η σκοτία αυτό ου κατέ-

λαβεν (Κατ. Ιω. Α 5-6). Τα φώτα του Greco κρατούν την «αναμμένη σιωπή» των αστεριών του Γ. Σαραντάρη και διεκδικούν το πνευματικό τους αίτημα. Τα προβλήματα που δημιουργούν στον θεατή, ποικίλα. Ο ζωγράφος όμως ποτέ δεν έστερξε σε μια εύκολη, μιαν αγοραία ομορφιά. Τα σώματά του «αναμορφώνονται» ορεγόμενα τοι «αρχαίου κάλλους», και ίσως γι' αυτό ο ζωγράφος τους δεν δίστασε να κονταροχτυπηθεί με το τρομώδες ή το παράδοξο. Εξάλλου, ξέρει πολλούς δρόμους η ομορφιά, και η τέχνη πόρρω απέχει από το να είναι η καθησυχαστική πολυθρόνα που γύρευε ο Matisse. Αυτός υπήρξε και ο κύριος λόγος της ακατανοησίας του Greco στην εποχή του και στις αμέσως επόμενες. Ο Ρομαντισμός, τέλος, του 19ου αι. είδε σ' αυτόν ό,τι ήθελε να δει: εμπνευσμένη τρέλα και νοσηρή ωραιότητα. Ο Μοντερνισμός διέγνωσε στη συνέχεια τη ρήξη και τη ριζοσπαστικότητα της φόρμας. Η μάχη, εν ολίγοις, με τον ακαταπόνητο Κρητικό μόλις τώρα αρχίζει.

Την αγάπη προς ένα εσωτερικό κάλλος που δεν εξαντλείται στην επιφάνεια και την εμβάθυνση στη γοητεία του τρομώδους και του μυστηριακού. Ο Γκρέκο δεν βολεύεται σ' εύκολα ερμηνευτικά σχήματα και δραπετεύει. Επίσης, μ' έναν τρόπο αποκαλυπτικό όσο και παράδοξο, ο ζωγράφος ανοίγει έναν ασυνείδητο διάλογο με τον Μοντερνισμό και ο Μοντερνισμός –πράγμα παράδοξο– κατακτά την αυτογνωσία του και υπερβαίνει τον ερμητισμό του αντιπαρατιθέμενος με μορφές του παρελθόντος· αντιπαρατιθέμενος με τον Γκρέκο. Τα ονόματα πολλά: Σεζάν, Πικάσο, ομάδα του Γαλάζιου Καβαλάρη, Μαγκρίτ και Νταλί... Εγώ όμως θα επιλέξω ένα κείμενο ελληνικό για να δείξω την προέκταση του Γκρέκο στον αιώνα μας. Εννοώ τον Νίκο Καζαντζάκη και την περίφημη «Αναφορά» του: «... Και στο τέλος δεν είναι η αθανασία η ανταμοιβή, ο παράδεισος μήτε η Κόλαση· στο τέλος είναι η φωτιά... Εσύ πήγαινες μπροστά κι εγώ σε ακολουθούσα· εσύ μ' έμαθες πως η μέσα μας φλόγα αντίθετα με τη φύση της σάρκας, μπορεί όλο και να φουντώνει με τα χρόνια. Γι' αυτό σ' έβλεπα και σε καμάρωνα, όσο γεροντούρες αγρίευες. Όσο ζύγωνες στην άβυσσο, αντρείδονουσιν: κι έριχνες τα κορμιά, αγίους, αρχόντους, καλογέρους στο καμίνι του ματιού σου, τους έλιωνες σα μέταλλα, τους καθάριζες απ' τη σκουριά τους και ξελαγάριζες το καθαρό χρυσαφί της ψυχής τους. Ποια ψυχή; Τη φλόγα...».

ΤΖΟΑΝΝΑ ΣΚΟΤ

ΤΟ ΜΑΝΕΚΕΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΕΛΛΗ ΕΜΚΕ

Μια γοητευτική όσο και παραδομένη στη φθορά έπαυλη, ένοικοι που συγκλονίζονται από φλογερά πάθη, σεξουαλική μύηση και ερωτική διάψευση, μάχη της ζωής ενάντια στο θάνατο. Πνεύμα, τολμηρά τεχνάσματα, χιούμορ και ανθρωπιά συνθέτουν ένα μυθιστόρημα που παγιδεύει τον αναγνώστη σε δίχτυ μαγικό.

“Έχουμε να ακούσουμε τέτοια φωνή από την εποχή που ο Οβίδιος έγραφε τις *Μεταμορφώσεις* του”

The New York Times Book Review

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

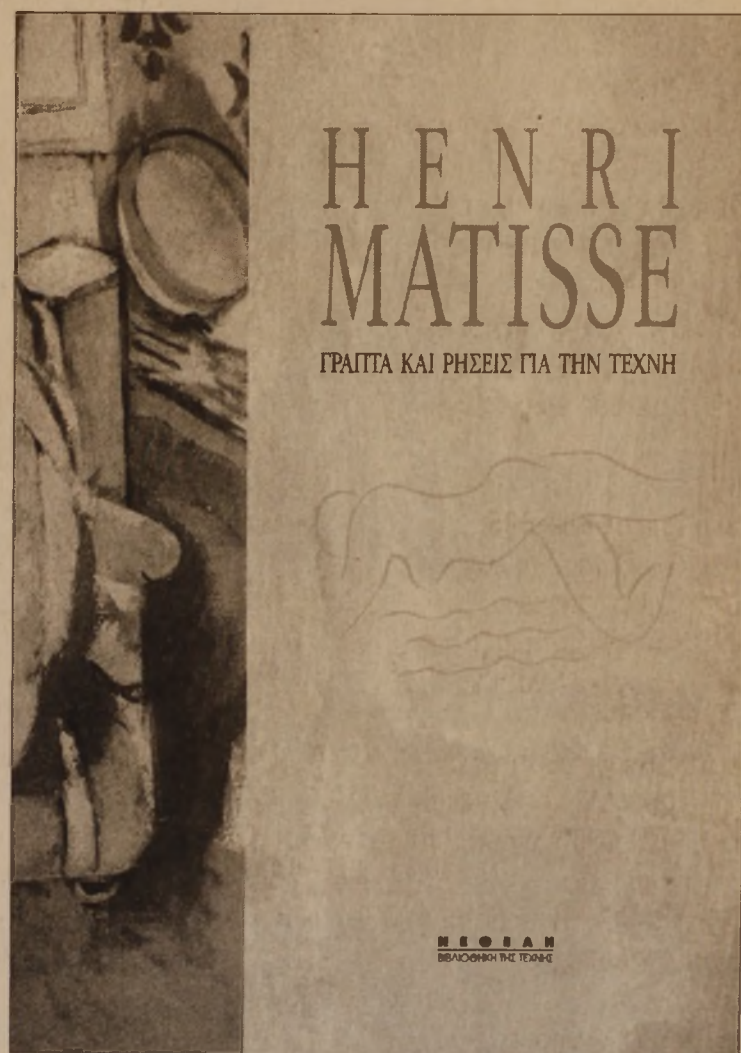
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 • ΑΘΗΝΑ 10680

ΤΗΛ. 3607.744 • FAX 3623.093

E-mail: nefeli-p@otenet.gr

Henri Matisse

ΓΡΑΠΤΑ ΚΑΙ ΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Ο Matisse άφησε ένα μεγάλο σύνολο από στοχασμούς, παρατηρήσεις, κρίσεις, απόψεις για το έργο του και για την τέχνη γενικά σε ορισμένους προνομιούχους μάρτυρες της εξέλιξης της ζωγραφικής του, και έδωσε σε άλλους την ευκαιρία να τις καταγράψουν. Έτσι προκύπτουν αφενός τα *γραπτά*, στα οποία ανήκουν επιστολές, δημοσιευμένες συνομιλίες, κείμενα γραμμένα από τον ίδιο..., και αφετέρου οι *ρήσεις*, σταχυολογημένα αποσπάσματα από προφορικές συνομιλίες με φίλους ή συνεντεύξεις στο ραδιόφωνο, όπου αναπτύσσεται η προσωπική προβληματική του ζωγράφου και περιγράφεται η πορεία της καλλιτεχνικής του ζωής.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 • ΑΘΗΝΑ, 10680

ΤΗΛ. 3607.744 • FAX 3623.093

E-mail: nefeli-p@otenet.gr

Είναι τούτη η κατ' εξοχήν χρυσή περίοδος για τη δισκογραφική αγορά. Στις προθήκες των δισκοπωλείων βρίσκεται, κυριολεκτικά, οτιδήποτε μπορεί να φανταστεί ή να επιθυμήσει κανείς. Είναι όσο ποτέ άλλοτε τα τελευταία χρόνια σε τέτοια έξαρση η προσφορά, που η ζήτηση φαίνεται να χάνεται, αποσβολωμένη στην άβυσσο της κατανάλωσης. Προσοχή, μόνο, στις εκρήξεις θαυμασμού προς τους αγαπημένους καλλιτέχνες... Βλάπτει σοβαρά την αξιοπρέπεια. Καλές γιορτές!

Κλίμα εορτών

του Βασίλη Ρούβαλη

CHRISTMAS IN VIENNA VI

Placido Domingo - Patricia Kaas -
Alejandro Fernandez

Ο τενόρος Placido Domingo χαίρει παγκόσμιας φήμης ξεπερνώντας τα όρια του κοινού της πολύφαντης όσο όμως

και «ταλαιπωρημένης» όπερας, ένα μουσικό είδος υψηλής καλλιτεχνικής προσδοκίας ακόμη και στην εποχή μας. Η σειρά των ηχογραφήσεων *Christmas in Vienna* έχει πλέον καθιερωθεί στην εορταστική δισκογραφία χάρις τόσο στην αδιάλειπτη παρουσία του προαναφερόμενου τενόρου όσο και στους ερμηνευτικούς συνδυασμούς που κάθε φορά πραγματοποιούνται. Εκτός του Placido Domingo έχουν συμμετάσχει οι Jose Carreras, Charles Aznavour, Riccardo Cocciante και άλλοι δημοφιλείς, με έσχατους τη Γαλλίδα σταρ Patricia Kaas και τον μεξικανό νεοαφιχθέντα στα σαλόνια της όπερας Alejandro Fernandez. Το έκτο αυτό πόνημα σχετίζεται με κάλαντα και καντσονέτες, πασίγνωστα σ' όλους, χιλιотραγουδισμένα, πέραν βέβαια των ορίων των εθνικών λαϊκών παραδόσεων, αλλά και μερικών νέων συνθέσεων που

επικυρώνονται στο γιορτινό πνεύμα των ημερών. Και όπως σ' όλα τα προηγούμενα, διακρίνονται για τη γλυκερή χροιά και δίχως εξάρσεις εκτέλεσή τους από τη Συμφωνική Ορχήστρα της Βιέννης. Μια συλλογή που εάν δεν περιχαρακώνεται στη συνείδηση των ακραιφνών και δογματικών ακροατών όπερας, διακρίνεται ωστόσο για την καλή της πρόθεση και το αρκούντως συμπαθές αποτέλεσμα, σαφώς στο πλαίσιο της εμπορικής προοπτικής και της glamorous εξωστρέφειάς της.

UGO FARELL

Preces Meae

μπουμ πιστοποιεί μια σπάνια καλλιτεχνική δυναμική που υποκρύπτεται σ' αυτόν τον άξιο νεαρό τενόρο, ο οποίος, αν μη τι άλλο, θέτει ισχυρότατες βάσεις για διεθνή καριέρα στον δύσκολο ερμηνευτικό χώρο που καλείται να αντεπεξέλθει. Το *Preces Meae* παρουσιάζεται με θέματα που κυρίως ο ίδιος έχει συνθέσει, αποκαλύπτο-

Μια ευχάριστη έκπληξη αποτελεί η συγκεκριμένη κυκλοφορία του πρωτοεμφανιζόμενου Ugo Farrell. Το προκείμενο άλ-

ντας έναν δημιουργό μεστό και ολοκληρωμένο όσο κι έναν ερμηνευτή με ποικιλία χρωματισμών και επάλληλη ένταση. Εκτός αυτών υπάρχουν στο cd και τρεις διασκευές κλασικών θεμάτων που δίνουν επαρκώς το στίγμα του: το γνωστό "Pavane Pour Une Infante Defunte" του Maurice Ravel, το "Romance De Nadir" από την όπερα του Bizet "Les pecheurs" και το "Pastor" του Dvorak. Ο Ugo Farrell πετυχαίνει το σμίξιμο της μοντέρνας αρτιότητας από τη σύγχρονη ποπ μουσική με την κλασική οπερατική αντίληψη θυμίζοντας -γιατί όχι;- τις επιδόσεις των Farinelli και Klaus Nomi.

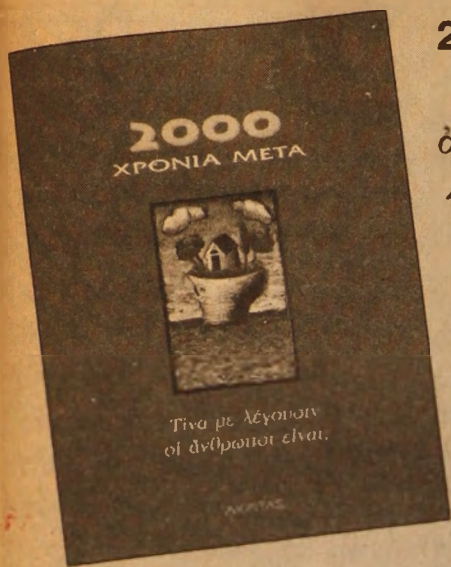
HEVIA

Tiera De Nadie

Ένα ξεχωριστό άκουσμα αποτελεί το άλμπουμ του ισπανού συνθέτη Jose Angel Hevia που προσδοκά μια θέση στο

πάνθεον της έθνικ παραγωγής των τελευταίων χρόνων. Για άλλη μια φορά γίνεται αυτοσκοπός και μοναδική επιδίωξη η προσέγγιση των παραδοσιακών ακουσμάτων από διάφορους τραγουδοποιούς που θεωρούν την εθνική τους μουσική απαραίτητη στο μπόλιασμα της παγκοσμιοποίησης. Τούτο δεν γίνεται πάντοτε εφικτό, καθότι δύσκολη η λεπτοεργασία επέμβαση, και ως εκ τούτου το αποτέλεσμα είναι δυσανάλογο ή ελλιπές. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, επιδιώκεται να μην αλλοιωθεί ο παραδοσιακός χαρακτήρας των τραγουδιών από την Asturias, όπου τα κέλτικα στοιχεία της την διαφοροποιούν από την υπόλοιπη παραδοσιακή μουσική της Ισπανίας - μάλιστα η χρήση της γκάιντας ως βασικού οργάνου ξαφνιάζει τους μη μυημένους ακροατές. Οι κέλτικες μελωδίες μπολιάζονται με ήχους διαφόρων προελεύσεων κρουστών, ώστε οι ποπ ενορχηστρώσεις να μην παραμορφώνουν τον χαρακτήρα των κομματιών. Εκτός της γκάιντας, φλογέρες, φλάουτο, έγχορδα, ηλεκτρικές κιθάρες, ακόμη και ελληνικότατο μπουζούκι συμπράττουν σ' αυτό το ιδιαίτερο χωνευτήρι. Θα 'ταν αναντίρρητα τελεσφόρος η ακρόαση αυτής της μουσικής χωρίς τα ψεγάδια της ηλεκτρονικής επέμβασης, όμως ακόμη κι έτσι το αποτέλεσμα είναι πολύ ενδιαφέρον και ελκυστικό.

2000 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ...

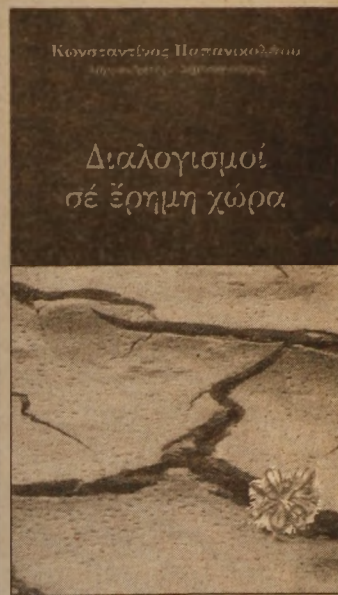
Περισσότεροι από 60 Έλληνες και ξένοι (από τόν Οικουμενικό Πατριάρχη μέχρι τόν πλέον άφανή) «άντιδροῦν» μέ ζωντάνια καί τρόπο προσωπικό στό έρώτημα τοῦ Χριστοῦ: “Τίνα με λέγουσιν οί άνθρωποι είναι;” Τά κείμενα αὐτοῦ τοῦ τόμου κρυσταλλώνουν μιά ἐποχή πού βαδίζει γοργά στήν τρίτη χιλιετία. Καταδείχνουν ἕναν Χριστό πού προσπερνᾷ τή “θεσμική” Ἐκκλησία ξαναδίνοντας νόημα στήν Ἐκκλησία ὡς Σῶμα Του. Μέσα ἀπό τή διαμαρτυρία ἀποκαλύπτεται τό οὐσιῶδες. Μέσα ἀπό τό βίωμα φανερώνεται μιά πίστη πού λιανίζει τήν ὑποκρισία καί τό ψεῦδος, πού ξαναδίνει νόημα στά μικρά καί καίρια τῆς ζωῆς μας.

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΛΙΝΩΔΟΥΜΕΝΑ - ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΙ ΣΕ ΕΡΗΜΗ ΧΩΡΑ

Δύο βιβλία στά ὁποῖα τό σημερινό, τό ἐπετειακό ἤ τό ἐπικαιρο, νοημα-τοδοτεῖται ἀπό τό διαχρονικό καί αἰώνιο.

Ὁ Χρήστος Γιανναράς, διατρέχει μέ γλαφυρότητα τίς μεγάλες γιορτές τῆς Ὁρθοδοξῆς παράδοσης ψηλαφώντας τό πλήρωμα τῆς ζωῆς πού ὑπερ-νικά τόν θάνατο.

Ὁ Κωνσταντῖνος Παπανικολάου, μέ δημοσιογραφική ἀμεσότητα ἀντι-κρύζει καί σχολιάζει τή σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα κάτω ἀπό τό φῶς τῆς ἐντολῆς: «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Ἡ ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ καί ἡ ἀλήθεια τῶν «χριστιανῶν» ἀντιπαρατίθενται δημιουργικά σέ μιά «ἐρημη χώρα» ὅπου ἡ ζωή ἀνθίζει πέρα ἀπό τά φαινόμενα.

ΑΚΡΙΤΑΣ

- Ἀθήνα: Ἐφέσου 24, 171 21 Νέα Σμύρνη, τηλ.: 9334 554, 9314 968, fax: 9311 436 • Στοά τοῦ Βιβλίου, τηλ.: 3247 678
- Θεσσαλονίκη: Τσιμισκή 5, τηλ.: 031 540610 • E-mail: akritaspublications@ath.forthnet.gr

ΟΔΥΣΣΕΑ ΚΟΥΜΑΔΩΡΑΚΗ

Ο ΕΞΩΛΕΣΤΑΤΟΣ

Μία από τις ξεχωριστές φυσιογνωμίες του 1821, που είχε θέσει ως μοναδικό στόχο την απελευθέρωση της Ελλάδας από τους Τούρκους, χωρίς σκοπιμότητες και συμ- φέροντα, ήταν και ο Υδραίος επαναστάτης Αντώνης Οικονόμου. Ο Οικονόμου (1780-1821) μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία από τον μπουρλοτιέρη των ψυχών, Παπαφλέσσα στην Κωνσταντινούπολη. Όταν επανήλθε στην πατρίδα του, φλογι- σμένος και μεθυσμένος από την ιδέα της επανάστασης, ξεσήκωσε το λαό της Ὑδρας, παρά τη θέληση των προκρίτων, οι οποίοι έμεναν αδρανείς.

Αν και βασικός στόχος της μυθιστορίας είναι η ζωή και η δράση ενός συγκεκριμέ- νου αγωνιστή, εντούτοις υπάρχει η αίσθηση ότι ο “μέγας σηκωμός” τώρα αρχίζει με όλο το πάθος και το γνωστό ενθουσιασμό. Ο αναγνώστης μεταφέρεται στο κλίμα της εποχής, ζει την αγωνία, το πείσμα και τον ενθουσιασμό, μετέχει στην ιδιωτική και δημόσια ζωή και γνωρίζει λεπτομέρειες από τον τρόπο του πολέ- μου μέχρι τη διοίκηση των μοναστηριών και την απόκτηση των τεράστιων περιουσιών τους.

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΩΡΙΚΟΣ

Ζωοδόχου Πηγής 29, Αθήνα, Τ.Κ. 106 81, Τηλ.: (01) 3303609 Τηλ. & Fax: (01)3301866
Πεσμαζόγλου 5 (στοά του βιβλίου), Αθήνα, Τηλ: (01) 3212641

Από ετούτη εδώ τη στήλη, μετά την προβολή της ταινίας του Κώστα Καπάκα στο Φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης, μαζί με την οπωσδήποτε δετική εικόνα, στη βραχύλογη αναφορά μας σ' αυτή, είχαμε διατυπώσει κάποιες ασαφείς επιφυλάξεις, κυρίως για σεναριακές ανακρίβειες. Τις αποσύρουμε.

Ο αφρός των ημερών

του Δημήτρη Χαρίτου

Μια δεύτερη προβολή της ταινίας μάς βοήθησε –πράγμα που κατά κανόνα συμβαίνει με τις καλές ταινίες– να αποσαφηνίσουμε απορίες, επιφυλάξεις ή και να επιβεβαιώσουμε τις πρώτες εντυπώσεις. Σπουδαίο πράγμα η «δεύτερη ανάγνωση» εκεί που αυτή αξίζει τον κόπο.

Η συγκεκριμένη, λοιπόν, ταινία έβαλε με ακρίβεια τα σύνορα των προθέσεων της και τα ετήρησε με τρόπο που δεν μας έχει συνηθίσει ο ελληνικός κινηματογράφος των ημερών μας. Μια γλυκόπικρη (τέτοιες είναι πάντοτε οι ιστορίες αναδρομής στο χρόνο) ηθογραφική κωμωδία, που στηρίζεται βασικά στην εξιστόρηση των μαγικών παιδικών και των εφηβικών χρόνων. Τέτοια την ήθελε ο δημιουργός την ταινία του και τέτοια την έφτιαξε. Θα ήταν δε αδικία να την πιστώναμε σαν απόπειρα –έστω και επιτυχημένη– επανάληψης του (λεγόμενου) παλιού, «καλού εμπορικού» κινηματογράφου. Το σεναριακό της θέμα σίγουρα δεν είναι πρωτότυπο, αλλά εξίσου σίγουρο είναι ότι δεν είναι εξαντλημένο.

Peppermint, του Κώστα Καπάκα.

Τέτοιου είδους χρονικές προθεσμίες ή περιορισμοί δεν υπάρχουν στην τέχνη. Γιατί απλούστατα δεν είναι τα θέματα που εξαντλούνται. Άλλωστε, η αφηγηματική θεματογραφία της «ανθρώπινης κωμωδίας» είναι γνωστή. Εκείνο που διαφέρει –και ενδιαφέρει– είναι οι τρόποι χειρισμού. Και η ταινία είναι μια άρτια και ολόφρεσκη προσπάθεια με πλούσια και σύγχρονη γλώσσα κινηματογραφικής γραφής και χρήσης του μέσου. Επιπροσθέτως, η ταινία είναι απαλλαγμένη από τη γνωστή στον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο μίζερη σεναριακή ανεπάρκεια. Αυτό, δηλαδή, που εύστοχα έχει ειπωθεί ως «το τέντωμα μιας μικρού μήκους ταινίας στη χρονική απαίτηση μιας μεγάλου μήκους».

Η σαράντα χρόνων διαδρομή –από τη «θρυλική» δεκαετία του '60 μέχρι και τις μέρες μας –που πραγματοποιεί ο 45χρονος αεροναυπηγός Στέφανος Καρούσος, ο βασικός ήρωας της ταινίας, μέσα από ένα τεράστιο φλας μπακ, στη διάρκεια της μετάβασής του στο σπίτι παλιού, εφηβικού του φίλου όπου θα γίνει συγκέντρωση πάρτυ της πριν από 30 χρόνια παρέας, αποτελεί το στόχο της ταινίας. Όσο λιτό δείχνει στον άξονά του, τόσο πλούσιο είναι στο αφηγηματικό υλικό που κατακράτησε η μνήμη του ήρωα. Περιστατικά και επεισόδια με επιμονή στις λεπτομέρειες (λόγου και εικόνας) αναπαράστασης της εποχής. Ελάχιστες είναι οι «παρασπονδίες» όπου, δηλαδή, συμβαίνουν πράγματα χωρίς να είναι παρών ο ήρωας και η περιγράφουσα μνήμη του.

Πρωταγωνίστρια, φυσικά, είναι η νοσταλγία. Χρόνος χαμένος, που η απροσδόκητη επανεμφάνισή του, όποτε συμβεί, αυτο-διυλίζεται, αποδίδοντας τη γεύση και το άρωμα του παράδεισου των παιδικών χρό-

νων. Και, βέβαια, επειδή το *Peppermint* δεν είναι ταινία (μόνο) για παιδιά, κι ακόμα επειδή δεν υπάρχει «παιδικός κόσμος» ερήμην του «κόσμου των μεγάλων», η μέξη μάς προσφέρει ένα άκρως αντιπροσωπευτικό κομμάτι από την τότε μικρο-μεσαία αστική νεοελληνική πραγματικότητα, τα κατάλοιπα των μετεμφυλιακών φανατισμών, τα ερωτικά ήθη, την αργή οικονομική μεταστοιχείωση, τους σφιχτούς ακόμα τότε οικογενειακούς κώδικες της καθημερινής συμπεριφοράς. Και όλα αυτά δίχως κομπασμούς δήθεν δραματικών επιδιώξεων ή ιδεολογικών προσποιήσεων. Νοσταλγία, με τους τρόπους της κινηματογραφικής εικόνας και μάλιστα –συχνά– με τους φελλινικούς τρόπους. Η σεκάνς, π.χ., του χειμωνιάτικου πρωινού στο σχολείο με την πληθωρική καθηγήτρια των μαθηματικών και εκείνη των καλοκαιρινών διακοπών θύμιζαν το *Amarcord*. Και είναι μια απόλυτα επιθυμητή εκδοχή αυτή του κινηματογράφου μας, σήμερα όπου γίνεται προσπάθεια να βρεθεί διέξοδος μέσα από τη χυδαιότητα και την προσβλητική ευτέλεια των θεμάτων του, ακολουθώντας κατά πόδας τις προτιμήσεις ενός ανόητα διαμορφούμενου τηλεοπτικού κοινού.

Θα λέγαμε ότι «άργησε» ο Καπάκας να προσφέρει –γιατί για προσφορά πρόκειται– αυτή τη γεμάτη ήθος, χαρά της ζωής, ευγένεια και αγάπη για τον άνθρωπο (σε όλες τις εκφάνσεις του), ταινία. Επρόκειτο για μια βαθύτατη ανακούφιση να ακούς μέσα στην αίθουσα την απολαυστική ιλαρότητα των θεατών, έτσι όπως οι οικείες μας εικόνες αναβίωναν στην οθόνη.

Καθοριστικό παράγοντα επιτυχίας θεωρούμε το εκπληκτικό καστ της ταινίας και ιδιαίτερα όσον αφορά την επιλογή του Στέφανου και της Μαρίνας. Οι τρεις ηλικιακές αλλαγές στην ομοιότητα των επιλεγέντων νεαρών ηθοποιών δεν έχει το προηγούμενό του στον ελληνικό κινηματογράφο. Αλλά... αλλά γιατί απεμπολήθηκε το... ελληνικότατο *Πίπερμαν*, για χάρη του άγνωστου (τότε) *Peppermint*;

Επίσης, η... τελετουργία της βεντούζας ολοκληρώνεται με ατάκα τρίψιμο με οινόπνευμα, και βέβαια, δεν αφήνουμε τις βεντούζες στο κρεβάτι, φεύγοντας. Ακόμα, αμφιβάλουμε αν, στη δεκαετία του '70 (όταν ακόμα δεν υπήρχε Coca-Cola στην αγορά), οι «εθνικές» λέξεις μαλάκας και μαλακίες ήταν σε χρήση. Έτσι, για να μην ξεχάσουμε παντελώς την γκρίνια. Κατά τ'άλλα, η ταινία για πολλούς λόγους είναι απόκτημα.

ΒΙΒΛΙΟΥ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Όλα για τη ζωή

Ελένη Σιώτου,
Ακροβατώντας,
εκδ. Παρατηρητής,
Θεσσαλονίκη, 1999

Η Ελένη Σιώτου πρωτοεμφανίστηκε στα γράμματα, το 1966, με το μυθιστόρημα *Το Κοκάλινο χέρι της μοναξιάς*, αποδεικνύοντας μια ιδιαίτερη επιδεξιότητα στην αφήγηση. Με χειμαρρώδεις εξομολογήσεις που συνέδεαν τέλεια παρόν και παρελθόν, όνειρο και πραγματικότητα, τη βαθιά ανθρωπιστική θεώρηση, τον διάχυτο ερωτισμό, το διαρκές κυνήγι της ελευθερίας καθώς και την αναζήτηση της αυτογνωσίας, καθιστούσαν την ανάγνωση μια πραγματική απόλαυση. Το ίδιο συμβαίνει και με το δεύτερο έργο της, *Ακροβατώντας*, που παρουσιάζει ενδιαφέρουσα πλοκή, διαβάζεται εύκολα και συναρπάζει τον αναγνώστη. Κεντρικός ήρωας είναι ένας σαραντάρης άντρας, ο Γιώργος, που ένα ταξίδι του αφεντικού του στέκεται αφορμή για να προβληματιστεί και να αλλάξει τους ρυθμούς του, στις δέκα μέρες άδειας που αναγκάζεται να πάρει, για πρώτη φορά, ύστερα από 15 χρόνια υπηρεσίας. Η κατάρα της γριάς θείας του, να μείνει «αξευγάρωτος και άκαρπος», που εισέπραξε για μια παιδιάστικη αταξία, φαίνεται να καθορίζει και τον μοναχικό τρόπο ζωής του.

Ο αναγνώστης, στα εννέα μικρά και ανόμοια σε μέγεθος κεφάλαια, παρακολουθεί την προσπάθεια του ήρωα να διασπάσει τον κλοιό της μοναξιάς και να επικοινωνήσει ουσιαστικά με τους γύρω. Σ' αυτό συμβάλλει και η παρουσία μιας μύγας στο μικρό του σπιτικό, της οποίας παρακολουθεί τη συμπεριφορά. Η μύγα κινείται χωρίς προορι-

σμό, σαν κι αυτόν που ζει χωρίς νόημα σε μια μεγαλούπολη. Όπως η μύγα, έτσι και ο κεντρικός ήρωας επαναλαμβάνει εδώ και χρόνια, τις ίδιες κινήσεις, συναντά τα ίδια πρόσωπα, ζει στο ίδιο περιβάλλον, χωρίς ποτέ να αναζητήσει την ανανέωση. Τελικά, η μύγα αρνείται την ελευθερία που της προσφέρεται και ψοφά. Ο ήρωας, όμως, κατορθώνει ύστερα από πολλές προσπάθειες να απαλλαγεί από τις παλιές του συνήθειες και να αλλάξει τρόπο ζωής. Η αλλαγή αυτή γίνεται βαθμιαία. Κάθε μέρα βιώνει κι ένα περιστατικό που τον ωριμάζει: τη μια παρίστανει το Ρωσσοπόντιο και γεύεται τον «επιθετικό» έρωτα μιας παντρεμένης, την άλλη πραγματοποιεί ληστεία στην επιχείρηση όπου εργάζεται για να φυλακιστεί, αλλά κανείς δεν πιστεύει ότι αυτός είναι ο δράστης. Άλλοτε πάλι περιφέρεται στα μπαρ κι άλλοτε επιχειρεί να πληροφορηθεί περισσότερα πράγματα για τη ζωή του Τάσου, του συναδέλφου του. Τελικά, ο Γιώργος βρίσκει αυτό που αναζητά όταν επισκέπτεται το χωριό του και συναντά τυχαία μια κοπέλα που δίνει νέο νόημα στη ζωή του.

Το *Ακροβατώντας* διαδραματίζεται στη Θεσσαλονίκη και στην ενδοχώρα της. Ένα μόνο περιστατικό, το έθιμο της «Διάβα» εξελίσσεται σ' ένα χωριό της Ηπείρου, απ' όπου κατάγεται ο Γιώργος. Εκείνο, όμως, που εντυπωσιάζει είναι τα δύο επίπεδα γραφής: το πρώτο αφορά την προσπάθεια του κεντρικού ήρωα να αλλάξει ζωή. Το δεύτερο περιτρέφεται στη συνύπαρξή του με τη μύγα. Δύο επίπεδα γραφής που σηματοδοτούν δύο επίπεδα χώρου όπου ο ήρωας κινείται: στο πρώτο, δρα έξω από το διάμερίσμα του, σ' ένα οργανωμένο

κοινωνικό σύνολο και συμπεριφέρεται ανάλογα. Στο δεύτερο, κινείται στο περιορισμένο δωμάκι του, παρατηρώντας τη μύγα και τον εαυτό του. Δύο επίπεδα γραφής που αντανakλούν δύο χρονικές διαστάσεις: το παρόν και το παρελθόν. Στην πραγματικότητα έχουμε δύο παράλληλες αφηγήσεις, ανεξάρτητες, που η μία ενσωματώνεται στην άλλη, συνθέτοντας ένα λόγο σύγχρονο, όπου τίποτα δεν αφήνεται στην τύχη: κάθε λέξη εκφράζει το επιδιωκόμενο νόημα, κάθε πρόσωπο περιγράφεται με τη δική του στάση, κάθε ενότητα ολοκληρώνει μια εκδοχή της δράσης, του χαρακτήρα του ήρωα.

Η αφήγηση σε τρίτο πρόσωπο σκιαγραφεί ένα λεπτομερές πορτραίτο, πλέκει προσεκτικά κάθε πτυχή της μετάλλαξης που συντελείται στη ζωή του ήρωα. Συγκρατημένος, συντηρητικός, αφελής και δειλός, ο Γιώργος βυθίζεται, μέρα τη μέρα, στην «αναμόρφωσή» του. Γι' αυτό η αφήγηση μας εξιστορεί όχι μόνο τη δράση, αλλά τις εσωτερικές φωνές του με τις οποίες ο ήρωας συνδιαλέγεται για ζητήματα καθημερινά. Η οργάνωση του αφηγηματικού υλικού βασίζεται στην εναλλακτική χρήση εξωτερικής και εσωτερικής εστίασης, γιατί η προσοχή της μυθιστοριογράφου επικεντρώνεται στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου και πειστικού χαρακτήρα. Στόχος που επιτυγχάνεται χωρίς να παρατηρούνται τάσεις ταύτισης ήρωα και αφηγητή. Ο αφηγητής είναι ανώνυμος. Αν και κινείται τα νήματα της πλοκής, σε κανένα σημείο της διήγησης δεν αυτοπροσδιορίζεται. Διατηρεί την απόσταση που η δημιουργός επιβάλλει από την αρχή της εξιστορήσης.

Το μυθιστόρημα *Ακροβατώντας* είναι μια πλούσια συγχορ-

Μεταμορφώσεις Πόλεων. Εκλογή ποιημάτων του Μιχάλη Πιερέ (εκδ. Καστανιώτη, 1999): «Μια πόλη που ν' ανέχεται μια πόλη να συντρέχει / μια πόλη να κατανοεί μια πόλη να συμπράττει / μια πόλη ν' αποδέχεται μια πόλη να εγκρίνει / μια πόλη να παρακινεί μια πόλη να συμπάσχει / μια πόλη πιο κατάλληλη για τον κρυφό το βίο. / Μια πόλη διεγερτική μια πόλη να εξάπτει / μια πόλη να συνωμοτεί μια πόλη να μετέχει / μια πόλη να ξεσπά να παρασύρεται / έχοντας ενοχή σ' έκνομες απολαύσεις...».

«Να ζούσαμε για μια στιγμή σε μιαν άλλη πόλη, σε χρόνο περασμένο, να 'χαμε τη δυνατότητα να αποδράσουμε, έστω για λίγο, απ' τα καθημερινά και τετριμμένα, να εισχωρήσουμε στα καθημερινά άλλων καιρών και άλλων τόπων, να τα γνωρίσουμε...»

Ο Robert Mantran, ιστορικός της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, με το βιβλίο του *Η καθημερινή ζωή στην Κωνσταντινούπολη τον αιώνα του Σουλειμάν του Μεγαλοπρεπούς* (μετάφραση: Γιάννης Αγγέλου, εκδ. Παπαδήμα, 1999), μας οδηγεί στην Πόλη τον 16ο αιώνα, την εποχή της μεγάλης ακμής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Παρέα με ταξιδιώτες από Δύση και Ανατολή, που βέβαια δεν είναι και ιδιαίτερα αξιόπιστη ιστορική πηγή, ταξιδεύουμε στην Πόλη της πολυεθνικής συνύπαρξης Τούρκων, Ελλήνων, Αρμενίων, Εβραίων και άλλων· παρακολουθούμε την

κοινωνική, θρησκευτική, πνευματική και καλλιτεχνική ζωή των κατοίκων της. Μεταθέτουμε κι εμείς για λίγο το χρόνο και τον τόπο. Δεν είναι κι άσκημα!

Ξεκινάμε ένα ακόμη ενδιαφέρον ταξίδι, αυτή τη φορά μ' ένα βιβλίο του ποιητή Γιώργου Βέη, που μεταφέρει μια ουσιαστική εμπειρία, υλική αλλά και πνευματική, την εμπειρία της δικής του περιπλάνησης σε τόπους, συνήθειες, διαβάσματα και αισθήσεις: *Ασία, Ασία*.

Σινικές και άλλες μαρτυρίες (εκδ. Κέδρος, 1999). «Είμαστε τα παιδιά μιας βίαιης ευθείας γραμμής που ξαστόχησε κι έγινε κομμάτια, γράμματα, σύμβολα και χαρακτήρες. Τόσες μάταιες αλαφιασμένες γλώσσες που θέλησαν να τα πουν όλα, διαφθείροντας ουσίες κι έννοιες. Φάνηκαν στο βάθος τα φώτα του αεροδρομίου της Καντόνας. Το σύννεφο-μπαμπάκι στέγνωσε τις σκέψεις μου».

Ο Ρίχαρντ Στράους στο Δελφικό σπίτι των Σικελιανών ή, θα έλεγα, μια μοναδικού ενδιαφέροντος συνάντηση του Σικελιανού και της Εύας Πάλμερ με τον Ρίχαρντ Στράους και τον αρχιτέκτονα Μίχαελ Ροζενάουερ στους Δελφούς τον Μάιο του 1926. Λεπτομέρειες που συνθέτουν τις σχέσεις των τεσσάρων αλλά και στοιχεία για τον σχεδιασμό του «Μεγάρου Μουσικής»: σχέδια, μακέτα αλλά και η επιλογή του χώρου για την

δία βαθύτερης ευαισθησίας και καλοπροαίρετης αισιοδοξίας, γιατί παρουσιάζονται γήινοι και οικείοι, τόσο ο κεντρικός ήρωας της μυθιστορίας, όσο κι αυτοί που τον πλαισιώνουν. Κι αυτό γιατί όλο το βάρος της αφήγησης εστιάζεται στον ήρωα που έχει επιλεγεί για την πλούσια δυνατότητά του να προσδιορίζει τη δράση. Έτσι η αφήγηση τρέχει, συνεπαίρνει και κορυφώνεται στα μέσα του έργου, όταν εξιστορείται η

περιπλάνηση του ήρωα στο λιμάνι, όταν συνειδητοποιεί ότι η ζωή αποτελείται από ένα συνονθύλευμα δραστηριοτήτων με τρία συστατικά: το ον, το λόγο και την αγάπη, στοιχεία που σχηματίζουν με την ακροστιχίδα τους τη λέξη «ΟΛΑ».

Το συναρπαστικό μυθιστόρημα *Ακροβατώντας*, της Ελένης Σιώτου, γίνεται πλουσιότερο με την ενσωμάτωση δέκα σχεδίων του ταλαντούχου ζωγράφου, Χρή-

στου Αλαβέρα, που παρακολουθεί την πλοκή της διήγησης και συμπυκνώνει εύστοχα τον χειμαρρώδη λόγο της δημιουργού. Το έργο προσφέρεται για πολλές αναγνώσεις: σαν ιστορία αληθοφανής, σαν απεικόνιση αυτοβιογραφικού χαρακτήρα, σαν συμβολική αναπαράσταση συγκεκριμένων κοινωνικών καταστάσεων, σαν αφήγηση που κυλάει απνευστί.

Μαρία Ορφανίδου-Φρέρη

Έλληνας λόγος

Παύλος Μάτεσις,
Αφροδίτη,
Εκδ. Εστία, 1999,
(αναθεωρημένη έκδοση)

Το όνομα της ηρωίδας δίνει και τον τίτλο στη νουβέλα του Παύλου Μάτεσι κατά το πρότυπο της ονοματοδοσίας των αρχαίων τραγωδιών. Δεν είναι εξάλλου άμοιρη ευθυνών η μακρά θητεία του συγγραφέα στον τραγικό λόγο και τις δομές του, αν λάβουμε υπ' όψιν το ογκωδέστατο μεταφραστικό έργο του Παύλου Μάτεσι αρχαίων ελληνικών έργων – αφήνει αισθητό το χνάρι της.

Η ηρωίδα της νουβέλας κουβαλά στους λεπτούς αλλά στιβαρούς της ώμους τις ιδιότητες της απόλυτης θηλυκής αρχής, έτσι όπως την αποκρυστάλλωσε όχι μόνο η ελληνική μυθολογία αλλά το συλλογικό υποσυνείδητο ολόκληρης της ανθρωπότητας. Η Αφροδίτη του Παύλου Μάτεσι είναι η αρχέγονη Ρέα ή Κυβέλη και μεταγενέστερα η Δήμητρα, το σύμβολο των ζωικών δυνάμεων που πάλλονται και κρατούν τη φύση σε διαρκή εγρήγορση. Είναι η Δήμητρα, η αρχέγονη Μεγάλη Μητέρα θεά που ενίοτε φαίνεται ότι διατηρούσε ερωτικές σχέσεις μ' έναν νεαρό εραστή, που ήταν επίσης γιος της.

Όταν η Αφροδίτη του Παύλου Μάτεσι αρχίζει να έλκεται από τον μεγαλύτερο και ωραιό-

τατο γιο της Τίτο, αντιλαμβάνεται την ηχώ των αρχετύπων να βουίζει μέσα της εκκωφαντικά. Η Αφροδίτη είναι επίσης μια εγκαταλελειμμένη από τον άνδρα της σύζυγος και η επιστήμη έχει σήμερα αποφανθεί ότι «μια εγκαταλελειμμένη από τον άνδρα της μητέρα “αποζημιώνεται” ενίοτε για τη μοναξιά της με το να αποκαταστήσει μια συμβιωτική σχέση με το παιδί της, το οποίο, γίνεται για τη μοναχική μητέρα παιδί και ταυτόχρονα σύζυγος»¹.

Αλλά ο Τίτος είναι αδίστακτος, βίαιος και με τη συμπεριφορά του ταπεινώνει κι εξευτελίζει κατ' εξακολούθηση τόσο τη μητέρα όσο και τον ανάπηρο αδελφό του. Έτσι, η Αφροδίτη, που συνοψίζει στο είναι της την ίδια τη ζωή, υποπτεύεται αρχικά και στη συνέχεια συνειδητοποιεί πως ο φόνος εξυψώνει το δράση σε περιωπή θεού και μετατρέπεται από Δήμητρα-μητέρα σε Δήμητρα-Ερινύα (εκδικητριά) και σκοτώνει.

Η Αφροδίτη-εκδικητριά ρίχνει μια τεράστια ποσότητα ναρκωτικού στο γάλα του Τίτου. Ο Ζωρζ Ντεβερέ στο βιβλίο του *Βαυβώ*² μας μιλάει για ένα γυναικείο περιδέραιο, σε σχήμα αμφίσβαινας (δικέφαλου φιδιού), που τα δυο του κεφάλια βρίσκονται ακριβώς στο ύψος των θηλών της γυναίκας που το φοράει (γάλα=δηλητήριο;). Στο ψυχαναλυτικό πλαίσιο, το δικέφαλο φίδι αυτού του

είδους συνήθως συμβόλιζε τη συνουσία. Είναι ακριβώς η περίπτωση της Αφροδίτης και του Τίτου.

«Κάθε υγρό κατ' αρχήν είναι νερό, έπειτα κάθε νερό είναι γάλα», διδάσκει η θεωρία του φαντασιακού του Gaston Bachelard³. Σύμφωνα με αυτή την αξιολόγηση, το νερό –και συνακόλουθα το γάλα– σημαδεύεται από ένα βαθιά γυναικείο χαρακτηριστικό και μετατρέπεται στο ζωοποιό γάλα της Μητέρας-φύσης. Ο Τίτος έχει μια ιδιαίτερη σχέση με το νερό και καθόλου τυχαία πίνει τέσσερα ποτήρια γάλα σε καθημερινή βάση, πράγμα που σηματοδοτεί μια ιδιαίτερη σχέση με το μητρικό στοιχείο. Ο φόνος του συνιστά για την Αφροδίτη ένα είδος ιεροπραξίας, μια τελετουργία που τη συνδέει με τις αρχέγονες διονυσιακές δυνάμεις.

Τα μυθολογικά αρχέτυπα βουίζουν μέσα στο έργο του Παύλου Μάτεσι και οι τραγωδίες επανεγγράφονται συγκαλυμμένα στα βιβλία του και ξαναπαίζονται με νέους όρους αλλά με το ίδιο πνεύμα και την ίδια κρυστάλλινή διαφάνεια. Η Μητέρα, ζωοποιός και ταυτόχρονα θανατηφόρα, κινεί τα νήματα και καθορίζει με αδυσώπητη ακρίβεια την πορεία και την εξέλιξη της ιστορίας.

Στην Αφροδίτη αλλά και σε ολόκληρο το έργο του, ο Παύλος Μάτεσις είναι το ηχείο της αυθεντικής τραγικής μούσας

και ψαύει με ματωμένο χέρι τη ρίζα, το πρόσωπο και τη διάρ-
κεια του Έλληνα συνδέοντάς
μας όχι μόνο με τη φωνή των
αρχαίων τραγικών αλλά με την

ίδια την ανθρώπινη μοίρα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ζωρζ Ντεβερέ: *Βαυβώ - Το
μυθικό αιδούο*, μτφρ. Γιώργος

Τόλιας, Ολκός, 1991, σ. 96

2. ό.π. σ. 187

3. Gaston Bachelard: *Το νερό και
τα όνειρα*, μτφρ. Έλση Τσιούτη,
Χατζηνικολή, 1985

Νίκη Κώτσιου

Πουланτζάς για αρχαίους

Μελέτης Η. Μελετόπουλος,
Νίκος Πουλαντζάς 1936-1979
Ελληνικά Γράμματα
Αθήνα 1999

Ο Μελέτης Μελετόπουλος εί-
ναι ένας νέος Πολιτικός Επι-
στήμων/Κοινωνιολόγος (γεν.
1962), αλλά με πολυσχιδείς
δραστηριότητες και ήδη αξιό-
λογο συγγραφικό έργο, που κα-
ταπιάστηκε να αντιμετωπίσει
εν περιλήψει, σε εκατόν πενή-
ντα σελίδες, το έργο και την
ζωή του Πουλαντζά.

Παρ' όλο που διεθνώς υπάρ-
χουν σειρές ολόκληρες εκδόσε-
ων με το έργο όλων των στοχα-
στών σε λίγες σελίδες, ο *Μαρξ
για ηλίθιους*, ο *Ντεριντά χωρίς
δάκρυα* (ακόμα και κόμικς),
λόγω του ειδικού βάρους του

Πουλαντζά στην Ελλάδα, θεω-
ρώ τολμηρό έως και θρασύ το
εγχείρημα Μελετόπουλου, αν
αναλογιστεί κανείς ότι πέραν
του ίδιου του έργου του Πουλα-
ντζά, η σχολιογραφία στο έργο
του είναι πάμπολλες σελίδες.

Ωστόσο το βιβλίο καταφέρ-
νει να κρατήσει και το ενδιαφέ-
ρον και ένα σημαντικό μέρος
από τους χυμούς του έργου του
Πουλαντζά. Είναι γραμμένο με
ευαισθησία αλλά ατυχώς εν-
σπουδή, ίσως για να προλάβει
τις εορτές της εικοσαετίας.
Ένα ασυνήθιστο στοιχείο είναι
οι ωραιότατες άγνωστες φωτο-
γραφίες από την θητεία του
Πουλαντζά στο Ναυτικό με τον
καθησυχαστικό, για τους ιδεο-
λόγους αντικρατιστές, βαθμό
του Σημαιοφόρου.

Το βιβλίο χωρίζεται σε κεφά-

λαιο σύμφωνα με τα κυριότερα
ερευνητικά/συγγραφικά πεδία
του Πουλαντζά, τα οποία συνο-
ψίζονται με επάρκεια. Προη-
γείται ένα εκτεταμένο βιογρα-
φικό σημείωμα που κατά μεγά-
λο μέρος αντλείται από τον
Jessor και καταλήγει σε μια
κατ' ανάγκην ισχυρή κριτική
αντιμετώπιση των θεωριών του
Πουλαντζά. Παρεισφρέουν δύο
κλασικές πλέον διαμάχες με
τον Miliband και τον Faye.

Όπως έγραψε πρώτος ο
Μπόρχες, γιατί να γράφουμε
βιβλία όταν μπορούμε να γρά-
ψουμε τις περιλήψεις τους; Απ'
αυτήν την οπτική κάθε απόδοση
επί το συντομότερον έχει μεγά-
λη αξία, ιδίως αν γίνεται από
τους ίδιους τους συγγραφείς.
Άλλωστε στους αιώνες που ζού-
με, το καταλλήλως προ-τηγανι-
σμένο, προ-αναδευμένο και
ετοιμότερο προς κατανάλωση
έχει περίοπτη θέση. Ο Μελετό-
πουλος γνωρίζει τους νέους κα-
λά, από τη θέση του καθηγητή
και του φροντιστή. Πιθανώς
επέλεξε αυτήν την προσέγγιση
ως «λυσάρι» του Πουλαντζά,
αποσκοπώντας στην μεγαλύτε-
ρη διείσδυσή του στην σύγχρο-
νη νεολαία. Ασφαλώς η έκδοση
δεν προσβάλλει τη μνήμη του,
και αν μάλιστα είχε ισχυρότερη
κριτική θεώρηση θα είχε και
πολύ μεγαλύτερη εμβέλεια.

Συνιστώ αυτό το βιβλίο στον
οιονδήποτε επιθυμεί πρώτη
επαφή με τον Πουλαντζά. Είμαι
βέβαιος ότι θα του κινηθεί η πε-
ριέργεια για περισσότερα. Πά-
ντως, αν απλώς θέλει να πάρει
μια ιδέα χωρίς να αντιμετωπί-
σει ούτε αυτές τις 157 σελίδες,
θα του έλεγα να διαβάσει τις 11
σελίδες του αφιερώματος στο
Αντί της 15ης Οκτωβρίου 1999.

Στέλιος Π. Καφαντάρης

ανέγερση, στη νότια
περιοχή του Λόφου του
Φιλοπάππου... Ωραιότατα
παρουσιασμένα από τον
Θάνο Κωνσταντινίδη
(εκδ. Άγρα, 1999).

*Πρώτες Βοήθειες για
Άγρια Πουλιά*, ένα
ενδιαφέρον βιβλίο
γραμμένο από τους
κατάλληλους ανθρώπους:
Γιάννης Μαραφέλιας και
Μάριος Φουρνάρης
(επιμέλεια: **Ηλίας Χ.
Παπαδημητράκοπουλος,
Παυλίνα Μπαλουξή**, εκδ.
Φιλιππότη, 1999). Και λέω
κατάλληλους γιατί και οι
δύο συγγραφείς
προσφέρουν επί αρκετά
χρόνια εθελοντικά τις
υπηρεσίες τους στην
προστασία και τη
διάσωση της άγριας
πανίδας της χώρας μας.
Εργάζονται και οι δύο στο
«Σύλλογο Περίθαλψης
και Προστασίας Άγριων
Ζώων Αλκυονή» στην
Πάρο (τηλ. 0284-229331).
ο πρώτος διευθύνει την
κτηνιατρική ομάδα και ο
δεύτερος διευθύνει το
νοσηλευτήριο. Το βιβλίο
τους προσφέρει τη
δυνατότητα σε όλους μας
να κάνουμε μια αρχή,
μαθαίνοντας πώς να
βοηθήσουμε τα
τραυματισμένα πουλιά,
πώς να γίνει ο καθένας
μας ένας δυνάμει
εθελοντής. Βέβαια, μέσα
στις πόλεις που ζούμε οι
περισσότεροι όλο και
λιγοστεύουν τα πουλιά,
ακόμη και οι
δεκοχτούρες, όμως
την ίδια στιγμή αυξάνουν
οι κίνδυνοι για όσα
περαστικά συχνά
παγιδεύονται από τον
«πολιτισμό» μας. Η ιδέα
είναι θαυμάσια και το
βιβλίο πολύ
κατατοπιστικό, ακόμη και
για τους αδαείς.
ο χαρτοκόπτης

ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΟΥΠΟΛΙΤΟΥ

Η Καινή Διαθήκη του Κυρίου Ημών Ιησού Χριστού

Επιμέλεια: Εμμανουήλ Χ. Κάσδαγλης

εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1999

Μία μνημειώδης έκδοση όπως *Η Καινή Διαθήκη του Κυρίου Ημών Ιησού Χριστού*,
η οποία φέρνει στην επιφάνεια ένα έργο που πρωτοεκδόθηκε στη Γενεύη το 1638
και που, όπως τεκμηριώνει ο Άλκης Αγγέλου στα επιλεγόμενα της έκδοσης, μπορεί
να θεωρηθεί «μάλλον ανέκδοτο», είναι ένας εκδοτικός άθλος που οφείλεται στον
επιμελητή αείμνηστο Εμμανουήλ Χ. Κάσδαγλη. Η ανατύπωση αυτή μας παραδίδεται
σε δύο τόμους που περιλαμβάνουν το σύνολο των ιερών κειμένων «εις απλήν διά-
λεκτον». Ο μεταφραστής Μάξιμος Καλλιουπολίτης επεξηγεί προς τους αναγνώ-
στες τους λόγους που τον ώθησαν στην επιλογή αυτή: «Εκείνος όπου λαλεί με ξέ-
νην ή άγνωστον γλώσσαν εις τον λαόν εις αέρα λαλεί». Ο πατριάρχης Κύριλλος
Λούκαρης, με τη δική του ισχυρή συνδρομή στην έκδοση φανερώνει, και σ' αυτή την
περίπτωση, το ανακαινιστικό του πρόγραμμα.

Αν θυμηθούμε τις αντιδράσεις που προκάλεσε και ακόμη προκαλεί η μεταγλώτισ-
ση των εκκλησιαστικών κειμένων, αντιλαμβανόμαστε άμεσα το σθένος, την τόλμη
και την ρηξικέλευθη ενέργεια της μετάφρασης και έκδοσης αυτού του έργου πριν
από 361 χρόνια. Το έργο αυτό, που πραγματοποιήθηκε με τη συνδρομή της Ολλαν-
δικής Πρεσβείας στην Κωνσταντινούπολη, με τις προφανείς προτεσταντικές της
βλέψεις, και τη σύμπραξη του Πατριάρχη, είναι, επίσης, ένα δείγμα των μεγάλων
ιδεολογικών και πολιτικών συγκρούσεων στους κόλπους της Ορθόδοξης Εκκλη-
σίας αλλά και ευρύτερα εντός του χριστιανικού κόσμου.

Στην έκδοση αυτή συμπυκνώνεται το πνευματικό κλίμα μιας εποχής από τη σκο-
πιά των προδρομικών ανανεωτικών προσπαθειών που έβρισκαν σταδιακά την έκ-
φρασή τους για να ολοκληρωθούν μέσα στο πλαίσιο του Διαφωτισμού.

Β.Π.

Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης

AU REVOIR ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΚΙΑ ΜΙΑΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ

(Μυθιστόρημα)

Ένα ταξίδι στην εφηβεία και τη μέθη της, μια ερωτική περιπλάνηση από συγκίνηση σε συγκίνηση, μια παθιασμένη κατάδυση στη μνήμη, μια ανατομία της απώλειας. Οδόσημα, κάποιες βραδιές με φίλους, η Πατησίων, ένα μπαρ που την ορίζει δεκαετίες τώρα, και πάνω απ' όλα δυο μάτια - τα μάτια της Μάρθας. Ένα βιβλίο που μιλάει για τον τρυφερό σπαραγμό της νιότης, αλλά και για το γλυκύτατο βάσανο της γραφής.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 • ΑΘΗΝΑ 10680

ΤΗΛ. 3607.744 • FAX 3623.093 • E-mail: nefeli-p@otenet.gr

Νάσος Θεοφίλου

Ο ΕΡΗΜΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΔΥΟΜΕΝΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ

Στο βιβλίο αυτό η ιδιάζουσα γραφή συγκροτεί έναν κόσμο παράξενο, μέσα στον οποίο η πραγματικότητα είναι υλοποίηση ενός αδιάκοπου ονείρου. Τα πρόσωπα και τα πράγματα αποκτούν τη σημασία τους από την ίδια την ανατροπή τους. Μ' ένα λοξό κοίταγμα αποκαλύπτεται η κρυμμένη όψη μιας ζωής, που μέσα της παραμονεύουν διαρκώς το παράδοξο και η έκπληξη. Συχνά οι λέξεις, υπερβαίνοντας την κυριολεξία τους, μεταμορφώνονται και παίρνουν καινούργιες διαστάσεις, ανάλογα με την αίσθηση που τις διεγείρει. Μια μέθη κι ένα διαβρωτικό χιούμορ διατρέχουν την αφήγηση ενώ η υπερρεαλιστική αύρα που φυσά πότε πότε, αναζωογονεί τη γεύση και την αφή των πραγμάτων.

ΕΠΙΣΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

• ΤΙ ΘΑ ΓΙΝΩ ΟΤΑΝ ΜΕΓΑΛΩΣΩ

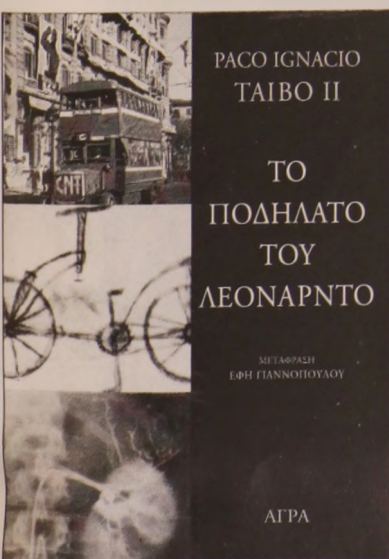
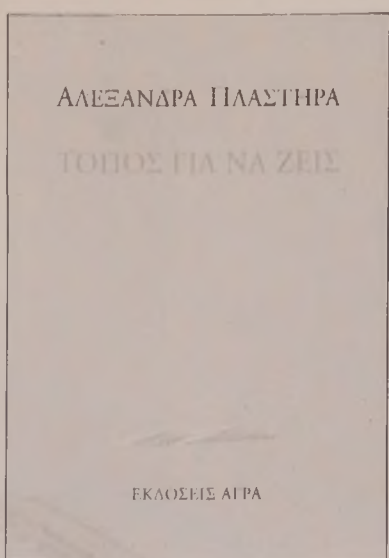
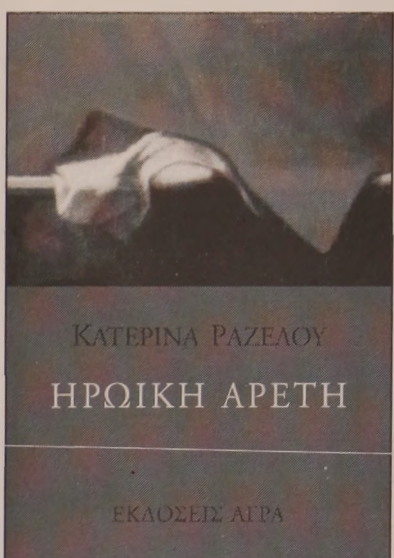
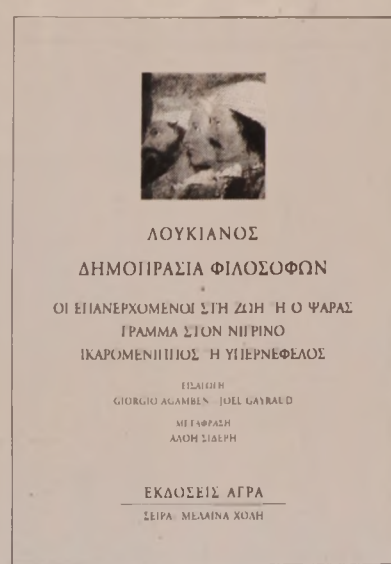
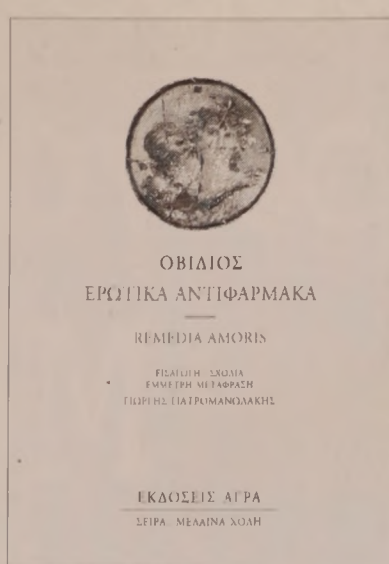
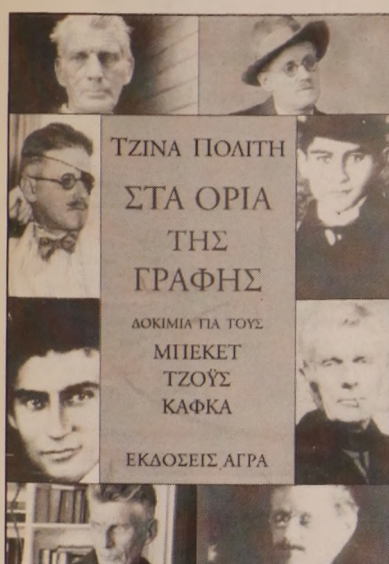
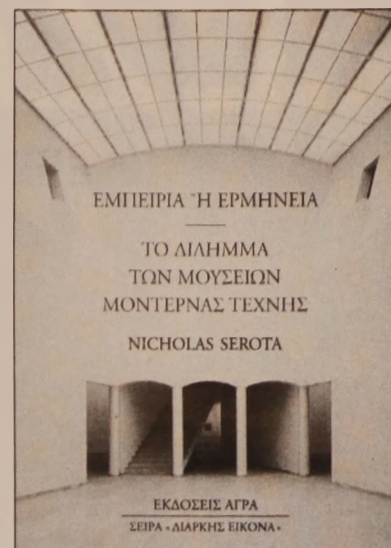
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 • ΑΘΗΝΑ 10680

ΤΗΛ. 3607.744 • FAX 3623.093 • E-mail: nefeli-p@otenet.gr

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ
ΣΤΗ ΣΤΟΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ZAN-KΛΩNT
IZZO

2^e Arr^t
RUE
GUINTRAND

2^e Arr^t
RUE
DE LORETTE

Το μαύρο
τραγούδι της
Μασσαλίας

Μετάφραση:

ΡΙΧΑΡΔΟΣ ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΙΣ

ΟΜΗΡΟΥ 32, ΤΗΛ. 36 43 382, FAX 36 36 501, e-mail: polis@ath.forthnet.gr